provincie Utrecht

Notulen

van het verhandelde in de vergadering van Provinciale Staten van Utrecht

gehouden op 26 oktober 2009

ISBN 0920-3370

[redacted]

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 26 oktober 2009

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN		
Motie M7, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake promotie vegetarisch. De motie is verworpen. Daartoe besloten	45 79	
Motie M8, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake onderzoek peilschotten. De motie is aangehouden. Daartoe besloten	46 79	
Amendement A1, ingediend door de fractie van GL, inzake bezuinigingen. Het amendement is verworpen. Daartoe besloten	30 78	
Amendement A2, ingediend door de fractie van GL, inzake nog niet besluiten over 2011. Het amendement is ingetrokken. Daartoe besloten	30 78	
Amendement A3, ingediend door de fracties van GL, D66, SGP en PvdA, inzake fractieondersteuning. Het amendement is ingetrokken. Daartoe besloten	32 78	
Amendement A4, ingediend door de fracties van GL, D66, SGP, PvdA en VVD, inzake (gewijzigd) fractieondersteuning. Het amendement is aanvaard. Daartoe besloten	78 78	
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 1 september 2009, dienst/sector FIN, nummer PS2009BEM17, inzake wijziging van de algemene belastingverordening Provincie Utrecht 1997 en de bijbehorende tarieventabel. Daartoe besloten	79 79	 PS2009BEM17
Voorstel van Gedeputeerde Staten van juni 2009, dienst/sector BJZ, nummer PS2009BEM24, inzake de	115	

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Verordening financiële bijdragen aan publiekrechtelijke organen.		
Daartoe besloten	115	PS2009BEM24
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 september 2009, dienst/sector FIN, nummer PS2009BEM25, inzake Nota reserves en voorzieningen.	79	
Daartoe besloten	79	PS2009BEM25
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 september 2009, dienst/sector FIN, nummer PS2009BEM26, inzake Beleidsevaluatie en –monitoring.	79	
Daartoe besloten	79	PS2009BEM26
MILIEU, MOBILITEIT en ECONOMIE		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 13 oktober 2009, dienst/sector MIL, nummer PS2009MME11, inzake Luchtvaartnota provincie Utrecht.	85	
Daartoe besloten	95	PS2009MME11
Amendement A6, ingediend door de fracties van de PvdD, Mooi Utrecht en de SP, inzake commerciële helihavens. Het amendement is verworpen.	89-90	
Daartoe besloten	95	
Motie M9, ingediend door alle fracties, inzake helihavens voor zakelijk en commercieel verkeer. De motie is aanvaard.	85-86	
Daartoe besloten	95	
Motie M10, ingediend door de fracties van de PvdD, SP en Mooi Utrecht, inzake commerciële helihavens. De motie is verworpen.	90	
Daartoe besloten	95	
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 september 2009, dienst/sector MOB, nummer PS2009MME12, inzake verbetering toegankelijkheid en kwaliteit bushaltes.	95	
Daartoe besloten	95	PS2009MME12
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 oktober 2009, dienst/sector MOB, nummer PS2009MME13, inzake Pakketstudies: Aanvullend Pakket.	95-114	
Daartoe besloten	114	PS2009MME13

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Amendement A7, ingediend door de fractie van GL, inzake voorstel 40. Het amendement is verworpen. Daartoe besloten	111 113	
Amendement A8, ingediend door de fractie van GL, inzake A12 Salto. Het amendement is verworpen. Daartoe besloten	111 113	
Motie M11, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake inpassing A28. De motie is aanvaard. Daartoe besloten	95 114	
Motie M12, ingediend door de fracties van de PvdA en VVD, inzake onderzoek Randstadspoor. De motie is aanvaard. Daartoe besloten	95-96 114	
Motie M13, ingediend door de fracties van GL, inzake voorstel 70. De motie is verworpen. Daartoe besloten	112 114	
RUIMTE, GROEN EN WATER		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 oktober 2009, dienst/sector BEW, nummer PS2009RGW17, inzake implementatie Waterwet. Daartoe besloten	84 84	 PS2009RGW17
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 oktober 2009, dienst/sector ILG, nummer PS2009RGW22, inzake Project provinciaal belang Lange Vliet – IJsselwetering, inpassingsplan. Daartoe besloten	84 84	 PS2009RGW22
STATEN (provinciale)		
Onderzoek geloofsbrieven en beëdiging van mevrouw G. Nalis te Utrecht in de vacature ontstaan door het vertrek van de heer drs. W.J. Bos te Oud Zuilen.	12	

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 16 september 2009, dienst/sector FIN, nummer PS2009PS08, inzake de Najaarsrapportage 2009.	13-14	
Daartoe besloten	14	PS2009PS08
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 september 2009, dienst/sector FIN, nummer PS2009PS09, inzake de Programmabegroting 2010	14-79	
Daartoe besloten	79	PS2009PS09
Motie M1, ingediende door de fractie van de PvdA, inzake exploitatie duurzame pleisterplaatsen Haarzuilens. De motie is ingetrokken.	15-16	
Daartoe besloten	64	
Motie M1A, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake exploitatie duurzame pleisterplaatsen Haarzuilens. De motie is aanvaard.	64	
Daartoe besloten	79	
Motie M2, ingediend door de fracties van de PvdA, ChristenUnie en SP, inzake diversiteit in de volle breedte. De motie is ingetrokken.	17	
Daartoe besloten	79	
Motie M3, ingediend door de fracties van GL en D66, inzake betrokkenheid Provinciale Staten bij debat bestuurlijke herinrichting. De motie is ingetrokken.	32-33	
Daartoe besloten	79	
Motie M4, ingediend door de fractie van GL, inzake zonne-energie. De motie is ingetrokken.	34-35	
Daartoe besloten	79	
Motie M5, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake "Europa en jongeren". De motie is ingetrokken.	36-37	
Daartoe besloten	79	
Motie M6, ingediend door de fracties van D66, PvdA, GL en de PvdD, inzake onderzoek Regionaal Ontwikkelingsbedrijf Bedrijventerreinen Utrecht. De motie is aangehouden.	41-42	
Daartoe besloten	79	

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
WONEN, MAATSCHAPPIJ EN CULTUUR		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 september 2009, dienst/sector MOW, nummer PS2009WMC13, inzake Evaluatieonderzoek CliëntenBelang Utrecht.	79-84	
Daartoe besloten	84	PS2009WMC13
Amendement A5, ingediend door de fractie van de VVD, inzake statenvoorstel Evaluatieonderzoek CliëntenBelang Utrecht.	80	
Het amendement is aanvaard.		
Daartoe besloten	84	
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 september 2009, dienst/sector MOW, nummer PS2009WMC14, inzake intrekking Stimuleringsregeling Maatschappelijke Ontwikkeling.	84	
Daartoe besloten	84	PS2009WMC14

Vergadering 26 oktober 2009

Voorzitter: *R.C. Robbertsen, commissaris van de Koningin*
Griffier: *L.C.A.W. Graafhuis*

mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen
E.R.M. Balemans, Utrecht
dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, Soest
mevr. drs. C.G.M. van Benthem, Montfoort
F. Bersch, Utrecht
dr. R. Bisschop, Veenendaal
mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen
mevr. drs. W.A. Bodewitz, Vleuten
mr. J.M. Buiting, Utrecht
mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
mevr. K. Derks-Wolthuizen, Utrecht
mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
drs. P.W. Duquesnoy, Zeist
C.J.J. van Ee, IJsselstein (vanaf 13.43 uur)
J. Fastl, Utrecht
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
mevr. drs. J.M. de Heer-Verheij, Veenendaal
mevr. N.P.B. van 't Hooft, Amersfoort
mr. P. Kelder, Driebergen-Rijsenburg
ing. D. Kiliç, IJsselstein
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J. Konijnenbelt, Leusden
C.J. van Kranenburg MA, Driebergen
mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein
J.W.R van Lunteren, Hoogland
ir. R.J. Martens, Utrecht
mevr. G. Nalis, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
drs. L.W. Nooteboom, Veenendaal
drs. B. Nugteren, Utrecht
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
mevr. J. van Pijkeren, Bunschoten
P.C. Pollmann, Doorn
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
P. Seldenrijk, Eemnes
mevr. Y. Smit, Maarssen
ir. M. Snyders, Baarn
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht (vanaf 10.08 uur)
mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht
mevr. drs. H.D.I. Walta-Auf'm Keller, Veenendaal
G.J. van der Werff, Hooglandw
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Afwezig:
mevr. drs. N.M. van Gemert, Utrecht
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
ing. Y.S. Lutfula, Utrecht

Leden van Gedeputeerde Staten
J. Binnekamp, IJsselstein
mr. J.H. Ekkers, Vianen
mevr. M. Haak-Griffioen, Woerden
drs. W.M. de Jong, Houten
drs. R.W. Krol, Soest
mevr. A.H. Raven BA, Utrecht

Opening.

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open deze vergadering. Ik heet u allen heel hartelijk welkom, ook degenen vanuit onze organisatie en degenen die van buiten komen en belangstelling tonen voor ons werk.
Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Van Gemert en de heren Kloppenborg en Lutfula. Later ter vergadering komen mevrouw Swets en de heer Van Ee.

Vaststellen agenda.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

Onderzoek geloofsbrieven van mevrouw G. Nalis te Utrecht.

De VOORZITTER: Dan zijn wij toe aan het onderzoek van de geloofsbrieven, de vacature die ontstaan is door het vertrek van de heer Bos.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De commissie heeft de geloofsbrieven van mevrouw Nalis onderzocht. Wij hebben geconstateerd dat zij voldoet aan de wettelijk gestelde vereisten. De commissie ziet geen beletselen voor de toelating van mevrouw Nalis als statenlid.

De VOORZITTER: Daarmee kunnen wij constateren dat er geen beletselen zijn voor de toelating van mevrouw Nalis tot Provinciale Staten. Mag ik de griffier verzoeken mevrouw Nalis binnen te geleiden? Ik verzoek u allen te gaan staan.

Beëdiging van mevrouw G. Nalis te Utrecht.

De VOORZITTER: Welkom, mevrouw Nalis. Er zijn geen beletselen om u toe te laten tot de Staten en over te gaan tot uw installatie. U heeft te kennen gegeven dat te doen door het afleggen van de verklaring en belofte. Ik lees u de bij wet voorgeschreven tekst voor, waarna u antwoordt met: Dat verklaar en beloof ik.

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van provinciale staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik verklaar en beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw NALIS: Dat verklaar en beloof ik.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan bent u officieel toegelaten tot de Staten van Utrecht. Ik wil u daarmee van harte feliciteren. Dat wil ik gepaard doen gaan met het overhandigen van dit boeket. Ik wens u een heel vruchtbare tijd toe in het mooie werk dat u als statenlid van Utrecht mag vervullen in het belang van onze inwoners, bedrijven en instellingen. Van harte gelukgewenst. (Applaus)
Ik schors de vergadering.

Schorsing van 09.37 uur tot 09.41 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Ingekomen stukken.

De VOORZITTER: U heeft op uw tafel een aanvullende lijst van ingekomen stukken aangetroffen. Ik stel voor die conform de wijze van afdoening, zoals is voorgesteld, af te handelen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter!Wat betreft de eerste brief van het Institute for Migration Issues verwacht ik dat daaruit een positief advies voortkomt. Het stelt niet zo heel veel voor wat men van Gedeputeerde Staten vraagt. Toch vraag ik daarover een terugkoppeling te geven in de eerstkomende commissie BEM.

De VOORZITTER: Dat lijkt mij geen bezwaar.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening, met de aantekening dat terugkoppeling van brief 1 plaatsvindt in de commissie BEM.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Er zijn geen vragen binnengekomen.

Vaststellen van de notulen van 21 september 2009 en de besluitenlijst van 21 september 2009.

De VOORZITTER: Het verslag wordt vastgesteld in de volgende vergadering.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de besluitenlijst van 21 september 2009 ongewijzigd vast.

Najaarsrapportage 2009.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! De najaarsrapportage: het resultaat van een half jaar werken met de begroting van 2009. De Staten krijgen een overzicht van wat er allemaal gedaan is en wat tot nu toe de kosten zijn. Allereerst een pluim, want leesbaar is het stuk in elk geval. Zelfs ik snap het. Het is natuurlijk ook uitermate gunstig dat wij € 3.000.000 overhouden. Dat klinkt heel leuk. Het is net alsof je op bezoek gaat met een boodschappenlijst – bakker, groenteman, melkboer, slager – en je hebt daarna nog geld in de knip. Dan heb je het heel goed gedaan en ook goed op de kleintjes gelet. Helaas, dat was niet helemaal zo, want bij thuiskomst met die boodschappenlijst, blijkt dat je de melk nog niet hebt en dat je maar een half brood hebt in plaats van een heel brood. En daarin zit juist op dit moment alweer het probleem met die verantwoording. Die € 3.000.000 resultaat is wel leuk, maar er is van alles niet gehaald. Wij hadden eigenlijk verder moeten zijn.
Met die boodschappenlijst kun je natuurlijk ook nog naar een andere bakker en een andere melkboer om nog snel even te halen wat je mist. Dat vergt extra inspanning, maar dat kun je voor lief nemen. Mogelijk had je al zo slim kunnen zijn om niet eerst naar huis toe te gaan, maar gewoon onderweg al te bedenken dat je dat extra nodig had. De vraag is of het college ook zo'n extra inspanning gaat leveren om te zorgen dat die achtergestelde zaken worden ingehaald. Uit de najaarsrapportage heb ik dat in elk geval nog niet kunnen lezen. De provincie is trouwens niet verhongerd met het boodschappenlijstje dat wij hadden in 2009. Misschien was het boodschappenlijstje te groot. Ik geloof dat wij daarover al een aantal keren hebben gediscussieerd. Wij gaan nu die boodschappenlijst afmaken, zoals de bedoeling is, en dan gaan wij straks kijken hoe dat zich verhoudt en wat wij werkelijk gaan overhouden.

Een paar vreemde zaken. Als er een democratisch besluit is genomen in de gemeenteraad van Zeist over een fietspad Uithof-Zeist, dan moet dat toch niet meer op je boodschappenlijstje staan? Haal dat er alstublieft af. Zo'n gemeente, en ook andere gemeenten, krijgen steeds minder vertrouwen in ons. Wij kunnen wel met de Samenwerkingsagenda gaan beginnen, maar dat werkt niet. Kijk naar station Driebergen-Zeist: ook dat loopt niet helemaal volgens de lijn zoals iedereen zou willen. Het lijkt erop alsof wij een groot deel van het boodschappenlijst hebben afgewerkt. Maar, die extra inspanning: daarop zie ik ineens € 1.300.000 staan. Dat lijkt mij heel veel extra budget voor zo'n formatiescan. De fractie van de SP zal dan ook tegen punt 4 van de najaarsrapportage stemmen en de andere punten voor kennisgeving aannemen.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn geen concrete vragen gesteld aan Gedeputeerde Staten. De najaarsrapportage informeert de Staten over majeure beleidsmatige en financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2009. Dat hebben wij hiermee gedaan. Die € 3.000.000 is daarvan, in positieve zin, een afwijking.
Wat betreft het concrete voorbeeld van het fietspad in Zeist en waarom dat er nog op staat? Een besluit nemen betekent niet dat dit direct wordt uitgevoerd en dat het geld beschikbaar wordt gesteld. Dat is vrij eenvoudig, lijkt mij. Gisteren hebben wij De Bosscherwaarden geopend in Wijk bij Duurstede. Dat besluit is in 2007 genomen, maar heeft heel lang op de begroting gestaan, omdat het geld er nog niet was en er nog allerlei plannen gemaakt moesten worden.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt natuurlijk als iets nog niet uitgevoerd is, maar het gaat erom als het niet uitgevoerd hoeft te worden. Dan kun je zo'n punt

meteen afvoeren en heb je echt extra geld over is.

De VOORZITTER: Wordt er woordvoering in tweede termijn verlangd? Dat is niet het geval. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen instemmen met het voorstel, behoudens het voorstel € 1.300.000 over te hevelen voor de formatiescan.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel, met de aantekening dat de fracties van de SP en GL geacht worden gestemd te hebben tegen punt 4 van het besluit.

Programmabegroting 2010.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De eer om de aftrap te doen voor de algemene beschouwingen is aan de PvdA. De PvdA wil u een beeld schetsen, zoals zij de provincie voor zich ziet. Een provincie, waarin oud en jong, hoogopgeleid en laagopgeleid aan het werk zijn in een klimaatbestendige en duurzame omgeving, waarin talenten worden benut, iedereen gelijke kansen heeft, met ruimte voor diversiteit, met voldoende betaalbare woningen. Met toegankelijke en gezonde natuur dicht bij huis om de vrije tijd door te brengen. Een provincie die bereikbaar is met een hoogwaardig openbaar vervoer, waarin wij zorgvuldig omspringen met de ruimte, voor bedrijventerreinen die aantrekkelijk zijn voor nieuwe bedrijven en de omgeving en voor bestaande bedrijven. Dit vraagt om ambitie, om keuzes, om urgentie. Om dit te bereiken moeten wij zorgen voor voldoende leer-/werkplekken voor scholieren en mensen met een beperking. We moeten investeren in natuur, recreatie en water. De jeugdzorg dient verbreed te worden. Cultuur werkt als verbindende factor en we hebben de ambitie om vanuit de diversiteit van mensen te zorgen dat iedereen een volwaardige plek krijgt. We investeren in openbaar vervoer. Kortom, de PvdA maakt keuzes in het kader van de strategiediscussie 2040, waarbij er een evenwicht is tussen mensen, milieu en economie, ofwel de drie P's: people, planet, profit, en onze kinderen en kleinkinderen veilig en gezond kunnen wonen, werken en opgroeien.

Duurzaamheid is nog steeds het centrale thema in deze begroting voor 2010. Bij de start van de vorige coalitie heeft de PvdA binnen het kader van duurzaamheid de speerpunten woningbouw, werkgelegenheid en bereikbaarheid ingebracht. De PvdA is blij dat het college deze standpunten nog steeds draagt.

Minder gelukkig vindt de PvdA dat deze coalitie de echte keuzes vooruitschuift en geen ambitie toont met betrekking tot bijvoorbeeld klimaatbestendigheid. Wat we zien is dat er overal een beetje van afgaat, maar vooral op zaken die de PvdA ingebracht heeft in het coalitieprogramma, zoals het Fonds stedelijk bouwen en wonen en het Fonds uitplaatsing hinderlijke bedrijven, en op zaken die we hebben ingebracht bij de Versnellingsagenda. Dit college valt terug op het oude beleid, laat versnelling en urgentie los en legt zelfs statenbreed aangenomen moties, zoals over de nazorg in mei van vorig jaar, terzijde. Wel wordt er echt bezuinigd op relatief kleine bedragen van voor ons belangrijke thema's. Uitgaven voor de AVP (Agenda Vitaal Platteland) of voor de pakketstudies worden alleen even uitgesteld, maar blijven dus wel overeind.

Om ons heen dendert het voort: bestuursakkoorden, bezuinigingen, discussies over de rol van het middenbestuur. Tegelijk loopt de discussie over de kerntaken en de strategiediscussie over Utrecht 2040 en, niet in de laatste plaats, hebben we al een jaar de economische crisis. De PvdA ondersteunt het proces van heroriëntatie op de kerntaken, maar wil dat dit zorgvuldig en vanuit de inhoud plaatsvindt. Dit college wil volgens de statenbrief bij de programmabegroting de discussie over de kerntaken vanuit de financiën voeren. Het zou te gemakkelijk zijn deze discussie alleen vanuit financiën te voeren, waarmee een kans blijft liggen om ook te kijken naar onze regierol; het makelen en schakelen tussen en met overheidslagen en andere instanties en zo richting en impulsen te geven aan investeringen en beleid, oftewel: wonen, werken en leven in onze provincie. Laat niet financiën, maar inhoud leidend zijn.

Op enkele thema's die voor de PvdA heel belangrijk zijn, wil ik wat dieper ingaan.
Ten eerste jeugd en jongeren. Voor wat betreft de

jeugdzorg vormen de lange wachtlijsten telkens weer het probleem. Daarom is een bezuiniging van € 1.000.000 een verkeerd signaal naar de mensen in die sector, die keihard werken onder zware omstandigheden. Het is vooral een verkeerd signaal naar de kinderen en hun ouders die de zorg zo hard nodig hebben. Daarnaast blijft de PvdA hameren op verbreding van de zorg naar het sociale netwerk: ouders, familie, school, buren. Ook vinden wij nazorg van enorm belang. Hierover is in mei van vorig jaar door de Staten een motie aangenomen om ervoor te zorgen dat de jongeren ook na hun jeugdzorgtraject een sterke basis hebben voor deelname aan de maatschappij. Als PvdA vinden wij het van belang dat jongeren een goede toekomst tegemoet gaan en kansen krijgen. Daarom hebben wij telkens initiatieven genomen, en zullen dat blijven doen, op het gebied van stageplekken voor jongeren, vooral ook in de bouw. Wij willen aan de Staten steun vragen voor een project dat een initiatiefgroep samen met ROC's en Reinaerde het landinrichtingsplan Haarzuilen wil opzetten. Voor ons is het een heel concreet plan. Er wordt een zogenaamde pleisterplaats gerealiseerd, waar jongeren van ROC's kunnen leren om duurzaam te ondernemen en waar mensen met een beperking vanuit Reinaerde een WSW-plek hebben. Het mooie van dit initiatief is dat het prachtig past in de plannen voor recreatie om de stad en de cultuurhistorie vastlegt. De pleisterplaats vormt een bezoekers- en activiteitencentrum, waar scholieren en inwoners van Utrecht de geschiedenis van het boerenbedrijf en het gebied leren en ervaren, de tuin kunnen bezoeken en van het restaurant gebruik kunnen maken. Voor dit project zijn investeringen nodig, vooral ook voor de restauratie van het pand. Het mooie van dit concept is dat het ook op andere plekken toegepast kan worden. De fractie van de PvdA dient dan ook een motie in en vraagt het college te onderzoeken of dit initiatief past in de Versnellingsagenda, het afwegingskader Duurzaamheid of in de Sociale Agenda en in maart 2010 aan te geven of dit project financiële steun van de provincie rechtvaardigt. Ik beschik over het ondernemingsplan. Dat zou ik aan het college kunnen sturen.

Motie M1 (PvdA): exploitatie duurzame pleisterplaatsen Haarzuilens

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009;

kennis genomen hebbende van:
- de beoogde realisatie van drie recreatieve pleisterplaatsen in het groengebied Haarzuilens in de stadsrandzone;
- het plan van de Initiatiefgroep Recreatie en Cultuur Hoeve Haarzuilens (zorginstelling Reinaerde, ROC Midden Nederland, St. Zuivelmuseum, Historische vereniging Vleuten de Meern, St. Duurzaam Ondernemen En Leren) voor een van de pleisterplaatsen;
- de Provinciale Versnellingsagenda: met name de maatregelen met betrekking op:
- duurzaamheid;
- innovatieve bedrijvigheid;
- behoud van arbeidskrachten (Wajongers en jongeren) voor de arbeidsmarkt;
- behoefte aan projecten/praktijk leerplekken, zoals 'Jongeren bouwen voor jongeren';
- het provinciale programma Leren Voor Duurzame Ontwikkeling;
- het provinciale Afwegingskader Duurzaamheid;
- de behoeften aan werk- en leerlocaties en door lopende leerlijnen (Sociale Agenda);

constaterende:
- dat het Landinrichtingsplan met de pleisterplaatsen formeel is vastgesteld door Gedeputeerde Staten;
- dat de gebiedscommissie Haarzuilens als randvoorwaarde stelt dat er sprake moet zijn van duurzame pleisterplaatsen en duurzame exploitatie daarvan;
- dat het plan van de initiatiefgroep "Recreatie en Cultuur Hoeve Haarzuilens" duurzame ontwikkeling nastreeft en in hun exploitatieplan voor de Hoeve expliciet permanente werkruimte biedt aan 10-15 cliënten van Reinaerde (Groenbeheer) en werkleerplekken voor 10 leerlingen/studenten van het ROC Midden Nederland (horeca, beheer & onderhoud, bouw, ontwerp, organiseren van evenementen, tentoonstellingen en doe-activiteiten);

- dat dit plan, uitgevoerd op welke locatie dan ook, een unieke kans biedt om een provinciaal voorbeeld te zijn van een concrete duurzame ontwikkeling van een recreatieve en cultuurhistorische locatie en een voorbeeld kan zijn voor het leren voor duurzame ontwikkeling in de praktijk (met ondernemers, bewoners, burgers en jongeren);
- dat dit plan kansen biedt om onderdelen van de Versnellingsagenda en het LVDO-programma te realiseren en te verbinden zodat beide programma's elkaar versterken;

overwegende:
- dat bij de hiervoor beoogde duurzame ontwikkeling van een pleisterplaats het noodzakelijk is dat in het traject van planuitwerking, verbouw, inrichting en aankleding voor die locatie een concrete uitwerking wordt gegeven aan de noodzakelijke (technische en bedrijfsmatige) voorzieningen om te komen tot een duurzame locatie, duurzame exploitatie en realisatie van beoogde werkleerplekken;
- dat de implementatie van de voorzieningen een intensief verbouw- en inrichtingstraject vraagt, waarbij ondernemers, bewoners, burgers en jongeren worden betrokken;

dragen het college op:
- in gesprek te· gaan met de initiatiefnemers;
- te onderzoeken of dit initiatief past binnen de versnellingsagenda, het afwegingskader duurzaamheid en/of de Sociale Agenda en bijdraagt aan de provinciale doelstellingen,
  In maart 2010te komen met een advies en bij positieve beoordeling met een financieel voorstel voor een provinciale bijdrage voor een startsubsidie te komen om de beoogde plannen mogelijk te maken.

En gaan over tot de orde van de dag

Het tweede punt gaat over betaalbaar wonen. Iedereen, dus ook jongeren en mensen met lage en middeninkomens, moet betaalbaar kunnen wonen. In de begroting staat: "Deze regio spant de kroon op nationaal niveau qua bevolkingsgroei en economische ontwikkeling." Weliswaar is de vraag naar woningen op dit moment verminderd, maar na herstel van de economie zal de krapte weer zichtbaar worden. Het fenomeen krimp van de bevolking is in Utrecht nog lange tijd niet aan de orde, hooguit als gevolg van ons eigen ruimtelijke beleid. Voor het uitgangspunt van de PvdA, betaalbaar wonen, blijven het aanjaagteam, vereenvoudiging van de regelgeving alsook financiële ondersteuning hard nodig.
De PvdA steunt de ontwikkelingsvisie van de NV Utrecht, maar ziet hiervoor alleen kansen als de randvoorwaarden, zoals voldoende financiën en infrastructuurvoorzieningen, die we toen hebben vastgesteld, worden gerealiseerd. Anders is de visie gebakken lucht.
Wij maken ons wel zorgen over de noodzakelijke financiering nu er bezuinigingen bij de verschillende overheden zijn aangekondigd. Wij vragen het college of daarover nu al duidelijkheid gegeven kan worden of dat aan te geven is wanneer wij daarover duidelijkheid krijgen.
Juist nu de grootste bouwopgaven in de steden, ofwel de economische centra, plaatsvinden, wordt het extra urgent om onze inwoners dicht bij huis natuur en recreatie te bieden. Die natuur moet van goede kwaliteit zijn. De PvdA is blij met het aanwijzen van prioritaire gebieden, maar heeft wel zorgen over de kwaliteit van de natuurgebieden. We hebben nog steeds een rode kaart voor de soortenrijkdommen, dus vooral het ontbreken daarvan, in verschillende natuurgebieden. Naast vervuiling met ammoniak, nitraten vanuit de landbouw is er nog steeds sprake van verdroging. Dit vraagt keuzes, keuzes in de functie van gebieden en niet eindeloos vooruitschuiven, zoals bijvoorbeeld in het Langbroekerweteringgebied.
De provincie heeft een zeer belangrijke taak op het gebied van waterbeheer en waterkwaliteit en stelt binnenkort op basis van de Waterwet het vereiste waterplan vast. Dit plan is ook van groot belang voor de gevolgen van het veranderende klimaat. We willen immers onze inwoners beschermen tegen het teveel of tekort aan water. Er is echter na 2011 geen dekking voor de € 4.000.000 van dit waterplan. Elke nieuwe termijn speelt dit probleem weer. We vragen ons dan ook af of het college wel serieuze ambities heeft voor deze kerntaak van de provincie.
Een andere zorg die we uitspreken is dat de recreatieschappen wel heel erg in de commerciële hoek worden gedrongen om hun financiën rond te krijgen. Dit gaat vaak ten koste van de natuur.

Bij enkele recreatieschappen zijn er structurele tekorten, die dan weer door de provincie worden opgevangen. De PvdA verzoekt het college om in 2010 met een voorstel hiervoor te komen, waarbij de vercommercialisering van de recreatieschappen wordt tegengegaan. Wij verwachten hierover duidelijkheid bij de voorjaarsnota.

Dan wil ik een motto noemen. "Als diversiteit de norm is, dan zijn verschillen heel gewoon." Een mooi motto. Op dit moment heeft een derde van de bevolking in de stad Utrecht een biculturele achtergrond. 70% van de baby's die worden geboren idem dito. 65% van de instroom op de arbeidsmarkt is vrouw en/of allochtoon. Heel actueel: vanmorgen stond in de krant dat men echt 30% vrouwen in de top wil gaan realiseren via wetgeving. Gelukkig voert een aantal gemeenten en organisaties met succes diversiteitsbeleid. In de ICT zien we al veel mensen van allochtone afkomst: een sector om een voorbeeld aan te nemen. Om meer vrouwen, allochtonen en mensen met een beperking te werven, dient er meer werk gemaakt te worden van het diversiteitsbeleid, ook binnen de eigen organisatie van de provincie. Middelgrote en kleine gemeenten vragen om een rol van de provincie bij het realiseren van diversiteitsbeleid. Daarom vragen we in een motie een plan van aanpak op te stellen voor het ontwikkelen van instrumenten om dit diversiteitsbeleid niet alleen voor de eigen organisatie van de provincie te voeren, maar ook voor de gemeenten die daarom vragen. Een mooi voorbeeld van de mogelijkheden die de open huishouding van de provincie biedt. Alleato doet met betrekking tot het diversiteitsbeleid zeer behartigenswaardige aanbevelingen. Ik neem aan dat dit bekend is, ook bij het college.

Motie M2 (PvdA, ChristenUnie, SP): diversiteit in de volle breedte

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen op 26 oktober 2009, ter bespreking van de programmabegroting 2010;

constaterende:
- dat de landelijke overheid met een actie is gestart: "Diversiteit maakt de overheid sterker";
- dat het een landelijke ambitie is dat 30% van de nieuwe instroom in topfuncties en van de overige functielagen binnen de publieke sector uit vrouwen zou moeten bestaan;
- dat het aandeel van de allochtonen in het personeelsbestand van de publieke sector in 2011 met 50% is toegenomen ten opzichte van 2007;
- dat in 2011 het uitstroompercentage van 50-plussers naar inactiviteit met 2%-punt is afgenomen ten opzichte van 2006;
- dat ruim 65% van de instroom op de arbeidsmarkt in Utrecht vrouw en/of allochtoon is;
- dat 55% van de studenten aan de universiteiten en hogescholen vrouw is;
- dat 30% van de studenten Bedrijfskunde en Rechten allochtoon is;
- dat ook het aandeel gehandicapten in de formatie te laag is;
- dat er tevens aandacht dient te zijn voor de positie van de oudere werknemer;

verzoeken het college van Gedeputeerden Staten:
1. een plan van aanpak op te stellen voor het ontwikkelen van instrumenten voor diversiteitbeleid ten behoeve van de eigen organisatie;
2. stimuleren van diversiteitsbeleid bij gemeenten;
3. een plan van aanpak op te stellen voor het ontwikkelen van diversiteitsbeleid ten behoeve van (gesubsidieerde) partners van de provincie Utrecht, zoals het Utrechts Landschap;
4. hiervoor overigens de aanbevelingen van Alleato in hun nieuwsbrief 'Signalen' van oktober 2009 te gebruiken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Een ander thema van duurzaamheid, maar ook van economische aantrekkelijkheid is de herstructurering van bedrijventerreinen. Ondanks de onderuitputting in 2009 leidt dit niet tot de schouders eronder zetten en een hogere ambitie voor 2010. Twee keer verlies dus: te weinig bereikt in 2009 en te weinig willen doen in 2010. Sterker nog: de handdoek wordt ook voor de jaren daarna bijna in de ring gegooid. Dat is een onderwerp waarover bestuurlijk Nederland het eens is dat de provincie een regierol heeft. In de vergadering van afgelopen februari heeft de PvdA samen met GL een motie ingediend, waarin concreet twee zaken werden gevraagd: uiterlijk in het najaar 2009 te komen met een regionale visie op revitalisering

en herstructurering van bedrijventerreinen en met behulp van een kwaliteitsscoresysteem inzicht te geven in de kwaliteit en de ontwikkeling van bedrijventerreinen in de provincie. Op grond van de beantwoording door de gedeputeerde hebben wij de motie destijds aangehouden. Helaas moeten wij constateren dat een en ander niet is gebeurd. Daarom is dit tijdens de laatste vergadering van de commissie MME opnieuw aan de orde gesteld. In tegenstelling tot wat de gedeputeerde toen meldde, is het niet in de commissie teruggekomen en is niet aan de toezeggingen voldaan. Dat de gedeputeerde in de veronderstelling was dat dit wel was gebeurd, is hopelijk een teken dat de wens de vader is van de gedachte en dat zij wel degelijk van plan is er op een gedegen manier, onderbouwd met argumentatie, terug te komen. Graag willen wij de toezegging dat dit op 2 november echt gaat gebeuren. Ik heb begrepen dat er vanuit de fractie van D66 dienaangaande een motie komt, die door onze fractie ondersteund zal worden. Het zou fijn zijn als de gedeputeerde een tipje van de sluier wil oplichten om onze zorgen hierover weg te nemen.

Openbaar vervoer komt vanmiddag uitgebreid aan de orde bij het agendapunt Pakketstudies. Toch een enkele opmerking. De bezuinigingen van € 8.500.000 die nu voorliggen zijn geen echte bezuinigingen. Het is vooral een verschuiving van gelden naar de toekomst. Voor de toekomst kan er wat de PvdA betreft minder geïnvesteerd worden in asfalt. Dan komt er meer geld beschikbaar voor het openbaar vervoer. Daarop mag, wat de PvdA betreft absoluut niet bezuinigd worden. Voor alle duidelijkheid: wij steunen de Pakketstudies wel. Het budget moet echter veel breder.
Als er minder geïnvesteerd wordt in asfalt, sparen wij het kostbare groen rond de stad. Het kan niet anders dat wanneer je de opcenten – nu 30% van de algemene inkomsten – bevriest, dit gevolgen heeft voor het asfalt. Wij vragen ons in dit kader af waarom de ecoducten niet uit het mobiliteitsbudget kunnen worden gefinancierd. Het is een algemeen gebruik dat inpassing van wegen of extra stroken uit het mobiliteitsbudget worden betaald. Op die wijze wordt het project Hart van de Heuvelrug hier niet langer meer belast.

Dan wil ik een citaat noemen: "Met gepaste trots presenteer ik: 'cultuur is kracht', de provinciale cultuurnota voor de komende vier jaar. Die kracht zoeken we in de breedte en in de diepte. Cultuurbeleid begint in het investeren in de eigen waarde van kunst en cultureel erfgoed. Daarmee zorgt cultuur voor reflectie en vernieuwing, cohesie en identiteit. Ondersteuning om de cultuur op een goed niveau te houden, behoort tot de basistaken van de provincie Utrecht". Ik vraag aan mevrouw Raven: "Herinnert u zich deze woorden nog, deze tekst, rechtstreeks uit de cultuurnota?" De ambitie die hierin begin dit jaar is vastgelegd en waarvan nauwelijks de inkt is opgedroogd? Nog geen half jaar later bezuinigingsvoorstellen op het cultuurprogramma en op versterking van de basisinfrastructuur. Terwijl de provincie juist bruist op het gebied van cultuur, vindt de PvdA dit ongepast en op gespannen voet staan met het zich profileren als aantrekkelijke cultuurstad met internationale allure, wat we willen waarmaken in de plannen voor de 2013 en 2018. De focus hierop vraagt om keuzes maken. Of geeft het college de ambities op om Utrecht de Culturele Hoofdstad van Europa te laten zijn? Ook de stad bezuinigt op het culturele leven. Kiest de provincie wel echt, in de woorden van Peter de Haan, directeur van de Vrede van Utrecht, tussen Dom Stad of Smart City?

Ik rond af. Wij vinden deze begroting dus ambitieloos, terwijl keuzes zo urgent zijn. De PvdA heeft met haar bijdrage richting willen geven aan de keuzes die gemaakt moeten worden. Wij zien andere financiële mogelijkheden, door bijvoorbeeld het schrappen van het Profiel van Utrecht van ruim € 4.000.000, of binnen het totale mobiliteitsbudget te bezuinigen op asfalt.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslagingen. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.
Mag ik u eraan herinneren dat de Staten spreektijden hebben opgegeven? Die gelden zowel voor de eerste als de tweede termijn. Als u in de eerste termijn al meer ruimte neemt dan u opgegeven heeft, dan veroorzaakt dat later op de dag een probleem.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De begroting voor 2010 ligt voor ter

bespreking en bij begrotingsbesprekingen is het aan de fracties om commentaar te geven op de financiële voorstellen zoals het college van Gedeputeerde Staten deze voorlegt aan de Staten en daarbij te bezien hoe de vlag er bij staat: waar zijn we tevreden met resultaten, waar vinden we dat het college van Gedeputeerde Staten te hard loopt en waar vinden we dat er wel een tandje bij kan? De beschouwingen van het CDA zullen we dan ook op die wijze vormgeven, te beginnen bij de financiën.

Bij de voorjaarsnota was al bekend dat er voor 2010 en het financieel perspectief voor 2011 een tekort voorzien werd van € 17.000.000. Door de verlaging van het Provinciefonds is de bezuinigingsuitdaging groter geworden: we staan als provincie aan de lat om € 32.000.000 te bezuinigen. Gedeputeerde Staten doen ons ombuigingsvoorstellen om die bezuinigingen vorm te kunnen geven. Dat betekent dat het Uitvoeringsprogramma, hetgeen een uitwerkingsproduct is van het coalitieakkoord, er anders uitziet. Op sommige beleidsvelden is gewoon gekeken naar de praktijk die in de loop van tijd anders gelopen is dan oorspronkelijk gedacht toen we met elkaar keuzes maakten in het coalitieakkoord, waardoor er wat financiële ruimte over is, bijvoorbeeld als gemeenten andere keuzes maken, waardoor cofinanciering van de provincie niet meer nodig is. Ik noem Lantor in Veenendaal. Op andere fronten wordt er geanticipeerd op verwachte onderbesteding of wordt er een jaarschijf opgeschoven, waardoor er geld vrijvalt. Het is dit college voor nu in elk geval gelukt ook de begroting voor 2011 sluitend te krijgen als we vandaag in zullen stemmen met deze voorstellen. Het is wat ons betreft minstens twee complimenten waard in de richting van de gedeputeerde Raven en haar ambtelijke staf:

1. Een compliment voor haar en haar GS-collega's voor het zo tijdig verwerken van de donkere wolken die we aan kunnen zien komen als het gaat om de korting van € 300.000.000 die het Rijk al inboekt uit het Provinciefonds voor 2011.
2. Een groot compliment voor de vorm en grote leesbaarheid, waarin wij deze begroting hebben gekregen. In de loop van de afgelopen paar jaar is dit zienderogen beter geworden.

Met de voorstellen die gedaan worden gaat onze CDA-fractie akkoord. De volgende ronde, en daar zijn we ons erg van bewust, zal een veel grotere uitdaging in zich hebben. Dan zullen er ingrijpende keuzes gemaakt moeten worden voor structurele bezuinigingen. Wij zullen hier waarschijnlijk bij de voorjaarsnota 2010 veel uitgebreider bij stilstaan . Op dat moment moet het naar onze mening duidelijk zijn welke kant we op willen als provincie, welke taken we wel en niet meer zouden moeten doen, welke bedragen en taken we nog wel van het Rijk krijgen en voor welke structurele bezuinigingen we als provincie Utrecht staan. De fractie van het CDA wil dan ook weten van Gedeputeerde Staten – misschien zou ik de vraag nog beter kunnen stellen aan de heer Bisschop, als voorzitter van de kerntakencommissie – of we bij de behandeling van de voorjaarsnota de kerntakendiscussie hebben afgerond. De uitkomsten daarvan willen wij namelijk betrekken bij de keuzes over de gewenste veranderingen en zonodig bij de structurele bezuinigingen. Daarbij komen dan nog de uitkomsten uit de discussies en overleggen in de zogenoemde taboeloze denktanks die het kabinet aan het werk heeft gezet.

Dan ga ik over naar het CDA-antwoord op de vraag: hoe staat de vlag erbij? Laat ik beginnen met de economische crisis die voor steeds meer mensen en bedrijven voelbaar is geworden. In de bouw zien we dat de inhuur van zzp-ers (zelfstandigen zonder personeel) en uitzendkrachten fors terugloopt en dat er steeds meer ontslagen zijn en dreigen. Ook zien we dat de groep mensen die problemen heeft met het opbrengen van de vaste lasten, steeds groter wordt. Een situatie die we niemand toewensen. Voor de provincie zijn er weinig instrumenten om de crisis tegen te gaan, maar de instrumenten die we hebben, moeten we inzetten. Ik noem een heel belangrijke: het aantrekkelijk blijven als vestigingsplaats voor bedrijven speelt daarbij een grote rol, evenals de inzet bedrijven over te halen zich in Utrecht te vestigen dan wel hen in de provincie te houden. Voor een groot aantal bedrijven speelt overigens iets veel wezenlijkers dan de keuze voor een vestigingsplaats in onze provincie Utrecht of elders. Hun eerste zorg is de economische crisis te overleven. De fractie van het CDA vraagt het college hen, daar waar mogelijk en passend binnen de rol van de provincie, daarin te steunen.

Een ander belangrijk punt voor de fractie van het CDA is de ruimtelijke ontwikkeling in onze provincie. Wij willen dat er zorgvuldig wordt omgesprongen met de ruimte. Dat betekent onder andere dat wij vinden dat nieuwe ontwikkelingen, of het nu gaat om bouwontwikkelingen, om de aanleg van nieuwe wegen of om zwaardere belasting van al aangelegde routestructuren, heel zorgvuldig dienen te worden ingepast. Zorgvuldig als het gaat om de ruimte, maar ook zorgvuldig waar het gaat om de communicatie met betrokkenen, zoals omwonenden en andere overheden. Daarover komen we vast nog te spreken bij de pakketstudies.

In onze gesprekken met gemeenten worden we regelmatig geconfronteerd met het feit dat gemeenten niet altijd de knowhow in huis hebben en ook komt het regelmatig voor dat gemeenten opnieuw wielen aan het uitvinden zijn, die al bestaan en functioneren in andere gemeenten. De fractie van het CDA heeft in de vorige periode, bij de begrotingsbehandeling op 7 november 2005, een motie ingediend en deze is destijds ook aangenomen. De motie waar ik het over heb, gaat over 'De vliegende ambtenaar'. Voordat de nieuwelingen onder ons denken dat het hier gaat over medewerkers waarvan wij afscheid zullen moeten nemen in verband met de toekomstige structurele bezuinigingen, licht ik graag toe dat dit gaat over een pool van ambtenaren. Dat mogen wat ons betreft, behalve provinciale ambtenaren, ook ambtenaren zijn van gemeenten. Deze pool zou kunnen rouleren tussen de gemeenten en de provincie, waardoor er ideeën- en kennisuitwisseling plaatsvindt en waarvan zowel de gemeenten als de provincie kunnen profiteren. Bijkomende gedachte was destijds ook dat er een meedenkende provincie kwam in plaats van een bemoeizuchtige provincie. Ter toelichting: het gaat ons niet om een nieuwe afdeling, maar om een meer virtuele pool, waarin vakmensen kunnen meedraaien ter ondersteuning en een zogenaamde kruisbestuiving tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en provincie kunnen bewerkstelligen. Graag horen wij van het college in hoeverre dit plaats heeft gevonden, of er resultaten geboekt zijn en of – dat verwachten we een klein beetje – dit idee nieuw leven ingeblazen moet worden. In elk geval is het steeds opnieuw uitvinden van dezelfde wielen niet gewenst, want dit komt niet ten goede aan de dienstverlening aan inwoners en kost het onnodig veel geld en inzet.

Van de zin "van een bemoeizuchtige provincie naar een meedenkende provincie" is de brug gemakkelijk gemaakt naar de Samenwerkingsagenda. Dit instrument is destijds ingezet om die verandering te bewerkstelligen. Natuurlijk kunnen we er allerlei kritieken op loslaten, van sinterklaasspelen tot: moeten we ons daar eigenlijk wel mee bemoeien als provincie? De achterliggende gedachte van de Samenwerkingsagenda is echter oké. Samenwerken brengt ons en de gemeenten een stapje verder in de richting van de uitvoering en het brengt ons als overheden ook een stapje dichter bij elkaar. Daarom vindt de fractie van het CDA de Samenwerkingsagenda nog altijd een prachtig idee. Natuurlijk moeten we kritisch zijn als we er een vervolg aan geven. Laten we zeggen dat het idee her en der wat bijgeschaafd dient te worden, maar als het aan het CDA ligt, willen we niet af van dit instrument van de Samenwerkingsagenda. Wij denken dat met deze samenwerking tussen overheden er een synergie ontstaat die leidt tot iets dat groter is dan de som der delen, dus 1+1=3. En misschien nog wel meer.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan mevrouw Doornenbal. Hoe kijkt zij aan tegen het instrument Samenwerkingsagenda ten opzichte van de vraag hoe je dat moet inbedden in je ambtelijk apparaat? Ik heb daarop kritiek geuit. Dat weet mevrouw Doornenbal. Mijn visie daarop is dat het eigenlijk normaal zou moeten zijn dat op ambtelijk niveau die samenwerking sowieso vlot en gemakkelijk zou moeten zijn, zo van: men weet elkaar, tussen de gemeenten en de provincie, te vinden. Als de Samenwerkingsagenda daarin een instrument is geweest om dat te bewerkstelligen, dan zou je mogen verwachten dat dat in een volgende periode bijna als vanzelf zou moeten gaan. Waarom is mevrouw Doornenbal er dan zo'n voorstander van het op die manier te blijven voortzetten?

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn er nog niet. Als de heer De Vries goed geluisterd heeft, dan heeft hij gehoord wat ik dat in het begin van mijn verhaal heb verteld. Wij horen nog steeds vanuit de gemeenten

dat er een grote afstand is en dat uitwisseling nog onvoldoende plaatsvindt. De Samenwerkingsagenda, zoals wij die nu hebben ingezet, heeft wel bewerkstelligd dat je kunt vragen: "Hoe staat het er voor, zijn wij op koers?" Ik denk dat de uitwisseling, niet alleen van bestuurders, maar juist in de dienst, nog wel een extra zetje nodig heeft. Ik denk dat wij er met één periode van de Samenwerkingsagenda niet zullen zijn.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een vervolgvraag. Is mevrouw Doornenbal het met mij eens dat, voordat je nadenkt over een voortzetting van de Samenwerkingsagenda, je eerst de kerntakendiscussie in deze provincie gevoerd moet hebben, zodat je als provincie weet waar je aan toe bent en je tegen de gemeenten kunt zeggen: "Dít is het terrein waarop wij ons begeven en er zijn overlappingen dan wel er is samenwerking met gemeenten noodzakelijk, maar wij gaan niet alle franje, die ik net heb benoemd bij de Samenwerkingsagenda, voortzetten."

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Natuurlijk valt er heel wat af te dingen op de wijze waarop dat nu plaatsvindt. Ik denk dat het inderdaad een goede bijdrage zou zijn als wij met elkaar duidelijk hebben wat de taak is van de provincie en wat de taak is van de gemeenten.

Van de Samenwerkingsagenda met gemeenten stap ik over naar de bestuurskrachtmetingen of de kwaliteitsmetingen van gemeenten. In een BEM-vergadering na het zomerreces hebben we met elkaar gesproken over deze metingen en daar kwamen we vrij statenbreed tot de conclusie dat het goed zou zijn als we alle gemeentebesturen zouden stimuleren zo'n meting te doen. Het CDA is ervan overtuigd dat als gemeenten zo'n kritische check laten uitvoeren, dit in het belang is van de inwoners en van belang is voor het niveau van de te leveren diensten. Daarbij is het kritisch kijken naar het functioneren van een overheid sowieso goed, want dat leidt vaak tot verbeteringen. Het CDA is er ook een voorstander van deze check uit te voeren in alle gemeenten om het ook uit de sfeer te halen van herindelingen. Daarmee stel je een gemeente in staat zich te versterken zonder die stok achter de deur en ben je in staat ook grotere gemeenten de spiegel voor te houden. Wie zegt dat een kleinere gemeente tot minder in staat is dan een grotere? Of andersom: wie zegt dat een grotere gemeente tot meer in staat is en haar zaken beter doet dan een kleinere? Wij zijn benieuwd naar de actie die we kunnen verwachten naar aanleiding van die in BEM gehouden discussie. Gedeputeerde mevrouw Haak, kunt u ons hierover een vervolg schetsen?

Al eerder in het betoog had ik het over zorgvuldig omgaan met ruimte. Als CDA zien we die zorgvuldigheid niet in: zet alle ruimtelijke ontwikkelingen maar stop. Maar wel in het maken van goede afwegingen. Zorgvuldig zijn in de afweging waar wij ruimte bieden aan rode ontwikkelingen en de groene structuren kunnen versterken. Als dat eenmaal is bepaald en er zijn plannen gemaakt waarvoor draagvlak is en die tot uitvoer kunnen worden gebracht, dan dienen zij zorgvuldig én met behoud van tempo, uitgevoerd te worden. Onze fractie noemt in dit kader twee dossiers: de herinrichting van de vliegbasis Soesterberg en het landinrichtingsplan Haarzuilens.
De ruimtelijke plannen voor de vliegbasis zijn klaar, hebben de instemming van Provinciale Staten, de raden van Soest en Zeist en het heeft ook de instemming van de toekomstige beheerder Het Utrechts Landschap. Wat echter nog een goede afhechting dient te krijgen, is de fase van ruimtelijk plan naar uitvoeringsorganisatie en beheer. Momenteel buigt men zich over de uitvoering van het realiseren van het 'rood' en zal het Utrechts Landschap zich over het 'groen' gaan ontfermen. De gemeenten zijn nu al wel volop betrokken in de gesprekken, maar de grootste beheerder is nu nog nauwelijks betrokken. Wij zouden gedeputeerde Krol willen vragen om Het Utrechts Landschap vanaf nu mee te nemen als volwaardig betrokkene en we dringen bij dezen ook aan op een snelle besluitvorming bij de uitvoeringsorganisatie. Overigens realiseren wij ons dat de gemeenten wel volop meepraten, maar feitelijk nog niet veel meer doen dan dat, terwijl de provincie de uitgaven heeft gedaan en de risico's voor haar rekening neemt.
Het CDA vraagt bij deze beschouwingen ook aandacht voor het landinrichtingsplan Haarzuilens. In de voorgaande periode is dit plan heel vaak onderwerp van gesprek geweest, omdat we ons toen bogen over het ruimtelijke plan. Inmiddels is daar de

uitvoering volop gaande. Het plan heeft heel wat voeten in de aarde gehad, maar de uitvoering lijkt met instemming – let wel: draagvlak – te kunnen plaatsvinden. Wij maken ons echter wel zorgen om twee dingen: Bij de uitvoering is het belangrijk dat er met enig inlevingsgevoel wordt opgetreden en dat er ruimte is om het doel linksom of rechtsom te realiseren. Ons bereiken berichten dat de houding van met name voorzitter of de trekker van de landinrichting niet erg meewerkt aan een soepele uitvoering. Wij vragen de gedeputeerde de vinger aan de pols te houden: Het is belangrijk dat het plan met draagvlak wordt uitgevoerd. Als dan enig meedenken in de goede richting door bewoners en landeigenaren direct van tafel wordt geveegd, is dat funest voor het draagvlak en voor de uiteindelijke uitvoering.
Er is nog iets waarover wij ons zorgen maken als het gaat over dit gebied: Wij begrijpen uit allerlei berichten dat ook het gebied, waar zojuist heel zorgvuldig een plan is gemaakt en nu tot uitvoering wordt gebracht, nu onderwerp van discussie is als het gaat om de mogelijke nieuwe snelweg. Natuurlijk begrijpt het CDA dat we als provincie alle mogelijkheden om de doorstroming te bevorderen moeten onderzoeken, maar we vragen wel aandacht voor het feit dat de inkt van het ene plan nog niet droog is, wij wellicht alweer klaarstaan met de volgende ingrijpende verandering in eenzelfde gebied. Onze oproep aan gedeputeerde Ekkers is dan ook: maak alstublieft snel een einde aan de onzekerheid over de mogelijke doorsnijding met een weg in dit gebied. Als bestuurders moeten we ons realiseren dat van ons verwacht wordt dat we plannen maken die duurzaam en dus voor de toekomst houdbaar zijn. Dat betekent dat we niet plan over plan over plan moeten blijven maken. Tenminste, als we draagvlak willen creëren en willen dat onze inwoners hun bestuurders nog serieus nemen.

Als laatste onderwerp wil het CDA stilstaan bij de vraag: welke bestuurders deze tijd nu eigenlijk vraagt. Wij acteren in een tijd, waarin politici op dezelfde maatschappelijke tree lijken te staan als zakkenvullers, rovers en boeven. Declaraties worden onder de loep genomen. Terecht, het gaat hier over publiek geld en dat mag grondig gecontroleerd worden. De bonnetjes in Utrecht – achteraf een van de minst declarerende colleges – kwamen wel in het nieuws, in tegenstelling tot het minste aantal dienstauto's van onze provincie en de lage kosten die Provinciale Staten voor zichzelf maken. Blijkbaar is goed nieuws geen nieuws. Politici zijn zakkenvullers, maken simpele dingen ingewikkeld en voor een beetje subsidie moet je afgestudeerd rechtenstudent en neerlandicus met een onbeperkt geduld zijn. Met dat bestaande beeld in deze tijd van economische crisis is het een hele uitdaging om toch te willen besturen. Natuurlijk moet je ook een beetje een tik hebben en op zijn minst een missie hebben om de wereld een beetje mooier en beter te maken om je te wagen in een bestuurlijke en/of politieke functie. Dat gezegd hebbend, moeten we ook erkennen dat het beeld dat mensen hebben van de politiek niet helemaal onterecht is. Als mensen bij de overheid aankloppen, ook bij onze provincie is dat nog zo, worden er altijd meer redenen opgeworpen om iets onmogelijk te maken dan mogelijk, worden er meer leeuwen en beren op de weg gezien dan dat er mooie kleurige bloemen langs de weg staan en zal er bij elke vergunningsaanvraag bekeken worden of een eventuele toestemming stand zal houden bij de rechter. Het CDA zou heel graag willen dat er een omslag in dit denken en handelen van de overheden komt. Dat vraagt wel wat van ons en van onze medewerkers, ook in de provincie Utrecht. Bijvoorbeeld dat we bij een hulpvraag of bij een vergunningsaanvraag meedenken met de vragensteller hoe we iets mogelijk maken in plaats van onmogelijk en hoe we met een instantie samen een subsidieaanvraag invullen in plaats van hen te vragen om nog meer informatie die in de ogen van de aanvrager niets te maken heeft met de aanvraag van de subsidie. Ook vraagt het van bestuurders vertrouwen in mensen. Het CDA is ervan overtuigd dat mensen het vertrouwen waarmaken als je het hen geeft. Mensen die ruimte krijgen om met elkaar, hun verenigingen en hun omgeving verantwoordelijkheid te dragen voor hun leefomgeving. Natuurlijk zullen er altijd mensen blijven die misbruik maken van een situatie, maar moeten we daarom altijd de goeden laten lijden onder de kwaden en moeten wij daarom altijd alle situaties dichttimmeren met regels en wetjes en voorwaarden? Wat de CDA fractie betreft gaat het vertrouwen in mensen vandaag in en dus moet het regeltjesroer om en gaan we als provincie Utrecht van obstakelopwerper naar wegenpla-

veier. Ik zie de mensen al denken: lekker theoretisch die CDA-fractie. Daarin heeft iedereen gelijk, maar zoals al eerder gezegd: je moet als politicus/bestuurder wel een beetje een tik hebben en op zijn minst een missie om de wereld een beetje mooier en een beetje beter te maken.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als wij de gemeenteraad van Utrecht waren, dan zat de publieke tribune nu helemaal vol. Tot de rand gevuld met mensen die zich zorgen maken over de bezuinigingen op voedselbanken, hulp aan vluchtelingen, welzijnswerk enzovoort. Daar zorgt een bezuiniging van € 20.000.000 voor een heleboel weerstand. Onze € 33.000.000 doet dat niet. Dan kun je concluderen dat ons college handiger bezuinigd heeft dan de gemeente Utrecht, maar het kan ook komen doordat het provinciale geld beter gemist kan worden. Eigenlijk blijkt dat ook wel uit de toelichting bij de meeste bezuinigingen. Van de € 33.000.000 kan € 21.500.000 op het conto van onderbesteding worden gezet. € 8.500.000 voor mobiliteit, de pakketstudies, moet in 2011 alsnog uitgegeven worden, op de uitplaatsing van hinderlijke bedrijven en het binnenstedelijk bouwen wordt € 8.000.000 ingeboekt, omdat projecten door de recessie waarschijnlijk worden uitgesteld en ook bij de herstructurering van bedrijventerreinen en de AVP wordt onderbesteding verwacht. Dat is bezuinigen zonder pijn.
Mooier is eigenlijk hoe de volgende € 4.400.000 bezuinigd wordt. € 500.000 door een beroep te doen op de creativiteit van medewerkers voor het programma op interne duurzaamheid. Ik heb nog even zitten denken aan een motie om het college op te roepen een beroep te doen op de creativiteit van alle medewerkers van de provincie Utrecht, want schijnbaar kunnen wij daarmee miljoenen besparen.
Projecten binnen het programma Utrechtse Jeugd Centraal gaat het college wat kritischer beoordelen en eerder stoppen als het niet werkt. Ook als er geen noodzaak tot bezuinigingen was, zou ik dat een goed idee vinden: stoppen als iets niet werkt.
Bij het Ruimtelijk Actieplan blijven de hoofddoelstellingen staan en gaat het om accentverschuivingen. Het Profiel van Utrecht doet het met € 1.000.000 minder. Dat betekent dat wij voor navelstaren geen omvangrijke conferenties meer organiseren.

Het beeld dat bij de fractie van de SP ontstaat, is andermaal een provincie die bulkt van het geld. Zelfs een bezuiniging van € 33.000.000 doet bijna geen pijn. Kunnen wij niet alvast wat extra onderbestedingen inboeken, zodat men in Utrecht de voedselbanken kan openhouden? Echter, tegelijkertijd hebben de coalitiepartijen onlangs nog hun eigen financiële donderwolk opgeroepen door het college toestemming te geven voor grofweg een verdubbeling van de huisvestingslasten als wij straks in het Fortis-gebouw zitten. Stel namelijk dat als wij daar in 2019 zitten met zeven lege verdiepingen en het valt een beetje tegen met de verkoop van onze toren, de sterren en de grond, dan hangt er een strop van jaarlijks € 8.300.000 om onze nek. Daarvoor zouden wij ook alvast kunnen gaan sparen.

Ik ben bijna aan het eind van mijn bijdrage. Onze algemene beschouwingen hielden wij bij de voorjaarsnota, vandaar dat ik met een wat kortere bijdrage volsta dan een aantal anderen. Zo moeten wij constateren dat deze begroting weliswaar een voorzichtig stapje in de goede richting is, dat er wat vet weggesneden is, maar dat al het vlees nog op de botten zit. Terecht wordt dat afgedwongen door het Rijk. Tegelijkertijd hebben wij er dus een financieel probleem bij. Zo gaat de provincie Utrecht in korte tijd van een veel te dikke portemonnee naar een veel te groot huis.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De fractie van de VVD is voor het moment tevreden met de begroting zoals die voorligt. Het college is erin geslaagd een sluitende begroting te presenteren. Een begroting zonder lastenverzwaringen voor de Utrechtse inwoners en bedrijven. Wat de provincie betreft, wordt het leven de komende jaren dus niet duurder. Door als provincie gelijktijdig wel te investeren in de economie, met programma's als Energiek Utrecht en de Versnellingsagenda, dragen wij als provincie verantwoord bij aan de stimulering van de regionale economie.
Een van de weinige positieve bijverschijnselen van deze economische crisis is de terugloop van het aantal files. Dat is overigens wel een bewijs dat een goeddraaiende economie nu eenmaal een hogere verkeersdruk met zich meebrengt. Daarom blijft de VVD wijzen op het grote belang van een

goede bereikbaarheid voor de economie, nu en met name ook in de toekomst. Mijn fractie is dan ook blij dat wij later vandaag het zogenaamde VERDER-pakket bespreken en er inmiddels zicht lijkt op een oplossing rondom de Ring. Over dit laatste zou ik in algemene zin nog wel een opmerking willen maken. Het valt de fractie van de VVD op dat er in alle discussies die hierover gevoerd worden, met name veel aandacht is voor natuur en milieu. Dat op zich is niet verkeerd, maar mijn fractie verbaast zich nogal eens dat deze kostbare keuzes vaak leiden tot minder geld voor behoeften van mensen, zoals de initiatieven van inwoners van De Bilt en Amersfoort voor een innovatieve overkapping van respectievelijk de A27 en de A28. Door de wijze van financiering van de inpassing leidt het overigens ook meteen tot minder effectief geld voor de verbetering van de mobiliteit an sich. Het valt ons op dat de NMU (Natuur- en Milieufederatie Utrecht) bij het organiseren van dit soort maatschappelijke debatten vaak een grote rol speelt, maar ook als het gaat om de polder Groot Mijdrecht of de beïnvloeding van de AVP-gebiedscommissies. Wanneer ik daar de andere belanghebbenden, zoals EVO, LTO, VNO-NCW op aanspreek, dan krijg ik steevast het verweer dat wij hen niet subsidiëren. Als je zou kunnen spreken van een markt voor belangenorganisaties, zou je kunnen zeggen dat onze selectieve subsidiëring heeft geleid tot oneerlijke concurrentie. De fractie van de VVD vraagt zich af of wij door het subsidieren van organisaties als de NMU niet een scheefgroei hebben gecreëerd in de belangenafwegingen tussen mens en natuur. Wij zullen ervoor moeten waken dat met natuur en milieu hierdoor niet hetzelfde gebeurt als het integratiedebat. Er komt een moment dat mensen in een modus komen dat zij het niet langer pikken en dan ben je met een eenzijdige belangenafweging en subsidiëring je doel wel voorbij geschoten.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het klinkt heel mooi: VNO-NCW wordt niet gesubsidieerd en de NMU wel. Dus: alles gelijktrekken, ook de NMU niet subsidiëren. Dat klinkt logisch. VNO-NCW heeft natuurlijk wel de mogelijkheid financiering te krijgen vanuit de achterban. Hoe denkt de heer Van Lunteren dat de NMU aan haar financiering moet komen?

De heer VAN LUNTEREN (VVD: Mijnheer de voorzitter! Bijvoorbeeld ook vanuit de achterban. Mevrouw Bodewitz hoort mij echter niet zeggen dat ik daarin een keuze maak. Ik probeer hier alleen een beeld te schetsen van waar de schoen wringt en waarbij je door die eenzijdige subsidiëring misschien in je eigen voet schiet. Dat is het punt dat ik probeer te maken.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Deelt de heer Van Lunteren onze mening dat het zinvol kan zijn af en toe een kritische noot te horen bij je eigen beleid en erkent hij dat de NMU die kritische noot als beste kan geven?

De heer VAN LUNTEREN (VVD: Mijnheer de voorzitter! Niet als beste; de NMU kan hem geven.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Welk bezwaar ziet de heer Van Lunteren dan nog als de NMU die kritische noot geeft?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Geen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Lunteren noemde niet de Kamer van Koophandel, om maar wat te noemen. In Nederland hebben wij sinds de jaren vijftig een stelsel, waarin de economische en sociale belangen allemaal in allerlei corporatistisch aandoende organisaties zijn ondergebracht. Ik noem de SER en onderafdelingen daarvan en de Kamer van Koophandel. Zij behartigen de belangen op dat terrein. Wat wij nu constateren is dat de laatste tien, vijftien jaar de sector natuur en milieu een dergelijke structuur niet kent. Dat wordt opgevuld met een subsidie; naar mijn gevoel zelfs een vrij bescheiden subsidiebeleid ten aanzien van organisaties als de NMU. Ik denk dat men er verkeerd aan doet door tegenover elkaar te stellen: subsidiebeleid aan natuurminnende organisaties en natuurbehartigende belangenorganisaties – waarbij ik niet de kwalificatie wil geven dat de Kamer van Koophandel niet natuurminnend zou zijn – en andere organisaties die allang in het stelsel zijn opgenomen, ook wat betreft subsidiëring. Ik vind dat een verkeerde voorstelling van zaken.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is duidelijk een teken dat wij natuur en milieu nog steeds niet zien als iets met een economische waarde. Het is belangrijk dat wij dat goed georganiseerd hebben. Wat betreft de discussie in de polder Groot Mijdrecht heeft de NMU een heel bescheiden rol gespeeld. Dat vind ik dus niet zo'n goed voorbeeld. Ook hebben wij de provinciale commissie voor de leefomgeving ingesteld, juist om een veel evenwichtiger advies en inbreng te hebben. Dan vind ik die bescheiden subsidiëring van de NMU niet zo interessant, vooral omdat het niet een economisch aspect vertegenwoordigt.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Verderop in mijn betoog zal ik in algemene zin wat zeggen over subsidiëring. Het gaat dan in algemene zin over subsidiëring van organisaties.
Wat betreft het punt van de Kamer van Koophandel weet men dat de VVD landelijk niet veel op heeft met het instituut Kamer van Koophandel. Ook wij, hier, niet. Wij zien niet dat het echt een belangenbehartiger is, maar meer een organisatie waarbij je je als ondernemer verplicht moet aansluiten en waaraan je je geld moet afdragen. Ook is er geen initiatief dat het economisch belang van mobiliteitsorganisaties, zoals EVO en TLN, behartigt. Dat betekent niet dat er geen kritiek moet komen op de NMU an sich. Ik denk juist dat die kritiek wel moet komen. Wat ik probeer te zeggen, is: doordat je de NMU subsidieert en andere organisaties niet, loop je het risico dat dat belang heel nadrukkelijk continu aan bod komt en dat andere belangen achterwege blijven. Dat hebben wij gezien bij het integratiedebat, waar wij met elkaar altijd het kritische geluid niet wilden horen. Op het moment dat je dat ook doet met groen, dan zijn wij bang dat je uiteindelijk daarmee in de eigen voet schiet.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap heel goed wat de bedoeling is van de woorden van de heer Van Lunteren. Af en toe is het helemaal niet verkeerd eens kritisch te kijken naar wat wij subsidiëren. Waaraan hij voorbij gaat, is dat de natuurbelangen niet behoren tot de gevestigde belangen, zoals alle andere belangen dat wel zijn en dat dat op zichzelf een extra steun rechtvaardigt.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom daarop in de rest van mijn betoog terug. Wij zitten niet zo ver van elkaar.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! In de tekst van de heer Van Lunteren werd daar nog niet naar verwezen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de voorzitter. Nee, oké. Ik vervolg mijn betoog.
De fractie van de VVD geeft deze opmerkingen mee aan het college en vraagt het college deze te betrekken bij een algehele herbezinning op structurele subsidiëring van organisaties, waartoe mijn fractie oproept. Wij zijn namelijk van mening dat een aantal structurele subsidies dient te worden teruggebracht. Wij zijn van mening dat een subsidie dient als vliegwiel en wij voelen dan ook meer voor project- en stimuleringssubsidies. En, zeg ik tegen de heer Nugteren, ziedaar: misschien alsnog een aanknopingspunt. Echter, ook daarvoor geldt: toepassen met mate. Wij vragen een toezegging van het college zo'n herbezinning op structurele subsidiëring, zowel bij de bezuinigingen als de kerntakendiscussie, mee te nemen.

De reden waarom wij deze afweging tussen mens en natuur ook aanhalen, is de bekostiging in deze begroting van een onderzoek naar nog vier ecoducten. Nogmaals, daar is niets verkeerds mee, maar wij zijn met deze begroting begonnen met bezuinigen. Waarom dan juist nu weer een keuze voor een onderzoek naar ecoducten en waarom dat geld niet besteden aan een onderzoek naar onveilige verkeerssituaties voor voetgangers, fietsers en automobilisten? Nogmaals, de VVD is niet tegen groen. Mijn fractie wil zelfs zoveel mogelijk groen in deze provincie behouden, omdat het in grote mate bijdraagt aan de leefbaarheid. Dat betekent echter niet dat wij als overheid al dat groen in eigendom moeten hebben en onderhouden. Groen is ook het weiland van de boer en het landgoed van de landgoedeigenaar. Wat ik wil zeggen, is dat de inzet van ons instrumentarium ook kan leiden tot initiatieven die de inzet van middelen wellicht geheel of gedeeltelijk overbodig maakt. Het komende jaar zullen wij ons instrumentarium in elk geval inzetten voor de nationale landschappen en de voormalige vliegbasis Soesterberg.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Begrijp ik de heer Van Lunteren goed? Vindt hij dat landgoedeigenaren dan wel boeren dan maar ecoducten moeten gaan aanleggen?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat heb ik niet gezegd. Ik heb het idee dat landgoedeigenaren en boeren weinig te maken hebben met ecoducten, tenzij de heer De Vries die over het weiland wil aanleggen en hij in plaats van dubbeldeks wegen ook dubbeldeks natuur voorstaat.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Natuur kan, wat D66 betreft, natuurlijk nooit dubbel genoeg worden. De heer Van Lunteren vraagt of dat allemaal moet, die ecoducten, en of je niet beter zou kunnen kijken naar de oversteekbaarheid van wegen voor voetgangers en fietsers. In het SMPU (Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht) hebben wij daar veel aan gedaan. Daarin is het ook een belangrijk onderdeel. Aan de andere kant is het wel zo dat, als je wilt zorgen voor een goede verkeersveiligheid en wij de reeën van mevrouw Bodewitz niet voor de wielen willen krijgen, wij die ecoducten heel hard nodig hebben. Het is dus eigenlijk een medaille die twee kanten heeft: aan de ene kant doe je iets voor de verkeersveiligheid en aan de andere kant doe je iets voor de natuur. Ik zou daar dus alleen maar voor kunnen zijn.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Oké, daar ben ik het mee eens. Het punt dat wij hier met name proberen te maken, is die belangenafweging en ook hier zie je dat er gekozen wordt voor het een en dat de andere keuze nagelaten wordt. Dat is het punt dat wij proberen neer te zetten. Zoals ik zei, zijn wij niet tegen ecoducten op zichzelf, maar vragen ons af of die belangenafweging op dit moment op die manier zo moet uitpakken.
Ik vervolg mijn betoog. Als Staten zullen wij eerder behandeld beleid gaan omzetten in structuurvisies. De fractie van de VVD stelt daarbij wel het vastgestelde beleid als eindpunt en niet als vertrekpunt. De structuurvisie dient een één-op-één-vertaling te zijn van eerder vastgestelde documenten. Wat betreft de voorbereidingen voor een nieuwe algehele structuurvisie, willen wij alvast gezegd hebben dat deze beperkt dient te blijven tot een voorbereiding. Met zo'n belangrijk sturend document moet je niet aan het eind van een periode al voorsorteren op uitkomsten.

De komende jaren zullen wij het dus met minder geld moeten doen. Dat is een gegeven. Dat betekent dus dat wij dit gegeven meer bij onze discussie over de kerntaken zullen moeten betrekken. Voor de VVD betekent dit niet dat wij dan alles, waar wij als provincie voor stonden, overboord moeten gooien. Nee, wij zullen wel moeten nadenken over hoe wij onze doelen willen verwezenlijken. Neem ons ruimtelijk beleid. Dat is zeker een kerntaak. Maar, in plaats van telkens naar de portemonnee te grijpen, kunnen wij ook ons instrumentarium inzetten om samen met de direct belanghebbenden onze doelen te realiseren. Ik breng u in herinnering de opmerkingen over de boer en de landgoedeigenaar en onze hang naar particulier natuurbeheer. Met minder inkomsten zullen wij ervoor moeten waken dat onze bijdrage niet versnipperd. Wij zullen dus moeten wennen te focussen op projecten en niet langer: een plukje hier en een plukje daar. Dat was een punt van kritiek dat met name van toepassing was bij de aanvang van de Samenwerkingsagenda. Ook binnen programma's zullen wij ons meer moeten afvragen waar nu onze toegevoegde waarde zit. Laat ik helder zijn: de VVD pleit niet op voorhand voor afschaffing van allerlei programma's, maar denkt wel dat een andere invulling soms gewenst is. Neem bijvoorbeeld het cultuurbeleid. Zouden wij ons daar niet veel meer moeten focussen op de ruimtelijke, culturele opgave, zoals de Grebbelinie? Dat is een cultureel icoon, dat vraagt om een regionaal gecoördineerde aanpak. Door zo'n invulling zijn wij, los van het geld, ook als bestuurslaag van toegevoegde waarde.

Daar waar gemeenten en provincies zich al dan niet noodgedwongen beginnen te focussen, verwatert het beleid van de waterschappen. Men zou kunnen denken: dat klinkt goed. Ik wil er echter mee zeggen dat waterschappen steeds verder de oever opkruipen. Mijn fractie vindt dat waterschappen zich enkel en alleen bezig dienen te houden met waterkwaliteit en -kwantiteit. Wanneer zij zich echter tegen de stroom in gaan bezighouden met ontwikkelingshulp en fietspaden, dringt zich de vraag op of de waterschappen niet gewoon

als uitvoeringsorganisatie bij de provincies ondergebracht dienen te worden. Graag zouden wij deze discussie in commissieverband voeren en de uitkomsten hiervan als inzet zien bij de brede heroriëntering van het Rijk.

Willen wij ook in de toekomst onze lasten niet moeten verhogen, dan zullen wij zuinig moeten zijn met ons geld. Om te beginnen wil de VVD daarbij de focus leggen op het terugdringen van de overhead. Mijn fractie vraagt zich wel eens af hoeveel medewerkers van de provinciale organisatie bezig zijn met het controleren van hun collega's. Misschien is deze organisatie wat overgevoelig geworden voor het maken van fouten. Om dat te veranderen, is wellicht ook een gedragsverandering bij ons als Staten vereist, dat wij niet oneindig veel rapportages en evaluaties verlangen en dat wij niet meteen in de hoogste boom klimmen bij de eerste de beste mistelling op pagina 139. Het is niet zo dat wij de vinger niet aan de pols moeten houden, maar zeg eens eerlijk: levert dit echt zoveel toegevoegde waarde op?
Daarnaast zou het ook helpen als medewerkers van deze organisatie zich beperken tot datgene waarvoor zij zijn aangenomen. Dus: het adviseren van het bestuur en niet middels anonieme enveloppen het politieke proces beïnvloeden. Mijn fractie kan zich namelijk niet aan de indruk ontrekken dat zolang er nog anoniem personeelsdossiers aan de Staten worden aangeboden, er kennelijk nog medewerkers zijn ....

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wat betreft het betoog over ambtenaren binnen het gebouw, zien wij de VVD altijd als een partij die heel veel waarde hecht aan handhaving en naleving van regels. Moet ik hieruit afleiden dat de heer Van Lunteren dat voor buiten de organisatie anders ziet dan voor binnen de organisatie? Ik deel de waarneming van de heer Van Lunteren namelijk helemaal niet.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wat ons opvalt in gesprekken die wij voeren binnen de fractie en in gesprekken met mensen uit de organisatie over hoe stukken soms tot stand komen, dan is het zo dat elk stuk keer op keer gecontroleerd moet worden. Dat blijkt wel uit het enkele feit dat op het moment wij iets vragen, het weken of maanden duurt voordat hier een stuk ligt. Die kritiek hoor ik ook van de PvdA en van andere partijen in deze Staten. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken – het is een indruk – dat er misschien wel te veel gecontroleerd wordt. Je zou je kunnen afvragen of je je daarmee moet bezighouden.
Wat betreft het controleren en handhaven buiten, wijs ik op het voorbeeld dat je langs die tuinen bomen moet kappen, zodat je uitritten kunt krijgen. Ook daarbij hebben wij de opmerking gemaakt: je kunt het ook overdrijven in je handhaving. Dus: regels zijn regels, maar probeer wel in beperkte mate je controle uit te oefenen, steekproefsgewijs en niet te strak. Dat geldt overigens anders voor criminaliteit.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan denk ik dat de heer Van Lunteren en ook ikzelf ons dat moeten aantrekken, want ik vind dat wij soms heel veel eisen stellen aan de ambtenaren. Dan moeten wij daarover misschien betere afspraken maken.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Die afspraak leg ik hier voor. Dat betekent dat wij wellicht wat minder hoog in de boom moeten klimmen wanneer wij een telfout constateren. Dat resulteert misschien in het feit dat je niet meer tot in de oneindigheid rapportages en evaluaties wilt hebben. Nogmaals, het is niet zo dat je die rapportages niet moet hebben, maar je kunt je afvragen of dat misschien met mate kan.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Verwees de heer Van Lunteren zo-even naar de schriftelijke vragen, die wij hebben gesteld over het hoofd Communicatie?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, daarnaar verwees ik.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben daarvan geen enkel anoniem personeelsdossier gehad. Ik kan de heer Van Lunteren dus helpen de feiten op een rijtje te krijgen. Wij hebben het in de krant gelezen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Zou de heer Bersch dat ook onder ede verklaren?

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou ik ook onder ede verklaren.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nu, dan wens ik de heer Bersch daarmee veel succes.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag gaat over het verhaal dat de heer Van Lunteren hield over de vraag hoe wij het onszelf en de ambtenarij moeilijk maken door al die details en dergelijke steeds op te vragen. Is hij het met mij eens dat de manier van werken, zoals wij die op dit moment in de Staten kennen, daaraan bijdraagt? Er is al heel vaak gediscussieerd in het kader van het cultuurtraject: eigenlijk zouden wij op een andere manier moeten beginnen met het proces van beleid maken. Wij zouden voorafgaand daaraan moeten beginnen met een discussienota en daarop voortbouwen naar een statenbrief dan wel een statenvoorstel dat wij met elkaar afstemmen. Is dat niet een betere manier? Gaande dat proces kun je dan wel de details vragen, maar op het einde ga je dan niet meer met elkaar al die punten en komma's uitonderhandelen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Vries kent mijn opvatting daarin. Ik vind het altijd fijn dat de stukken in een commissie in een vroeg stadium voorbijkomen. Het gebeurt wel eens dat stukken direct geagendeerd worden voor de Staten, maar dan ga je juist weer voorbij aan dat doel. Dus, ja, zeg ik tegen de heer De Vries, ik onderschreef dat en ik onderschrijf dat nog steeds.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Goed. Dat is dus iets wat wij als zodanig het college opdragen?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is er op dit moment een werkgroep mee aan de gang om daarvoor adviezen te formuleren. Dat wacht ik af. Ik zie overigens dat sommige collegeleden daarmee al aan de gang zijn, dus volgens mij worden wij op onze wenken bediend.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij terugkeren naar de vaststelling van de begroting voor 2010.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Samenvattend wil de VVD op dit moment nog niet pleiten voor een personeelsstop. Wij zijn wel van mening dat het tijd wordt eens goed te kijken naar de interne processen en de mogelijkheid tot bezuiniging daarop. Mijn fractie wil een zakelijke overheid, waarbij het interne proces en de procedures onze doelen ondersteunen en ze niet frustreren.

Dan nog iets in het kader van het nieuw te betrekken provinciehuis. De VVD wil het inbouwpakket toch aan een kritische toets onderwerpen. Ingegeven door de inbreng van de oppositie bij het debat over de huisvesting, willen wij het college vragen een second opinion uit te voeren op dit punt. Dit, om te bezien of er nog een extra besparing te vinden is op de jaarlasten. Mijn fractie verwacht op dit punt een toezegging en een termijn waarbinnen dit kan worden uitgevoerd. Wij zijn tevens van mening dat het aanbestedingsbudget dat hieruit zou moeten volgen, door de Staten zou moeten worden vastgesteld.

Ik begon mijn betoog met de mededeling voor het moment tevreden te zijn met deze begroting. Het komende jaar zullen wij nog wel moeten komen tot een duurzamer evenwicht. Het zal op dat vlak weer een jaar vol uitdagingen worden. De VVD verwacht met het afronden van de kerntakendiscussie een balans te vinden tussen organisatie en programma's, tussen doel en middelen en tussen mens en natuur. Kortom: een evenwichtig en toekomstbestendige provincie ligt binnen handbereik.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben, sinds collega Doornenbal het woord 'taboeloze denktank' heeft uitgesproken, wat in gedachten geraakt. Ik zal mij toch enigszins aan mijn tekst proberen te houden. Ik weet niet welke associaties zij daarbij had.
Bij mij op kantoor werken er ongeveer vijftien mensen op de gang waar ik zit. Een ervan gaat eind dit jaar met pensioen en twee anderen zullen

eveneens vertrekken, niet vanwege pensionering, maar als gevolg van keuzes, ingegeven door de noodzaak stevig te bezuinigen en tegelijkertijd ruimte voor vernieuwing te houden. Dit is een situatie, zoals wij die overal in Nederland en daarbuiten aantreffen. Wij hebben het over de crisis en de effecten ervan. Effecten, die nu pas op grote schaal duidelijk gaan worden. Niet alleen op mijn werk, maar overal. Ook in deze Staten zijn er mensen die zorgen hebben over hun baan of die van hun kinderen of naasten.
De crisis: wij hebben er al verschillende malen over gesproken. Allereerst natuurlijk bij de Versnellingsagenda. Een goede actie, maar ook relatief niet al te lastig, omdat het vooral ging om zaken eerder in werking te zetten of naar voren te halen. De 'proof of the pudding' voor ieder bestuur, zeker voor het openbaar bestuur, is echter de vraag of men ook met minder geld tot keuzes kan komen, of men kan bezuinigen, of men voldoende financiele ruimte kan houden om vernieuwingen mogelijk te maken. Om erger te voorkomen, om het maar zo te zeggen. Naar ons idee lijkt dit college dit nog niet te kunnen. Bij de voorjaarsnota, op 6juli jl., hadden wij het er ook al over. 'Too little too late' was toen mijn conclusie. Maar, zal mij voor de voeten geworpen worden: wij bezuinigen toch € 30.000.000 op het uitvoeringsplan? Inderdaad, maar dat is allereerst incidenteel, terwijl het gaat om structurele tekorten. Ten tweede, en ik haal het persbericht er maar bij: deze € 30.000.000 is voor een deel gebaseerd op het schuiven in de tijd en het kritisch kijken naar mogelijke onderbestedingen. En dat, terwijl bij stofkam-2 dit voorjaar nog werd aangegeven, dat er voor zo'n € 265.000.000 van het uitvoeringsplan nog niet was uitgegeven of dat er verplichtingen voor zouden liggen. Het werd dus geen € 200.000.000, geen € 100.000.000, geen € 50.000.000, maar: € 30.000.000 minder uitgeven. Eenmalig. Dat is moeilijk bezuinigen te noemen.
De tweede tegenwerping zal ongetwijfeld zijn, en ik heb thuis al op de discussie geoefend, mocht die er komen, dat het college toch bij de voorjaarsnota meldt in te zullen gaan op kerntaken, begrotingssystematiek en werkwijze. Inderdaad, maar dat is ons te weinig. Het woord bezuiniging komt in de
hele begroting, 277 bladzijden, eenmaal voor, en niet in dit verband. Natuurlijk gaat het om de inhoud en natuurlijk gaat het ook om de kerntakendiscussie, maar het gaat ook om geld en wat wij nu niet doen, komt dubbel terug. Dat zullen de mensen merken als wij dat te laat doen. Het is dan ook interessant te zien dat het college van Noord-Brabant, zoals u ongetwijfeld in de krant gelezen zult hebben, wel een stap heeft gezet om fors te gaan bezuinigen. Men krimpt daar de komende jaren 25% in. Of, zoals de gemeente Amersfoort in haar begroting meldt: men gaat uit van een reductie van het gemeentelijk apparaat met 30 fte. Ik noem maar een paar voorbeelden en ik zeg niet dat wij hier 25% zouden moeten bezuinigen, maar 'niets' vind ik gewoon te weinig. Wij pleiten al jaren voor een duurzaam financieel beleid. Ik wil de rekensom even afmaken. Voor 2012 en 2013 is het beslag op de algemene middelen nu al € 155.000.000 voor reguliere taken. Dat kunnen wij lezen in de begroting. Daar staat, uitgaande van de cijfers van de begroting, zo'n € 170.000.000 à € 175.000.000 tegenover uit het Provinciefonds, opcenten, enzovoort. Dat is een korting van ongeveer € 25.000.000 ten aanzien van het reguliere niveau van inkomsten en uitgaven. Wij zijn wat verwend in de laatste jaren; het ligt veel hoger, maar traditioneel ligt het voor deze provincie op pakweg € 200.000.000: € 150.000.000 à € 160.000.000 regulier en de rest is vrije beleidsruimte. Er is dus al € 25.000.000 van af. Dat betekent € 10.000.000, € 15.000.000 of misschien nog € 20.000.000 vrije beleidsruimte. Als je echter de korting van 40% zou meerekenen die het kabinet op het Provinciefonds wil uitvoeren, dan komen de inkomsten en de uitgaven heel dicht bij elkaar. Misschien wel een tekort. Dat betekent: geen enkele vrije beleidsruimte meer. Wij vinden dat er een meer proactieve houding zou moeten zijn. Het is om die reden dat wij een amendement willen indienen, waardoor er bij de komende voorjaarsnota wat concretere getallen op tafel liggen dan nu het geval is over wat in het bezuinigingskader de taakstelling zou moeten zijn.

Amendement A1 (GL): bezuinigingen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter bespreking van de begroting 2010;

constaterende:
dat rijkskortingen op het Provinciefonds, verminderde inkomsten uit opcenten en treasury tot een aanzienlijke inkomstendaling leiden en wellicht zelfs tot een structureel tekort vanaf 2011;

overwegende:
dat er te allen tijde sprake dient te zijn in de financiële planning van een behoorlijke beleidsruimte om de provinciale taken te kunnen invullen en in te kunnen spelen op ontwikkelingen en dat een structureel tekort sowieso onaanvaardbaar is;

overwegende voorts:
dat het een prioriteit dient te zijn om greep te houden op het financieel beleid van de provincie en dat dit ook betekent dat reeds in 2011 structurele bezuinigingen noodzakelijk zullen zijn;

besluiten toe te voegen aan het besluit Begroting 2010 (PS2009PS09):
11.
Het college van Gedeputeerde Staten te verzoeken om bij de voorjaarsnota 2010 te komen met voorstellen voor taakstellende bezuinigingen ingaande 2011, opdat er voldoende beleidsruimte zal zijn in de komende zittingsperiode.

Een niet onbelangrijk detail bij de begroting, wat betreft de financiën, is dat er in het besluit wordt voorgesteld het te verwachten tekort - collega Doornenbal verwees er ook naar, alleen in een andere gemoedsstemming dan ik – te dekken uit de saldireserve: ongeveer € 30.000.000. Ik vind dit voorbarig. In de eerste plaats is het tekort van 2011 nog niet eens bekend. Wij stellen niet de begroting voor 2011 vast, maar de begroting voor 2010. Het tekort kan echter ook minder zijn als er wordt bezuinigd zoals ik heb voorgesteld. Derhalve stel ik voor, via een amendement, besluitpunt 8 van het conceptbesluit te beperken tot 2010.

Amendement A2 (GL): over 2011 nog niet besluiten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter bespreking van de begroting 2010;

constaterende:
dat in de besluitvorming met betrekking tot de begroting 2010 ook een besluit voorgesteld wordt met betrekking tot de begroting 2011, namelijk om nu reeds te besluiten om in 2011 € 32.100.000 te onttrekken aan de saldireserve ter financiering van het nu al verwachte tekort op de begroting 2011;

overwegende:
- dat bij de begroting 2010 nog niet besloten wordt over de begroting 2011;
- dat het nu nog niet met voldoende zekerheid vastgesteld kan worden dat het tekort in 2011 € 32.100.000 zal bedragen;
- dat er nog gelegenheid is om het tekort op minder te laten uitkomen dan de genoemde € 32.100.000;
- het financiële beleid voor na 2010 aan de orde is bij de voorjaarsnota 2010;

besluiten:
besluitpunt 8 van het conceptbesluit te beperken tot 2010 en derhalve te vervangen door "het saldo van de jaarschijf 2010 (€ 4.300.000) te storten in de saldireserve".

Dan een paar punten met betrekking tot de positie van de Staten en het functioneren van het dualisme. Allereerst wil ik deze Staten, samen met anderen overigens, twee uitspraken voorleggen. De eerste heeft betrekking op de ondersteuning van fracties. Niemand zal bestrijden dat het wenselijk is dat de fracties ondersteund worden; secretarieel, logistiek, inhoudelijk. Zeker omdat het statenwerk terecht wordt gezien als een part-time functie, is ondersteuning noodzakelijk. Van hen wordt verwacht dat zij naar buiten treden, communiceren, met voorstellen komen, alternatieven bedenken, expertise hebben en zich af en toe bijscholen. Wij hebben regels ten aanzien van wat er wel en niet onder valt. Met diverse collega's heb ik hierover in de afgelopen tijd van gedachten kunnen wisselen. De vraag die dan meestal naar

voren komt, is: wat komen wij nu tekort? Ik denk dat dit per fractie verschilt, maar wat wel objectief te maken is, is dat sinds de invoering van het dualisme in 2003, de grondslag voor deze fractieondersteuning niet gewijzigd is, terwijl de taken van deze Staten eerder toe- dan afgenomen zijn en dat zij bovendien in aantal van 63 naar 47 is verminderd. Objectief is ook dat uit een landelijke benchmark blijkt dat wij redelijk onderaan bungelen waar het de ondersteuning betreft. Groningen en Flevoland doen het nog wat minder dan wij, maar Utrecht ligt met zo'n € 7000 per statenlid € 4000 onder het landelijk gemiddelde. Niets is heilig, maar het zegt wel wat. De cijfers treft u aan in de bijlage bij het volgende amendement.

□□□□□□□□□ □□□□

Op basis van informatie ingewonnen door de griffie conform afspraak in het fractievoorzittersconvent is het bijgevoegde landelijke beeld verkregen. In de eerste twee kolommen treft u aan de regeling per provincie, met voor Friesland een toevoeging. Dit levert per provincie een totaalbedrag op (kolom 3), wat omgerekend naar de Utrechtse situatie (47 zetels, 10 fracties) het bedrag in kolom 4 zou opleveren. In kolom 5 treft u het verschil aan met de huidige totale uitgaven van Utrecht voor de fractieondersteuning (€ 334.021). In de laatste twee kolommen treft u deze bedragen omgerekend per statenlid aan.

Fractievergoedingen:

	1	2	3	4	5	6	7
	regeling per						
	basisbedrag		totaal	omgerekend naar			
	Fractielid		provincie		verschil met Utrecht		
						per statenlid	
Prov.							
Groningen	12.500	2.750	230.750	254.250	-79.771	5.410	-1.697
Flevoland	14.790	2.918	232.122	285.046	-48.975	6.065	-1.042
Utrecht	24.693	1.853	334.021	334.021	0	7.107	0
Zuid-Holland	16.112	5.674	473.190	427.798	93.777	9.102	1.995
Overijssel	23.000	4.300	386.100	432.100	98.079	9.194	2.087
Zeeland	22.727	4.662	363.634	446.384	112.363	9.498	2.391
Drenthe	28.258	5.063	377131	520.541	186.520	11.075	3.968
Gelderland	47821	5171	704.452	721.247	387.226	15.346	8.239
Noord- Holland	25.850	10.073	786.665	731.931	397.910	15.573	8.466
Friesland	6.819	2.175	plu*) 836.887	1.071055	737.034	22.788	15.681

*) bij 1t/m 4 fractieleden; 1 fte inhoudelijk en 0,2 fte secretarieel
bij 5 t/m 8: 1,5 fte inhoudelijk en 0,4 fte secretarieel
bij 9 t/m 12: 2 fte inhoudelijk en 0,6 fte secretarieel

Noord- Brabant	Volgt						
Limburg	Volgt						
landelijk gemiddelde			472.495		138.474		
gemiddelde omgerekend naar Utrecht				522.437	188.416	11.116	4.009

Ter vergelijk indien Utrecht per fractie € 10.000 resp. € 20.000 meer zou uitgeven, dan zou Utrecht uitkomen tussen Overijssel en Zeeland met nog € 2.000 per statenlid onder het landelijk gemiddelde, resp.op het landelijk gemiddelde tussen Drenthe en Gelderland:

+10.000	34.693	1.853	434.021	434.021	100.000	9.234	2.127
+20.000	44.693	1.853	534.021	534.0212	200.000	11.362	4.255

Amendement A3 (GL, D66, SGP, PvdA): fractieondersteuning

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter bespreking van de begroting 2010;

constaterende:
- dat de grondslag voor de (financiële) ondersteuning van de fracties in de Staten sinds 2003 bij de invoering van het dualisme ongewijzigd is gebleven;
- dat de financiële ondersteuning van fracties per provincie uiteenloopt, maar dat die in Utrecht duidelijk onder het landelijk gemiddelde ligt, zowel per provinciegemiddelde als omgerekend per Statenlid (zie toelichting);

overwegende:
- dat fractieondersteuning voorwaarde is bij het functioneren van het dualisme;
- dat het aantal activiteiten van de Staten in het kader van hun controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende taak eerder toe- dan afgenomen is, terwijl het aantal Statenleden is teruggebracht van 63 naar 47;

besluiten toe te voegen aan het conceptbesluit I:
11. De basisbijdrage per fractie met € 10.000 per fractie te verhogen op jaarbasis voor de periode 1 januari 2010 t/m 1e kwartaal 2011 en de kosten hiervan à € 125.000 ten laste te brengen van het rekeningresultaat 2009;

en verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om in het verlengde hiervan en in samenspraak met het fractievoorzittersconvent bij de voorjaarsnota 2011 te komen met een voorstel voor de fractieondersteuning voor de volgende zittingsperiode, dat aansluit op het landelijke beeld.

Een volgend punt. Al eerder heb ik mijn complimenten uitgesproken richting college voor de organisatie en het programma van het recente IPO-congres in Utrecht. Ik herhaal deze graag: het zat goed in elkaar en uit het hele land heb ik waarderende woorden gehoord. Ons sprak het ook bijzonder aan dat de inrichting van het middenbestuur eindelijk eens bij de horens wordt gevat. Veel te lang is de discussie hierover omzeild, hoewel de landelijke antistemming over de rol van het middenbestuur, met name de provincies, aan het ontstaan was en is. GroenLinks is een voorstander van het middenbestuur, maar dit dient zich wel te moderniseren, in afstemming met de andere bestuurslagen, en de provinciegrenzen zijn wat ons betreft niet heilig. Daarin zijn wij overigens niet de enige, want kijkend naar de voorpagina van deze begroting, dan lijkt mij ook het college niet vies te zijn van een beetje grensoverschrijdend gedrag, want volgens mij is dit een foto van Loosdrecht. Sinds 2002 behoort deze gemeente niet meer tot onze provincie. Daarover kunnen wij wel treuren, maar het zij zo.
Wij waren dus aangenaam verrast toen minister-president Balkenende en de heer Franssen het debat over de herinrichting van het middenbestuur bepleitten. Het bleek vervolgens zelfs dat het IPO de dag ervoor al een werkgroep had ingesteld om een voorstel voor te bereiden over de bestuurlijke herinrichting, met als vertrekpunt een aanscherping en actualisatie van de adviezen van de commissie Geelhoed en de commissie Lodders. Prima. In de commissie BEM heb ik er in het verlengde daarvan al op gewezen dat er in het land ook nog 568 statenleden zijn die betrokken dienen te worden bij dit debat op het moment dat er nog wat te debatteren valt. Die mening heeft ook de fractie van D66 in een motie willen verwoorden. Daarom hebben wij de handen ineengeslagen. Mede namens de fractie van D66 leg ik een motie voor om de Staten te betrekken bij het debat over het middenbestuur.

Motie M3 (GL, D66): betrokkenheid Provinciale Staten bij debat bestuurlijke herinrichting

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter bespreking van de begroting 2010;

constaterende:
- dat de minister-president en de voorzitter van het IPO op het recente IPO-congres een discussie bepleit hebben over de (her)inrichting van het middenbestuur;
- dat de minister-president hierbij een duidelijke handreiking deed richting IPO met de woorden van Thorbecke: "Behoud is goed en nodig, maar verandering ook", waarmee hij aangaf dat

er een bestaansrecht is voor provincies, mits zij bereid zijn tot verandering, en dat de IPO-voorzitter kritiek uitte op het gebrek van een besef aan urgentie binnen de provincies;
- dat op 29 september het IPO-bestuur heeft ingesteld een Interprovinciale werkgroep Bestuurlijke Herinrichting om uiterlijk februari 2010 een voorstel voor te bereiden over de bestuurlijke (her)inrichting, nog voordat de door de regering ingestelde 'ambtelijke heroverwegingscommissie Openbaar Bestuur' (één van de 20 heroverwegingscommissies) haar advies presenteert;
- dat deze werkgroep als uitgangspunt is meegegeven een 'aanscherping en actualisatie van de adviezen van de commissie Geelhoed (2002) en de commissie Lodders (2008)';

overwegende:
- dat de rol en functie van het middenbestuur ter discussie staat in Nederland;
- dat een krachtig en zichtbaar middenbestuur passend bij de huidige samenleving essentieel is voor de bestuurlijke kwaliteit van ons land;
- dat Provinciale Staten in de 12 provincies een discussie over een bij de huidige samenleving passende rol en functie van het middenbestuur betrokken dienen te zijn;

onderschrijvende:
het betreffende besluit van het IPO-bestuur;

spreken als hun mening uit:
dat het wenselijk is dat het IPO een discussie hierover organiseert met en tussen statenleden van de 12 provincies alvorens het IPO een standpunt inneemt, waarbij gedacht kan worden aan een nationale conferentie;

verzoeken het college:
- het IPO hiertoe te bewegen;
- dit besluit ter kennis te brengen van de overige Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag.

Bij eerdere gelegenheden heb ik, en ook anderen, het functioneren van het dualisme aan de orde gesteld. Wij vinden dat het toch vaak onvoldoende functioneert. Of dat een technische kwestie is en of wij te veel vragen stellen of niet? Het heeft ook met andere zaken te maken. Ik probeer dat uit te leggen.
De Staten worden naar mijn idee vaak veel te laat betrokken bij onderwerpen. Het gebruik van startnotities is helaas maar mondjesmaat. Wat de Staten veelal wordt voorgelegd is helemaal klaar en niet voor wijziging vatbaar. Het systeem van beleidskaders zet in de praktijk de Staten op grote afstand. Na ruim 30 jaar dezelfde coalitie blijkt het patroon van monisme diep ingesleten te zijn. De wisseling van de wacht heeft dat helaas niet veranderd. Wij ervaren dat zo en ik heb geprobeerd dat te onderbouwen. Ik wil u alle cijfers met betrekking tot het indienen van amendementen en het stellen van vragen en dergelijke besparen; deze liggen bij mij ter inzage. Ik heb dat altijd netjes bijgehouden. Het beeld sinds maart 2007 is dat vooral de oppositie degene is die vragen stelt of amendementen indient,
bijvoorbeeld: 85 vragen, waarvan 70 door de oppositie en zo'n 15 door de coalitie, overigens meestal de VVD. Hiervoor zijn wellicht wat algemene verklaringen te geven, zoals ook algemeen verklaard kan worden dat amendementen en moties die door de coalitie worden ingediend meestal wel en die door de oppositie worden ingediend meestal niet worden aangenomen. De verschillen in aantallen vallen ons nogal op.
Wat ik nu wil voorleggen, is dat de inbreng vanuit de coalitiefracties sinds de wisseling in 2008 aanzienlijk is teruggelopen. Bijvoorbeeld: diende de coalitie voor de zomer 2008 nog 26 moties in, in het afgelopen jaar waren dat er nog 5 en het aantal schriftelijke vragen liep terug van 13 naar 3. Ik denk niet dat dat geheel terug te voeren is op het beleid van collega Van Lunteren, namelijk om slechts de hoofdzaken aan de orde te stellen. Natuurlijk is het zo dat de coalitie moet opkomen voor haar standpunten en het is haar goed recht haar meerderheid te benutten, ook met smalle marges. Natuurlijk kun je je afvragen of het dualisme wel zo geschikt is voor een vertegenwoordigend orgaan, waar geen tussentijdse verkiezingen gehouden kunnen worden. De Staten hebben echter nu eenmaal een eigenstandige taak op het vlak van controle en kaderstelling. Het zou het college ook sieren zich minder door het uitvoeringsplan te laten dicteren. Dit alles valt natuurlijk niet in een motie vast te leggen, maar de kern van onze op-

roep is om het cultuurtraject weer op te pakken en stevig door te zetten.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Over het stellen van schriftelijke vragen en het zien stellen ervan, hebben wij als fractie wel eens nagedacht. Een verklaring in onze fractie over de vraag waarom wij niet heel veel gebruik maken van dit instrument, is de vrees dat als je het instrument te veel inzet, zoals je ziet gebeuren bij sommige fracties, het devalueert. Op zich leidt dat bij mij persoonlijk ertoe, dat als ik schriftelijke vragen voorbij zie komen, deze linea recta naar de papierbak gaan. Dat is het risico wanneer je een stortvloed krijgt van vragen als je gebruik maakt van dit instrument.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ook ik gooi dingen in de papierbak; dat komt voor. Laat ik het zo zeggen. Eén vraag gemiddeld per week vind ik niet veel. Daar komt het op neer als je de afgelopen twee jaar bekijkt. Er komen pakweg 85 tot 90 vragen langs. Dat is nog niet eens één vraag per week. Ik vind dat de heer Van Lunteren zijn opmerking over 'heel veel' in die zin wel kan relativeren.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat er met name ook om wat je daarna doet met die schriftelijke vragen. Wat mij opvalt is dat een vraag wordt gesteld, wordt beantwoord en klaar. In mijn ogen is het instrument echter anders bedoeld. Wij hebben het instrument ook een aantal keren ingezet, maar wij proberen daarna wel een statement af te geven. Het instrument is een politiek statement, want een vraag kan ook gewoon worden gesteld. Op het moment dat je een vraag stelt door middel van artikel 47, althans zo interpreteert mijn fractie dat, wil je een fors politiek statement maken. Daar past een vervolg bij. Dat zien wij dan bij een aantal fracties minder gebeuren.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ja, hoeveel statements kun je maken in je leven? Dat is misschien de vraag. Ik snap echter het punt van de heer Van Lunteren.
Ik kom aan het einde van mijn betoog. Voorafgaande beschouwingen op het functioneren van het dualisme leidden bij onze fractie niet tot politieke lethargie, zeker niet. Wij rekenen het immer tot onze taak en eer om bij te dragen aan het werk voor de publieke zaak in deze Staten. Daarbij rekenen wij ook vanzelfsprekend het doen van voorstellen en het agenderen van onderwerpen. Met twee voorstellen wil ik dan ook afsluiten.
Ten eerste. Terecht timmert onze provincie op de trom van duurzaamheid. Met Kopenhagen in zicht is het goed als provincie en als provincies dit te tonen. Dat deed ook het IPO op 16 oktober jongstleden. Het verslag ervan geeft aan dat gedeputeerde De Jong niet alleen aanwezig was, maar zich bovendien nogmaals een groot voorstander van zonne-energie betoonde. Heel goed. Op de conferentie rond de enorme betekenis van zonne-energie voor een duurzame samenleving, voor het klimaat, voor de economie, enzovoort, die wij voor de zomer zelf mede-georganiseerd hebben, was een van de ideeën om bij de modernisering van bedrijventerreinen het gebruik van zonne-energie te stimuleren. Door zijn simpelheid een idee van grote aantrekkelijkheid. Daartoe dien ik een motie in. De naam van mijn collega, de heer Kloppenborg staat daar nog onder. Hij is vannacht helaas erg ziek geworden, zodat hij hier vandaag niet kan zijn.

Motie M4 (GL): zonne-energie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van de begroting 2010;

constaterende:
- dat vele vormen van duurzame energie van belang zijn en verdienen te worden gestimuleerd;
- dat zonne-energie bij uitstek een vorm van energie is, die duurzaam en toekomstvast is;

overwegende:
- dat het stimuleren van duurzame energie onderdeel is van het provinciaal beleid;
- dat de provincie Utrecht een taakstelling heeft op het gebied van Co2 reductie, oplopend tot 76.000 ton in 2020;
- dat dit, mede gezien de bouwopgave, geen geringe opgave is;
- dat de provincie Utrecht de komende jaren een aanzienlijke taak heeft op het gebied van (her)

inrichting van bedrijventerreinen en hierbij tegelijk een slag kan worden gemaakt op het gebied van duurzaamheid;

verzoeken het college:
het gebruik van zonne-energie in de provincie Utrecht bij (her)inrichting van bedrijventerreinen te stimuleren door:
1. Bij alle plannen tot (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen de mogelijkheden van het gebruik van zonne-energie verder uit te werken en dit mee te nemen in de verdere beleidsontwikkeling.
2. Ook bij (her) ontwikkeling van bedrijventerreinen vormen van cofinanciering te onderzoeken (waaronder revolving fund) ten behoeve van de toepassing van zonne-energie;
3. In de voorjaarsnota 2010 aan te geven welk bedrag aan provinciale middelen beschikbaar kan worden gesteld voor financiering hiervan;
4. Provinciale Staten regelmatig over de voortgang op dit gebied te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag

De laatste maanden is er veel aandacht voor de ringen om Utrecht en Amersfoort. Ook vanmiddag zal daarover worden gesproken. Wat de fractie van GroenLinks betreft is het evenwel hoogst noodzakelijk dat er ook gesproken gaat worden over andere ringen rond Utrecht en Amersfoort, namelijk: groene ringen. In het streekplan is ruimte opgenomen voor recreatiegebieden en open ruimte rond Utrecht en Amersfoort en in het AVP-budget zijn er aanzienlijke bedragen gereserveerd om hieraan invulling te geven.
Ook ontbreekt het niet aan goede wil of commitment. Het ontbreekt echter wel aan tempo en regie en er is onzekerheid over het beheer van de diverse gebieden. Het ontbreekt aan een gevoel van urgentie en een gemeenschappelijke agenda. Onze fractie heeft in nauwe samenwerking met de fractie van GroenLinks van de gemeenteraad van Utrecht en diverse betrokkenen hiernaar een onderzoek gedaan en gekeken naar mogelijke oplossingen. Onze conclusie is dat er noodzaak en ruimte is voor de provincie hierin een centrale rol te vervullen als stimulator en coördinator. Dat kan ook, gezien de goede ervaringen met bijvoorbeeld Soesterberg. Onze bevindingen en voorstellen zijn neergelegd in een kleine brochure, getiteld 'Geen asfalt, maar een groene ring rond de stad'. Ik wil deze brochure, gemaakt van onze laatste centen en in medefinanciering door anderen, graag aanbieden aan het college, in de persoon van de commissaris. Wij hopen dat het college daarop in een van de komende commissievergaderingen zal terugkomen. Iedereen krijgt de brochure overigens.

De VOORZITTER: Dank u wel. Zo te zien komt de foto uit Utrecht. Ik zal de brochure op de juiste plek doen belanden.
De amendementen en de moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslagingen. Deze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een crisis- en Den Haag-bestendige begroting en ook graag meerjarig sluitend: daartoe hebben wij het college opgeroepen bij de behandeling van de voorjaarsnota. Dat is gelukt en dat is een compliment waard.
Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2009 heb ik al wat algemeen beschouwd. Reden om mij nu wat te beperken tot de programmabegroting 2010, zoals aangeleverd door het college. Een begroting, zoals ik dat reeds eerder meldde, die toeneemt in inzichtelijkheid en leesbaarheid. Om de begroting sluitend te krijgen, was heel wat nodig. Er is kritisch gekeken naar de gelden voor het Uitvoeringsprogramma. Het is daarbij belangrijk te constateren dat het college van mening is dat er afgeraamd kan worden zonder dat het ten koste gaat van de maatschappelijke doelstellingen die bereikt zouden moeten worden met dat Uitvoeringsprogramma. In feite, zegt het college hier dat de doelstellingen met minder middelen gerealiseerd kunnen worden. Dat betekent naar mijn inzicht, en ook anderen refereerden daaraan, dat er wellicht strakker had kunnen worden begroot. Anders gezegd: met dezelfde middelen hadden er dus meer doelen gediend kunnen worden. Niet alles blijkt immers nodig.

Het kader waarbinnen het college met deze ombuigingsvoorstellen komt, blijkt de wens, nee de eis om met een meerjarig sluitende begroting te komen. Een politiek debat over de keuzes op dit moment is nog nauwelijks mogelijk, omdat de

echte politieke keuzes nog gemaakt zullen worden, wat ons betreft, in de discussies over de strategie 2040 en de daaropvolgende kerntakendiscussie. De ombuigingen leveren daarnaast wel duidelijkheid op ten aanzien van de verwachte vrije ruimte in de reserves in 2011. De coalitie heeft zich ten doel gesteld aan het eind van deze collegeperiode een vrije ruimte van € 100.000.000 ter beschikking te hebben. Dat bedrag is met deze begroting, ondanks de Haagse narigheid, weer een stap dichterbij gekomen.
Van groot belang vinden wij de ontwikkelingen in het kader van Utrecht 2040. Het is goed te constateren dat de Utrechtse politiek verder durft te kijken dan de eerstkomende verkiezingen. Niet om over het graf heen te regeren, wel om te kunnen beschikken over data, gegevens voor de onderbouwing voor het beleid op de langere termijn. Het is belangrijk een visie te hebben op de toekomst van onze provincie. Op die wijze kunnen de politieke keuzes van vandaag aan deze toekomstvisie worden getoetst. Dat een volgend college misschien van een andere politieke samenstelling is, is eerst en vooral aan de kiezer. Dat de volgende Staten vervolgens hun eigen politieke keuzes zullen maken en accenten zullen leggen, is daarbij geen beletsel om in elk geval de gegevens waarop het beleid wordt gebaseerd een continu karakter te geven. Ook het denken in termen van samenwerkingspartner, zo is onze indruk, is reeds nu, maar zeker voor de toekomst, kardinaal. De meerwaarde van de provincie als middenbestuur krijgt hiermee de dimensie die zij verdient. Ook de nog te voeren kerntakendiscussie dient vooral in dat licht te worden bezien. De meerwaarde van samenwerking of regie door de provincie is voor de ChristenUnie een belangrijk criterium bij het bepalen van de taken van de provincie. De ChristenUnie ziet dan ook een duidelijke relatie tussen Utrecht 2040, strategie, kerntaken en financiën. In die volgorde.

Ik kom tot een afronding, maar een bijdrage over de begroting van de ChristenUnie zonder het daarbij over Europa te hebben, is iets waarvan de heer Binnekamp wat ongelukkig zou worden. Vandaar dat ik daarop toch even terugkom. De begroting geeft aan dat er iets meer ruimte komt in de personele bezetting ten behoeve van Europa. Het gaat de goede kant op. Nog niet helemaal zo goed als ik zou willen, maar dat terzijde. Binnen Europa gaat het nog niet helemaal de goede kant op. De verschillen tussen de lidstaten zijn nog enorm. Niet alleen economisch, maar ook op het gebied van minderheden en mensenrechten. De Europese Unie ziet dat ook zo en ontwikkelt initiatieven om de interne samenhang binnen de Unie ook op dit punt te bevorderen. Zo heeft de Europese Unie enige tijd geleden een wedstrijd uitgeschreven voor scholieren. Een school uit Amersfoort heeft hieraan met een team meegedaan. Voor dat team zitten er overigens twee leden op de tribune. Jolien van Ooyen en Jeanette Schoonderwoerd. Hun idee? Het opzetten van een internationaal netwerk voor jongeren is in de top10 geëindigd van de 1600 inzendingen voor deze wedstrijd. Het thema waarover dat netwerk zou moeten gaan, is: minderheden en mensenrechten binnen de Unie. Dat is niet toevallig een thema, waarover de leerstoel Vrede van Utrecht zich zal buigen. Het lijkt mij zinvol beide zaken met elkaar in verband te brengen en elkaar te laten versterken. Daarom heb ik een motie voorbereid die het college verzoekt daarnaar te kijken.

Motie M5 (ChristenUnie): Europa en jongeren

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, handelende inzake de begroting 2010;

overwegende:
1. dat "Europa" voor de provincie Utrecht meer en meer op de kaart komt te staan;
2. dat de Europese Unie meer is dan alleen een economisch verband, maar ook oog heeft voor zaken als mensenrechten en minderheden binnen de Unie;
3. dat het onderhouden van contacten binnen de EU voor Utrecht van belang wordt geacht, onder andere zichtbaar in de relatie tussen de provincie Utrecht en Moravië;
4. dat de zichtbaarheid van Utrecht, en daarmee haar belangen, binnen de EU dient te worden bevorderd;

voorts overwegende:
a. dat een tweetal scholieren uit de provincie Utrecht in een door de EU uitgeschreven wedstrijd in de top-10 is geëindigd (van 1600 inzendingen) met hun voorstel om jongeren

over de grenzen heen te laten nadenken over mensenrechten en minderheden;
b. dat mensenrechten en minderheden binnen Europa tevens een belangrijke thematiek zijn voor de leerstoel Vrede van Utrecht;
c. dat de leerstoel is ondergebracht bij de Faculty of Humanities van de UU, die zich het in rapport zijn met de samenleving nadrukkelijk ten doel heeft gesteld;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
I. te onderzoeken of het voorstel van de jongeren kan worden ingepast in de samenwerkingsrelatie met Moravië, zo mogelijk in samenhang met de activiteiten van de leerstoel Vrede van Utrecht;
II. de betrokken jongeren bij dat onderzoek te betrekken;
III. Provinciale Staten over de uitkomst van dat onderzoek te informeren, uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2010.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! In het jaar waarin Charles Darwin en zijn ontdekkingen zo prominent in de belangstelling staan, wil ik u meenemen voor een korte expeditie naar de Zuidpool. De provincies in Nederland laten zich namelijk goed met een kolonie pinguïns vergelijken. Allemaal stijfjes in zwart-wit met een ei op de voet, schuifelen zij over hun ijzige rots langs diepe wateren, waar orka's en haaien met fraaie namen als Guusje geduldig wachten totdat er eentje uitglijdt en verslonden kan worden. Boven de hoofden van de pinguïns cirkelen krijsende meeuwen en reuzenstormvogels op zoek naar een niet te versmaden eitje of kuiken. Op die kleine rots zijn de pinguïns allemaal concurrenten van elkaar; wie krijgt de beste plek om te broeden, wie weet de beste plekken om eten te halen? Echter, alleen gezamenlijk kunnen zij zich beschermen tegen de grote boze buitenwereld van orka's, haaien en dat vliegende gespuis. Overigens openbaart zich hier direct een van de diepgewortelde frustratie van de pinguïns, die immers zelf niet kunnen vliegen. Het ei symboliseert ook het eigenbelang van de pinguïns. Het moet, koste wat het kost, beschermd worden, want het is niets anders dan de voortzetting van de eigen soort. Toch weten meeuwen en reuzenstormvogels met regelmaat eieren en kuikens weg te kapen om ze op te peuzelen. Maar de pinguïns gaan onverdroten door met het leggen van eieren en uitbroeden ervan. Het is met recht een wonder van de natuur dat de pinguïns in deze gure en ijskoude wereld weten te overleven. Zie hier het afgelopen IPO-congres, opgewarmd met een Darwinistisch sausje.

Jan Franssen, voorzitter van het IPO, heeft het in andere woorden zo gezegd: "Provincies, sluit de rijen, neem gezamenlijk het initiatief in de discussie over de inrichting van het openbaar bestuur. Een afwachtende houding en verdeeldheid over de te volgen koers is desastreus. [...] Eigenbelang gaat nog te vaak voor gezamenlijk belang. Dat maakt de provincies als bestuurslaag niet geloofwaardig."
Toen D66 bij de afhandeling van de aankoop van het Fortis-pand de discussie over rol en toekomst van de provincie als argument inbracht, werd de fractie bijkans weggehoond. Het zou volgens sommige fracties immers niet zo'n vaart lopen. Minister Ter Horst nemen wij sowieso niet serieus, dus waar hebben wij het nu feitelijk over?

Jan Franssen zegt in zijn toespraak tegen deze fracties: "Ik krijg de indruk dat het besef van urgentie in de provinciehuizen nog niet genoeg wordt gevoeld. De urgentie al helemaal niet." Wanneer deze fracties zo hechten aan het voortbestaan van de provincie Utrecht in zijn huidige vorm en de komende 40 jaar in het Fortis-gebouw een aangenaam onderkomen willen vinden, dan zou ik mij juist ernstig zorgen maken en direct het probleem bovenaan de agenda zetten.
De visie op het middenbestuur die Gedeputeerde Staten in de programmabegroting, pagina 7, presenteren, is volgens D66 mager en misschien wel visieloos. Wie kan er nu tegen een financieel duurzaam middenbestuur zijn? Niemand toch? Het is meer van hetzelfde, samenwerking en krachtenbundeling, in de hoop dat het uiteindelijk wel beter zal gaan. D66 mist een duidelijke visie van de provincie op haar rol als middenbestuur. Een visie

die natuurlijk niet tot stand kan komen zonder actieve betrokkenheid van Provinciale Staten zelf. Dat is ook de reden dat wij samen met de fractie van GroenLinks een motie hebben ingediend over het debat over bestuurlijke herinrichting. Je zou de vraag kunnen stellen waarom wij zo hechten aan een dergelijke debat. Niet vanwege een potje gezellig staatsrechtelijk delibereren. Het gaat D66 om het politiek-bestuurlijke vraagstuk van de provincie en de rol die dit bestuur tussen Rijk en gemeenten moet vervullen. Kortom, onze rol als middenbestuur. D66 vindt dat Provinciale Staten van Utrecht zich niet afzijdig kunnen en mogen houden in deze discussie. Los van de vraag of je wel of niet voor een Randstadprovincie bent, vereist dit een stellingname met betrekking tot de toekomst van het middenbestuur in het Huis van Thorbecke. Minister-president Balkenende zei op 30 september jl.: "Onder invloed van de netwerksamenleving waarin we leven, zal het belang van een goede wisselwerking tussen de bestuurslagen alleen maar toenemen." Hij bepleitte een denken in een juiste verdeling van verantwoordelijkheden, herkenbaarheid en zichtbare toegevoegde waarde. Een interessant punt daarbij was, en dat heeft ook al voor discussie binnen onze eigen fractie gezorgd, de differentiatie van provinciale taken en bevoegdheden. Wel of niet doen? De problemen in de Randstad zijn van een andere orde dan bijvoorbeeld die in de drie noordelijke provincies. Wat D66 betreft, kan hiervan alleen sprake zijn wanneer het Rijk en medeoverheden overeenstemming bereiken over het wegsnijden van alle niet democratisch gelegitimeerde bestuurslagen, zoals de WGR+-gebieden. Dat heet boter bij de gedifferentieerde vis. En die vis lust volgens D66 elke pinguïn wel rauw.
Drie elementen zouden in hoge mate de discussie over het middenbestuur in de provincie Utrecht moeten bepalen dan wel voeden: Randstad Urgent/het bestuursakkoord, Utrecht 2040 – voorheen Strategie 2040 - en de kerntakendiscussie.

Over Randstad Urgent het volgende. D66-senator Schouw wees premier Balkenende tijdens de Algemene Beschouwingen in de Eerste Kamer op het recente rapport van de OESO, waarin de inefficiënte samenwerking op Randstad niveau aan de kaak werd gesteld. Terecht stelde Schouw dat wij niet langer mogen wegkijken en zo de aansluiting op de toekomst verliezen. Eenzelfde opmerking maakt de statenfractie van D66 vandaag in de richting van dit college. Dat Utrecht een financieel duurzame provincie moet blijven is prima, maar het zegt feitelijk niet zo veel over wat wij willen bereiken op termijn. Zeker wanneer Gedeputeerde Staten zelf concluderen dat de tussenstand rond de decentralisatieagenda in het bestuursakkoord tussen Rijk en provincies zorgelijk te noemen is en bijna de helft van de afspraken niet volgens planning verloopt.
De economische motor van ons land is de Randstad. Het kabinet heeft het niet aangedurfd om de problematiek in de Randstad doortastend aan te pakken. Na de commissie Geelhoed en de Holland Acht presenteerde voormalig premier Kok een architectuur die de slagkracht en economische ontwikkeling van de Randstad zou kunnen verbeteren, maar het kabinet volgde de weg van de minste weerstand door de Randstad op te knippen in twee stukken, Noord en Zuid. Met een nietje door de bestaande wensen ontstond zo het programma Randstad Urgent. Ja, de nietjesvergelijking is op dit moment erg populair binnen D66.

Randstad 2040 is een speeltje voor planologen. De economie is de grote afwezige. Daarnaast stoort D66 zich aan de onzichtbaarheid van de Randstadcommissarissen van de Koningin. Na het manifest van de Holland Acht is het opmerkelijk stil geworden. Het lijkt erop alsof de Randstad in slaap is gesukkeld met het Randstad Urgent Programma. De recente update over de voortgang van het programma en de voor Utrecht relevante projecten hebben dit beeld bij D66 nog eens versterkt.

Utrecht 2040: op 27 november staat de eerstvolgende conferentie geagendeerd. Ondertussen zijn er ook een heleboel praatsessies geweest. Bij de laatste ben ik vroegtijdig weggegaan en dat deed ik niet alleen omdat ik een andere afspraak had. Utrecht 2040 gaat over 'people, planet en profit', maar de bestuurlijke constellatie waarbinnen die duurzame samenleving moet gedijen, wordt als een vastomlijnd gegeven gepresenteerd. Prima, laten wij eens uitgaan van het voortbestaan van de huidige provincie Utrecht, dan nog ontslaat ons dat niet om de handreiking van de premier aan te nemen en serieus werk te maken van het scherp

positioneren van de provincie tussen Rijk en gemeenten. "Behoud is goed en nodig, maar verandering ook.", zo citeerde de premier Thorbecke. Een provincie die bestuurlijk niet meegroeit met z'n tijd, kan niet bijdragen aan die beoogde duurzame samenleving. D66 pleit er dus voor om binnen het proces rond Utrecht 2040 juist ook ruimte in te ruimen voor de toekomstige bestuurlijke rol van de provincie.

Dan de kerntakendiscussie. Onlosmakelijk verbonden met het denken over de rol van het middenbestuur, is de huidige kerntakendiscussie. Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten hebben hierover afspraken gemaakt en D66 verwacht dat voor het einde van deze statenperiode concrete voorstellen zullen worden aangenomen om tot de kern van het werkterrein van de provincie terug te keren. Wat zei Jan Franssen ook alweer: "Nog steeds begeven provincies zich te vaak op terreinen waar zij niets te zoeken hebben en wat bestuurlijke drukte in de hand werkt." D66 is van mening dat het advies van de commissie Geelhoed opnieuw bekeken en aangrepen moet worden. Essentieel voor de kerntakendiscussie is natuurlijk ook het rapport van de commissie Lodders.
Er zijn vele soorten pinguïns op aarde: van koningspinguïn tot dwergpinguïn, van Afrikaanse pinguïn tot Galapagospinguïn, maar ik hoop van harte dat de provincie Utrecht niet de rol aanneemt van de bedreigde Ezelspinguïn.

Gezien de tijd die onze fractie ter beschikking heeft, wil ik mij nog even focussen op twee onderwerpen: de jeugdzorg en de herstructurering van bedrijventerreinen.
De jeugdzorg: een echt hoofdpijndossier, voor het Rijk en voor de provincies. Ook ten aanzien van de jeugdzorg heeft de provincie veel ambities, maar zijn de resultaten tot nu toe onvoldoende. De ambitieuze vernieuwingsagenda Utrechtse Jeugd Centraal komt maar niet goed op stoom en het gereserveerde geld wordt onvoldoende uitgegeven. Er is zelfs sprake van een behoorlijke onderbesteding. Ook staat de effectiviteit van een aantal projecten ter discussie, ondanks alle goede wil van iedereen, de bereidheid om geld en tijd te investeren en prestatieovereenkomsten die zijn gesloten. Over deze vernieuwingsagenda, of beter gezegd over het auditrapport, wordt binnenkort uitgebreid in de commissie WMC gesproken. Er wordt, om in de taal van de auditcommissie te spreken, "beweging waargenomen, beweging die vooraf moet gaan aan ontwikkeling". Hierbij heb ik een concrete vraag aan Gedeputeerde Staten: hoeveel geld is op dit moment uitgegeven en hoeveel moet de komende twee maanden nog worden uitgegeven in het kader van Utrechtse Jeugd Centraal?
Ook ten aanzien van het wegwerken van de wachtlijsten geldt dat de gestelde ambities moeizaam of wellicht niet gehaald worden. Wij willen op dit moment niet de discussie hierover voeren. Het oplossen van de wachtlijsten vraagt naar het inzicht van D66 ondertussen om een geheel nieuwe visie op jeugdzorg; een punt dat aan de orde zal komen na de reactie van het Rijk op de zeer binnenkort te verwachten evaluatie van de Wet op de jeugdzorg dan wel dat het in aanloop naar de nieuwe verkiezingen in 2011, of zoveel eerder, zal kunnen plaatsvinden.
D66 wil het wel hebben over het feit dat de fractie zich zorgen maakt, dat over de hoofden van kinderen, ouders en hulpverleners heen een discussie plaatsvindt over de financiering van de jeugdzorg in 2010. Er is nog steeds – zover wij weten – onzekerheid over de financiering van de wachtlijsten, terwijl tegelijkertijd het rijk de provincies eenzelfde ambitie oplegt voor minder geld. Dat betekent dat zorginstellingen/Bureau Jeugdzorg/ AMK (Advies en Meldpunt Kindermishandeling) in onzekerheid zullen zijn en daardoor professionals de wacht aan moeten zeggen, die zijn aangesteld van het tijdelijke geld voor het wegwerken van de wachtlijsten voor 2010. Als dat zo is, is het dan niet een onzinnige investering geweest, die je kunt vergelijken met een jojo, en moeten wij dan op termijn niet weer die mensen aannemen? Daarom stelt D66 een tweede vraag: hebben Gedeputeerde Staten op dit moment al zicht op de financiering 2010 van de jeugdzorg/wachtlijsten en is het daarmee duidelijk – ook voor de jeugdzorgaanbieders, Bureau Jeugdzorg en AMK– dat personeel niet hoeft te worden ontslagen? Ook hiervoor geldt immers: het is twee voor twaalf.

Dan mijn laatste punt: de herstructurering van bedrijventerreinen. De bezuinigingen op het fonds staan haaks op ambities van het collegepro-

gramma. Daarnaast kan de provincie het zich niet verloven nog meer kostbaar groen op te offeren wanneer er zoveel te halen valt bij revitalisering en herstructurering. D66 vreest voor een volgende ronde van aanslagen op het groen wanneer de nieuwe structuurvisie aan de orde komt.
De najaarsrapportage 2009 laat een sterke onderuitputting van middelen zien. De ambities van 2009 leiden nauwelijks tot resultaat. Als voornaamste reden hiervoor wordt gegeven dat de pilots laten zien dat afstemming met externe partijen veel meer tijd kost dan was voorzien.
Voor de begroting 2010 wordt een bezuiniging op dit programma voorgesteld van € 3.000.000, om dezelfde reden als genoemd bij de najaarsrapportage. Als toelichting hierop wordt gemeld dat niet verwacht wordt dat het totale beschikbare bedrag, € 15.000.000 deze collegeperiode kan worden weggezet. Tegelijkertijd krijgen de provincies in het convenant met Rijk en gemeenten een grotere rol toebedeeld ten aanzien van herstructurering tussen 2010 en 2020. Dit betekent dat de provincie actief aan de slag moet met het opzetten en uitvoeren van beleid. Tot nu toe waren het pilots, nu moeten het projecten worden.
Op 2 november zal de commissie MME spreken over de discussienota Aanpak bedrijventerreinen. Overigens maakt D66 de gedeputeerde een compliment voor het feit dat hij met een dergelijk integraal stuk al in zo'n korte termijn is gekomen. Echter, de makke van dit stuk is dat het blijft steken in beleidsvoornemens, onderzoeken en in beeld brengen. Ik zal hier niet uitvoerig op de discussienota ingaan, want daarvoor hebben wij de commissievergadering, maar ik wil wel alvast een voorschot geven met de visie die D66 daarbij voor ogen staat. D66 wil dat de provincie het rapport van de commissie Noordanus als aanknopingspunt hanteert voor het beleid rond bedrijventerreinen. Het rapport van die task force bevat tien aanbevelingen om de herstructurering op de rit te krijgen. Deze aanbevelingen zijn primair gericht aan het kabinet, maar geven ook een duidelijk rol aan de provincie als regionale regisseur. Ik zal niet alle tien 'highlights' noemen, maar er staat heel duidelijk in dat er een regionale aanpak moet zijn, dat wij meer moeten doen aan de ontwikkeling in afstemming met gemeenten, grondbeleid en dat soort dingen. Belangrijk punt daarbij is ook de vorming van een ROB (Regionaal Ontwikkelingsbedrijf Bedrijventerreinen). Daarnaast heeft de Randstedelijke Rekenkamer in 2009 een verkennende rapportage bedrijventerreinen uitgebracht, met onder meer de volgende constateringen:

- dat door toenemende veroudering en achterblijvende herstructurering het aantal hectares te herstructureren bedrijventerrein toeneemt;
- concurrentie tussen gemeenten en het lokaal denken van bestuurders bemoeilijken regionale samenwerking;
- regionale samenwerking is weliswaar mogelijk, maar moet als groeiproces worden gezien;
- de rol van private partijen komt in het huidige debat nog onvoldoende sterk naar voren;
- planning en herstructurering dienen integraal en in samenhang te gebeuren, waarbij de provincie heel duidelijk de regierol heeft.

Zoals ik al zei, in aanloop naar de discussie van 2 november wil D66 de Staten een motie voorleggen, waarin wij richting willen geven aan een concrete invulling van het voornemen actiever en doelgerichter de herstructurering van bedrijventerreinen in de provincie Utrecht op te pakken.
De economische crisis raakt ondernemers zwaar, waardoor zowel de ontwikkelingen van bestaande en geplande bedrijventerreinen alsmede de herstructurering bedreigd worden door meer leegstand en gebrek aan middelen van ondernemers om hierin te investeren. In de provincie Utrecht is het beleid rond bedrijventerreinen vooralsnog blijven hangen in pilots, discussies en afstemming.
Op het IPO-congres prees de heer Noordanus de kracht van de uitvoeringsorganisatie Brabantse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen vanwege het organiserende vermogen: het opvullen van de interface tussen plan en uitvoering. Bovendien denkt D66 dat in het licht van 'de kracht van Utrecht als kennisintensieve regio' en het toenemende aantal zzp-ers de transformatie van bedrijventerreinen naar 'woon-werkcombinaties' een interessante ontwikkeling kan zijn.
Een simpele optelsom van deze zaken brengt D66 ertoe deze motie in te dienen, waarin wij Gedeputeerde Staten vragen enerzijds met een regionale visie op de (her)structurering en revitalisering van bedrijventerreinen te komen en anderzijds de kansen en mogelijkheden van zo'n een Regionaal Ontwikkelingsbedrijf Bedrijventerreinen Utrecht, het 'ROBU', te onderzoeken, analoog aan de BHB,

maar op maat gesneden naar de Utrechtse situatie; 'de kracht van Utrecht', die als katalysator kan functioneren in de herstructurering van bedrijventerreinen.

Motie M6 (D66, PvdA, GL, PvdD): onderzoek Regionaal Ontwikkelingsbedrijf Bedrijventerreinen Utrecht

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van de Programmabegroting 2010 (statenvoorstel PS 2009PS09);

constaterende:
- dat de najaarsrapportage 2009 een sterke onderuitputting van middelen laat zien ten aanzien van 'Programma herstructurering bedrijventerreinen plus; ambities 2009 leiden nauwelijks tot resultaat (€ 2.700.000 van de begrote € 2.800.000 wordt overgeboekt). Als voornaamste reden hiervoor wordt gegeven dat de pilots laten zien dat afstemming met externe partijen veel meer tijd kost dan was voorzien;
- dat voor de begroting 2010 een bezuiniging op dit programma wordt voorgesteld van € 3.000.000, om dezelfde reden als genoemd bij de najaarsrapportage om € 2.700.000 over te boeken naar 2010;
- dat als toelichting hierop wordt gemeld dat niet verwacht wordt dat het totale beschikbare bedrag (€ 15.000.000) deze collegeperiode kan worden weggezet;
- dat tegelijkertijd de provincies in het convenant met het Rijk en gemeenten een grotere rol ten aanzien van herstructurering krijgen toebedeeld tussen 2010 en 2020;

tevens constaterende:
dat de Randstedelijke Rekenkamer in september 2009 een verkennende rapportage bedrijventerreinen heeft uitgebracht ('Bedrijventerreinen ter discussie'), met onder meer de volgende constateringen:
- toenemende veroudering en achterblijvende herstructurering zorgen voor een groeiend aantal hectaren te herstructureren bedrijventerrein;
- concurrentie tussen gemeenten en het lokaal denken van bestuurders bemoeilijken regionale samenwerking;
- regionale samenwerking is mogelijk, maar moet als groeiproces worden gezien;
- rol van private partijen komt in het huidige debat nog niet heel sterk naar voren;
- planning en herstructurering dienen integraal en in samenhang te gebeuren, waarbij de provincie een regierol heeft;

overwegende:
- dat de economische crisis ondernemers zwaar raakt;
- dat daarmee zowel de ontwikkelingen van bestaande (geplande) bedrijventerreinen alsmede de herstructureringspilots bedreigd worden door meer leegstand en gebrek aan middelen van ondernemers hierin te investeren;
- dat een proactieve houding hierin geboden is;
- dat in de provincie Utrecht het beleid blijft hangen in (institutionele) discussies en afstemming en een visie noodzakelijk is;
- dat de kracht van de uitvoeringsorganisatie Brabantse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen BV. (BHB) juist het organiserend vermogen is: het opvullen van de interface tussen plan en uitvoering;
- dat in Utrecht transformatie van bedrijventerreinen naar 'woon-werkcombinaties' een interessante ontwikkeling kan zijn, gezien 'de kracht van Utrecht (kennisintensieve regio)' en gezien een behoefte hieraan;

besluiten:
het college van Gedeputeerde Staten opdracht te geven
a. uiterlijk 1 maart 2010 met een regionale visie op de (her)structurering en revitalisering van bedrijventerreinen te komen;
b. de kansen en mogelijkheden van een Regionaal Ontwikkelingsbedrijf Bedrijventerreinen Utrecht (ROBU) voor de provincie Utrecht te onderzoeken, analoog aan de BHB, maar op maat gesneden naar de Utrechtse situatie ('de kracht van Utrecht'), die als katalysator kan fungeren in de herstructurering van bedrijventerreinen, en de resultaten van dit onderzoek uiterlijk 1 maart 2010 aan Provinciale Staten voor te leggen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat wij als politieke fractie een statement kunnen afgeven door ons op een van onze voorzaten of inspiratiebronnen te beroepen. Treffend was het dat collega De Vries begon met een beroep op Charles Darwin. Ik had besloten, aangezien dit het herdenkingsjaar is van Johannes Calvijn, mij te beroepen op Johannes Calvijn. Ik heb daartoe mijn spullen verpakt in een linnen draagtas. Wij zijn allen calvinistischer dan wij wel eens willen weten. Een linnen draagtas: milieuvriendelijk, zodat zelfs ook GroenLinks met een linnen draagtas met de opdruk van Johannes Calvijn de deur uit kan gaan. Ik heb alleen helaas niet voldoende exemplaren kunnen bemachtigen ... (Hilariteit.)

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste onderschrijft alleen maar wat wij gezamenlijk hebben ingediend. Het Calvinisme is ons echter niet helemaal vreemd. Laat ik dat zeggen.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor deze hartelijke woorden, collega Nugteren. (Hilariteit.)
Dat is een van de redenen waarom wij, in aansluiting op de beschouwingen die wij in hoofdzaak al bij de voorjaarsnota hebben gehouden, toch nog een paar opmerkingen willen maken, en wel rondom de rode draad: duurzaamheid en soberheid.
Allereerst de financiën. Voor het eerst sinds jaren moet de provincie Utrecht bezuinigen. Daarmee krijgt zij volop haar deel van de huidige economische crisis. Wij moeten zeggen: het college begon in 2007 zijn zittingstermijn met een ambitieus programma. In samenwerking met het Rijk zouden verschillende knelpunten voortvarend worden aangepakt en in samenwerking met de Utrechtse gemeenten zouden er ook mooie dingen gedaan worden. Vorig jaar werd nog besloten ter bestrijding van de economische crisis extra impulsen te geven aan de Utrechtse economie. Wij moeten constateren dat weliswaar die voornemens niet allemaal van tafel zijn, maar dat er in 2010 wel € 33.000.000 minder moet worden uitgegeven. De wijze waarop die bezuiniging, die besparing, is gerealiseerd, is in feite door het aanhouden, door het vooruitschuiven van een aantal opdrachten of voornemens. In feite is het zo dat wij voor komend jaar beschikken over incidenteel geld, terwijl wij structureel moeten bezuinigen. Dat is in z'n algemeenheid een werkwijze die wij als SGP op gespannen voet vinden staan met zorgvuldigheid, soberheid en duurzaamheid. Toch steunt de fractie van de SGP deze keuze nu. Wij sluiten daarmee niet uit dat er volgend jaar mogelijk andere maatregelen genomen moeten worden in afwachting van twee lopende discussies, namelijk de strategiediscussie en de kerntakendiscussie.
De reden waarom wij dus accepteren dat er nu op deze wijze een sluitende begroting wordt gerealiseerd, is hierin gelegen. Wij verwachten van een fundamentele discussie over de toekomst van de provincie, over de taken van de provincie, als vervolg dat er min of meer vanzelfsprekend sanering van bepaalde uitgaven uit voortvloeit. Pas nadat de strategie- en kerntakendiscussies zijn afgerond – naar verwachting is dat volgend voorjaar – kan de provincie een verantwoorde keuze maken als het gaat om bezuinigen.
Bezuinigen lijkt misschien erg gemakkelijk. Je gaat gewoon terug naar je kerntaken en alle taken die je als provincie niet hoeft uit te voeren, schrap je. Tegelijkertijd moet je je dan realiseren dat dat enorme gevolgen heeft als het gaat over de terreinen van het natuurbeheer, cultuurhistorie en van zorg. Als je dat in de afwegingen verdisconteert, en dat zal straks bij de kerntakendiscussie een van de centrale thema's zijn, dan realiseer je je dat het maken van keuzes wat ingewikkelder is dan alleen maar te roepen: terug naar de wettelijke taken.
Eigenlijk is deze begroting een soort tussenbalans. Je bent halverwege de periode. Het is de derde begroting op rij voor dit college, voor deze statenperiode. Ik moet zeggen, door de omstandigheden van de economische crisis, de financiële crisis en alles wat daarbij verder komt kijken, is het geen opwekkend perspectief. Het is vooral een kwestie van zorgen dat het niet uit het spoor loopt. Ik waardeer de inzet van het college dat dat gevoel van urgentie nadrukkelijk daarin aanwezig is. Je zou echter eigenlijk graag in de aanloop naar de tweede helft van een statenperiode wat meer vitali-

teit willen zien en wat meer initiatieven; het mocht wel wat bruisender. Alleen, wij moeten met elkaar constateren dat wij als provinciale overheid daartoe op dit moment door de geschetste omstandigheden niet in staat zijn.
Wij hopen dat in de aanloop naar de begroting 2011 de Staten in staat zullen zijn een fundamentele en duurzame keuze te maken. De bedoeling is dat dit gebeurt na de afronding van de kerntakendiscussie. Op die manier kunnen wij de discussie zuiver voeren en kunnen wij voorkomen dat de kerntakendiscussie belast wordt met een bezuinigingsopgave. Daar moeten wij op een gegeven moment natuurlijk naar kijken en je bent niet helemaal wereldvreemd, dus je hebt altijd de opdracht en de realiteit in je achterhoofd; het besef dat er toch gesneden zal moeten worden. Het is echter zuiverder eerst te kijken naar wat wij beschouwen als onze kerntaken en wat willen wij eventueel naast de wettelijke taken nog meer doen.

Een ander punt dat ik aan de orde wil stellen, is het punt van de jeugdzorg. Ik ga niet herhalen wat een aantal collega's al heeft gezegd over de wachtlijsten die zorg geven. Terecht. Dat is allemaal juist. Ik leg echter de vinger bij een ander punt. De laatste tijd bereiken mij signalen dat het probleem van wachtlijsten niet alleen veroorzaakt wordt door personele problemen of door intakeproblemen of wat dan ook, maar dat het probleem mede veroorzaakt wordt doordat niet alle beschikbare opvangplaatsen worden benut. Dat vond ik eerlijk gezegd een redelijk verontrustend signaal. De problematiek van wachtlijsten wordt dus niet alleen veroorzaakt door intakeproblemen of wat dan ook, maar ook doordat er belangen meespelen, misschien van zorgaanbieders, waardoor bepaalde opvangplaatsen gewoon niet worden bezet. Ik wil graag de visie van de gedeputeerde weten, hoe zij hiertegen aankijkt en wat de provincie daarin zou kunnen doen.

Het punt van economie. Terecht wil de provincie kiezen voor die activiteiten die passen bij de Utrechtse beroepsbevolking. Vervolgens wordt er flink ingezet op het vormen van Utrecht tot een innovatieve topregio. Daar is, in de ogen van de SGP, weinig mis mee. Wel vindt de SGP dat er ook wel wat meer ingezet mag worden op die Utrechtse beroepsbevolking die maar een geringe, een lage beroepsopleiding heeft. Zeg maar: maximaal vmbo-niveau. Wij moeten dat deel van de beroepsbevolking niet uit het oog verliezen. Zeker in een tijd waarin wij horen van tegenvallers in bijvoorbeeld de bouwsector en de transportsector – dat laatste heeft uiteraard twee kanten – wil de SGP graag concreet weten hoe het zit met de ontwikkeling van de werkloosheidscijfers, met name onder lageropgeleiden, die als gevolg van de crisis extra kwetsbaar zijn. Wat voor mogelijkheden zien Gedeputeerde Staten daarin te interveniëren en die cijfers te beïnvloeden?

Tot slot een paar woorden over de natuur en over de agrarische sector. De titel van een inspirerende werkconferentie van LTO Nederland en het ministerie van LNV (Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) luidde: "Natuurlijk lukt het". Een prachtige, dubbele betekenis heeft die aanduiding. Het is ook de titel van een brochure van het ministerie en LTO Nederland. De ambitie van het kabinet voor natuurbeheer is hoog en past in het beleid van LNV-minister Verburg om agrariërs meer kansen te geven om natuurbeheer zelf te doen. Ook heeft de minister, in overleg met de Randstadprovincies, de voorwaarden voor aanleg van RodS (Recreatiegebieden om de Stad) veranderd, zodat agrariërs hierop beter kunnen inspelen. Het gaat erom dat agrariërs en particulieren meehelpen de komende jaren de maatschappelijk vereiste natuurdoelen in de EHS en de RodS te realiseren. De SGP zou het bijzonder op prijs stellen indien het college ervoor zou willen zorgdragen dat alle Statenleden eerdergenoemde brochure in hun bezit krijgen. Het is een belangrijke inspiratiebron voor de vormgeving van het toekomstige beleid.
Recent hebben de Staten de prioritaire gebieden vastgesteld. Een gevoelig punt daarbij is natuurlijk het punt van onteigening. Onteigenen is wat de SGP betreft niet aan de orde als de betrokken agrariër zelf de natuur wil ontwikkelen. In eerdergenoemde brochure staan dermate veel goede voorbeelden, dat de SGP ervan overtuigd is dat dit mogelijk is. Natuurontwikkeling in een gebied is mogelijk en maatschappelijk acceptabel als dat gelijk opgaat met de verbetering van de positie van de landbouw, het waterbeheer, de recreatie, enzovoort. Essentieel is dat de boer die de grond levert, zelf de kans krijgt de maatschappelijk gewenste doelen in te vullen en daarin ruimte krijgt

in plaats van inperking via regels; een pleidooi voor de provincie als bestuurlijke partner in de uitvoering van het beleid dus. Het lijkt ons zeer de moeite waard dat wij ons goed bezinnen op de vraag hoe wij deze maatschappelijke doelen het beste kunnen organiseren en of dit de meest begaanbare weg is.
Overigens werd op die conferentie ook duidelijk dat niet alle agrariërs natuurgrond in eigendom willen hebben. Die groep is echter wel geïnteresseerd in het pachten van natuurgrond en die op die manier te beheren en een bijdrage te leveren aan de vormgeving daarvan. Uiteraard dient er dan wel een verandering te ontstaan in de pachtrelatie. Niet de winst die de terreinbeheerder kan boeken staat centraal, maar de inbedding in de regionale economie. Ik denk dat dit een punt is, waarop wij ons als Staten ook goed moeten bezinnen: de inbedding in de regionale economie, als het gaat om een bijdrage te leveren aan het realiseren van een stuk natuurbeheer. Dat betekent in de praktijk, als wij die weg zouden opgaan, een langjarige gunning aan boeren die in de streek wonen, zodat zij hun bedrijf erop kunnen aanpassen. Naar onze overtuiging levert dat op lange termijn veel meer natuurwinst op dan de huidige methode om alle grond die wordt aangekocht, direct door te leveren aan een natuurorganisatie.
Naar onze overtuiging is er op dit punt nogal wat werk aan de winkel voor politiek en agrariërs, zodat natuurbeleid een toekomstbestendige, duurzame vorm kan krijgen en wij op deze wijze inhoud kunnen geven aan onze opdracht – en dat is een zeer calvinistisch begrip – tot rentmeesterschap.

Tot slot. In lijn met de afsluiting van onze beschouwingen bij de voorjaarsnota zeggen wij u, voorzitter, en uw medewerkers dank voor de toegankelijke begroting en het werk dat daarvoor verricht is. Wij wensen u Gods zegen bij het uitvoeren van deze begroting en alles wat daarmee samenhangt. Ook deze wens is volop in de traditie van Calvijn.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Forse bezuinigingen lijken er nu doorgevoerd te worden. Ik zeg met nadruk: lijken. De meeste van de hier voorgestelde bezuinigingen vormen namelijk niet meer dan een soort doorschuifsystematiek. Met andere woorden: de uitgaven worden gewoon uitgesteld, maar niet afgesteld. Het staat symbool voor de huidige politiek: doorschuiven van de lasten en problemen naar later en doorgaan op de bekende weg. De begroting staat bol van voorbeelden hiervan. Om maar iets te noemen: meer dan € 4.000.000 gaat er jaarlijks naar de Utrechtse muskusrattenbestrijding. Alsof dat nog niet genoeg is, wordt er wederom nog meer geld uitgetrokken voor muskusrattenjacht. Bij de voorjaarsnota hebben wij aandacht gevraagd voor duurzame oplossingen, zoals het muskusratproof maken van dijken. Dit werd van de hand gewezen. Het geeft ons een beetje een kwakzalversgevoel: een oplossing toepassen, waarvan de werking onbekend is, of sterker nog, waarvan het middel wel eens erger zou kunnen zijn dan de kwaal, terwijl oplossingen waarvan de werking wel bewezen is, onder het tafelkleed geveegd worden. Zo ook de ecoducten. Miljoenen worden hiervoor uitgetrokken en natuurlijk zijn wij hier groot voorstander van, maar niet als die ecoducten alleen aangelegd worden om het terrein voor jagers te vergroten. Die ecoducten worden nu aangelegd onder andere om migratie van herten mogelijk te maken, maar als een hert het vervolgens waagt om gebruik te maken van het ecoduct, dan komt het oog in oog te staan met de loop van een geweer. Herten zijn namelijk een onbekend fenomeen in onze provincie, dus worden ze afgeschoten. Met andere woorden: doorgaan op de bekende weg. De provincie Utrecht mag dan de draaischijf van Nederland zijn, maar enige xenofobie is deze provincie duidelijk niet vreemd.

Het zou niet passen om de begroting enkel met een kritisch oog te lezen, zonder constructief mee te willen denken over mogelijke alternatieven. Wij hebben ons dan ook gebogen over twee duurzaamheidskwesties, waarvoor wij een voorstel willen doen. Daarbij doen wij een beroep op het college om het roer om te gooien en met een duurzame blik naar de toekomst te kijken.
Onlangs las ik een artikel in de krant. Daarin stond heugelijk nieuws: er is een Groen Akkoord gesloten. De provincies hebben in dat akkoord afgesproken ruim € 145.000.000 in lokaal klimaatbeleid te steken. Dat juichen wij natuurlijk toe. Ik zie dat gedeputeerde De Jong er niet is, anders had ik hem graag de complimenten daarvoor gegeven. Hij is er al? Geweldig.

Op diezelfde dag las ik een artikel dat ik zorgwekkend vond. Het ging om een onderzoek dat gedaan is door twee onderzoekers van de World Bank Group, Robert Goodland en Jeff Anhang. Zij hebben onderzoek gedaan naar de klimaateffecten van de veehouderij en gaven aan dat de veehouderij verantwoordelijk is voor maar liefst 51% van de broeikasgasuitstoot wereldwijd. Tot nu toe was bij ons bekend dat dit 18% was. 51% is fors, kan ik wel zeggen. Wij zijn blij te vernemen dat Gedeputeerde Staten ervoor kiezen nog meer te investeren in het voorkomen en reduceren van de uitstoot van CO_2 en andere broeikasgassen. Juist dat initiatief zouden wij heel graag willen aangrijpen om een voorstel te doen, namelijk ervoor zorgen dat de consumptie van vlees afneemt. Wij willen daartoe een motie indienen. Je kunt daarbij denken aan het promoten van de vleesloze maandag, zoals nu al steeds meer bekend wordt in Nederland, maar dat wat ons betreft, nog niet voldoende bekend is. Daarin zou veel meer geïnvesteerd mogen worden. Wij hopen dan ook van harte dat het college van Gedeputeerde Staten hierin een initiatief zal nemen.

Motie M7 (PvdD): promotie vegetarisch

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van de Programmabegroting 2010;

constaterende:
- dat provincies onlangs in het "Groen Akkoord" hebben afgesproken ruim € 145.000.000 in lokaal klimaatbeleid te steken;
- dat Gedeputeerde Staten kiezen voor een beleid gericht op het voorkomen en reduceren van de uitstoot van CO_2 en andere broeikasgassen;

overwegende:
- dat de uitstoot van broeikasgassen drastisch verlaagd moet worden om de opwarming van de aarde tegen te gaan;
- dat de productie van vlees met 18% een belangrijke bijdrage levert aan de uitstoot van broeikasgassen en daarmee een zeer milieuvervuilend onderdeel vormt van ons voedselpakket;
- dat volgens recent onderzoek naar de klimaateffecten van de veehouderij door twee onderzoekers van de World Bank Group (Robert Goodland en Jeff Anhang) de veehouderij zelfs verantwoordelijk is voor 51% van de broeikasgasuitstoot wereldwijd;
- dat de consumptie van vlees daarmee een grotere impact heeft dan uitstoot van verkeer en vervoer gezamenlijk;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: bij de voorjaarsnota in 2010 aan de Staten een voorstel voor promotie van vegetarisch consumeren aan te bieden in het kader van het Groen Akkoord.

En gaan over tot de orde van de dag

Een ander zorgpunt op het gebied van duurzaamheid is wat ons betreft de visstand. Tot nu toe heeft de aandacht voor de vispasseerbaarheid veelal betrekking op rivieren en de grotere wateren. Ook polders en sloten worden echter door de aanwezigheid van peilschotten onbereikbaar voor vissen. Dat heeft nogal wat nadelige gevolgen voor de visstand. Het enorme aantal peilschotten zorgt er namelijk voor dat vissen vaak hun overwinteringsgebieden en hun paai- en opgroeigebieden niet meer kunnen bereiken, hetgeen bijvoorbeeld voor de paling desastreuze gevolgen heeft, want de poldersloot is voor de paling opgroeigebied. Door peilschotten worden de stukken water, waar vissen zonder barrières kunnen zwemmen, steeds kleiner. Deze versnippering van wateren belemmert de vrije uitwisseling van genen, hetgeen tot inteelt kan leiden. Een goede visstand is een van de ecologische parameters om aan de kwaliteitseisen van de Kaderrichtlijn Water te voldoen. Dus ook vanuit het oogpunt van Europese verplichtingen is het van belang om dit probleem aan te pakken. Er is op dit moment echter helaas geen bruikbare technische oplossing voorhanden om de voor het waterpeil belangrijke peilschotten vispasseerbaar te maken. Het is dus van groot belang dat er onderzoek wordt gedaan naar mogelijke oplossingen. Dat vindt tot nu toe nog niet plaats. Wij hopen dat wij als Provinciale Staten daartoe een eerste aanzet kunnen geven. Wij willen dan ook een motie indienen.

Motie M8 (PvdD): onderzoek peilschotten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van de Programmabegroting 2010;

constaterende:
- dat de aandacht voor vispasseerbaarheid veelal betrekking heeft op rivieren en grotere wateren;
- dat polders en sloten door de aanwezigheid van peilschotten onbereikbaar worden voor vissen;
- dat het enorme aantal peilschotten ervoor zorgt dat vissen veelal hun overwinteringsgebieden en hun paai- en opgroeigebieden niet meer kunnen bereiken, hetgeen bijvoorbeeld voor de paling desastreuze gevolgen heeft, want de poldersloot is voor de paling opgroeigebied;
- dat er op dit moment geen bruikbare technische oplossing voorhanden is om de voor het waterpeil belangrijke peilschotten vispasseerbaar te maken;

overwegende:
- dat een goede visstand een van de ecologische parameters is om aan de kwaliteitseisen van de KRW te voldoen;
- dat subsidie voor onderzoek een gewenste ontwikkeling mogelijk maakt en kan versnellen;
- dat door peilschotten de stukken water waar vissen zonder barrières kunnen zwemmen steeds kleiner worden;
- dat deze versnippering van wateren de vrije uitwisseling van genen belemmert, hetgeen tot inteelt kan gaan leiden;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- onderzoekswensen met betrekking tot oplossingen voor de vispasseerbaarheid van peilschotten te inventariseren;
- op basis van de inventarisatie, indien nodig, een stimuleringsregeling voor onderzoek in het leven te roepen, gericht op innovatie en praktische toepasbaarheid, zodat een substantiële bijdrage geleverd kan worden aan het behalen van de KRW-doelen;
- deze stimuleringsregeling bij de Voorjaarsnota 2010 aan de Staten aan te bieden.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het college heeft meermaals aangegeven oog te willen hebben voor duurzaamheid. Wij vertrouwen er dan ook op dat men met een welwillend oor duurzame voorstellen in overweging zal nemen

Ik wil graag even reageren op het amendement van de fractie van GroenLinks, waarin Gedeputeerde Staten verzocht worden bij de voorjaarsnota te komen met voorstellen voor taakstellende bezuinigingen met ingang van 2011. Op zich vinden wij dit een heel goed voorstel, maar hier dient nog iets aan vooraf te gaan, namelijk een discussie over de uitgangspunten voor taakstellende bezuinigingen. Je kunt wel praten over de vraag of wij de kaasschaafmethode willen hanteren of dat wij op een andere manier de bezuinigingen vorm gaan geven. Wij vinden het dus van belang dat wij daarover eerst een discussie voeren en wij zouden het zeer op prijs stellen als er door Gedeputeerde Staten een stuk aan Provinciale Staten wordt voorgelegd, op basis waarvan wij die discussie kunnen voeren.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het eens met mevrouw Bodewitz, maar dat betekent niet dat wij eerst allerlei discussies moeten voeren. Waar het mij om gaat, is dat wij sowieso weten hoe zwaar het weer gaat worden in de komende jaren en dat wij daarmee, als een van de inputfactoren, rekening moeten houden. Het is niet zo dat wij zeggen: zus of zo moeten wij bezuinigen. Wij moeten wel helder hebben hoeveel er bezuinigd gaat worden en dat voor jezelf als taak stellen. Wij moeten niet zeggen: een beetje van dit en een beetje van dat. Dat is namelijk datgene wat ik zo moeilijk vind in de gang van zaken tot nu toe. Daarom staat er ook "voorstellen voor". Dit biedt daartoe enige ruimte. De kern is echter, naast de andere discussies over de kerntaken, een heel belangrijke discussie, dat gewoon duidelijk moet worden wat de financiële ruimte is voor de komende vier, vijf jaar.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Deelt de heer Nugteren onze mening dat het dan ook van belang is vast te stellen op welke wijze wij die bezuinigingen gaan doorvoeren? Het vaststellen van het totale bedrag, dus de omvang van de bezuinigingen, is punt één. Vervolgens moet je daarmee natuurlijk aan de slag gaan en

bepalen op welke wijze je die bezuinigingen gaat doorvoeren.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Vanzelfsprekend. Waar het tot nu toe echter aan ontbreekt, is dat er geen richting wordt gegeven aan de financiële ruimte die er is en de hoeveel beleidsruimte wij sowieso willen creëren. Dat zijn de vragen die daarbij aan de orde dienen te komen. Hoe je dat dan verder uitwerkt, hangt samen met de kerntakendiscussie.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dan denk ik dat wij het volledig eens zijn.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn al een heel eind op weg. 2011 komt eraan. Nog een jaar na de gemeenteraadsverkiezingen en dan zijn er weer verkiezingen. Het aardige is hier een beetje, bijna vanuit een voyeurpositie, en zo heb ik mij ook opgesteld, te kijken naar wat er in dit huis eigenlijk gebeurt. De afgelopen maanden hebben wij het gehad over vernattting. Vragen zijn er gesteld. Wat lost het echt op? Het schotjesdenken, mogelijk tussen de ene doelstelling en de andere, is door allerlei fracties aan de orde gesteld. De verhuizingen zijn aan de orde geweest. Er zijn stevige vragen gesteld over het gezicht dat wij daarmee ambiëren. Is dat nu het gezicht van de nieuwe democratie of van een nieuwe economie? De herindelingen zijn er geweest. Wij weten ook dat dit nu ineens bij de Tweede Kamer ligt. De staatssecretaris gaat dit voorstellen. In feite zien wij een landschap van bestuurlijk Nederland dat met alle goede bedoelingen – daar wil ik niks aan afdoen – probeert dit volkje in de lage landen een beetje richting te geven. Daar hebben wij dan ooit Calvijn bij betrokken, zoals de heer Bisschop al zei. Ook Thorbecke heeft het een en ander geroepen, ook in verband met een Koningschap dat op een bepaald moment problematisch had kunnen worden. De democratie, het liberalisme, het socialisme en allerlei 'ismen' zijn geïntroduceerd.
Vandaag zitten wij met een heleboel erfenissen wat dat betreft en onderwijl is de vraag: hoe gaat nu concreet die provincie er verder uitzien? Het is namelijk maar één werkelijkheid die wij scheppen. Mogelijk gaat de provincie gewoon ontploffen. Pang. Boem. Dat is iets anders dan dat wij de provincie laten imploderen in een groot gat. Dat heet dan de Randstad. Nee, wij laten 'em ontploffen. En wat moet dat dan worden? Nu, stel je voor – dat hoort natuurlijk niet bij de algemene beschouwingen, want dan heb je het over 'vaste' dingen; misschien moet een creatieve noot – ik ben de tiende spreker – toch worden toegevoegd –, dat je tot aan De Ronde Venen vanaf Maarssen een landschappelijke regio maakt, maar ook onder Amersfoort en bijvoorbeeld Baarn en omgeving. Drie landschappelijke regio's en twee steden en misschien dat die steden wel direct met Europa moeten gaan praten of met de Tweede Kamer. Dan houd je alleen nog maar een provincie over, die sterke taken heeft wat betreft culturele functies. Dat moet natuurlijk wel in stand gehouden worden en ook versterkt worden.

De culturele functies, het cultuurbeleid. Er is gesproken over Culturele Hoofdstad. Hoe serieus vinden wij dat? Ik denk dat dat een heel goede zaak is. Ik heb in het verleden gepraat over mogelijke functies richting Europa wat betreft Soesterberg, paleis Soestdijk. Mogelijk zou paleis Soestdijk een regiobestuurscentrum kunnen worden als de boel ontploft. Dat zijn allemaal vragen die in de toekomst beantwoord zullen moeten worden.
In feite hebben wij het over trendbreuken. Die hebben wij niet alleen bepleit voor verkeer, voor bouwen en voor de vraag hoe wij met de burgers en de processen omgaan. Die zaken zullen in de toekomst nadrukkelijk op de agenda moeten komen. Ik heb daarbij nog steeds het gevoel, en mogelijk kunnen lokalo's daaraan een bijdrage leveren, dat dat van onderop moet komen. Wat wij nu zien, is een door de regering gedropt beeld van het Groene Hart met rondom hoogbouw. Eigenlijk een Amerikaans model van een soort stedelijke agglomeratie. Mogelijk moeten wij naar heel andere concepten toe. In die zin zou ik deze Staten willen oproepen met elkaar, naast de waan van de dag en alles wat voorligt en waarbij wij over punten en komma's praten, op een bepaald moment in een heel ander gremium, ook als het om bestuurscultuur gaat, na te denken over welke kant wij nu eigenlijk op willen. Dat kan je dan het beste doen in een theatersessie. Vloeken in de kerk ten aanzien van bijvoorbeeld de compacte stad als uitgangspunt. Misschien moeten wij naar heel nieuwe dingen toe. Dat is dus een taak die er

ligt en mogelijk kunnen wij daaraan een bijdrage leveren.

De VOORZITTER: Hiermee hebben wij de algemene beschouwingen in de eerste termijn afgerond. Ik stel voor dat wij schorsen voor de lunch. Het college zal zich eerst even beraden over de ingediende moties en amendementen en alles wat gezegd is.
Ik schors de vergadering.

Schorsing van 11.59 tot 13.03 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst dank voor de waardering voor de programmabegroting 2010 en dank voor de complimenten voor de leesbaarheid en de overzichtelijkheid. Er is een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de programma's, het Uitvoeringsprogramma en de projecten. Ik ben blij dat de Staten daarover tevreden zijn.
Deze programmabegroting 2010 heeft een bijzonder karakter. Dat komt door bestuurlijke en financiële ontwikkelingen die op lange termijn gaan spelen. Voordat ik inga op specifieke vragen wil ik graag uiteenzetten hoe ons college aankijkt tegen deze ontwikkelingen en wil ik aangeven welk proces in gang is gezet om hierop pro-actief te reageren. Meerdere fracties hebben hierover opmerkingen gemaakt.

Die bestuurlijke en financiële ontwikkelingen op lange termijn zorgen ervoor dat wij bijna zouden vergeten dat wij vandaag de begroting voor het jaar 2010 vaststellen. Ik kan mij niet herinneren dat wij in de Staten zo nadrukkelijk en intens over het meerjarenperspectief hebben gesproken. Daartoe is nu overigens alle reden. Bij de voorjaarsnota 2009 was nog sprake van een structureel overschot vanaf 2012 van € 14.000.000. In juni werd vervolgens door het Rijk een structurele korting aangekondigd van € 300.000.000 op het Provinciefonds. Voor Utrecht betekent dit, naar verwachting, een jaarlijkse korting van € 15.000.000 vanaf 2011. Dat betekent dat wij middels het bestuursakkoord in 2011 gekort worden met € 23.000.000 en middels de junicirculaire nog eens met € 15.000.000. Die korting van € 23.000.000 hadden wij al in onze meerjarencijfers verwerkt. In tegenstelling tot veel andere provincies hebben wij de korting van € 15.000.000 ook al structureel in onze meerjarencijfers verwerkt. Wij vinden dit passen bij een goed financieel beleid. Overigens is de korting voor 2011 nog volop in discussie. Degenen die op het IPO-congres waren hebben voorzitter Franssen daarover kunnen horen spreken en ook een aantal Tweede-Kamerfracties heeft te kennen gegeven dat de provincies in 2011 niet twee keer gekort kunnen worden.
In 2011 is er sprake van een incidenteel tekort van € 32.000.000. Het tekort wordt veroorzaakt door;
- de Versnellingsagenda: het naar voren halen van uitgaven, waarbij het gaat om die € 17.000.000; •

Energiek Utrecht;
- het Parelfonds;
- de genoemde korting van € 15.000.000 op het Provinciefonds.

Tijdens de behandeling van de voorjaarsnota hebben de Staten aangegeven dat het tekort van € 17.000.000, dat oorspronkelijk in 2011 zou ontstaan, gedekt moet worden binnen de budgetten van het Uitvoeringsprogramma. Daar is na de behandeling van de voorjaarsnota dus € 15.000.000 bij gekomen. Wij vinden dat wij niet kunnen wachten op de vaststelling van de programmabegroting 2011 en daarom hebben wij de afgelopen maanden kritisch gekeken naar het Uitvoeringsprogramma. Dit heeft geleid tot het pakket aan ombuigingsvoorstellen van ruim € 33.000.000, zoals wij dat nu presenteren bij de begroting 2010. Wij denken deze ombuigingen te kunnen realiseren zonder dat dit direct ten koste gaat van de maatschappelijke doelen die wij willen bereiken. En, zeg ik tegen mevrouw Fokker, er wordt inderdaad bezuinigd op cultuur, maar dat betekent nog niet dat wij concreet onze maatschappelijke doelen niet kunnen bereiken. De heer Van Kranenburg heeft gezegd dat wij dan wel minder kunnen begroten. Wij zouden soms liever iets meer willen hebben, maar dat is ook een kwestie van keuzes maken.

De economische crisis, rijksbezuinigingen, de discussie over het Provinciefonds, de herverdeling van het Provinciefonds zijn allemaal onzekere factoren, waarmee wij nu te maken hebben. Duidelijk

is wel dat er forse bezuinigingen op komst zijn en dat deze maatregelen gevolgen zullen hebben voor de ontwikkeling van het Provinciefonds. In de vorige maand verschenen septembercirculaire klinkt deze boodschap al door; niet met cijfers, wel in tekst. Eind december komt het kabinet met een reactie op het advies van de Raad voor de Financiële verhoudingen en komend voorjaar zal er naar verwachting meer duidelijkheid zijn over de ontwikkeling van de overheidsfinanciën.
Wij vinden dat structurele bezuinigingen niet los gezien kunnen worden van de discussie over rol en taken van de provincie. Er zal een fundamentele discussie moeten plaatsvinden over de rol en de taken van de provincie als middenbestuur op lange termijn, maar ook onze begrotingssystematiek en onze manier van werken zullen kritisch bekeken worden. Twee sporen die hiermee onlosmakelijk verbonden zijn, zoals die vanochtend al regelmatig zijn genoemd, zijn Utrecht 2040 en de kerntakendiscussie. Voor de totstandkoming van Utrecht 2040 is er met de Staten inmiddels drie keer gesproken over de inhoud van de doelen, opgaven en de missie van de provincie Utrecht.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat er twee sporen zijn, die onlosmakelijk verbonden zijn. Waar ik nu zo bang voor ben, is dat de discussie over de kerntaken, die absoluut gevoerd moet worden, eerst gevoerd wordt en dat er dan wordt gekeken hoeveel geld wij nodig hebben. Dat is een soort behoefteramingdiscussie. Wij kunnen op een bepaald moment best tot de conclusie komen dat wij meer taken hebben dan geld. Wij kunnen zelfs het omgekeerde concluderen. Ik vind dat het college, en ik wil van de gedeputeerde daarover een wat steviger uitspraak horen, gewoon kaderstellend moet zijn en zegt: dát hebben wij in de komende jaren naar verwachting te verspijkeren.
Er zijn inderdaad veel onzekerheden. De gedeputeerde zal ongetwijfeld ook de beantwoording van de Kamervragen door de premier over het onderwerp "geen kaalslag bij de provincie" gelezen hebben. Die zegt: bezuinigingen op de provincie staan recht overeind. Er zijn dus veel onzekerheden en ik vind dat het college daarvoor een overzicht en een planning moet maken, ook om voldoende beleidsruimte te hebben. Tegelijkertijd moet de discussie gevoerd worden over de kerntaken. De volgorde van eerst de kerntakendiscussie enzovoort en dan kijken wat voor begroting wij hebben, vind ik niet meer van deze tijd.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is een aantal punten dat speelt. Mevrouw Fokker heeft gezegd dat wij de kerntakendiscussie eigenlijk los moeten zien van de financien. Dat is op zich waar, want je moet een zuivere discussie kunnen voeren over de kerntaken. Aan de andere kant hebben wij natuurlijk te maken met de financiële kaders, waarbinnen wij moeten opereren. Ik heb al gezegd dat wij in december weten wat er gaat gebeuren met het advies van de Raad voor de Financiële Verhoudingen. Daarin staat dat wij € 600.000.000 in totaal zouden moeten bezuinigen. De herverdeling van het Provinciefonds is aan de orde. Er is dus nog een aantal grote onzekerheden. Dat neemt niet weg dat wij nu natuurlijk wel bezig moeten zijn met het uitwerken van een aantal scenario's: wat moet er gebeuren als wij zoveel gekort worden, enzovoort. Dat staat buiten kijf. Ik vind echter dat wij met de Staten die discussie moeten voeren over 2040 en over de kerntaken. Dat lijkt mij logisch.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste ben ik met de gedeputeerde eens. Zij heeft het nu over scenario's. Ik begrijp dat daaraan wordt gewerkt. Ik heb er bij de voorjaarsnota naar gevraagd en toen werd gezegd, dat dat in het najaar wel zou komen. Wij hebben nog niks gezien. Ik zou die scenario's op een of andere manier graag met de Staten besproken willen hebben. Dat hoeft niet in een plenaire vergadering. Ik heb het idee dat het 'b-woord' alsmaar op de achtergrond wordt gehouden, dat het heel voorzichtig moet, alsof het egeltjes zijn. Het mag best wat harder. Deze tijd vraagt daarom. De gedeputeerde is ongetwijfeld bezig na te denken over wat de financiële kaders zijn, maar laat zij daarmee komen hier in de Staten, in plaats van te zeggen dat zij daarmee in het voorjaar zal komen. Eerst zou het bij de begroting komen, nu is het bij de voorjaarsnota. Op deze manier lopen wij een jaar door.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik herinner mij ook een discussie die is gevoerd bij de voorjaarsnota en waarin gezegd is dat het beter is dat wij weten waar wij aan toe zijn

dan dat wij allerlei stappen en fases gaan maken, waarbij nog niet helemaal duidelijk is wat er precies gaat gebeuren.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Nee, wat er precies gaat gebeuren, weten wij niet. Die toekomstvisie kunnen wij niet ontwikkelen. Wij hebben echter wel een aantal scenario's, waar het college mee bezig is. Dat zegt mevrouw Raven zelf. Waarom komt dat niet in de Staten? Waarom blijft dat maar binnenskamers? Dat is mijn vraag op dit moment.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik leg uit dat wij bezig zijn met de begroting 2010 en dat wij voor 2011 proberen een sluitende meerjarenraming te maken. Daarbij geven wij aan dat wij voor die begroting 2011 een discussie met de Staten willen aangaan over de kerntaken en over 2040. Het lijkt mij heel logisch dat wij dat niet op dit moment, nu wij de begroting 2010 behandelen, gaan doen. Het lijkt mij dat de Staten daarin nadrukkelijk een rol hebben. Waarom moeten wij nu vooraf daarmee komen, terwijl de Staten nog volop in positie worden gebracht om daarover mee te discussiëren?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Omdat ik de begroting en het meerjarenperspectief niet alleen wil koppelen aan de kerntakendiscussie. Dat is veel te eng. Bovendien leidt dat tot een soort behoefteraming, dan wel een aanpassing van je kerntaken. Beide moet je bespreken, maar ook los van elkaar.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik de heer Nugteren een vraag stellen? Hij zegt dat die kerntakendiscussie niets met de financiën te maken heeft. Op zich ben ik het daarmee eens. Wij moeten die discussie namelijk vrij kunnen voeren. Ik denk echter dat de noodzaak ervan duidelijker is geworden door de bezuinigingen. Als de heer Nugteren dat erkent, zal hij het met mij eens zijn dat je eerst moet besluiten waar je kerntaken zitten. Dan heb je in elk geval helder waar je waarschijnlijk, als je moet gaan korten, minder zult korten.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een soort denken dat niet meer van deze tijd is. Het gaat ook om de hoeveelheid geld die je gewoon toegewezen krijgt. Als je de volgorde neemt die de heer Van Lunteren noemt, dan komt dat uiteindelijk neer op een soort behoefteraming, die wij dan bij de regering of ergens anders neerleggen. De regering werkt op een andere manier, en of dat terecht of onterecht is, weet ik niet, maar zij deelt wat toe.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Nugteren constateert dat het probleem met name zit in jaarschijf 2011. Ook mevrouw Raven zegt dat. Daar gaat het echte probleem ontstaan. Dan komen er maatregelen van het Rijk op ons af. Ik ga ervan uit, meerder partijen hebben hierover gesproken, dat wij volgend jaar weten waar wij aan toe zijn op het gebied van de kerntaken. Als wij dat weten, zouden wij bij de voorjaarsnota, zoals onze fractie heeft gevraagd, duidelijke, structurele maatregelen kunnen nemen voor de toekomst. Bij de begroting voor 2011 moeten wij die toets kunnen maken. Wat dat betreft sluit ik mij aan bij de heer Nugteren.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! 2011 is een probleem, maar een groter probleem is 2012, 2013, waarbij wij nu al op nul uitkomen dan wel op een klein tekort of een klein overschot. Het probleem zit niet in het feit dat wij dingen niet kunnen doen, maar het probleem zit er dan in dat er geen beleidsruimte meer is. Je moet nu gaan plannen wat je beleidsruimte in die periode is.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan is immers juist die input die er ligt vanuit de kerntaken, een verhelderende input? Op basis daarvan kun je besluiten nemen van structurele aard. De kerntaken zijn namelijk de dingen die je structureel van belang vindt. Althans, dat impliceert het woord: een kerntaak is structureel. Daarop zul je in mindere mate korten dan op taken die je minder tot je kerntaken vindt behoren.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Er is nu al geprognosticeerd voor 2012 en 2013, zoals staat in de begroting: € 150.000.000 tot € 160.000.000. Dat is ook ongeveer het inkomstenniveau. Dan kun je elke discussie over kerntaken voeren, en dat moet je doen, maar je moet

ook constateren dat er sowieso geen beleidsruimte meer aanwezig is.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Zou de heer Nugteren dan pleiten voor bijvoorbeeld de verhoging van de opcenten?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat komt wel een keer. Wij zijn daar nooit tegen geweest. Wij waren ook niet voor ophoging op het moment dat het geld überhaupt niet nodig was. Dat zijn onderwerpen waarover wij het zeker moeten hebben, maar de vrije beleidsruimte zit niet alleen in de ophoging van de opcenten.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben in elk geval blij dat te horen.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even dat proces rondom 2040 schetsen, omdat daar de rol van de Staten heel nadrukkelijk aan bod komt. De Staten hebben daarover inmiddels drie keer gesproken. De doelen, de opgaven en de missie van de provincie Utrecht zullen in een conferentie in november met de regiopartners worden gedeeld Dat zal leiden tot een strategische notitie, die wij in het voorjaar 2010 aan de Staten aanbieden. In het kader van die heroriëntatie willen wij met elkaar bepalen wat wij willen, waar wij voor staan en waar wij met elkaar naartoe willen. Die discussie zal medio 2010 worden afgerond. Ik wil echt benadrukken dat wij die discussie met de Staten willen voeren. Op basis daarvan zullen de scenario's worden uitgevoerd die passen binnen de financiële kaders. Wat dat betreft constateer ik ook dat wij de begroting 2010 vandaag vaststellen, maar dat wij ook veel aandacht hebben voor de jaren daarna. Ik heb al gezegd dat dat in dit geval volstrekt terecht is.

Er is een aantal vragen gesteld. Uiteraard gaan de collega's in op specifieke beleidsonderdelen.
Een onderwerp werd genoemd door mevrouw Doornenbal: de motie 'vliegende ambtenaar'. Uiteraard weet ik dat nog. Volgens mij heb ik die motie destijds zelf ingediend. De heer Binnekamp gaat daarover. Ik wil echter wel een voorbeeld noemen in hoeverre wij als toezichthouder op de gemeenten wat betreft de financiën momenteel een heel nadrukkelijke rol spelen. Juist ook gemeenten hebben problemen om hun begrotingen sluitend te krijgen. Wij hebben proactief gereageerd, maar er wordt ook veel advies gevraagd, zo van: "Help ons om inzicht te geven hoe wij de begroting sluitend krijgen, zodat u ons niet onder preventief toezicht stelt." In die zin gebeurt dat dus op vele terreinen. Ik denk dat de heer Binnekamp ook wel wat concrete voorbeelden kan geven.

Wat betreft cultuur is gevraagd of de ambities Culturele Hoofdstad en Vrede van Utrecht nu ineens van de baan zijn. Absoluut niet. Samen met de stad wordt daarop niet bezuinigd. Dat zien de Staten hier. Er wordt niet bezuinigd op Vrede van Utrecht en niet op Culturele Hoofdstad. Dat gebeurt ook niet in de stad Utrecht. Wat dat betreft blijven de ambities nadrukkelijk staan.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft gelijk als zij zegt dat wij niet gaan bezuinigen op het budget van de Vrede van Utrecht, 2013 en 2018. Daar heeft zij helemaal gelijk in. Er zit echter meer vast aan het organiseren van en 2013 en 2018. Daarvoor heb je een culturele basisinfrastructuur nodig. Dat is ons vorig jaar nog een keer heel duidelijk gemaakt door de culturele instellingen. Er is dus meer nodig dan alleen het subsidiëren van dat project. Dat is de boodschap die wordt gegeven: zorg dat het culturele leven in de provincie Utrecht in stand blijft, juist ter ondersteuning van 2013 en 2018. Dat komt in gevaar.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop niet dat dat in gevaar komt. Dat is althans niet de bedoeling. Wij zien echter wel dat er inderdaad € 500.000 bezuinigd is. Dat is een keuze die op een gegeven moment gemaakt moet worden. In de najaarsrapportage zagen wij al een overboeking, omdat wij heel kritisch kijken waar wij die basisinfrastructuur in de provincie moeten versterken. Dat doen wij zo zorgvuldig mogelijk. Natuurlijk kun je zeggen, als er € 1.000.000 meer was, dat dat prachtig zou zijn. Er zijn echter keuzes te maken en die hebben wij in dit geval gemaakt. Dan kom je uit op € 500.000 bezuinigen op dat punt.
De heer Van Lunteren gaf een aantal voorbeelden van structurele subsidiëring en toen het over cultuurbeleid ging, noemde hij het voorbeeld van de

Grebbelinie. Inderdaad, een heel goed voorbeeld, maar dan hebben wij het wel over cultuurhistorie. Ook een taak voor de provincie is bijvoorbeeld cultuureducatie, waarbij wij Kunst Centraal structureel subsidiëren. Het gaat bijvoorbeeld ook over amateurkunst, waarbij wij ZIMIHC als huis van de amateurkunst structureel subsidiëren. Dit zijn zaken die in de provincie zeer nuttig zijn.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De VVD geeft juist aan dat wij dat in het kader van de kerntaken een keer besproken willen hebben: in hoeverre hebben wij als provincie daar nu echt een taak? Dan zou je kunnen zeggen dat een gemeente daar meer haar verantwoordelijkheid en taak moet nemen en dat wij ons meer bezig moeten houden met de grotere projecten, die boven de gemeenten uitstijgen, dus meer op het gebied van de cultuurhistorie.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is helder. Overigens, dit zijn instellingen waaraan de gemeenten heel nadrukkelijk gekoppeld zijn en niet alleen als uitvoeringsorganisatie van de provincie. Het algemene verhaal is duidelijk.
Gezegd werd: laten wij ook eens naar onszelf kijken en niet constant vragen om evaluaties, enzovoort. Wat dat betreft, hoop ik dat de Staten straks het besluit nemen over "Beleidsevaluatie en monitoring". In de planning & controlcyclus is er in elk geval al een systematiek aangebracht en er komt een evaluatiekalender, zodat wat inzichtelijker wordt wanneer wat gaat gebeuren.

Ik ga in op twee amendementen die te maken hebben met de financiën. In amendement A1 staat dat het college van Gedeputeerde Staten verzocht wordt bij de voorjaarsnota 2010 te komen met voorstellen voor taakstellende bezuinigingen ingaande 2011. Als de heer Nugteren achter 2011 een punt zet, dan klopt dat. Dan doen wij dat. Er staat echter ook: "opdat er voldoende beleidsruimte zal zijn in de komende zittingsperiode". Nee, dat is het doel niet. Wij hebben met elkaar afgesproken dat wij € 100.000.000 beleidsruimte zouden creëren. Daarmee zijn wij druk bezig. Inmiddels is dat bedrag € 67.000.000. Dat heeft de heer Nugteren kunnen zien. Het is dus geen doel op zich. Wij willen de provinciale financiën goed op orde hebben en daarvoor is dat nodig. Wij doen dat niet, omdat dit college voor het volgende college zorgt dat er voldoende beleidsruimte is. Het 'opdat' delen wij niet. Wij vinden dit amendement overbodig, ook omdat wij met elkaar afgesproken hebben dat het streven is dat die beleidsruimte € 100.000.000 zal zijn.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ter verduidelijking: die € 100.000.000 is niet primair bestemd als beleidsruimte voor de volgende periode; het is ook onze reserve. Daarover hebben wij al discussies gevoerd. Met beleidsruimte bedoel ik dat datgene wat wij tot deze zittingsperiode gehad hebben, namelijk dat er elk jaar € 40.000.000 / € 50.000.000 nog niet was ingevuld aan reguliere taken; de ruimte die er was tussen de inkomsten en de reguliere uitgaven, waar wij aan vast zaten. Die beleidsruimte kan gekapitaliseerd worden en je kunt voor de komende jaren een plan maken, maar het is niet primair bedoeld om er een collegeplan mee te maken. Het is ook bedoeld om in te kunnen spelen op ontwikkelingen die zich al doende voordoen. De vorige colleges, de colleges van voor 2007, hebben altijd een bepaalde portie vrije beleidsruimte opgevoerd in de meerjarenramingen en die werd vervolgens ingevuld. Dat is wat anders dan dat wij nu € 100.000.000 hebben en daarna gaan kijken hoe wij dat verdelen over de jaren. Dat is een ander soort van denken. Daarom wil ik het woord 'opdat' graag laten staan.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In de meerjarenraming staat nu toch, uit mijn hoofd, als stelpost voor nieuw beleid voor de komende vier jaar een bedrag van € 37.000.000? Zoals wij in het Uitvoeringsprogramma nu € 118.000.000 voor deze vier jaar hebben betrokken? Dat staat daar nu toch ook in?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Niet in de tabellen waarnaar ik verwijs.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In het overzicht om te komen tot € 100.000.000.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ja, daarin staat het wel. De inkomsten en de uitga-

ven worden nu ongeveer gelijk voor het jaar 2012 en verder. Daarin zit geen beleidsruimte meer. Het is in de financiële boekhouding van deze provincie altijd gebruik geweest jaarlijks ook vrije beleidsruimte te hebben, namelijk die ruimte tussen inkomsten en uitgaven.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij staat er concreet € 37.000.000.

De VOORZITTER: Ik zal even het boek aanreiken. Volgens mij staat er wel degelijk een passage in over de vrije beleidsruimte.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ja, die € 37.000.000 staat erin. Dat hoeft u mij niet uit te leggen. Dat klopt. Dat is echter eenmalig, die € 100.000.000. Waarvan nu echter uitgegaan wordt, is dat die € 100.000.000 vervolgens het potje is waar alles van gedaan wordt in de komende periode. Zo zit het echter niet in elkaar, naar mijn gevoel. Zo zou het niet moeten zijn. Je zult tussen de vaste reguliere uitgaven en de inkomsten ruimte moeten hebben. Dat is altijd de bron geweest voor allerlei beleid in deze provincie.

De VOORZITTER: Uw punt is duidelijk.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ook een vraag op dit punt om de zaak helder te krijgen. Ik neem aan dat de heer Nugteren de post bedoelde die in de begroting zat als vrije beleidsruimte; de ruimte, gewoon buiten de reserve om. Dus vraag ik de heer Nugteren of hij het heeft over die ruimte.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ja.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan denk ik dat wij met elkaar moeten constateren dat het Rijk nu besloten heeft ons te korten voor het geld dat wij hebben. Dus daarmee komt die vrije beleidsruimte deels te vervallen. Het lijkt mij logisch dat wij dat op dit moment niet terugzien in de begroting. Ik denk dat het verstandig is eerst de discussie te voeren, voordat wij op dit moment al gaan zeggen hoeveel vrije beleidsruimte wij willen houden. Volgens mij is het college aan zet om als bestuur te zorgen dat er wordt bestuurd en invulling gegeven wordt. Op het moment dat het college daarbij geen ruimte meer heeft, is dat voor ons als politiek vervelend, maar het is iets wat aan de orde komt als een college gewisseld wordt.

De VOORZITTER: Ik denk dat uw standpunten helder zijn, tenzij de heer Nugteren hierop nog wil ingaan?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! De angst om niet begrepen te worden is natuurlijk groot.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Juist omdat wij die € 100.000.000 willen bereiken, moeten wij nadrukkelijk voor de komende jaren die € 36.000.000 realiseren. Dat betekent dat wij met voorstellen moeten komen om concreet te bezuinigen. Dat lijkt mij duidelijk. Wat dat betreft vinden wij dat amendement A1 overbodig is. Ik heb voldoende uitgelegd waarom. Aan de ene kant kunnen wij het er duidelijk wel mee eens zijn: de taakstellende bezuiniging in 2011. Aan de andere kant echter niet, vanwege de conclusie die de heer Nugteren daaraan verbindt, omdat wij al proberen te komen tot € 100.000.000 deze periode.

Dan hebben wij nog een tweede amendement. Daarin wordt gevraagd het conceptbesluit te beperken tot 2010. Het is verplicht geweest met een sluitende meerjarenperspectief te komen. Met ingang van dit jaar heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken gezegd: voor 2011 mag u, provincies en gemeenten, met een niet-sluitende meerjarenraming komen, gezien de extreme omstandigheden waarin u verkeert. Als college vinden wij echter dat er sprake moet zijn van een verantwoord financieel beleid en daarom hebben wij heel nadrukkelijk gekozen voor een sluitend meerjarenperspectief. Daarom zouden wij dit amendement graag willen afwijzen. De situatie kan inderdaad veranderen rondom 2011. Dat is waar en dat heb ik zelf ook al gezegd. Dat betekent dat de cijfers dan zullen veranderen. Ik vind echter, als je een solide financieel beleid hebt en je wilt dat aangeven in een meerjarenperspectief, dat dat een sluitend meerjarenperspectief moet zijn.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste deel ik zeker. Mijn vraag is echter: neemt dit niet de druk weg om al in 2011 tot andere bezuinigingen te komen dan de bezuinigingen die de gedeputeerde als scenario's wellicht al in het hoofd heeft? Wat er in wezen wordt besloten, is sowieso € 33.000.000 uit de reserve te halen in 2011. Dat zou ik liever op dat bedrag gemaximaliseerd willen hebben, waarbij wij zeggen: "Als het niet anders kan, doen wij het daarmee." Wij hebben echter liever dat het tekort minder groot is.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is natuurlijk niet zo dat wij geen stok achter de deur hebben, al zou het alleen maar zijn om te willen zorgen dat wij tot die € 100.000.000 komen. Wat dat betreft is het niet zo dat dit een mooie boekhoudkundige truc is. Dat is absoluut niet de bedoeling.
Dat wat betreft de financiële amendementen. Motie M5 gaat over Europa en Jongeren. Daarin wordt de leerstoel Vrede van Utrecht genoemd. Ik denk dat het goed is dat daarover gesproken wordt. En u, mijnheer Van Kranenburg, bent de eerst aangewezene om dat gesprek aan te gaan, omdat u in de werkgroep zit die gaat over de professoren die naar Utrecht komen. Als de Staten deze motie overnemen, dan krijgt u die opdracht. Dat zullen wij in overleg met elkaar uitvoeren.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Vragen over de economie. Mevrouw Doornenbal vroeg of wij de bedrijven zoveel mogelijk zouden kunnen steunen. Mijn antwoord daarop is zondermeer ja. De economische crisis begint in een aantal opzichten haar scherpe kantjes een beetje te verliezen. Aan de andere kant zullen wij wat betreft de werkgelegenheid nog wel wat naijleffecten kunnen zien, terwijl de bancaire crisis nog veel langer zal gaan duren en haar schaduwen vooruit werpt.
Wij hebben een goed overleg met de Kamer van Koophandel en VNO-NCW om ervoor te zorgen dat de werkgevers, maar ook de werknemers, zeg ik tegen de heer Bisschop, zoveel mogelijk geholpen worden, uiteraard binnen de mogelijkheden die wij daarvoor hebben. Overigens, zeg ik tegen de heer Bisschop, is het niet zo dat als wij ons richten op zaken als een science park en hoogopgeleiden, wij alleen daarvoor oog hebben. Dat heeft ook z'n spin-offeffecten. Op het moment dat je werkt aan een science park, gaat er ook meer behoefte ontstaan aan ondersteunende factoren: secretariaatswerkzaamheden, mensen die in de tuinen, in de huizen, noem maar op, werken. Met andere woorden: je moet dat wel in z'n totale context zien. Wij hebben oog voor zowel het eerste, het primaire doel, als voor de gevolgen; wij denken dat die er ook zullen zijn.

Dan het punt van de bedrijventerreinen. Volgende week zullen wij in de commissie uitvoerig stilstaan bij de bedrijventerreinen. Daarvoor is nu een motie ingediend. Overigens, dank voor de vriendelijke woorden die gesproken zijn. Ik moet ook constateren dat wij al harder lopen dan bij de Staten bekend is. Dat zullen wij volgende week allemaal gaan bespreken. In de motie wordt gevraagd een onderzoek te doen. Dat onderzoek is al gestart. Het is bovendien een onderzoek dat breder is dan in de motie staat. In de motie wordt gesproken over een onderzoek analoog aan de BHB. Dat is een van de mogelijkheden. Er zijn er echter veel meer. Je kunt denken aan grondbanken en aan grondpools. Wij zijn het erover eens dat er een instrumentarium gebruikt moet worden. Welk instrumentarium daarvoor het beste gebruikt kan worden, is nu punt van onderzoek. Dat onderzoek loopt nu. Dat zal waarschijnlijk niet helemaal binnen de termijn van 1 maart 2010 gereed zijn, zoals in de motie staat, maar wel een maand later, 1 april 2010. Met andere woorden: volgende week praten wij over de bedrijventerreinen. In het kader van Noordanus en in het kader van de task force Jorritsma zijn wij al bezig te kijken wat wij kunnen doen en welke instrumenten wij nodig hebben om zo goed mogelijk gestalte te geven aan de aanpak van bedrijventerrein. Daarbij wordt betrokken de situatie van de Brabantse mogelijkheden, maar ook andere mogelijkheden. Op grond daarvan zullen wij met elkaar een keuze moeten, kunnen en willen maken.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Verheugend nieuws, als ik het zo mag samenvatten. De gedeputeerde zegt dat wij 1 maart 2010 niet halen. Het wordt 1 april 2010. Dat is volgens mij ook de deadline die ik uit de nota heb gehaald, waarop wij het programma met het Rijk moeten afsluiten. Hoe moet ik dat zien als wij als

Staten zeggen dat wij op dat moment daadwerkelijk betrokken willen zijn bij het vaststellen daarvan en de discussie daarover willen afsluiten met een statenvoorstel? Nu ligt er in de commissie namelijk een soort discussienotitie. Ik neem aan dat dat gaat uitlopen in een statenvoorstel, waarin wij zeggen: zo en zo zien wij dat voor ons. Is het niet veel handiger dat toch te doen, bijvoorbeeld bij de vergadering van de commissie MME op 1 maart 2010, zodat wij voor 1 april 2010 helemaal gereed zijn en weten waar wij met elkaar aan toe zijn?

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, beide. Op 1 april 2010 moeten wij helemaal gereed zijn, maar voor die tijd zijn er rapporten en voorstellen. Ik stel mij zo voor dat er in de commissie, na volgende week, op het moment dat er wat nieuws te melden is over bedrijventerreinen dat nieuws ook inderdaad gemeld wordt en dat wij met elkaar, hangende dat proces, al gaan voorsorteren op de keuzes die voor 1 april 2010 gemaakt moeten worden. Dat is de datum die in het convenant staat.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan begrijp ik goed dat het eerste deel van de motie, het ontwikkelen van de visie, daarvan integraal onderdeel uitmaakt?

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, het ontwikkelen van de visie. Daarbij zal ook worden gesproken over de vraag welk instrumentarium daarvoor het best geschikt is.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een enkel woord, met name over motie M4, zonne-energie, van de fractie van GroenLinks. Ik vind het een sympathieke motie; dat zal men begrijpen. Ik sympathiseer natuurlijk zeer met elk voorstel dat bevordert dat er zonne-energie wordt toegepast. Wat mij betreft, zou ik het als volgt willen laten landen. Ik heb al eerder toegezegd dat wij in het voorjaar van 2010 met een 'climate roadmap' komen, een algemeen stappenplan over hoe wij met de CO2-reductie en de klimaatadaptatie in deze provincie kunnen omgaan. Daarvan kan dit idee een prima onderdeel zijn. Ik vind wel dat wij in het totaal van de vragen, zoals wat het meest effectief is qua inspanning, qua kosten, qua rendement, moeten kunnen afwegen waarin wij onze energie, tijd en geld steken. Om dit nu al als een van de voorstellen uit dat totaal te omarmen, vind ik net iets te prematuur. Wat mij betreft is het dus een sympathieke motie, maar is deze iets te vroeg. De motie wordt meegenomen in het totaalpakket van de klimaataanpak.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een paar algemene woorden en een korte reactie op de ingediende moties die betrekking hebben op mijn portefeuille.
Er zijn door verschillende fracties wat algemene opmerkingen gemaakt over de realisatie van natuur. Soms in positieve zin. Ik was zelf bij 'Natuurlijk lukt het', de bijeenkomst die is georganiseerd door LTO en het ministerie van LNV en waarin boeren treffende voorbeelden laten zien dat zij heel goed in staat zijn de EHS of RodS te beheren en voor elkaar te krijgen. Een boeiende bijeenkomst, hier in de provincie Utrecht. De heer Bisschop heeft gevraagd het boek ter beschikking te stellen aan de fracties en, naar ik vermoed, aan de leden van de commissie RGW. Dat zal ik uiteraard doen. Ik heb er zelf een, maar ik zal zorgen dat zij een exemplaar krijgen. In de provincie Utrecht is het overigens al beleid en gebruik dat groot voorstander zijn van wat als wij als overheden belangrijk vinden, gerealiseerd wordt door landgoedeigenaren of agrariërs. Je moet niet als overheden dingen doen die anderen net zo goed of soms nog beter kunnen. Wij zullen ons echter moeten blijven realiseren dat bij de realisatie van de EHS bepaalde plekken en bepaalde ingrepen alleen maar door de overheid gedaan kunnen worden, of omdat de betreffende eigenaar het niet wil, of omdat de betreffende eigenaar het niet kan of omdat er een grootschalige opgave ligt, zoals het realiseren van een ecologische verbinding die niet altijd door een individuele particulier gedaan kan worden. Dus: realisatie van natuur en RodS zal altijd een samenspel van overheid en overheidsbeleid en privaat beleid blijven. Natuurlijk zeg ik daarbij toe, want ik vind het interessant genoeg, om aan de hand van dit stuk daarover een discussie in de commissie RGW te voeren. Dat lijkt mij de plek om daarover nog eens nader van gedachten te wisselen.

De tweede algemene opmerking is naar aanleiding van de inbreng van de fractie van GroenLinks. Ik

heb een prachtige, van de laatste centen betaalde, brochure gekregen. Die heb ik natuurlijk nog niet uitvoerig kunnen lezen, maar ik heb er wel even in kunnen kijken. Inhoudelijk kan ik er dus nog niet zo veel over zeggen, maar ik constateer wel één ding en dat heb ik ook gehoord in betogen van een aantal fracties, namelijk dat wij op het gebied van de realisatie van de EHS en de RodS in de provincie Utrecht achter lopen. De tabellen die daarover in de brochure staan, heb ik even naast mijn eigen tabellen gelegd. Dat zijn de tabellen die de Staten in juli 2009 in de voortgangsrapportage AVP zelf hebben vastgesteld. Ik kan de tabellen in de brochure dan niet helemaal goed plaatsen. Misschien heb ik de brochure te kort bestudeerd, maar ik heb toch het vermoeden dat de bedragen die in de tabellen in de brochure staan, niet geheel overeenkomen met de voortgangsrapportage die wij in de Staten hebben vastgesteld. Ik noem even een getal. In de afgelopen twee jaar hebben wij in de provincie Utrecht € 93.500.000 in het AVP verplicht, waarvan € 65.000.000 al is uitgegeven. In de periode van zeven jaar die voor de ILG-bestuursafspraken en de AVP staan, is dat een gemiddelde ontwikkeling. Kijken wij daarbij naar de rapportage over 2008, die naar de Kamer gestuurd is, dan blijken Gelderland, Utrecht, Flevoland, Drenthe, Overijssel, Groningen, Noord-Brabant en Limburg de lineaire lijn te volgen bij het tempo in realisatie van de ILG-bestuursovereenkomst. In Zeeland en Noord-Holland is dat wat minder. Zuid-Holland en Friesland blijven wat achter, met name als het gaat over de daadwerkelijke bestedingen als aangegane verplichtingen. Het is niet zo dat het allemaal snel gaat hier. Wij zitten in de versnelling bij de aanwijzing van die prioritaire gebieden met alle politieke gevoeligheid die daarbij hoort. Wij zien ook dat er in de Randstad op het gebied van EHS en RodS nog echt een tandje bijgezet mag worden. Ik zou het echter jammer vinden dat in deze statenvergadering, bij deze begrotingsbehandeling, het beeld zou ontstaan dat wij heel ver achterblijven bij datgene wat wij hebben afgesproken. Dat blijkt niet op grond van de cijfers. Ik durf zelfs de voorspelling aan dat in het jaar 2009, misschien geholpen door het feit dat er minder spelers op de grondmarkt zijn in Utrecht als gevolg van de huidige economische situatie, de grondverwerving een duidelijke versnelling laat zien. Je kunt ook zeggen: dat is anticiperende grondverkoop op basis van ons beleid voor prioritaire gebieden. Het zou echter wel erg snel zijn als mensen daarop nu al reageren.
Er is een misverstand. Als het nu werkelijk lukt dat je al die ecologische verbindingen maakt en dat je al die ecoducten aanlegt en er steekt vervolgens een wild edelhert over van de Veluwe naar de provincie Utrecht – dat kunnen zij nu nog niet en zij zijn er ook nog niet – en dan staat er een mijnheer met een geweer en die schiet dat edelhert dood, dan zou dat een uitermate treurige aangelegenheid zijn als wij daarvoor zoveel jaren financiele inspanningen en anderszins hebben gepleegd. Dat blijkt overigens niet het geval te zijn, want er moet eerst een vergunning aangevraagd worden in het kader van Flora- en faunawet. Ik heb het nagekeken. Alleen als onomstotelijk aangetoond kan worden dat er grote risico's zijn voor het verkeer of dat er landbouwschade is, dan kan een gemotiveerd besluit tot afschot worden genomen. Het beeld dat dus ontstaan is dat die arme edelherten over de ecoducten springen en dan hier met een geweer worden opgewacht, zeg ik tegen mevrouw Bodewitz. Dat zou ik graag enigszins corrigeren.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat is heel verheugend nieuws. Het komt niet overeen met wat in de beleidsnota voor de Flora- en faunawet staat vermeld. Het is echter verheugend te horen dat het in de praktijk anders toegepast wordt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, er moet een vergunning worden afgegeven en die vergunning kan alleen maar afgegeven worden op basis van de Flora- en faunawet als die voldoende gemotiveerd is.

Dan de moties. De eerste motie van de fractie van de PvdA gaat over duurzame pleisterplaatsen in Haarzuilens. Misschien is het goed ook even in te gaan op wat de fractie van het CDA zei over Haarzuilens. Ik denk dat er een goed uitvoeringsplan voor Haarzuilens ligt. De geluiden die mevrouw Doornenbal bereiken, bereiken ook mij. De communicatie tussen de gebiedscommissie en de voorzitter daarvan en het gebied blijkt wel eens spannend te zijn. Haar pleidooi om die communicatie en dus het draagvlak in het gebied heel goed in de gaten te houden en daarvoor bij de voorzit-

ter van de gebiedscommissie expliciet te pleiten, heb ik goed begrepen. Dit past in datgene wat ikzelf uit het gebied ervaar.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft dit in de voorlaatste commissievergadering voor de zomer ook toegezegd. Toen heeft de fractie van de PvdA ook al aangekaart dat de communicatie daar zo slecht gaat. Wij zijn nu ruim drie maanden verder en ik zou graag hebben gehoord dat daarin al wat is bereikt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daar doe ik van alles aan. Toen de fractie van de PvdA daarover opmerkingen maakte, bereikten mij ook al signalen uit het gebied en ben ik naar het gebied getogen om van de mensen die deze signalen uitzenden letterlijk aan de keukentafel met een iets te groot stuk gebak – als mevrouw Fokker zich dat nog herinnert – te horen waar de problemen zitten. Ik heb met de secretaris van de commissie besproken wat die problemen zijn. Ik vínd ook dat het verbetert, maar het is terecht dat opnieuw opgemerkt wordt dat het vaak 'hangt' om de communicatie in het gebied en dat je daarvoor voortdurend aandacht moet hebben.
Mijn toezegging aan mevrouw Doornenbal betekent niet dat ik dat niet drie maanden eerder ook al gedaan heb. Eigenlijk doe ik altijd heel goed wat mevrouw Fokker mij vraagt. Mede daarom, zeg ik tegen haar, wil ik iets positiefs over de motie zeggen. Die pleisterplaatsen zijn bedacht in het kader van de landinrichting. Het moet recreatie worden. Het is RodS. Gevraagd wordt: zou je daar dit concept van pleisterplaatsen op los kunnen laten? Ik kan natuurlijk niet helemaal inschatten of dat mogelijk is. Ik vind de gedachte echter sympathiek. Dus als de Staten deze motie aannemen, dan gaan wij serieus kijken of dat passend is in datgene wat er in Haarzuilens op het gebied van recreatie mogelijk is. Maar, nogmaals: daarover gaan de Staten zelf. Het zou echter kunnen passen in datgene wat men op recreatief gebied daar aan het doen is.

De tweede motie op mijn portefeuilleterrein is motie M7 van de PvdD. Daarin wordt gezegd dat wij als college een voorstel voor promotie van vegetarisch consumeren aanbieden aan de Staten in het kader van het Groen Akkoord. Mijn collega De Jong heeft eigenlijk al duidelijk gemaakt dat hij in het voorjaar met een plan van aanpak komt in het kader van CO2-breed. Dat is wat ons betreft voldoende om daarop in te gaan. Het is niet zozeer aan het college promotie van de individuele keuze van inwoners en provinciemensen aan te bieden als het gaat om vegetarisch consumeren. Als het mogelijk is dat je iets doet op het consumeren van minder vlees in het kader van het programma over CO2-reductie, dan zien wij dat zitten. Om het accent alleen te leggen op het stimuleren van vegetarisch consumeren, wat vaak een individuele afweging is, ging ons iets te ver. Die motie zouden wij niet willen ondersteunen.

Ik zou bijna een punt vergeten. Wij zijn volop bezig met de uitvoeringsorganisatie rondom de vliegbasis Soesterberg. Terecht dat daarop is gewezen. Dat is inderdaad een beetje spannend. De provincie Utrecht neemt een grote verantwoordelijkheid door de aankoop van de vliegbasis en dat wij daarin alle financiële risico's nemen. Wij zijn volop in overleg met het Utrechts Landschap dat zij het toekomstig beheer gaan voeren. Wij moeten dus in het kader van het beheer geen dingen doen die niet passen in de manier waarop het Utrechts Landschap dit type natuurgebieden zou willen beheren. Er is geen twijfel over dat het Utrechts Landschap daarbij intensief betrokken is. De vraag die bij mij overblijft, en die wil ik nog niet positief beantwoorden, is of je het Utrechts Landschap een zware rol zou moeten geven in de discussies over de rode opgave. Wij weten exact waar de rode opgave komt: de 15 hectare ten zuiden van de vliegbasis. Er zal met elke gemeente een rode opgave gerealiseerd moeten worden; elke gemeente met haar eigen rode opgave dan wel de gemeente met private partijen en woningcorporaties. Of je het Utrechts Landschap ook in de uitvoeringsorganisatie op dat terrein een zware rol moet geven, is iets waar ik minder positief over ben. Van het verzoek dat wij het Utrechts Landschap bij de opgave voor het groen op de vliegbasis te betrekken, heb ik goede nota genomen. Dat gebeurt ook.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats iets over de pool vliegende ambtenaren, opgemerkt door mevrouw Doornenbal. In de geest van de door haar

genoemde motie wordt gehandeld. Wij ondersteunen gemeenten, met name in de sfeer van de ruimtelijke ordening, maar ook op het waterbeleid ondersteunen wij hen; project Ruimte voor de Lek, project de Schammer. Met onze deskundigheid zitten wij heel direct aan tafel. Wij handelen in de geest van de motie, maar misschien is het handig dat ik een overzicht verstrek van hetgeen op dit moment al gebeurt en wat er in de toekomst misschien nog zou kunnen gebeuren. Het is dus niet zo dat het stil is; er wordt echt wel wat gedaan.

De heer Van Lunteren heeft twee vragen gesteld: een vraag over de waterschappen en een vraag over het inbouwpakket. Tegen de heer Van Lunteren zeg ik dat de commissie Kalden binnenkort van start gaat en in mei 2010 met een rapport moet komen. Het college is natuurlijk ook op de hoogte van de ontwikkelingen met betrekking tot de waterschappen die de heer Van Lunteren genoemd heeft. Wij zijn voornemens die zaken de komende tijd in te brengen in de discussie met de commissie Kalden. Wij zijn daartoe uitgenodigd en wij hopen op dat onderdeel onze mening te ventileren.
Het tweede punt: u mag ervan uitgaan dat de stuurgroep en het college nog weer kijkt naar het inbouwpakket en hoe wij dat kunnen drukken qua besteding. Wij zijn voornemens daarover een second opinion te laten opmaken. Uiteraard, als die second opinion afgesloten is, zullen wij de Staten daarover informeren.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Met betrekking dat punt over de waterschappen gaat de gedeputeerde wat inbrengen in die commissie. Mijn vraag is natuurlijk wat de gedeputeerde precies gaat inbrengen.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Hetgeen de heer Van Lunteren is opgevallen, is ook ons opgevallen. Dat willen wij daar inbrengen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Prima.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht: "Zal ik mij inhouden?" Ik doe het toch maar niet. Kan de gedeputeerde mij uitleggen wat hem er in iets meer dan een maand tijd toe heeft gebracht van mening te veranderen ten aanzien van de second opinion over bijvoorbeeld het inbouwpakket? Herinnert hij zich wellicht nog het debat dat wij hebben gevoerd over de huisvesting, waarin ook werd gevraagd om een second opinion en dergelijke. Toen werd dat, omdat het vanuit de oppositie kwam, weggewimpeld. Nu wordt de vraag ingebracht vanuit de eigen fractie van de gedeputeerde, de VVD, en wordt de vraag direct omarmd. Kan hij mij uitleggen wat er de afgelopen maand is gebeurd, waardoor hij van mening is veranderd?

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is niet weggewimpeld. Wij hebben, gaande het proces, ook gekeken waar er aan het pakket nog gesleuteld kan worden. Dat is de reden geweest dat wij in de stuurgroep hebben gezegd: wij laten er nog een keer een second opinion op los om te zien of wij op de goede lijn zitten, dan wel dat de lijn bijgesteld moet worden. Het heeft niets te maken met uw voorstel waarover wij een ander oordeel zouden hebben. Nee, gaandeweg het proces zijn er andere meningen over ontstaan.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik concludeer dat voortschrijdend inzicht een ware zege is in deze provincie.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik val de heer De Vries enigszins bij naar aanleiding van het debat dat wij de vorige vergadering hebben gevoerd. Ik wil de definitie van second opinion graag heel helder hebben. Wat ons betreft is dat dus een mening van een bureau dat nog niet betrokken is geweest in het geheel. Dat moeten wij scherp hebben en er later geen discussie meer over hoeven te voeren.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat lijkt mij evident.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Nu ik de heer Van Lunteren toch daar zie staan, wil ik hem graag een vraag stellen. Hij pleit nu alsnog voor een second opinion. Een maand geleden niet. Toen wees hij dat nog van de hand. Is dat een uiting van het feit dat hij toch enige onzeker-

heid heeft gekregen over de financiële onderbouwing van de jaarlastenberekening?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nee, zeg ik tegen de heer Nugteren, totaal niet. De second opinion waar in de vorige vergadering om werd gevraagd, was een second opinion op het geheel en of je het gebouw zou moeten aankopen met de risico's die daaraan zitten. Wij hebben toen al gevraagd, naar aanleiding van de oproep in de amendementen, nog eens goed naar dat inbouwpakket te kijken. Er zijn vanuit de oppositie argumenten in het debat ingebracht en ook buiten het debat om zijn er nog wat discussies over geweest. Zo gaat dat met dat soort dingen. Dan heb je de mogelijkheid om dat wat meer op je te laten inwerken en er nog eens goed met elkaar over na te praten. En, zoals wij altijd duidelijk gemaakt hebben, is er ons veel aan gelegen te kijken of je gezamenlijk, als Staten, meer achter dit voorstel zou kunnen komen te staan. Naar wij begrepen hebben, zou dat mogelijk zijn op een punt waar wij met elkaar zorgen over hebben en daarbij eens te kijken of wij die kosten zoveel mogelijk in de hand zouden kunnen houden. Op die manier is deze gedachte ontstaan en heb ik dat vandaag in het debat willen inbrengen om vanuit het college een voorstel, en ook instemming, daarop te krijgen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik waardeer dat zeker, ook omdat wij daarvoor gepleit hebben. Ik vind het jammer nu te horen dat de argumentatie die toen aangevoerd werd, niet voldoende was om de heer Van Lunteren te overtuigen. Dit, terwijl de kern van de zaak vrij simpel is. Er ligt een enorme bestedingsuitgave in het verschiet en het is goed daarnaar door meerdere partijen te laten kijken. Dat vergt weinig nadere argumentatie. Ik vind het jammer dat het toen niet aan bod is geweest. Laat ik het daarbij houden.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Misschien herhaal ik mijn woorden, maar ik wil het toch nog een keer duidelijk neerzetten. De second opinion waarnaar in de vorige vergadering om werd gevraagd, vonden wij te breed. Dat vind ik nog. Deze second opinion is meer gericht op het deel van de inbouw. Dat is het deel dat nu aan de orde komt, want het gebouw is aangekocht en nu beginnen wij met de inbouw. Alles meegenomen hebbende uit het debat – daar is een debat ook voor – zijn wij tot de afweging gekomen in dit debat te vragen om bij de volgende stap, ook omdat er de tijd nog voor is, die second opinion wel uit te voeren. Het is dus in de volgorde der dingen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik waardeer het ook wel dat het alsnog gebeurt. Het is hartstikke nodig. Ik vind het echter jammer dat de heer Van Lunteren toen niet gezegd heeft dat die second opinion een te brede opdracht was, maar dat er sowieso wel een second opinion voor het inbouwpakket zou moeten komen. Dat zou ik namelijk wel gewaardeerd hebben.

De VOORZITTER: Ook deze standpunten lijken mij helder.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan kom ik bij de moties. Motie M2 gaat over diversiteit. Los van het feit dat het in deze organisatie al gebeurt – 50% van de directie bestaat uit vrouwen en ook het aantal allochtonen groeit – neemt dat niet weg dat wij hiervoor uiteraard blijvend aandacht zullen vragen. Het gaat het college veel te ver gemeenten en andere organisaties te wijzen op deze ontwikkeling. Ik ben ervan overtuigd dat veel gemeenten ook zelf al een hele diversiteit hebben als het gaat om het aantrekken van personeel. Het college ontraadt deze motie ten zeerste.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben niet voor niets verwezen naar de aanbevelingen van Alleato, om gemeenten zelf te vragen om een kennisplatform of kennisondersteuning bij het vormgeven van het diversiteitsbeleid. Wij gaan onze motie daarop aanpassen. Wat gemeenten opgedrongen krijgen? Nee, ze moeten het echt willen.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Veel gemeenten hebben dat beleid al of zijn daarmee bezig. Ik vind dat hun eigen verantwoordelijkheid. Tegen die achtergrond ontraadt het college deze motie.
Motie M5, Europa en jongeren. De dames zitten nog op de tribune. Ook vanuit het college is er

grote waardering dat zij in de top-10 van de wedstrijd terecht zijn gekomen. Ik kan zeggen dat het voorstel, neergelegd in de motie van de fractie van de ChristenUnie, heel sympathiek is en als onderdeel past in de samenwerkingsagenda met Zuid-Moravië. Het college is dus bereid deze motie over te nemen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nog even iets over Europa. De gedeputeerde kent mijn hobby. Mijn vraag is hoe dit binnen de Europa strategie past. Ik zie dat niet zo snel. Misschien kan de gedeputeerde daarop een toelichting geven.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om het samenwerkingsverband met Zuid-Moravië. Dat is een ander onderdeel dan wanneer wij het hebben over de Europa strategie, waarin wij onze partners zoeken om het beleid in Brussel te bepalen. Met Zuid-Moravië hebben wij echt een samenwerkingsagenda op velerlei terreinen: cultuur, milieu, enzovoort. Ik denk dat dit onderdeel daarin heel goed past.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Is mensenrechten daarvan ook een onderdeel? Ik kan mij dat namelijk niet herinneren.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, maar het zou kunnen door de jongeren bewust te maken van wat er in Europa leeft en om dit een kans te geven in dat samenwerkingsverband met Zuid-Moravië. Ik zie er echt geen belemmeringen in. Ik denk dat het heel goed is een bepaalde impuls te geven aan een samenwerkingsverband met Zuid-Moravië.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! En daarbij ondersteunt u dat, zoals mevrouw Raven dat zo-even naar de ChristenUnie schoof, zo van: pakt u het maar op en dan zien wij hoe het verder verloopt?

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja.
Motie M8. Ik kan tegen mevrouw Bodewitz zeggen dat er vrijdag, een week geleden, een uitvoerig overleg is geweest tussen het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de provincie, visserijbonden, de sportvisserij en de beroepsvisserij. Daarbij is vooral gesproken over de invulling van de KRW op dit terrein, dus meer wateren, ook kleine wateren, beschikbaar te maken voor de vis. Deze belangenverenigingen hebben zich verzameld in het VBC (Visstand Beheerscommissie), die in het kader van de KRW moet komen met visstanden. Dat is wettelijk vereist. Dit maakt hiervan onderdeel uit. Tegen deze achtergrond is er dus volop aandacht door HDSR met de visserijbonden. Dat maakt dat deze motie ontraden zal moeten worden.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat klinkt zeer positief, maar betekent het dan ook dat men van plan is onderzoek te doen naar nieuwe systemen om die peilschotten passeerbaar te maken?

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Sterker nog: er zullen voorstellen moeten komen om, zoals ik al zei, de bereikbaarheid van de kleine wateren, waarover mevrouw Bodewitz sprak, toegankelijk te maken voor de vissen. Daar gaat het om. Dat betekent dat dit in het kader van de KRW zal moeten gebeuren om de ecologie in die wateren te bevorderen. Daar gaat het om.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem aan dat bij die commissie bekend is dat er nu nog geen systeem voor beschikbaar is. Hoe denkt men dat dan op te lossen?

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De plannen moeten nog worden ingediend en die zullen worden beoordeeld. Hoeveel peilschotten er weggaan, kan ik niet zeggen. Ik ben er echter van overtuigd, dat er absoluut iets aan gedaan gaat worden.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De zaken die in mijn portefeuille zitten, betreffen vooral de jeugdzorg. De fractie van D66 heeft het over een hoofdpijndossier. Die term zal men mij niet gauw horen gebruiken, want ik vind het een eer en ook persoonlijk een buitengewoon mooie opdracht dat wij met elkaar kunnen kijken of wij voor de jeugd in onze provincie echt een stap vooruit kunnen maken. Ik zal het niet gauw

een hoofdpijndossier noemen. Tegelijkertijd wil ik wel zeggen dat het vaak zo gecompliceerd is dat het moeilijk is die stap vooruit te maken en dat je er wel eens hoofdpijn van krijgt. Een belangrijk punt daarbij zijn de wachtlijsten. De fractie van de SGP vraagt of de wachtlijsten zodanig in het belang van de aanbieders zijn, dat er vanzelf wachtlijsten ontstaan. Ik denk dat het wel wat gecompliceerder ligt. Ik wil vooropstellen dat ik de aanbieders er niet van verdenk dat er bewust wachtlijsten gecreëerd worden, maar soms zijn er ouders die hun kind graag in een bepaalde instelling willen hebben en die kinderen komen op een wachtlijst, terwijl er op een andere plek wel plaats is. Een enkele keer gebeurt het dat instellingen van elkaar niet goed weten dat er plaats is. Dat zijn nu precies de zaken, waarvoor wij in ons vernieuwingsprogramma aan het werk zijn.

De fractie van de PvdA vraagt of € 1.000.000 bezuinigen wel een goed signaal is. Wij bezuinigen geen € 1.000.000 op de jeugdzorg, maar wij bezuinigen, zo is het voorstel althans, € 1.000.000 op het vernieuwingsprogramma. Daarin willen wij voor de jeugdzorg juist die vernieuwing bereiken, waarin er minder wachtlijsten zullen zijn, waarin er meer kwaliteit zal zijn en waarin de plaatsen goed opgevuld kunnen worden. Ik zeg echter van harte toe, als wij onvoldoende ruimte zien dat bedrag van € 1.000.0000 te vinden in dat vernieuwingsprogramma, dat wij dan in mijn portefeuille zullen kijken, waar het wel vandaan kan komen. De inzet blijft dus precies zoals ze is. In die zin denk ik niet dat het allemaal minder zou moeten. Volgende week hebben wij de audit en daarin zullen wij uitgebreid over de kwaliteit te spreken komen, met name over het punt van verbreding naar gezinnen, naar de omgeving van kinderen. Ik wil daarop nu dan ook niet verder ingaan.
Dat geldt in feite ook voor de opmerking van de fractie van D66 dat het niet erg op stoom komt. Dat is een constatering die in het voorjaar gemaakt is en die nu zeker meer te maken zou kunnen zijn. Wij zullen het daarover volgende week met elkaar hebben. Dan is er gesproken over de uitgaven die er gemaakt worden en de dingen die je daaraan zou kunnen afmeten. Wij hebben op dit moment 76% uitgegeven van wat wij voor dit jaar in de planning hadden voor het programma Utrechtse Jeugd Centraal. Wij gaan er zonder meer van uit dat wij aan het eind van het jaar het hele bedrag uitgegeven zullen hebben.

Dan een ander onderwerp dat is aangekaart door de fracties van GroenLinks en D66. Dat betreft de positie van het middenbestuur. Ik denk dat je het dan niet alleen over de positie van het middenbestuur moet hebben, maar in feite ook over Rijk, gemeenten, waterschappen en wat al niet meer. Een nationale conferentie, zoals door D66 voorgesteld wordt, lijkt ons een buitengewoon aardig idee. Wij zullen dat voorstel zeker ondersteunen en het toezenden aan het IPO, om te kijken op welke manier de Staten, de statenleden, veel beter bij deze discussies betrokken kunnen worden. Ook wij denken dat het niet alleen een discussie kan zijn tussen de Gedeputeerde Staten van de verschillende provincies.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde suggereerde dat zij de vragen over de jeugdzorg had behandeld. Wij hebben echter een vraag gesteld over hoe het zit met de duidelijkheid ten aanzien van gelden voor de wachtlijsten 2010. Wij hebben gevraagd of er al duidelijkheid is in de onderhandelingen tussen het IPO en het Rijk, omdat in principe het Rijk dezelfde ambitie oplegt. Tot nu toe is echter nog onbekend wat precies het budget wordt. Van de discussie over hoe het moet met de financiering van de wachtlijsten is, voor zover wij weten, nog geen uitkomst. Kan de gedeputeerde daarover wat meer zeggen?
Dan het tweede deel van de vraag. Voor de tijdelijke impuls, naar aanleiding van het akkoord tussen IPO en Rijk dat vorig najaar is gesloten om de wachtlijsten per 1 januari 2010 weg te werken, is veel tijdelijk personeel aangenomen, onder andere bij het AMK. Hoe zit het met die mensen? Dat geld is in feite op 31 december 2009 opgebruikt. Hoe zit het met die aanstellingen? Weet de gedeputeerde daar wat van? Hebben de instellingen al bij haar aangeklopt? Er is natuurlijk heel veel onzekerheid als die financiering nog niet rond is. Wat ons betreft is het bij dit onderwerp twee voor twaalf.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat er een paar dingen door elkaar lopen. De discussie die met het Rijk ge-

voerd wordt, gaat niet zozeer over de wachtlijsten, maar over de budgetten voor de jeugdzorg, dus het aantal plaatsen. De wachtlijsten zijn natuurlijk erg gecompliceerd. Het zit met name in de toeloop naar de jeugdzorg. Daarbij ondersteunen wij voornamelijk de gemeenten om die toeloop naar de jeugdzorg kleiner te doen zijn. Dat betekent dat wij die discussie hier nu niet moeten voeren. De discussie over de budgetten, die voor de jeugdzorg bestemd zijn, dus voor de plaatsen in de jeugdzorg, is nog niet afgerond. Als provincies houden wij de minister aan toezeggingen die zij gedaan heeft. Wij gaan er zonder meer van uit dat wij eruit komen en dat wij voldoende geld zullen hebben om de jeugdzorg te financieren.
Voor het AMK hebben wij zelf ruim € 5.500.000 bestemd in de voorjaarsnota. Daarmee is voldoende duidelijkheid gecreëerd voor Bureau Jeugdzorg, dat de functies die nodig zijn, behouden kunnen blijven.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt daarmee dus dat er voor 2010 geen personeel ontslagen zal worden, al is het nog onzeker wat de bedragen voor 2010 precies worden?

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik denk niet dat dat nodig zal blijken te zijn.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Denkt de gedeputeerde dat of weet zij het zeker?

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet zeker hoe de discussie met de minister over de budgetten zal uitvallen. Ik ga er zonder meer van uit dat wij er met elkaar uit zullen komen en dat dit soort besluiten niet nodig zal zijn.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Staat de gedeputeerde garant dat er geen personeel ontslagen hoeft te worden en dat wij straks een jojo-effect krijgen?

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal niet garant staan, voor wat dan ook.

De VOORZITTER: Ik heb dat niet beluisterd. Wij moeten geen woorden in de mond van de gedeputeerde leggen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Met alle respect voor de moeite van dit antwoord, blijf ik het een heel onduidelijk antwoord vinden, waar ik weinig mee kan.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik veronderstel dat de gedeputeerde gereed is met haar betoog. Ik dank haar dat zij de motie van de fracties van GroenLinks en D66 onder de aandacht wil brengen van het IPO. Daarin staat echter ook nog een passage om ook de overige Provinciale Staten te informeren. Ik veronderstel dat zij dat zal doen. De vraag die ik daarnaast wil stellen is de volgende. Door de fractie van het CDA is een idee geopperd om een bestuurskrachtmeting voor alle gemeenten in te voeren. De gedeputeerde reageerde daar niet op. Is zij dat nog van plan?

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben het daarover al eerder gehad en vandaar dat ik daarop nu niet nog een keer reageer. Ik heb het eerder beschouwd als een opmerking. Overigens is er een notitie onderweg. Toen wij daarover eerder spraken, hebben wij het voornamelijk gehad over het belang van vrijwilligheid. Ik kan de opmerking van mevrouw Doornenbal steunen voor zover het gaat over stimuleren. Ik wil echter ook mijn eigen verhaal overeind houden, in die zin dat vrijwilligheid bij bestuurskrachtmeting de basis van het succes is. Wij zullen het niet opleggen.

De VOORZITTER: Dan hebben wij de beantwoording in de eerste termijn van de zijde van het college gehad. U mist nog een reactie op amendement A3, ingebracht door de heer Nugteren. Dat is bewust niet gedaan, omdat het college van mening is dat de vergoedingen echt een zaak van de Staten zelf is.
Wie wenst in tweede termijn het woord te voeren? Eenieder.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag even willen schorsen om een paar dingen te overleggen.

De VOORZITTER: Is daar een bredere behoefte aan? Ja? Ik schors de vergadering.

Schorsing van 14.09 tot 14.21 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij beginnen met de tweede termijn. Ik wil opmerken dat ik over de moties en amendementen apart bij u terugkom bij de besluitvorming.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even een paar dingen langslopen waarop wij de antwoorden gemist hebben. Daarbij zal ik het af en toe ook even hebben over de moties.
De heer Krol heeft niet gereageerd op onze vraag rond de NV Utrecht. Wij willen graag weten hoe het staat met de randvoorwaarden en of wij daarover nu al iets kunnen horen en zo nee, wanneer dan wel.
De heer Ekkers heeft niet erg duidelijk gereageerd op wat wij hebben gezegd over de motie van februari, onder andere over het kwaliteitsscoresysteem. Ik begrijp dat dit op 2 november aan de orde komt. Daarmee laten wij het even voor wat het is.
Dan had ik van de heer Ekkers graag iets willen horen over de recreatieschappen. Wij hebben onze zorgen daarover uitgesproken. Dat blijkt ook uit de folder die door de fractie van GroenLinks is uitgedeeld en waarin gevraagd wordt naar een meerjarig beleid in samenwerking met de stad en de regio, vooral voor wat betreft de RodS, omdat dat een soort lappendeken is. Dat zouden wij van harte willen steunen, maar misschien kan de gedeputeerde daarover nog wat zeggen.
Ik wil nog een opmerking maken over motie M2, 'diversiteit'. Ik vond het een beetje teleurstellend hoe de gedeputeerde daarop reageerde. Wij willen de motie graag overeind houden en de cijfers nog een keer benadrukken. Het gaat niet alleen om vrouwen, maar ook over onze kleurige samenleving. Dat zien wij te weinig terug. Wij willen de tekst van de motie aanpassen, waardoor het misschien een wat aansprekender motie wordt. Het is ons nog niet gelukt dat precies te regelen, maar het gaat om punt 2, "stimuleren van het diversiteitsbeleid bij gemeenten". Wij willen dat veranderen in "op verzoek van gemeenten", omdat dat ook heel duidelijk in het verhaal van Alleato staat. Wellicht is het voor andere partijen daarmee een reden de motie te steunen.

De VOORZITTER: Dat is de enige wijziging die u in de motie wenst aan te brengen?

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad.

De VOORZITTER: Dan wordt punt 2 gelezen als: "stimuleren van diversiteitsbeleid op verzoek van gemeenten". Als iedereen dit even meeschrijft, bespaart dat een heleboel papier.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Fokker houdt het derde punt wel overeind: "een plan van aanpak op te stellen voor het ontwikkelen van diversiteitsbeleid ten behoeve van (gesubsidieerde) partners van de provincie Utrecht, zoals het Utrechts Landschap"? Of valt dat punt weg uit de motie? Dat punt is namelijk van eenzelfde opleggend karakter.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de heer Nugteren daarmee wel een punt heeft. Daar moet bij staan: "op verzoek".

De VOORZITTER: Dus punt 3 wordt zo gewijzigd dat dit "op verzoek" van de instanties gebeurt.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wat betreft die diversiteit, had ik verwacht dat mevrouw Haak daarover nog wat zou kunnen zeggen vanuit de Sociale Agenda. Misschien is dat iets wat in haar portefeuille meegenomen kan worden? Wij zijn blij dat de bezuiniging van € 1.000.000, zoals is voorgesteld, niet uit het programma Utrechtse Jeugd Centraal komt, maar dat dit bedrag elders wordt gezocht. Het was niet heel duidelijk wat er is gezegd, maar volgens mij zou dat uit de vernieuwingsagenda of elders komen. Wij gaan er in elk geval van uit dat het niet van het budget voor Utrechtse Jeugd Centraal af gaat.
Wij hebben een heel beperkte tekstwijziging gemaakt voor de motie over Haarzuilens. Overigens, dank aan de heer Krol voor zijn enthousiasme hiervoor. Hij heeft gezegd dat het aan de Staten is, dus wij willen de motie wel graag laten vaststellen. Onze wijziging in deze motie is als volgt. "De Versnellingsagenda" is uit het dictum geschrapt. Het

gaat om een eenmalige startsubsidie. "Eenmalig" staat niet in de motie, maar dat moet er wel bij gelezen worden.

De VOORZITTER: Dat wordt mij te onduidelijk. Ik stel voor dat u de motie even opnieuw indient.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ja, die nieuwe motie heb ik hier.

Motie M1 (gewijzigd) (PvdA): exploitatie duurzame pleisterplaatsen Haarzuilens

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009;

kennis genomen hebbende van:
- de beoogde realisatie van drie recreatieve pleisterplaatsen in het groengebied Haarzuilens in de stadsrandzone;
- het plan van de Initiatiefgroep Recreatie en Cultuur Hoeve Haarzuilens (zorginstelling Reinaerde, ROC Midden Nederland, St. Zuivelmuseum, Historische vereniging Vleuten de Meern, St. Duurzaam Ondernemen En Leren) voor een van de pleisterplaatsen;
- de Provinciale Versnellingsagenda, met name de maatregelen met betrekking op:
  - duurzaamheid;
  - innovatieve bedrijvigheid;
  - behoud van arbeidskrachten (Wajongers en jongeren) voor de arbeidsmarkt;
  - behoefte aan projecten/praktijkleerplekken, zoals 'Jongeren bouwen voor jongeren';
- het provinciale programma Leren Voor Duurzame Ontwikkeling;
- het provinciale Afwegingskader Duurzaamheid;
- de behoeften aan werk- en leerlocaties en doorlopende leerlijnen (Sociale Agenda);

constaterende:
- dat het Landinrichtingsplan met de pleisterplaatsen formeel is vastgesteld door Gedeputeerde Staten;
- dat de gebiedscommissie Haarzuilens als randvoorwaarde stelt dat er sprake moet zijn van duurzame pleisterplaatsen en duurzame exploitatie daarvan;
- dat het plan van de initiatiefgroep "Recreatie en Cultuur Hoeve Haarzuilens" duurzame ontwikkeling nastreeft en in zijn exploitatieplan voor de Hoeve expliciet permanente werkruimte biedt aan 10-15 cliënten van Reinaerde (Groenbeheer) en werkleerplekken voor 10 leerlingen/studenten van het ROC Midden Nederland (horeca, beheer & onderhoud, bouw, ontwerp, organiseren van evenementen, tentoonstellingen en doe-activiteiten);
- dat dit plan, uitgevoerd op welke locatie dan ook, een unieke kans biedt om een provinciaal voorbeeld te zijn van een concrete duurzame ontwikkeling van een recreatieve en cultuurhistorische locatie en een voorbeeld kan zijn voor het leren voor duurzame ontwikkeling in de praktijk (met ondernemers, bewoners, burgers en jongeren);
- dat dit plan kansen biedt om onderdelen van de Versnellingsagenda en het LVDO-programma te realiseren en te verbinden, zodat beide programma's elkaar versterken;

overwegende:
- dat bij de hiervoor beoogde duurzame ontwikkeling van een pleisterplaats het noodzakelijk is dat in het traject van planuitwerking, verbouw, inrichting en aankleding voor die locatie een concrete uitwerking wordt gegeven aan de noodzakelijke (technische en bedrijfsmatige) voorzieningen om te komen tot een duurzame locatie, duurzame exploitatie en realisatie van beoogde werkleerplekken;
- dat de implementatie van de voorzieningen een intensief verbouw- en inrichtingstraject vraagt, waarbij ondernemers, bewoners, burgers en jongeren worden betrokken;

dragen het college op:
- in gesprek te gaan met de initiatiefnemers;
- te onderzoeken of dit initiatief past binnen het afwegingskader duurzaamheid en/of de Sociale Agenda en bijdraagt aan de provinciale doelstellingen;
- in maart 2010 te komen met een advies en bij positieve beoordeling met een financieel voorstel voor een provinciale bijdrage voor een startsubsidie te komen om de beoogde plannen mogelijk te maken.

En gaan over tot de orde van de dag

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst wil ik de collegeleden hartelijk danken voor de beantwoording. Wij missen echter nog een antwoord. Daarvoor kan ik verschillende redenen geven, maar dat ga ik niet doen; dat moet de heer Ekkers maar mooi zelf zeggen. Het gaat over de duidelijkheid ten aanzien van de weg die Haarzuilens zou kunnen splijten. Wellicht kan hij ons straks daarop nog het antwoord geven.
Gehoord hebbende de discussies van alle fracties, gaan wij werkelijk met elkaar iets anders werken: met meer vertrouwen in mensen, met meer vertrouwen in onze inwoners, maar ook met meer vertrouwen in elkaar. Wij gaan sturen op hoofdlijnen. Onze fractie is erg nieuwsgierig naar de praktijk. Wij hopen dat het daadwerkelijk enige verandering brengt.

Vanuit de fractie van GroenLinks kwam het signaal dat vragen en moties het vaak niet halen, omdat de coalitie zo gesloten zou zijn. Op de oorzaak hoeven wij niet meer in te gaan; die is niet zo ingewikkeld. Ik denk echter dat de oproep van de heer Nugteren heel duidelijk is overgekomen, ook bij onze fractie. Wij willen heel graag de uitdaging aangaan om ook daarin meer vertrouwen te laten zien. Wij werken eraan en wij hopen ook dat de oppositiepartijen daaraan werken. Vanuit de fractie van de VVD kon ik vandaag in elk geval signaleren dat de second opinion, die zij aandroeg ten aanzien van het inbouwpakket voor de nieuwbouw, daarin al een heel duidelijk signaal was.
Daarnaast wil ik de fractie van GroenLinks danken voor "Een Groene Ring rond de stad" en de fractie van de SGP voor de uitgave van LTO en het ministerie van LNV "Natuurlijk lukt het".
Dat waren mijn algemene woorden naar aanleiding van wat er vanochtend is ingebracht.

In een volgend rondje zal ik nog wat verder ingaan op de moties. Ik wil nog wel even stilstaan bij motie M3. Daarin gaat het over de betrokkenheid van Provinciale Staten bij het debat over bestuurlijke herinrichting. Ik hoor van mevrouw Haak dat het college daarover positief is. Wij hebben echter daarbij nog wel een gedachte, zo van: als het maar geen Poolse landdag wordt. Wij steunen de intentie en wij zien wellicht een rol voor de AB-leden uit ons midden in het IPO. Wij willen eigenlijk alleen maar zeggen dat wij dit best een warm hart willen toedragen, maar dat er dan wel voor gezorgd moet worden dat het goed gaat en wij daar niet met 700 mensen iets in gaan brengen, want dan komt er niks uit.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! In het gunstigste, of in het ongunstigste, geval zijn het er 568. Dus dat valt nog wel mee. Nee, dat heeft inderdaad niet veel zin. Je kunt dat op verschillende manieren structureren. Waar het om gaat is dat alle Staten en in principe ook alle statenleden, een keer de gelegenheid hebben zich hierover uit te spreken op een moment dat het zinvol is. Of dat gebeurt met een getrapt systeem of dat het gebeurt met een conferentie waar zo'n 200 mensen komen, ik vind dat dat maar moet worden voorgesteld door het IPO.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dan begrijpen wij elkaar.
Nu de heer Nugteren er toch staat. Naar aanleiding van de motie over zonne-energie vond onze fractie het wat jammer dat de fractie van GroenLinks dit selectief opzet: sec op bedrijventerreinen. Wij vroegen ons af of je bedrijf op een bedrijventerrein moest staan om mee te kunnen doen aan dit soort initiatieven. Het lijkt nu wat smal. Wij vroegen ons ook af: moeten wij het nu inzetten of zegt de heer Nugteren dat hij dit nog even achter de hand houdt en als straks Gedeputeerde Staten komt met die totaalaanpak, dat dit punt alsnog meegepakt wordt?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Doornenbal heeft daar zeker een punt. 'Beter is altijd de vijand van het goede'; dat is een beetje het probleem met dit onderwerp. Wij waren echter zeer tevreden met de reactie van het college. Daar zal ik straks nog iets over zeggen. Wij zullen de motie om die reden dan ook intrekken.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dan hoeven wij daarover verder niet na te denken. Mooi. Ik dank de heer Nugteren.
Allerlei meningen over de moties en amendemen-

ten zullen wij straks tentoonspreiden op het moment dat u daarom vraagt.

De VOORZITTER: Mag ik hiermee concluderen dat motie M4 over zonne-energie is ingetrokken?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad. Voorzien van waarderende woorden.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag reageren op amendement A3. U gaat straks nog een rondje maken, maar hier wil ik graag nog even op ingaan, puur om het nog mogelijk onderdeel van debat te kunnen maken. Het is inherent aan politiek bedrijven, dat je nooit klaar bent met je werk en dat er altijd meer te doen is. Wat dat betreft is er ook altijd een reden om meer geld te willen. Wij zijn er eigenlijk wel blij mee dat de provincie Utrecht een van de laagste in het rijtje is. Zeker in tijden van bezuinigingen zullen wij deze verhoging niet steunen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bersch schetst een beeld van rupsje nooit genoeg. Dat wil ik absoluut bestrijden. Het gaat niet zozeer om onszelf en of wij nog wat meer zouden willen doen, maar het gaat om een aantal zaken waarmee wij sowieso bezig zijn. Ik heb geprobeerd dit te objectiveren op twee wijzen:

a. de situatie is sinds 2003 aanzienlijk veranderd qua hoeveelheid werk, hoewel je dat nooit helemaal kunt vaststellen, en zeker wat betreft het aantal statenleden;
b. in de landelijke vergelijking, en dat is natuurlijk een oordeel, liggen wij ver onder het gemiddelde.

Die twee zaken samen geven mij voldoende aanleiding om te zeggen dat het er niet om gaat of ik meer wil doen of wat dan ook, maar dat het erom gaat dat je een beetje fatsoenlijk ondersteund kunt worden.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat mijn punt is, is dat het heel moeilijk is te zeggen wat een goed bedrag is, wat te hoog is of wat te laag is. Op dit moment moeten wij op allerlei zaken echter bezuinigen en ik vind het een ongepast moment onze eigen fractievergoedingen te verhogen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat begrijp ik en dat is een zeer te respecteren standpunt, maar dat neemt niet weg dat er kennelijk enorme landelijke verschillen zijn ontstaan. Daar zit ik mee.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet eerlijk zeggen dat ik ook wel schrok van de hoogte van sommige fractievergoedingen in de provincies.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kan de heer Bersch zijn collega's in het land, zijn partijgenoten, eens opbellen.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil slechts de opmerking maken dat het steunen van een amendement niet per se behoeft te leiden tot het opmaken van een kennelijk iets hoger budget.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Hoe bedoelt de heer Van Kranenburg dat?

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik bedoel ermee te zeggen dat sommige fracties kennelijk behoefte hebben aan extra middelen om hun volksvertegenwoordigende taak waar te maken. Fracties die dat geld niet nodig hebben, houden het over aan het eind van de rit en dan wordt het vanzelf teruggestort in de algemene middelen.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb mijn argumenten niet naar voren gebracht met het idee dat wij zelf als fractie het geld niet nodig zouden hebben, maar in de brede zin. Wat dat betreft gaat het ons zeker niet alleen om onze eigen vergoeding.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik daaruit afleiden dat, mocht dit amendement worden aangenomen, de fractie van de SP daarvan geen gebruik maakt omwille van het feit dat zij een signaal wil afgeven? Of had de fractie van de SP liever dat dit amendement wordt aangenomen?

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als het geld er komt, zullen wij kijken of wij ons werk

daarmee kunnen versterken. Dat zullen wij zeker doen. Dat zou ook eerlijk zijn ten opzichte van de andere fracties.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bersch stemt dus politiek tegen.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog reageren op de second opinion over mogelijke kostenbesparingen bij de verhuizing. Ik ben er toch wel wat verbaasd over dat dit vanuit de fractie van de VVD komt en hoe gemakkelijk dit door het college werd geaccepteerd. Er was zo-even al een kort debat over. Ik heb de indruk dat de fractie van de VVD, nu zij gemerkt heeft hoeveel kritiek er op deze verhuizing is, misschien ook wel intern, toch even wilde laten zien dat zij toch op de centen let.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat de heer Bersch dit juist als een heel positief signaal zou moeten opvatten. De kritiek die steeds wordt gegeven is dat er niet wordt geluisterd naar de oppositie. Ik kan het zeggen, omdat ik nu namens de PvdA in de oppositie zit. Ik vind dat het een heel mooie ontwikkeling is.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil wel gezegd hebben dat ik het positief vind dat de fractie van de VVD met dit voorstel komt. Ik verbaas mij er alleen over dat zij er nu mee komt en dat zij er in haar eentje mee komt, terwijl zij zegt dat zij er meer draagvlak voor de huisvesting mee wil krijgen. Dan had ik verwacht dat dit misschien wel samen met de oppositie opgepakt zou worden.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Voor het verslag wil ik graag opmerken dat wij ons gewoon hebben laten leiden door het debat, zoals dat gevoerd is, en de gesprekken die daarna in de wandelgangen zijn gevoerd. Dat is inderdaad de houding, zoals dat hier met elkaar in een gesprek gaat. Dat is jammer genoeg misschien voor de heer Bersch niet op dat moment gebeurd. Ik heb net de heer Nugteren al uitgelegd dat de reden besloten lag in het feit dat toen een veel bredere second opinion werd gevraagd. Achteraf hebben wij gezien dat er misschien toch een mogelijkheid is om dit punt nog wat verder door te kijken en op het moment dat je dat ziet, moet je er mee komen. Je kunt ook niets doen. Wij hebben hier vorig jaar ook rond deze tijd een keer gesproken over Randstadspoor en buslijnen. Toen gaf de heer Bersch ook aan dat men achteraf toch wel eens tot andere ideeën en standpunten zou kunnen komen. Zo geldt dat ook voor de VVD.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste punt snap ik niet helemaal.
Ik ben blij dat de heer Van Lunteren tot dit standpunt gekomen is. Laat ik het daarbij houden.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst bedank ik het college voor de antwoorden. Ik mis nog een antwoord op de vraag over de algehele herziening op subsidiëring en die eens tegen het licht te houden. In het debat leek het alleen te gaan om de NMU, maar het gaat verder. Het gaat om alle structurele subsidies en die te betrekken bij de kerntakendiscussie. Dat lijkt mij een relatief eenvoudige toezegging en daaruit vloeit op dit moment nog een bloed. Wij zijn in dat kader blij te mogen zien dat de fractie van de PvdA haar motie over Haarzuilens heeft aangepast door er een 'vliegwielmotie' van te maken.
Ik nodig haar uit naar de interruptiemicrofoon te komen om een antwoord te krijgen op de vraag of wij deze motie zo mogen lezen dat dit uit bestaande middelen komt.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij had ik dat al gezegd. Als ik dat niet gedaan heb, dan herhaal ik het nog een keer: uit bestaande middelen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan geeft dat volledige helderheid. De fractie van de VVD zal deze motie straks bij de stemming steunen.
Er ligt een motie van de fractie van de PvdA over differentiatie in het personeelsbeleid, zowel bij onszelf als bij organisaties die aan ons gelieerd zijn. Daarmee heeft onze fractie wel enige moeite. Wij zijn van mening dat je mensen moet beoordelen op datgene wat zij kunnen en wat zij doen en of zij bij je willen komen werken. Om die reden zullen wij niet voor die motie stemmen. Ik vond

dit wat verder gaan dan het afgeven van een stemverklaring op dit punt.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou dus kunnen betekenen dat wij straks een personele samenstelling hebben die voor een zeer belangrijk deel bestaat uit witte mannen tussen 35 en 45 jaar, simpelweg omdat dit over het algemeen de mensen zijn die, althans op papier, de beste kwaliteiten leveren bij een individuele vacature. Waar wij naar toe moeten, en daarop is deze motie gericht, is een heel bewust beleid dat de diverse groepen die zijn genoemd in de motie, een plek krijgen binnen de ambtelijke organisatie van de provincie. Is de heer Van Lunteren daar tegen?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben er absoluut niet tegen dat er differentiatie plaatsvindt. Ik geloof er alleen niet in dat je daarop zou moeten gaan sturen. Als VVD zijn wij er voor dat je kijkt naar de kwaliteiten die iemand heeft. Ik beoordeel iemand graag op z'n cv en niet op huidskleur, geslacht of wat dan ook. Ik beoordeel iemand op wat hij kan doen en welke bijdrage hij kan leveren aan de organisatie waarvoor hij werkt. In die optiek kunnen wij niet voor een motie stemmen die zegt dat je iemand moet beoordelen op wat hij is en dat dit totaal subjectief is aan wat hij kan.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik constateer dat de heer Van Lunteren denkt dat personeelsbeleid iets is wat je van dossier tot dossier beoordeelt. Mijn stelling is dat je van een iets grotere afstand daarnaar moet kijken en het beleid over de jaren heen moet beoordelen.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil het toch even zeggen: het standpunt van de VVD is helder, maar alle cijfers laten zien dat als je daarop niet een actief beleid voert, het gewoon niet gebeurt. De heer Van Kranenburg heeft het ook al gezegd. In bijvoorbeeld Flevoland zijn er mooie voorbeelden en misschien kan daar eens naar gekeken worden vanuit deze provincie.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Maar, zeg ik tegen mevrouw Fokker, misschien willen die mensen hier gewoon niet werken. Misschien willen vrouwen hier niet werken, omdat zij veel betere banen aangeboden hebben gekregen. Ik weer het niet ... . Misschien kunnen wij een enquête uitvoeren onder de aanwezige ambtenaren hier. Dan kunnen wij daarmee als input wat mee doen.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Juist daarom is er beleid nodig, omdat mensen hier niet willen werken.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA gelooft inderdaad in maakbaarheid van samenleving en organisatie en daarvoor zijn wij als VVD wat minder gevoelig. Ik denk niet dat wij op dit punt snel overeenstemming krijgen.
Met betrekking tot het overleg met de statenleden in het kader van het IPO delen wij de zorgen van de fractie van het CDA. Wij zouden er zelf meer voor voelen als wij met een toezegging van het college wat gaan opzetten dan dat wij een motie aannemen die in onze ogen al net iets te veel de oplossingen suggereert. Wij zijn bang, zoals de oplossingen nu geschetst worden, dat met al die statenleden het inderdaad zou kunnen vervallen tot een Poolse landdag. Dat neemt echter niet weg dat wij de gedachte achter deze motie volledig steunen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank het college voor de beantwoording en het soms aanwezige enthousiasme bij enkele onderwerpen. Dat doet ons altijd goed. Ik dank ook collega Doornenbal met haar opmerkingen in de tweede termijn over de onderlinge verhoudingen. Daarvan hebben wij goed kennis genomen. Wij waarderen dat.
Ik zal even kort een paar punten noemen. Ik blijf er toch van overtuigd dat de invalshoek die door ons wordt voorgestaan bij de financiën net zo de moeite waard is als de invalshoek van het college. Ik wil niet zeggen dat het college dat niet zegt, maar er zit een verschil van mening over een aantal zaken achter. Dat zij dan zo. Wij zijn er voor om daarover te praten met elkaar. Juist om die reden wil ik ons eerste amendement handhaven, om duidelijk te krijgen dat er op verschillende manieren tegen beleidsruimte kan worden aangekeken.

Ook bij ons tweede amendement is er een verschil van mening of verschil van inzicht over hoe het zit met de financiën. Het argument dat de gedeputeerde heeft gebruikt, namelijk dat men toch gekozen heeft voor een meerjarig sluitende begroting hoewel dat niet verplicht is, respecteren wij. Om die reden zal ik dit amendement intrekken. Bij de motie over zonne-energie zei de gedeputeerde al: beter te vroeg dan te laat. Dan denk ik: beter tijdig intrekken dan te laat. Dus dat doen wij.

De Groene Ringen: over de cijfers zou je met elkaar nog een hele tijd kunnen spreken. Het is een groot onderwerp. Dat moeten wij hier vooral niet doen. Het belangrijkste is het gevoel van urgentie en van 'een tandje erbij', waarin de provincie een rol zou kunnen en zou moeten spelen. Wij hopen daarop in de commissie terug te kunnen komen in de discussie met de gedeputeerde.
Er is al iets gezegd over het IPO-debat. Ik heb er al op gereageerd. Een Poolse landdag klinkt als iets verschrikkelijks. Ik weet niet of wij dat hardop mogen zeggen in Europees verband, maar het is nu eenmaal zo. Er zijn ook in Nederland allerlei termen voor. Waar het echter om gaat, is dat Statenleden zich op een tijdig moment als Staten in de discussie kunnen mengen. Hoe dat precies moet, moet het IPO maar bekijken. Wat er staat, is een suggestie. Ik heb het er met collega De Vries even over gehad of wij de motie nu moeten voorleggen of intrekken? "Voorleggen" is omdat het een statenuitspraak zou moeten zijn. Anderzijds is de vraag vrij concreet aan het college gesteld om deze gedachte voor te leggen aan het IPO en dit bekend te maken in de andere provincies. Dat laatste heeft het college overgenomen. Om die reden trekken wij de motie in. Ik hoop dat wij hierover voor februari op een of andere manier iets van merken en dat wij er goed over kunnen discussiëren.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag even een paar moties c.q. amendementen kort van commentaar voorzien.
Fractieondersteuning: dat is een heel lastig punt. Wij hebben onze verlegenheid ermee zo-even al wat benoemd. In onze fractie kwam tussen de middag naar voren: wij hebben het mogelijke extra geld niet gemist. Dat betekent wel dat extra middelen wel weer extra mogelijkheden bieden. Tenslotte willen wij anderen, die kennelijk wel een ernstige nood hebben, niet zomaar voor de voeten lopen, omdat hun argumentatie daaronder op z'n minst weloverwogen is. Misschien is het een gedachte om het incidentele er wat van af te halen en te zeggen: voor 2011 laten wij het even voor wat het nu is en dan bekijken wij volgend jaar wat wij zouden kunnen doen om na de verkiezingen, dus in een nieuwe statenperiode, met een nieuwe situatie te beginnen. Ik vraag mij af hoe de Staten daar tegenaan kijken. Kortom, laat die € 10.000 voor volgend jaar maart even voor wat het is. Laten wij dat nu niet doen. Laten wij wel het goede debat voeren: is de hoogte van onze vergoeding zodanig dat deze kloppend is met datgene wat wij ervoor moeten doen?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wat ziet de heer Van Kranenburg als voordeel van het uitstellen?

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Voor het argument van de fractie van de SP, of je dat nu wel moet doen, is op z'n minst ook wel wat voor te zeggen. Ik denk dat wij hier ook wel even heel goed naar moeten kijken, gezien de financiële situatie waarin wij verkeren op dit moment. Wat is wijsheid: mogen wij dit om deze reden aan onszelf besteden? Vandaar dat ik graag iets meer tijd wil hebben om daarover een goed gesprek te kunnen voeren.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Staat u mij toe dat ik de orde van het debat enigszins verstoor, door mijn vraag in plaats van aan de heer Van Kranenburg, toch ook te stellen aan de heer Nugteren? Het komt het debat ten goede om dat te doen.

De VOORZITTER: De heer Nugteren staat al op. Hij is daartoe bereid.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dank u dat u mij dat toestaat.
Tegen de heer Nugteren wil ik graag het volgende zeggen. Wij hebben de motie gekregen en wij gaan wel wat mee in de gevoelens die er bij de fractie van de SP leven. Terecht is gezegd dat geprobeerd wordt de boel wat meer in z'n

verband te zetten door te kijken hoe dat elders in Nederland gedaan is. Wat ons daarbij opvalt, is dat in de systematiek, bijvoorbeeld als je kijkt naar Overijssel, er wat meer naar zetelaantallen wordt gekeken. Dat zien wij echter niet helemaal terug. Waarom heeft men ervoor gekozen dat niet te doen? Eigenlijk is dat op dit moment de belangrijkste vraag die wij hebben. Er wordt door een aantal fracties duidelijk een beroep gedaan hiermee in te stemmen. Ik ben dan echter wel zo eerlijk, in tegenstelling tot de fractie van de SP, evenals de heer Van Kranenburg voluit te zeggen: meer geld biedt de mogelijkheid dingen te doen die je anders niet zou doen. Wij hebben het geld ook niet nodig, maar dat zou dan ook onze invulling zijn. Graag op dat eerste punt de reactie van de heer Nugteren.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb dit punt een paar weken geleden in het fractievoorzittersconvent aangesneden. Toen is besloten het landelijk te vergelijken. Ik heb ervoor gekozen gewoon een voorstel te doen om überhaupt die discussie rond te krijgen. Ik vind ook, en in die zin wijk ik af van de mening van de heer Van Kranenburg, dat wij volgende jaar een stap moeten zetten, zeker nadat ik de landelijke cijfers heb gezien. Hoe de berekeningsgrondslag precies in elkaar zit? Daarover kunnen wij het nog wel hebben. Ik wil echter wel de afspraak maken dat wij voor volgend jaar iets doen dat wellicht in het totaal in de orde van grootte is van wat het voorstel inhoudt. Hoe dat precies is georganiseerd, is iets waar ik open in sta. Laat ik daar eerlijk in zijn. Bij de voorjaarsnota volgend jaar kunnen wij voor de langere termijn nog wel even kijken hoe wij dat doen. Dit is niet puur uit nood geboren. Wij maken er misschien wel een tweede brochure van. Echter, na het zien van de landelijke cijfers, dacht ik: "Dat is heel dwaas." Ik had er met collega Doornenbal over en eigenlijk hadden wij dit een paar jaar geleden moeten bedenken. Dan was het misschien wat zuiverder geweest qua discussie. Mijn reactie op de opmerking van de heer Van Lunteren is dat ik zeker bereid ben te kijken hoe je dat precies opzet. Ik zou wel voor volgend jaar iets willen starten. Laat ik het zo zeggen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als ik het voorstel zo mag interpreteren, dan zou de heer Nugteren het amendement eventueel wel willen aanpassen door het bedrag te reserveren en de nadere invulling nog even aan te willen houden.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat kan.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan zit ik nog met een laatste punt. Dat is de dekking. Die wordt op dit moment vanuit het voorlopige rekeningresultaat gedaan. De heer Nugteren is altijd voorstander van solide begroten. Dat willen wij ook graag zijn. Het probleem met een voorlopig rekeningresultaat is dat je niet weet waar het uiteindelijk op uit gaat draaien.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat is voorlopig € 3.000.000. Dat is een redelijke zekerheid.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Zoals de heer Nugteren ook zelf altijd probeert zo zorgvuldig mogelijk met allerlei moties en amendementen om te gaan, zouden wij het liefst zien dat daarvoor een goede dekking is. Wellicht dat er zo meteen nog geschorst wordt en dat wij daar nog even naar kunnen kijken. Dat zou het wat gemakkelijker maken voor ons om eventueel in te stemmen met het amendement.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het een zinvolle woordenwisseling is geweest. Ik laat dit thema verder even liggen.
Motie promotie vegetarisch. Het was mevrouw Thieme die met een grote koksmuts op de zaal betrad, zo heb ik begrepen. Mijn vrouw heeft dat waargenomen. Niet op de televisie, want die hebben wij niet, maar op Uitzending gemist of weet ik veel wat. (Hilariteit.)
Het is inderdaad bedenkelijk dat mijn echtgenote de bijdrage van mevrouw Thieme gaat volgen. Over de bijdrage van de heer Slob heb ik haar niet nader gehoord. Dat is wel even jammer. Maar mevrouw Thieme heeft daar een buitengewoon grote indruk gemaakt. Dat heeft ertoe geleid dat wij in huize Van Kranenburg een dag in de week geen vlees meer eten. En dat brengt mij precies tot de

kern van de zaak: laat ieder dat voor zichzelf besluiten. Dus, dat is wat ik daar politiek gezien van zou willen zeggen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het is natuurlijk een keuze die je zelf maakt, maar dat is eigenlijk hetzelfde als met natuureducatie. Daar gaat het ook om kennisverwerving. Het gaat om gedragsbeïnvloeding. Precies hetzelfde zou je kunnen doen wat betreft vegetarisch eten. Uiteindelijk moet je de informatie tot je kunnen nemen, je moet je er bewust van kunnen worden en vervolgens zou je gedrag kunnen veranderen. Dat hoeft natuurlijk niet, het blijft je eigen keuze. Alleen is het zo dat wij dat hele proces kunnen faciliteren. Dat doen wij met natuureducatie en datzelfde zou je met zoiets kunnen doen. Mijn vraag is dan ook: deelt de heer Van Kranenburg onze mening dat je door middel van educatie resultaat zou kunnen bereiken?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de VVD vraagt wel, als dit wordt aangenomen, of de vergaderingen van Provinciale Staten naar dinsdag verschoven kunnen worden. Dan blijft zij in elk geval de keuze houden voor vlees. (Hilariteit.)

De VOORZITTER: Ja, gedeelde smart is halve smart.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Om hier even bij aan te sluiten: het gaat vooral om de eigen keuze die je moet kunnen maken. Ik ben geen vegetariër. Ik houd wel van een stukje vlees: dat durf ik als GroenLinkser te zeggen. Je moet er echter bewust mee om kunnen gaan. Het valt mij op bij statenvergaderingen, en misschien verrast het diner mij vanavond in positieve zin, als je de keuze wilt maken om geen vlees te eten, dat dat in dit huis verrekt moeilijk wordt gemaakt. Er zijn altijd varianten; dat klopt. Maar het valt mij op dat ik kan kiezen uit drie soorten vlees en/of vis en dat er één vegetarische variant is. Dan kan er gewezen worden op het feit dat er wel degelijk groenten zijn...

De VOORZITTER: Met alle respect voor uw bijdrage, mijnheer Fastl, maar ik stel voor dat wij terugkeren naar de begrotingsvergadering. Wij hebben nog een aanzienlijke hoeveelheid onderwerpen te bespreken. Om uit te wijden over het menu van de diners, lijkt mij iets te ver gaan.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg dit, omdat er zoveel commentaar op komt. Blijkbaar zeg ik iets wat aangrijpt. Inderdaad, er is veel groente en ik mag hopen dat ook vleeseters groente nemen. Het aanbod is echter niet heel geweldig en het zou mooi zijn als er wat meer besef zou zijn dat je met een rijkere keuze eerder zult kiezen voor een vegetarische variant.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Zou ik op de woorden van de heer Van Lunteren mogen reageren?

De VOORZITTER: Met alle respect, uw punt is zo duidelijk en u hebt het al zo vaak ingebracht, dat ik denk dat het weinig aan de standpunten verandert.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dit was de eerste keer dat ik wat heb gezegd over vegetarisch eten.

De VOORZITTER: Nou, ik betwijfel dat.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een strikt informele telling, heden bij de broodjes, leverde op: zo'n 80% brie, oude kaas, jonge kaas en allerlei andere soorten kaas en zo'n 20% vleeswaren. Dus wij gaan, naar de mening van sommigen, wel een beetje de goede kant op.
Dan de motie Europa en Jongeren. Ik dank Gedeputeerde Staten voor de reactie daarop. Het college heeft gezegd deze motie over te nemen. Ik trek de motie derhalve formeel in. Dat lijkt mij gepast. Ik zal mij nog verstaan met deze en gene in het kader van de opdracht die ik mijzelf kennelijk heb verstrekt. Wij gaan het zien.
Nog een enkel woord. Dit is het laatste moment waarop ik enigszins ruimte krijg om een kleine toevoeging te geven. Wij wensen het college, de ambtenaren en ook onszelf als Staten, de zegen van de Almachtige toe bij de verdere uitvoering van deze begroting.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil een paar dingen opmerken. Ik begin met de woorden van mevrouw Doornenbal: "Samenwerken op basis van vertrouwen". Die handreiking nemen wij natuurlijk van harte aan. Ik heb gerefereerd aan de handreiking die de heer Balkenende deed tijdens het IPO-congres. Hier wordt dat, zij het op een andere manier, ook gedaan. Wat ons betreft is dat prima en gaan wij op die basis verder. Wij hebben het al ervaren in de voorbereiding van deze statenvergadering dat het op die manier kan en wij hopen dat wij het op die manier ook kunnen voortzetten.

Dan ga ik naar de antwoorden van het college op een aantal vragen en onderwerpen die wij hebben ingebracht. Ik begin bij gedeputeerde Haak. Enerzijds positief, anderzijds negatief. Niet geheel verwonderlijk, denk ik. Fijn, dat zij zo positief reageert op het verhaal ten aanzien van de provincie als middenbestuur en de discussie die wij daarover willen voeren. Ik ben het met de heer Nugteren eens, dat wij even moeten kijken in welke vorm dat precies gegoten kan worden. Dat zal waarschijnlijk ook wel uit die werkgroep van het IPO naar ons toekomen. Ik denk echter dat het ook heel goed is om dit in dit huis binnen Utrecht 2040 en de kerntakendiscussie goed te verweven, zodat wij ook daar helder hebben waarmee wij bezig zijn en dat wij niet alleen maar kijken naar de uitvoering van het beleid, maar ook in welke constellatie wij dat willen vatten.

Dan de jeugdzorg. De reactie van mijn collega Versteeg heeft u mogen ervaren. Daarover waren wij dus wat minder prettig gestemd. Ik denk dat ik moet vaststellen dat de gedeputeerde mij niet heeft kunnen overtuigen met het antwoord op de vraag over de wachtlijsten. Wij zullen daarop bij de bespreking van het auditrapport op 2 november terugkomen. Mocht daar niet iets uit voortkomen waarmee wij goed kunnen leven en wat ons voldoende zekerheid geeft, dan willen wij bij de komende statenvergadering van 23 november alsnog met een motie komen om de financiering van de wachtlijsten voor 2010 zeker te stellen. Wij zijn namelijk heel duidelijk op zoek naar de garantiestelling voor de werkgelegenheid van de mensen die daar zijn aangesteld.

De bedrijventerreinen. De heer Ekkers heeft op een buitengewoon, als ik het zo mag zeggen, schrandere manier geantwoord op onze motie: wij doen al veel en wij doen eigenlijk nog meer dan wij gevraagd hebben. Laat ik het zo stellen dat wij daar heel blij mee zijn. Dat heb ik ook gezegd. Aan de andere kant hebben wij wel de ervaring dat er in het verleden heel veel processen in gang zijn gezet, maar dat die naar onze mening iets te traag gaan. Wij zijn meer van de dadendrang, zal ik maar zeggen. Wij willen de motie als zodanig aanhouden als een soort aanmoediging voor de beoogde opvolger van de heer Ekkers. Laat ik het zo vervatten. Dan kijken wij even hoe het proces gaat en misschien moeten wij begin januari eens even rond de tafel om te kijken hoe wij ervoor staan, of wij er een versnelling op moeten zetten en of wij er nog iets extra's aan moeten doen. Wij kunnen dan kijken hoe wij er voorstaan.

Tegen de fractie van de VVD wil ik zeggen dat ik natuurlijk even zuur was over die second opinion. Het klopt echter: dit is het inbouwpakket en dat is iets anders dan dat je het hele concept ter discussie wilt stellen. Ik tel echter ook mijn zegeningen, zoals ook de fractie van de PvdA dat doet. Wij zullen dat van harte ondersteunen. Het is heel goed daarnaar nog een keer serieus te kijken en te zien of het allemaal niet ietsje goedkoper kan.
Dan het laatste punt: het fractieondersteuningsverhaal. Daarover was net al een interruptiedebat. Laat ik nog een keer herhalen dat wij daar echt behoefte aan hebben. Wij zijn maar met z'n tweeën. Wij werken ons een slag in de rondte. Voor ons zou het heel prettig zijn om wat extra mensen, wat extra handjes, te hebben, die je kunnen helpen met het voorbereiden van het schrijven van notities en dergelijke. Dus, wat ons betreft: van harte ondersteuning voor dit amendement en om daar werk van te maken.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hecht eraan het college te danken voor de reacties op de opmerkingen. Er is naar mijn gevoel op één punt nog wat verdere reactie nodig. Ik had nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de positie van de laagopgeleiden, waarbij ik bijvoorbeeld de bouw- en transportsector heb genoemd, die door de crisis extra kwetsbaar zijn. Ik zou graag weten hoe het zit met de cijfers om te kijken of wij even-

tueel als provincie daarbij een ondersteunende rol kunnen vervullen. Ik zou daarop graag nog een inhoudelijke reactie willen ontvangen.

Het tweede punt dat ik aan de orde wil stellen betreft amendement A3. Dat is het amendement over de fractieondersteuning. Over het gevoel dat door collega Nugteren is verwoord, dat de brochure van de laatste centen is betaald, kan ik zeggen dat het rapport 'Van dodelijk stof' dat ook was. Je doet dat echter omdat je denkt dat je op die manier een relevante bijdrage aan de bestuurlijke kwaliteit levert. In die zin lopen wij als fractie elk jaar wel aan tegen de grenzen van de middelen, waarover wij kunnen beschikken. Dus, gewoon uit praktische overwegingen zijn wij voor het amendement dat voorligt. Wij zijn ook medeondertekenaar daarvan.

Als derde punt wil ik aandacht geven aan de motie over het debat over de bestuurlijke herinrichting. Die motie achten wij terecht. De kanttekeningen die erbij gemaakt zijn eveneens. Wij moeten daar echter wel wat mee doen, zij het dat ik de hele gang van zaken wat merkwaardig vind. Wij hebben, zo dacht ik, aan het begin van deze kabinetsperiode heel bewust bestuurlijk gekozen voor een Randstad Urgent Programma, juist om eindelijk eens af te zijn van dat geëmmer en dat gemier over de bestuurlijke herinrichting, waar je het natuurlijk nooit over eens dreigt te worden. Daarin kun je je energie eindeloos steken, maar dat schiet allemaal niet veel op. Wij zijn nu nog maar halverwege de periode en toch wordt die discussie opnieuw aangezwengeld. Ik vind dat merkwaardig. En dan zeg ik het buitengewoon onderkoeld en eufemistisch.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bisschop zegt dat het hem verbaast dat die discussie nog steeds wordt gevoerd. Hij moet zich ook realiseren, en ik hoop dat hij dat doet, dat met Randstad Urgent er eigenlijk een stopmiddel is gerealiseerd, waarbij gedacht werd dat de discussie voorbij zou zijn. Als wij echter kijken naar de manier waarop vanuit het Rijk, en met name vanuit de ministeries, wordt gehandeld en wordt gereageerd op hoe de provincie zou moeten functioneren, waarbij ik het heb gehad over de decentralisatie van taken, dan werkt dat dus niet. Dan is het niet een instrument, waarvan wij verwacht hadden dat het tot die oplossingen zou leiden.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Het bezwaar dat ik probeer te verwoorden, is het volgende. Je hebt twee jaar geleden die afspraak gemaakt, je bent twee jaar onderweg en het traject is nog nauwelijks uitgestippeld en dan vallen wij alweer terug op die oude discussies. Ik zou zeggen, laten wij gewoon het bestuurlijke verstand hebben om te zeggen: "OK, het gaat zoals het gaat, wij hebben onze conflicten over competenties en over weet ik het allemaal, maar wij parkeren de discussie in elk geval één kabinetsperiode." Dat zou mijn insteek zijn. Dan heb je in elk geval een alternatief traject de volledige kans gegeven. Nu loop je het risico dat je een alternatieve route die je wilt bewandelen om juist dit soort redelijk vruchteloze en heel veel energie vergende discussies te voorkomen, al op voorhand de adem afsnijdt. Dat vind ik niet verstandig.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zeg je daar feitelijk niet mee dat de heer Franssen, voorzitter van het IPO, ongelijk heeft?

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb zijn voordracht niet gehoord, ook niet via Uitzending gemist. Ik kan er inhoudelijk niet over oordelen, maar ik vind het wat voorbarig om dit thema op dit moment aan de orde te stellen. Je bent het traject bewust ingegaan om dit soort discussies even te parkeren. In die zin vind ik het wat prematuur. Wij moeten erop reageren nu de zaken zo liggen op de wijze zoals in de motie is verwoord, met inachtneming van de kanttekeningen die door collega's zijn gemaakt.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nog even iets over het vorige punt. De heer Bisschop koppelt dat aan het traject dat wij niet afgelopen hebben. Nu het Rijk al die ambtelijke werkgroepen aan het werk zet met een bezuinigingstaakstelling van 25%, hebben wij toch een heel andere situatie?

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, zeker als die bezuinigingstaakstellingen op voorhand de provincies betreffen. Of je daaraan

al de discussie over de toekomst van de provincie moet koppelen of dat je dat als provincie zelf moet doen, is iets waarbij ik mijn aarzelingen heb.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Anders wordt het voor ons beslist, zo heb ik al uit heel veel hoeken gehoord. Ik denk dat wij er gewoon niet omheen kunnen.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het IPO dan een andere taak kan hebben dan de positie van de provincie zelf te bediscussiëren en wat fermer uit de hoek zou mogen komen in de richting van het Rijk. Dat zeg ik als deeluitmakende van het middenbestuur, als medeoverheid. Als het erom gaat dat mevrouw Fokker daarmee een stuk zorg wil verwoorden, dan deel ik dat. Daarin vinden wij elkaar. Als je kijkt hoe de bestuurlijke ontwikkelingen verlopen in ons land, hoe de discussies verlopen enzovoort, dan word je er niet vrolijk van. Dat ben ik met mevrouw Fokker eens. Of het wijs is, is vers twee. Daar zet ik dus mijn vraagtekens bij.

Dan de kerntakendiscussie. Net voor de zomer is een opdracht richting Gedeputeerde Staten gegaan. Vervolgens is daarbij afgesproken dat wij even deze begrotingsbehandeling zouden afwachten om de vervolgstappen te zetten. De eerste vervolgstap is dan een plan van aanpak. De ad hoc commissie Kerntaken is daarover al geïnformeerd. Daaraan is vandaag al door sommigen gerefereerd. Volgende week maandag is de eerste bespreking over het plan van aanpak door de commissie Kerntaken. Wij proberen er dus de vaart in te houden, zodat volgend voorjaar helder is welk type provincie ons voor ogen staat, zodat dat een rol kan spelen in de begroting 2011 en dan kan het ook een relevante discussie krijgen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb in de schorsingsperiode contact gehad met de gedeputeerde over de motie over het onderzoek naar peilschotten. Naar aanleiding daarvan zou ik onze motie graag willen aanhouden. De gedeputeerde heeft aangegeven erop toe te zullen zien dat de waterschappen ervoor zorgdragen dat ook de kleine wateren vispasseerbaar worden gemaakt en dat er, op korte termijn, een oplossing gezocht wordt voor de peilschotten. Mocht ik het niet correct weergeven, dan hoor ik het graag van de gedeputeerde. Als het inderdaad zo is, dan ga ik ervan uit dat het op die manier in gang gezet wordt en dat er een oplossing gezocht zal worden. Dan is de motie tegen die tijd overbodig. Ik houd de motie voor de zekerheid echter nog even aan.

Wat betreft de motie Vegetarisch verrast het mij dat ik de indruk heb gewekt het er al heel vaak over gehad zou hebben. Ik heb het wel vaak gehad over biologisch. Het is echter wel goed te horen dat men de indruk heeft dat ik het er wel vaker over heb gehad. Voor mij is het nog redelijk nieuw. Ik krijg de indruk dat het op sommigen nogal bedreigend overkomt. Ik kijk even naar de heer Van Lunteren. Hij hoeft zich daarover niet ongerust te maken. Het gaat mij er niet om dat wij hier een besluit nemen, waarbij wij voor iedereen bepalen wat men eet. De motie was er juist op gericht om mensen te informeren en bewust te maken. Vervolgens kunnen mensen zelf die individuele afweging toepassen: het woord dat de gedeputeerde ook gebruikte. Juist door informatie en door educatie kun je die individuele afweging mogelijk maken. Om die individuele afweging te faciliteren wilde ik de motie indienen. Ja, zoals ik al zei: het is vergelijkbaar met natuureducatie. Daar speelt zich eenzelfde proces af. Dat is wat wij graag willen faciliteren. Het is onmogelijk ieders keuze te bepalen, maar wij kunnen het wel voor anderen gemakkelijker maken om een bepaalde richting op te gaan. Deze motie wil ik straks dus wel graag in stemming hebben.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een'-isme-gevoel'. Allerlei punten worden door de verschillende fracties ingebracht en dat past allemaal bij hun achtergrond. En zo doen wij de algemene beschouwingen. CDA: een prachtig verhaal, warm, menselijk, het klopt helemaal. Hulde, maar tegelijkertijd maalt er dan iets door mijn hoofd: dit zijn de rituelen, de riten. Dit, terwijl wij het tegelijkertijd hebben over een mogelijk al verdwenen provincie. Natuurlijk is die provincie nog niet verdwenen; daar zijn wij zelf bij. Wij zijn ook heel actieve actoren in wat het mogelijk moet gaan worden. Ruimtelijke ordening, verkeer en al die punten zijn genoemd. Wij hebben het over een structuurvisie, mogelijk in de

toekomst. Wij hebben het ook over onze eigen rol en de beloning daarin. Ik heb het altijd een uiterst vreemde zaak gevonden dat statenleden € 1000 bruto per maand krijgen als ondersteuning. Als je het echt goed zou willen doen en wat voor tijd je daarvoor vrij zou willen maken, dan is het in geen verhouding. Wij zitten dus eigenlijk in een heel rare situatie. In die zin, zou ik als tiende en laatste van het hele stel, willen oproepen met elkaar eens een idee, een sterk beeld neer te zetten: hoe zouden wij als Staten dan werkelijk die burgers – daar doen wij het voor – zo kunnen bedienen en een zodanige inzet kunnen hebben dat wij, alle 47 mensen, met elkaar, objectiverend, komen tot wat wij dan eigenlijk willen en wat wij goed vinden. Wij hebben een heleboel dossiers en een paar punten, komma's of zinnen veranderen wij, maar dat zijn de grote lijnen. In hoeverre kan een provincie op een bepaald moment zeggen: "Die trendbreuk, dat gaan wij echt anders doen." Daarin staat het betrekken van mensen heel centraal. Ik snap ook niet wat de fractie van de SP zegt: op het moment dat er meer ondersteund zou worden, dan moet je ook naar die mensen toe. Dat kost gewoon man- of vrouwuren. Die moet je op dat moment dan ook inzetten. In die zin zouden wij en ook de mensen die roepen dat dit pijn gaat doen, vanuit het veld, de burgers, moeten kunnen komen tot fine tuning en objectivering van wat er eigenlijk speelt. Daarin moeten wij onze eigen bestuurscultuur proberen te gaan vinden. Dus: hoe coördineer je initiatieven? Niet alleen vanuit één partij, maar mogelijk met elkaar. Die integrale afweging. Wij hebben het geprobeerd met de herindelingen. Dat waren fantastische bijeenkomsten, maar als je aan de andere kant dan ziet hoe dat geland is, dan leidt dat tot een aantal vragen: wat zijn nu de hoofdlijnen geweest, wat zijn onze basisuitgangspunten?
Komen tot nieuwe scenario's. Volgens mij moeten wij dat proberen op te starten voor 2011. Wat niks afdoet aan het harde werken dat iedereen op dit moment doet, de crisis komt er nog eens overheen. Volgens mij is er ontzettend veel werk aan de winkel.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan kort zijn: één toezegging nog richting de fractie van de VVD, namelijk inzicht te krijgen in de structurele meerjarige subsidies. De heer Van Lunteren sprak daar vanochtend over. Ik dacht dat ik dat al toegezegd had. Het komt er in elk geval aan. Overigens is dat ingewikkelder dan men zo op het eerste gezicht zou denken. Maar goed, er zal aan gewerkt worden.
Tegen de heer Nugteren zeg ik dat het verschil van inzicht blijft. Ik hoop echter dat hij ervan overtuigd is dat ook Gedeputeerde Staten de noodzaak tot bezuinigen zien. Wij hebben daar nadrukkelijk bij gezegd dat het Rijk nog komt met voorstellen en dat wij als provincie met de Staten nog die kerntakendiscussie en de 2040-discussie moeten voeren. Wij proberen bovendien serieus die € 100.000.000 ter beschikking te stellen. Daaraan wordt hard gewerkt en ik hoop dat wij met concretere voorstellen kunnen komen bij de voorjaarsnota 2010.
Tegen de heer Van Kranenburg zeg ik dat de Vrede van Utrecht en de leerstoel door Provinciale Staten zijn ingesteld. Wat dat betreft is het goed dat wij de dames op de tribune erbij betrekken. Zij houden het overigens nog steeds vol om hier te zitten. Dat vind ik heel moedig, moet ik zeggen.

De VOORZITTER: Dat verdient een hoofdprijs.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Drie punten. In omgekeerde volgorde. Ik begin bij de heer Bisschop. Hij zegt dat de crisis de nodige gevolgen heeft voor mensen in de bouw- en transportsector. Ik ben er in mijn eerste termijn al even op ingegaan in relatie tot science parken, werkgelegenheid en dat soort zaken. Het is inderdaad een probleem. Ik kan hierover niet meteen cijfers noemen, maar die cijfers worden de heer Bisschop toegestuurd. Wij doen hieraan wat wij hieraan kunnen doen en dat doen wij in overleg met de Kamer van Koophandel en VNO-NCW.

Het tweede punt betreft Haarzuilens. Mevrouw Doornenbal sprak daarover. Ik vind dat de onzekerheid zo kort mogelijk dient te duren, wat dat vervolgens ook betekent. Wij hebben de afspraak dat wij geen mogelijkheden laten afvallen, in elk geval tot het eerste overleg van het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Dat is volgende week dinsdag, 3 november. Ik hoop dat daarna de onzekerheid zo kort mogelijk zal duren. Meer kan ik er niet over zeggen. Ik houd het even op een procedureel antwoord.

Het derde punt betreft de recreatieschappen. Dat is een heel lang verhaal. Ik zal hier echter geen lang verhaal houden. Destijds hadden de recreatieschappen heel veel tekorten. In de vorige statenperiode is, onder leiding van de PvdA-gedeputeerde, een onderzoek gedaan door Berenschot hoe je de recreatieschappen met name commerciëler zou kunnen laten draaien. Dat is heel iets anders dan wat mevrouw Fokker veronderstelde in de eerste termijn. Daar is dus naar gekeken en het blijkt dat er soms mogelijkheden zijn om zaken wel commerciëler te laten draaien en soms is dat minder het geval. Op het moment dat je de zaken bijvoorbeeld op de Heuvelrug commerciëler zou willen laten draaien, ben je gebonden aan de mogelijkheden die er zijn vanuit natuur en landschap. Die zijn er overigens maar zeer beperkt. Dat betekent dat er een spanningsveld blijft zitten. Het uitgangspunt is wel dat de recreatieschappen moeten proberen zoveel mogelijk hun eigen broek op te houden. Dat lukt lang niet altijd. Een voorbeeld. Als je het hebt over het Henschotermeer en er is een slechte zomer geweest, dan leidt dat tot minder bezoekers en dus tot een tekort. Dan roepen de gemeenten: dat moet de provincie maar betalen. Het is echter zo dat wij een afspraak hebben over een bepaalde verdeelsleutel en wij moeten het met elkaar oplossen. Ik denk dat er nog heel wat discussies zullen gaan komen over recreatieschappen, maar enige commercialisering zal zeker niet uitgesloten moeten worden.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Fokker heeft gelijk dat er nog een vraag over de NV Utrecht tussendoor geglipt was. Daar zal ik nog een antwoord op geven. Bij de besluitvorming over de NV Utrecht hebben wij inderdaad allemaal, de provincie Utrecht en alle andere deelnemers aan de NV Utrecht, dat er een zware binnenstedelijke opgave in Utrecht ligt. Dat willen wij allemaal met elkaar, maar er zit ook een zware financiële component aan vast. Het is volstrekt helder dat die zware financiële component op dit moment spannend is. Het is spannend aan rijkszijde; je ziet een afbouw van rijksmiddelen. Het is ook spannend aan onze zijde; wij gaan er weliswaar zelf over, maar als je kijkt met het langetermijnperspectief naar de komende jaren, verwachten wij dat het niet gemakkelijker zal worden om als provincie Utrecht meer geld te geven aan de binnenstedelijke opgave, hoe belangrijk wij die opgave ook vinden. Dit college vindt dat heel belangrijk en vindt het ook heel belangrijk dat wij daarvoor veel geld over hebben, maar het is niet te verwachten dat wij de komende jaren daarvoor veel extra middelen hebben. Nu is er op rijksniveau wel aandacht voor, eigenlijk op twee manieren. Er is in het vorige bestuurlijke overleg, MIRT, een zogenaamde 'stuurgroep onorthodoxe maatregelen' ingesteld. Het is inderdaad een verschrikkelijke term. Die stuurgroep moet nadenken over de vraag hoe je die binnenstedelijke opgave kunt versnellen en verbeteren zonder dat het direct financiële middelen kost. Via rijksbeleid, marktpartijen, maar ook dingen die op dit moment in al die beruchte en beroemde commissies worden besproken, kun je in de woningmarkt – er komen ook zaken als hypotheekrenteaftrek aan de orde – maatregelen nemen die die binnenstedelijke opgave moeilijker of makkelijker maken zonder dat ze per se rijksgeld kosten. Ten tweede heeft men bij het ministerie van VROM uitdrukkelijk gezegd dat er wordt gewerkt aan een dossier, waarbij aan het begin van een volgende kabinetsperiode geprobeerd moet worden financiële claims neer te leggen. De binnenstedelijke opgave in dit deel van de noordvleugel van de Randstad is een van die grote financiële claims, die nog wel tot honorering moet komen. Die twee sporen moeten dus leiden tot een versnelling en verbetering van de binnenstedelijke opgave. Laat duidelijk zijn dat dat niet ideaal is; dat vind ik. Er zijn echter geen echte ruimtelijke alternatieven. De discussie in de NV en de discussie op rijksniveau betekenen niet dat wij weer gaan praten over andere alternatieven, want ten eerste zijn wij het als Rijk en regio eens over de zware inzet op de binnenstedelijke opgave en ten tweede hebben wij geconstateerd dat de traditionele manier van het bedrijven van ruimtelijke ordening in Nederland – dat wil zeggen dat je met elkaar steeds verder de wei ingaat om nieuwe woon-/werklocaties te realiseren – eigenlijk net zo duur is als de binnenstedelijke opgave. Dat heeft met name te maken met die zware infrastructurele component, die je ook moet meerekenen. Dat hebben wij in het verleden nooit gedaan. Wij merken elke dag de gevolgen daarvan. Dus, uitleg lijkt soms goedkoper, maar is het, als je het goed bestudeert, niet.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Is de gedeputeerde optimistisch over de haalbaarheid van de NV Utrecht? Hij zegt dat er claims neergelegd worden bij het nieuwe kabinet, maar dat is nog ruim anderhalf jaar verder. Ik wil er van de gedeputeerde graag een oordeel over horen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij ben je in dit vak altijd optimistisch. Daarnaast geloof ik dat je in de ruimtelijke ordening de langetermijnkeuzes als overheden met elkaar maakt. Als wij met elkaar in deze regio besloten hebben samen met het Rijk zwaar op die binnenstedelijke opgave te gaan zitten, dan gaat dat gebeuren, ongeacht of je elke euro daarbij zou kunnen financieren. Ik geloof dat het besluit dat wij 'binnenstedelijk' voorrang willen geven, betekent dat wij ons daarvoor maximaal willen inzetten. Dat betekent ook dat dit gerealiseerd wordt, ook al zul je daarvoor niet vandaag, in de huidige economische situatie, elke euro bij elkaar kunnen krijgen. Ik ben dus niet somber over de ruimtelijke keuzes, het langetermijnperspectief, tot 2030 die in de NV Utrecht zijn gemaakt, ondanks de financiële belemmeringen die wij daarin nu aantreffen.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Motie M2 van de fractie van de PvdA en anderen. De tekstwijziging heeft het collegestandpunt niet doen veranderen, omdat het college dat de verantwoordelijkheid blijft vinden van gemeenten en organisaties. Bovendien wordt binnen de Sociale Agenda al veel kennis over het diversiteitsbeleid verspreid. Tegen die achtergrond ontraden wij ook deze 'motie nieuwe stijl'.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben onderling overlegd. Wij willen de motie intrekken en in de commissie BEM hierover verder discussiëren. Ik heb begrepen dat er wel steun is om dit binnen de provincieorganisatie als beleid in te voeren. Misschien is er dan ook meer helderheid over wat wij met de aanbevelingen van Alleato doen.

De VOORZITTER: Ik constateer dat motie M2 is ingetrokken.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een punt dat door de fractie van de PvdA nog even teruggehaald is, betreft de € 1.000.000. Om verwarring te voorkomen, nog even het volgende. Wat ik gezegd heb, is dat wij het programma Utrechtse Jeugd Centraal uitvoeren. Wij hebben bijvoorbeeld die jaarlijkse audit om te kijken of het nog goed gaat. Daaruit zou gemakkelijk kunnen volgen dat wij op een goed moment zeggen: "Dat, als startstuk, voeren wij niet verder uit, want dat heeft geen nut." Als er € 1.000.000 overblijft in dat programma, wordt het op die manier besteed. Blijft het niet over, dan komt het elders uit het programma. Dus in principe wordt het uitgevoerd.

Dan de fractie van D66: financiering wachtlijsten. Waar het eigenlijk om gaat, zoals ik al heb gezegd,is het volgende. De budgetonderhandelingen met het Rijk zijn nog niet afgerond, maar de discussie lijkt er wel op uit te lopen dat wij er goed uitkomen en dat wij er niet op achteruit zullen gaan. Dat betekent nog niet dat je daarmee die wachtlijsten opgelost hebt of definitiéf opgelost hebt. Mevrouw Versteeg is dat gelukkig met mij eens. Daarvoor is het hele programma Utrechtse Jeugd Centraal bedoeld, want daarvoor heb je een kwaliteitsslag nodig.
Mij is helemaal niets bekend over risico's voor het personeel van Bureau Jeugdzorg. Dat is echt nieuws wat mevrouw Versteeg mij hierover vertelde. Dat lijkt mij ook niet terecht, ook gezien wat wij bijvoorbeeld in het AMK stoppen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag een vergelijking willen maken: als er niet geklaagd wordt over een bedrijf, wil dat nog niet zeggen dat er geen klachten zijn. Analoog daaraan: ik heb met mensen uit het veld gesproken. Zij wisten van deze motie en riepen al: dat zou mooi zijn. Dus wellicht zijn er verwachtingen gekweekt. Ik zal deze personen persoonlijk benaderen en zeggen: als er een probleem is, neem dan contact op met de provincie en ga niet zitten wachten tot wij wat doen. Wellicht is het een misverstand. Laten we hopen dat er geen probleem is, want dan hoeven wij ook niks op te lossen. Wat betreft de motie, ook gezien het debat en dat wij er nog over gaan spreken, overwegen wij er nu niks mee te doen. Wij hebben de motie echter niet voor niks opgesteld. Ik heb andere signalen. Laten

wij hopen dat er geen probleem is. Ik zal zeker nog gaan informeren.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat lijkt mij prima.
Tot slot de opmerking van de heer Bisschop over de bestuurlijke organisatie. Zolang ik in de Staten heb gezeten, vanaf 1991, wordt die discussie gevoerd. Dat ben ik volstrekt met de heer Bisschop eens. Ik weet niet of wij er zoveel verder in gekomen zijn. Feit blijft dat als die discussie ineens heel actueel wordt – en dat is gebeurd – dan kun je niet stil zitten en afwachten.

De VOORZITTER: Ik kijk even naar de heer Nugteren of hij nog wat wil doen met amendement A3.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Zeker. In het verlengde van het gesprek dat ik had met collega Van Lunteren, heb ik een nieuwe tekst gemaakt. Die wijkt niet heel veel af van de bestaande tekst. Ik heb de tekst netjes uitgeschreven, dus die zou nog even gekopieerd kunnen worden. Dat is wellicht beter, omdat het amendement in zijn geheel gelezen moet worden.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij even schorsen en het amendement laten kopiëren. De vergadering is geschorst.

Schorsing van 15.30 uur tot 15.36 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Het amendement A3 is inmiddels amendement A4 geworden. Het besluit valt uiteen in vier delen.

Amendement A4 (gewijzigd) (GL): fractieondersteuning

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter bespreking van de begroting 2010 en gehoord de discussie in de staten;

besluiten:
toe te voegen aan het conceptbesluit 1:
1. te reserveren voor de periode 1 januari 2010 tot en met het 1e kwartaal 2011 een bedrag van € 125.000 ten behoeve van fractie- en statenledenondersteuning;
2. dit bedrag ten laste te brengen van stelpost nieuw beleid;

verzoeken het college
3. de Staten voor 1 januari 2010 in overleg met het fractievoorzittersconvent te komen met een voorstel hoe deze € 125.000 in te zetten;

verzoeken tevens:
4. het college om in overleg met het fractievoorzittersconvent bij de voorjaarsnota 2010 te komen met een voorstel voor de fractieondersteuning voor de volgende zittingsperiode, dat aansluit op het landelijke beeld.

Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. Het amendement is inmiddels vermenigvuldigd en rondgedeeld.
Dan gaan wij over tot de besluitvorming over de amendementen. Ik stel aan de orde amendement A1. Het amendement wordt gehandhaafd.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A1. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de PvdD.

De VOORZITTER: Amendement A2 is ingetrokken. Dan stel ik het amendement A3 in gewijzigde vorm aan de orde. Dit is nu amendement A4. Dit gaat over de fractieondersteuning.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van het CDA vindt dat in tijden van bezuinigingen en recessie, waarbij wij van iedereen vragen de broekriem aan te halen, dit geen goed signaal is. Wij zijn tegen het amendement.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn voor dit amendement. Wij willen nog zeggen dat wij vinden dat er meer budget zou moeten komen om een fatsoenlijk personeelsbeleid te kunnen voeren voor fractiemedewerkers.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten amendement A4. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van het CDA en de SP.

De VOORZITTER: Dan kom ik toe aan het besluit zelve, de besluiten 1 tot en met 10. Mag ik concluderen dat de Staten in algemene zin wensen in te stemmen met deze programmabegroting 2010?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Mooi Utrecht stemt tegen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij stemmen in met de begroting, want het werk moet gedaan worden. Wij maken een uitzondering voor besluit nummer 8, waarbij wij de aantekening willen maken dat wij daartegen zijn.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik had oorspronkelijk ook een voorbehoud willen maken bij punt 8, maar aangezien ik mijn amendement heb ingetrokken, is het consequent dat ik dat voorbehoud niet maak.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik verwijs kortheidshalve naar mijn stemverklaring bij de voorjaarsnota ten aanzien van een aantal posten dat ik om principiële redenen niet wil steunen.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij willen instemmen met deze begroting. Wij willen bij de voorjaarsnota een definitief oordeel vellen over de uitwerking van de bezuinigingen.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel, met de aantekening dat de fractie van Mooi Utrecht geacht wordt tegengestemd te hebben, de fractie van D66 geacht wordt gestemd te hebben tegen beslispunt 8 en de fractie van de SGP een voorbehoud maakt tegen de door haar genoemde onderdelen van de begroting.

De VOORZITTER: De moties M6 en M8 zijn aangehouden. De andere moties zijn ingetrokken. Wij hebben nog twee moties af te handelen. Als eerste motie M1, die gewijzigd is in motie M1A, betreft exploitatie duurzame pleisterplaatsen Haarzuilens.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M1A met algemene stemmen.

De VOORZITTER: Dan stel ik aan de orde motie M7, de 'motie vegetarisch'.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een stemverklaring geven. Wij vinden dit op zich een sympathieke motie. Onze minister Cramer roept steeds op te matigen met de vleesconsumptie, maar in die zin vinden wij het ook echt een rijkstaak en zullen wij de motie niet steunen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Een toelichting. Aangezien het slechts de promotie betreft, kunnen wij voor deze motie zijn.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een motie om op te vreten, zou ik zeggen. Maar wij zijn toch vanuit onze sociaal-liberale principes tegen deze motie. Wij stellen de keuzevrijheid voorop.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dit lijkt mij echt een taak die is weggelegd voor de brancheorganisatie van vegetarische winkels en dergelijke. Dit moeten wij als provincie niet doen.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M7. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks en de Partij voor de Dieren.

Statenvoorstel wijziging belastingverordening Provincie Utrecht

Statenvoorstel Nota reserves en voorzieningen

Statenvoorstel Beleidsevaluatie en –monitoring

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen.

Statenvoorstel Evaluatieonderzoek CliëntenBelang

Mevrouw NAP (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen instemmen met het voorstel. Wij hebben verder geen behoefte aan spreektijd.

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt een statenvoorstel Evaluatieonder-

zoek CliëntenBelang. Het is een goed evaluatierapport over een organisatie die zich in de afgelopen drie jaar heeft ontwikkeld uit zes afzonderlijke organisaties, die opkomen voor cliëntenbelangen. Dat is een niet-gemakkelijke taak, maar CliëntenBelang is goed op weg daarin een goede prestatie neer te zetten.
Het evaluatierapport geeft een aantal concrete suggesties voor verbeteringen, zaken die beter zouden kunnen, zowel aan de kant van CliëntenBelang Utrecht als aan de kant van de rol van de provincie, o.a. als opdrachtgever. Die aanbevelingen dienen opgevolgd te worden. Dat is de bedoeling.
Gedeputeerde Staten stellen voor de subsidie voor CliëntenBelang te continueren. De fractie van de VVD ondersteunt dit voorstel. Echter, in het voorstel van Gedeputeerde Staten zit een onderdeel waarbij wordt voorgesteld dat CliëntenBelang Utrecht een deel van de gemaakte winst niet terug hoeft te geven, iets wat normaal gesproken wel een onderdeel is van de subsidieverordening. Gedeputeerde Staten stellen voor CliëntenBelang de gemaakte winst te laten behouden voor de professionalisering. Met dat onderdeel van het besluit wil de fractie van de VVD niet instemmen vanwege de rechtsongelijkheid. Dat zou namelijk betekenen dat de ene de winst wel moet teruggeven en de andere niet. De tweede reden is dat dit een precedentwerking kan geven voor andere organisaties die gesubsidieerd worden. Wij stellen Gedeputeerde Staten dus voor de professionalisering van CliëntenBelang Utrecht in overleg met hen te regelen op een andere manier. Wij hebben een amendement opgesteld om dat deel, het niet terug hoeven geven van de winst, uit het besluit te halen en alleen de rest te ondersteunen. Ik dien het amendement hierbij in.

Amendement A5 (VVD): statenvoorstel Evaluatieonderzoek CliëntenBelang Utrecht

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van statenvoorstel PS2009WMC13;

besluiten:
het voorstel over te nemen, met uitzondering van het onderdeel:
- t.b.v. professionalisering (aanbeveling 3) ten eerste in 2009 tijdelijk een externe organisatiedeskundige te faciliteren en ten tweede de egalisatiereserve over 2008, 2009 en 2010 voor CBU vrij te stellen om te werken aan de aanbevelingen ter professionalisering (voorstellen van CBU).

Toelichting:
Volgens de algemene subsidieverordening kan – bij het maken van winst – tot 10% van de subsidie, zoals die is vastgesteld voor het tweede jaar, voorafgaand aan het betreffende jaar worden behouden. Bovengenoemd onderdeel van het statenvoorstel houdt in dat er wordt afgeweken van het subsidiebeleid van de provincie, namelijk dat de gemaakte winst in dit geval kan worden besteed aan professionalisering.
Dat is ongewenst vanuit het oogpunt van rechtsgelijkheid. Ook andere door de provincie gesubsidieerde instellingen zullen een beroep gaan doen op het niet toepassen van korting op de winst. De VVD wil geen precedentwerking.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw PENNARTS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Over de systematiek van het teruggeven van geld zegt mevrouw Alsem dat dit ongelijkheid en precedentwerking kan oproepen. Gaat het wat dat betreft over het principe hoe omgegaan moet worden met subsidies en dat het zo zou kunnen zijn dat het opleidingsbudget door de provincie uit een potje gehaald zou kunnen worden?

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het betreft in dit geval vooral het voorkomen van precedentwerking, dus het handhaven van de subsidieverordening. Dat is voor ons nummer één. Ik hoor van Gedeputeerde Staten graag welk alternatief zij eventueel hebben voor de professionalisering. Daar laten wij ons nu verder nog even niet over uit.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij waren aangenaam verrast door het rapport dat Lysias heeft gemaakt en aangenaam verrast

door de conclusies die daaruit werden getrokken. In nog geen drie jaar tijd, een fusie tussen zes organisaties, die allemaal op basis van het belang van cliënten zich georganiseerd hadden. De conclusies die daaruit getrokken zijn:

- dat er nu al een goede organisatie staat;
- professioneel gericht;
- de cliënten worden op goede wijze vertegenwoordigd;
- CliëntenBelang Utrecht heeft een plek veroverd in de provincie.

Ik heb het al eerder gezegd en ik doe dat hier graag nog een keer: ik vind dat een compliment waard voor die organisatie.
De zeven aanbevelingen die in het rapport staan, worden volgens mij door Gedeputeerde Staten maar gedeeltelijk voorzien van acties. Dat is jammer, want het zijn allemaal waardevolle aanbevelingen. Ik loop ze even langs.

- Het betreft de subsidierelatie provincie - CliëntenBelang. Die moet verbeterd worden door een betere afstemming tussen de verwachte bijdrage aan het provinciaal beleid enerzijds en het meer SMART-formuleren van te leveren prestaties anderzijds. Daarover wordt in het GS-voorstel het een en ander gezegd.
- Het bereiken van jongeren en allochtonen verbeteren. Ook daarover wordt wat gezegd, namelijk dat dit in gesprek wordt gebracht met CliëntenBelang.
- De bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de accountantmanager bij de provincie: idem dito.
- Interne verbeteringsmaatregelen bij CliëntenBelang te treffen, zoals een meerjarig scholingsplan, een ICT-plan en het evaluatiesysteem.
- De kwetsbaarheid en de aansturing van de or ganisatie verkleinen.

Dat zijn vijf aanbevelingen uit het Lysias-rapport, waarover het een en ander gezegd wordt. Ook over het professionaliseren wordt wat gezegd.
Ik kom daarop zo nog terug. Als ik dan kijk naar wat over deze aanbevelingen gezegd wordt, dan kunnen wij ons daarin vinden. Wij kunnen ons, in tegenstelling tot de fractie van de VVD, ook vinden in het feit om bij de definitieve vaststelling van de subsidie 2008 het bedrag van, afgerond, € 30.000 niet terug te halen, maar bij CliëntenBelang te laten zitten om daarmee die professionaliseringsslag te kunnen maken. Wij zijn niet bang voor een precedentwerking. Het is, zoals de gedeputeerde in de commissie al zei, een bijzondere, eenmalige situatie in verband met het afronden van het subsidieproces. Als ik mij goed herinner, is zo'n zelfde situatie al eens voorgekomen bij de subsidiëring en de afrekening ervan aan Alleato met toentertijd hetzelfde argument, namelijk dat die nieuw gefuseerde organisatie dit nodig had om verder haar positie te verstevigen. In die zin zijn wij niet zo bang voor een precedentwerking.

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een vraag aan de fractie van de PvdA: is zij bereid het amendement te steunen, omdat dat puur uitgaat van het voorkomen van een precedentwerking?

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als ik zeker weet dat dat bedrag van ongeveer € 30.000 teruggaat naar CliëntenBelang, op wat voor manier dan ook, dan zou ik dat kunnen steunen. Zoals het echter nu door Gedeputeerde Staten wordt voorgesteld, lijkt mij dat de gemakkelijkste methode en een methode waaraan geen precedentwerking zit. Ik heb net al gezegd hoe dat zit en hoe dat in het verleden gegaan is.

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Pollmann zegt dat hij denkt dat er geen precedentwerking van uitgaat. Wij leggen echter juist aan Gedeputeerde Staten voor om die dingen te scheiden. Wij kunnen Gedeputeerde Staten vragen op een andere manier eventueel een voorstel te doen voor die professionalisering. Wij zeggen: "Wees duidelijk over het voorkomen van precedentwerking."

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Is mevrouw Alsem het met mij eens dat het bedrag van €30.000 naar CliëntenBelang gaat, juist vanwege die professionaliseringsslag die zij nog moet maken en die ook wordt aanbevolen door Lysias?

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou mij kunnen voorstellen dat het een nieuw voorstel wordt, waarnaar wij kunnen kijken in de commissie. Uiteraard moet daarvoor een dekking komen. Wij stellen voor dat gesplitst te bekijken.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik stelde mevrouw Alsem een andere vraag. Daarop geeft zij geen antwoord. Is zij het eens met dat bedrag van € 30.000 aan CliëntenBelang voor de professionalisering?

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat antwoord zal afhangen van de gevonden dekking voor die € 30.000.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Die dekking vinden wij terug in het rekeningoverschot van 2008. Simpel.

De VOORZITTER: De standpunten lijken mij helder. Laten wij nog even het antwoord van de gedeputeerde afwachten.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De aanbevelingen waarop niet wordt ingegaan met concrete toekomstgerichte acties, zijn de eerste twee aanbevelingen in het Lysias-rapport. Ik zeg heel nadrukkelijk: toekomstgerichte acties. Natuurlijk wordt er wel gereageerd op deze aanbevelingen, maar enkel door de huidige stand van zaken weer te geven. De eerste twee aanbevelingen gaan over subsidiëring, onafhankelijkheid, marktwerking en, in het kader daarvan, het maken van meerjarenafspraken met CliëntenBelang Utrecht. Er is door CliëntenBelang een meerjarenbeleidsplan opgesteld. Met dit meerjarenbeleidsplan en de mogelijkheden van de provincie zou ik de gedeputeerde willen vragen om op basis van de eerder genoemde aanbevelingen met CliëntenBelang afspraken te maken over het toekomstig beleid en de bijbehorende subsidiestromen en hierover voor de komende voorjaarsnota met afspraken te komen, zodat de mogelijke financiële consequenties, als die er al zijn, daarin verwerkt kunnen worden. Ik denk dat daarvoor nu de tijd is aangebroken. CliëntenBelang heeft zich in een relatief korte tijd waargemaakt en een positie veroverd. Het is een alom gewaardeerde organisatie geworden in het Utrechtse voor de belangen van cliënten in de provincie. Heel nadrukkelijk vraag ik nu geen extra geld. Het bedrag van afgerond € 30.000 gaat al naar CliëntenBelang, zoals het voorstel er nu ligt. Voor het vragen van extra geld is het nu niet het juiste moment. Extra geld zou ik, als dat nodig is, beschikbaar willen stellen op basis van de inhoud, het activiteitenprogramma, het meerjarenbeleidsplan, cliëntenbelang en, uiteraard, de mogelijkheden van de provincie. Tegelijkertijd kan dan gekeken worden of de wens van die ene euro per inwoner, die CliëntenBelang aan ons geuit heeft, reëel en haalbaar is.
Hoewel ik kritisch was en ben over het jaar van de volgende evaluatie, namelijk al in 2012, denk ik dat het goed is in dit kader het jaar 2012 ook als voorlopige horizon te gebruiken en de meerjarenafspraken met CliëntenBelang tot 2012 te laten lopen. Mocht het noodzakelijk zijn, dan zal de fractie van de PvdA in de tweede termijn een amendement indienen om dit te onderstrepen en een uitspraak te vragen van Provinciale Staten en dit als beslispunt toe te voegen aan het besluit.

Mevrouw DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Er ligt een positieve evaluatie voor over het functioneren van CliëntenBelang Utrecht. Zeer terecht is het dat het reeds begrote subsidiebedrag aangewend gaat worden voor CliëntenBelang Utrecht. In de commissie ben ik kritisch geweest over het feit dat CliëntenBelang meer van de winst mag houden dan onze eigen subsidieverordening toestaat. Ook al is het doel goed, dit schept precedenten. Het is niet zo dat ik daar bang voor ben, maar ik wil gewoon graag uitsluiten dat precedenten ontstaan. Er zijn immers wel meer organisaties met bijzondere eenmalige situaties, zeker in deze tijd. Daarom overweegt onze fractie het amendement van de fractie van de VVD te steunen. Ik heb het net voor het eerst gelezen en ik wil bij het besluit nog wat opmerken. Dit staat samengevoegd in het uitgedeelde amendement: de professionalisering door een extern deskundige. Wat mij betreft doet CliëntenBelang dat, maar dan zou dat vanuit een andere financiële basis moeten komen. Zo lees ik het amendement dan ook. Mijn opmerking betreft vooral het tweede punt, de egalisatiereserve. De vraag die zo-even gesteld werd, wil ik ook wel beantwoorden: als er een andere manier te vinden is om dat bedrag van ongeveer € 30.000 te financieren, als het doel daarvoor goed is en het een deugdelijke financiële basis is, dan ben ik het daarmee eens. In dit geval is het toch: ons aan onze eigen regels houden.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik vrij kort kan zijn. Er lig-

gen twee punten. Het ene punt is het voorstel van de fractie van de VVD om de financiering van de professionalisering anders te regelen. Als de Staten dat breed wensen, dan is dat voor het college geen probleem. Ik wil wel vasthouden aan de basis. De basis is dat CliëntenBelang op aandringen van de provincie een slag heeft gemaakt. Die slag is nog niet klaar en voor dat laatste stukje zullen wij ons als provincie financieel verantwoordelijk voelen. Als de Staten in meerderheid zeggen dat zij dat liever niet uit de egalisatiereserve willen hebben en dat daarvoor een ander potje gezocht moet worden, dan kan ik zeggen dat ik dat nog wel heb. In de eerstvolgende vergadering kan ik daarvoor met voorstellen komen. Dat zou dan bijvoorbeeld kunnen zijn het werkbudget AWBZ, waarin nog voldoende geld zit om hiervoor te gebruiken. Ik denk echter wel dat wij nu moeten besluiten dat wij ons als provincie verantwoordelijk voelen voor het bedrag. Dat kan niet open blijven staan. Of het hieruit betaald wordt of uit het werkbudget, is voor het college niet van groot inhoudelijk belang.

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Om deze discussie, wat ons betreft, af te ronden en ook in aanvulling op mijn discussie met de heer Pollmann, het volgende. Als de gedeputeerde kan toezeggen dat de aanvulling die nodig is voor de professionalisering uit bestaande middelen kan komen, dan kan de fractie van de VVD daarmee nu akkoord zijn.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat kan ik toezeggen.
Het andere punt waarop ik wil ingaan, is het punt van de fractie van de PvdA om het nu nog niet te hebben over een budgetverhoging, maar eerst te kijken naar de toekomstplannen en dan eventueel te komen tot een budgetverhoging. Daarvan ben ik geen groot voorstander. De essentie van dit voorstel is dat er zekerheid is voor CliëntenBelang. Die zekerheid wil ik graag geven. Die is voorgesteld, zoals de Staten in het stuk hebben kunnen zien. Ik heb er niet veel behoefte aan na een of twee jaar nog weer te gaan kijken naar wat wij verder nog gaan doen en of er nog een aanvulling moet komen. Het voorstel dat er nu ligt, geldt tot 2012. Daarin komt een nieuwe evaluatie en vervolgens is er weer sprake van budgetbespreking.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Waar het mij om gaat, en dan moet de gedeputeerde even goed naar haar eigen besluit kijken, is het volgende. Lysias geeft de volgende aanbevelingen: praten met CliëntenBelang over een meerjarenperspectief en praten met CliëntenBelang over de positie die zij heeft. Het gaat erom die twee aanbevelingen in overleg met CliëntenBelang en op basis van haar meerjarenplanning te bespreken en vervolgens naar de Staten te komen en de Staten te laten zien, het liefst voor de voorjaarsnota, dat er wel extra geld nodig is op basis van de voorgestelde activiteiten van CliëntenBelang of dat er geen extra geld nodig is op basis van de voorgestelde activiteiten van CliëntenBelang. Het kan beide.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik voel er heel weinig voor om voor dat tweede punt nu al toezeggingen te doen. Natuurlijk hebben wij onze jaarlijkse overleggen over de inhoud, de toekomstplannen en de meerjarenafspraken, maar wel op basis van de nu toegezegde basissubsidie.

Mevrouw PENNARTS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp prima dat de gedeputeerde zegt dat zij niet tussentijds de meerjarensubsidie aan CliëntenBelang wil wijzigen. Het is echter toch wel zo, dat als CliëntenBelang een initiatief heeft dat de moeite waard is, zij aanspraak kan maken op projectsubsidies?

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is natuurlijk voor elke organisatie het geval.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik praat niet over geld. Ik praat over de intentie of de gedeputeerde met CliëntenBelang meerjarige afspraken wil maken op basis van hetn meerjarenplan. Dat staat namelijk als aanbeveling in het rapport van Lysias.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is buiten kijf, zoals ik al gezegd heb. De heer Pollmann verbindt er echter financiele toezeggingen aan. Die verbind ik er niet aan.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzit-

ter! Nee, die discussie wil ik juist vermijden. Ik wil het over de inhoud van het werk van CliëntenBelang hebben. Ik wil kijken naar de inhoud en wat voor activiteiten CliëntenBelang de komende jaren gaat ondernemen. Uiteraard wil ik dan ook nog bekijken wat het budget nu is en wat het wel of niet zou moeten zijn. Dat is vraag twee. Ik wil eerst die inhoud duidelijk hebben.

Mevrouw HAAK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Over de inhoud zijn wij het eens.

De VOORZITTER: Ik begrijp dat u het eens bent en dat er nog niet voorgesorteerd wordt op welke vorm van financiële verplichtingen dan ook. Wenst iemand woordvoering in tweede termijn? Dat is niet het geval. Dan gaan wij over tot de besluitvorming. Als eerste stel ik amendement A5 aan de orde.

Mevrouw NAP (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mits wij er zeker van kunnen zijn dat die € 30.000 wel naar CliëntenBelang gaat, zoals de gedeputeerde heeft gezegd, kunnen wij instemmen.

De heer POLLMANN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Nap heeft ook onze mening op een keurige wijze verwoord: € 30.000 naar CliëntenBelang. Als dat onderdeel is van het amendement, dan zijn wij het ermee eens. Wij zijn voor het amendement.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons was die duidelijkheid nog niet helemaal zeker. Wij stemmen toch tegen.

Mevrouw PENNARTS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn voor het amendement, met het voorbehoud dat is geformuleerd door de fractie van het CDA.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn inderdaad ook voor het amendement, met hetzelfde voorbehoud als de fractie van het CDA.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn voor het amendement, gezien de toezegging van de gedeputeerde.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten amendement A5. Tegen het amendement heeft gestemd de fractie van de SP.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het geamendeerde voorstel.

Statenvoorstel Stimuleringsregeling Maatschappelijke Ontwikkeling

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

Statenvoorstel Implementatie Waterwet

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring. Het gaat over het registreren van wat kleinere grondwateronttrekkingen tot 1200 m3. In de commissievergadering hebben wij daarbij een voorbehoud gemaakt. Wij hebben de afgelopen periode daarover overleg gehad met onze mensen in de waterschappen. Wij blijven van mening dat het registreren van kleinere onttrekkingen zeker nuttig is. Uiteindelijk kunnen wij echter toch akkoord gaan met de verordening, zoals die nu voorligt, mede in verband met de administratieve lastendruk die ook wij willen voorkomen. De verordening, zoals die nu is geformuleerd, laat ruimte aan de waterschappen alsnog die onttrekkingen tot 1200 m3 te registreren. Wij kunnen nu dus instemmen.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel.

Statenvoorstel Project provinciaal belang Lange Vliet – IJsselwetering, inpassingsplan

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

De VOORZITTER: Ik constateer dat wij nog twee voorstellen hebben die enige spreektijd vergen. Als wij ons allemaal iets matigen, ook gezien de spreektijd die reeds opgesoupeerd is, dan kunnen wij deze nog afronden voordat wij gaan dineren.

Statenvoorstel Luchtvaartnota provincie Utrecht

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is zover. Tot nog toe zag je ze vliegen, starten en landen. Vliegtuigjes, heli's, zweefvliegtuigen, ballonnen, enzovoort. Het wordt steeds drukker in de lucht. En als provincie had je daar helemaal niets over te zeggen. Per 1 november komt daar verandering in. De provincie komt aan zet. Wil je als burger vanaf dan de lucht in of iets de lucht in sturen, dan kom je de provincie tegen als regelaar. Een goede ontwikkeling, wat ons betreft. Zo komt er voor start- en landingsvergunningen de mogelijkheid en de plicht meerdere belangen tegen elkaar af te wegen. Naast vliegveiligheid worden onder de nieuwe wet ook omgevingsfactoren en milieu getoetst. Het gaat dus over de ruimtelijke inpassing, effect op de omgeving, effect op milieu en natuur, geluidshinder voor woningen en, niet te vergeten, veiligheid. Overigens geldt dat alleen voor het zogeheten landzijdig gebruik. Boven het maaiveld blijft het Rijk verantwoordelijk. Dus het gebruik van het luchtruim , het gedrag van alles wat zweeft en vliegt, blijft het domein van het Rijk. Als provincie kun je daarover wel opmerkingen maken richting het Rijk, daar je zorgen en wensen neerleggen, maar op deze punten blijft het Rijk bevoegd gezag. Wat het CDA betreft, moeten er net als nu voldoende mogelijkheden blijven voor allerlei vormen van sport en recreatie in de lucht, dus zweefvliegen, ballonvaren, modelvliegtuigjes, scherm- en zeilvliegen en dergelijke moeten in redelijkheid kunnen worden beoefend. Onder de nieuwe wetgeving kan dat goed worden geregeld. De voorliggende Luchtvaartnota geeft daarvoor werkbare kaders aan. In algemene zin kunnen wij ons daarin vinden.
Onderzoek toont aan dat de effecten van kleine en recreatieve luchtvaart beperkt zijn. Daar zijn ook niet al te veel klachten over. Effecten op ruimtegebruik, geluid, milieu, veiligheid, lucht en klimaat zijn gering. Dat geldt met name voor niet-gemotoriseerd verkeer. Voor vogels en fauna is de kans op verstoring wat groter.

Een apart punt is het helikoptergebruik. Ten opzichte van auto en trein blijkt dat de heli per passagierskilometer veruit de hoogste NOx-emissies veroorzaakt; een factor 3 tot 5 hoger. En helivervoer gaat over het algemeen gepaard met de hoogste CO^2-emissies. Ook geluidseffecten en milieudruk kunnen nogal belastend zijn, met name in de directe omgeving van helihavens. In de Luchtvaartnota wordt dan ook terecht specifiek aandacht besteed aan de gemotoriseerde luchtvaart. Voor helihavens wordt een 'nee, tenzij-beleid' opgevoerd. Wat het CDA betreft is dat voor onze provincie een zorgvuldige benadering. Immers voor elke vierkante kilometer in de provincie zijn meerdere, vaak conflicterende, bestemmingen mogelijk. Het 'tenzij' zouden wij eigenlijk wel willen uitsluiten, maar dat is wellicht wat al te kort door de bocht. Het moge duidelijk zijn dat het CDA van mening is dat helikopterverkeer zoveel mogelijk geweerd moet worden. Voor een uitzondering moet een heel goede reden bestaan, zoals de inzet van hulpdiensten. Het lijkt ons daarom bestuurlijk verstandig dat Provinciale Staten een dominante vinger in de pap houden bij het verlenen van vergunningen in het kader van dit 'nee, tenzij-beleid'. Wij willen daartoe een motie indienen, waarin dat is vastgelegd. Een motie, die door alle fracties in deze Staten is ondertekend.

Motie M9 (alle fracties): Helihavens voor zakelijk en commercieel verkeer

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter bespreking van de Luchtvaartnota;

constaterende:
- dat met deze nota een beleidskader wordt aangegeven voor het aanwijzen van locaties voor luchtvaartterreinen in de provincie Utrecht
- dat in de nota wordt voorgesteld om initiatieven voor gemotoriseerde luchtvaart (inclusief helihavens) niet toe te staan binnen 500 meter van woningen, tenzij aangetoond kan worden dat er geen negatief effect ontstaat op de leefomgevingskwaliteit;
- dat ook in en nabij gevoelige natuurgebieden het starten en landen van gemotoriseerd luchtverkeer niet mogelijk is
- dat in een nader door Gedeputeerde Staten vast te stellen beleidsnotitie het tijdelijk en bijzonder gebruik van niet aangewezen terreinen als start- of landingsplaats zal worden uitgewerkt, ter

beoordeling en goedkeuring door Gedeputeerde Staten;

overwegende:
- dat er voor het zakelijk en commercieel gebruik van helikopters voldoende voorzieningen zijn bij bestaande luchthavens;
- dat er binnen redelijke afstand van stedelijke bebouwing, bedrijven en instellingen in de provincie Utrecht, luchthavens zijn waar heli's kunnen starten en landen;
- dat nieuwe terreinen voor luchtvaart een onevenredige grote claim leggen op de schaarse ruimte in de provincie Utrecht, waardoor het ongewenst is dat er nieuwe vergunningen verleend worden voor helihavens bedoeld voor gestructureerd zakelijk en commercieel verkeer;
- dat het college van Gedeputeerde Staten bevoegd is een uitzondering te maken voor de inzet van heli's voor hulpdiensten, zoals politie- en traumahelikopters;

spreken uit:
dat wanneer Gedeputeerde Staten het voornemen hebben gemotoriseerde luchtvaart door middel van een vergunning toe te staan binnen een straal van 500 meter in horizontale richting van een woning, anders dan voor hulpdiensten, expliciet de instemming van Provinciale Staten vereist is.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Onze reactie kan kort zijn. Er ligt hier een uitgebreid beleidskader op een terrein waar de provincie tot nu toe nog geen bevoegdheden had. Evalueren is dus van groot belang. Daarnaast blijven wij zorgen houden over de milieuhinder voor omwonenden. In principe vinden wij het niet nodig dat er in een kleine dichtbevolkte provincie als Utrecht nieuwe helihavens zouden komen. Wij steunen daarom het amendement van de fractie van de PvdD en wij steunen eveneens de motie die zoeven is ingediend door de fractie van het CDA.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! De Luchtvaarnota is vooral veel besproken vanwege de mogelijkheid of onmogelijkheid om helihavens te bouwen en daarmee een nieuwe bron van overlast te vormen voor omwonenden. Ik denk dat de gedeputeerde goed heeft gereageerd op deze zorgen, onder andere vanuit de stichting Stop Helihinder en anderen, met een nota die overlast van particulieren en zakelijke helihavens bijna uitsluit. Daarnaast passeren er vandaag nog enkele voorstellen om daar nog wat bovenop te doen. Die voorstellen zullen wij van harte steunen.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik houd het bij een stemverklaring straks.

Mevrouw DERKS (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Onze fractie heeft de Luchtvaartnota met belangstelling tot zich genomen en tijdens de expertmeeting in de commissievergadering is nog ter sprake gekomen dat de bevoegdheid van de provincie zich beperkt tot een hoogte vanaf de grond, die ongeveer gelijk is aan de dikte van het dossier. Desalniettemin zijn wij heel blij met deze notitie, omdat binnen de verantwoordelijkheid van de provincie zoveel mogelijk wordt gedaan om ongewenste effecten tegen te gaan.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! In de expertmeeting is ook naar voren gekomen dat de provincie wel bevoegd is bij de aan- en de afvliegroute. Dan heb je het niet alleen over 'vlak boven de grond', maar ook verder dan dat. Het gaat om die aan- en afvliegroute. Daar is de provincie wel degelijk bevoegd.

Mevrouw DERKS (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben zelf niet bij de expertmeeting geweest, dus ik weet het uit de tweede hand van mijn collega. De meeste mensen die daarbij wel aanwezig waren, waren er niet allemaal voorstanders van de vliegroutes ook werkelijk vast te leggen.

De heer KELDER (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben wel bij die expertmeeting geweest. Ik heb daar niet gehoord dat de aan- en afvliegroutes ook tot het terrein van de provincie behoren.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het is in het memo wel zo aangegeven.

Mevrouw DERKS (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij zijn er verschillende interpretaties mogelijk van een zin die ook ik gelezen heb. Daaruit zou je kunnen interpreteren dat de provincie bevoegd is bij vliegroutes. Die interpretatie heb ik niet gebruikt. Volgens mij is steeds gehanteerd: 15 meter boven de grond. Hoe dan ook, wij zijn blij met deze nota en dat er zoveel gedaan wordt om ongewenste effecten tegen te gaan. Wij zullen instemmen met de nota.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De Luchtvaartnota is voor de fractie van D66 een combinatie van nuttige regelgeving, al dan niet noodzakelijk kwaad en onnodige uitzonderingsposities. Het is geen heldere nota en deze verdient wat ons betreft dan ook geen prijs in de categorie 'Vermindering van regels'. Dat laat echter onverlet dat het voor de provincie Utrecht een wettelijke taak is om regels op te stellen voor de niet-nationale luchtvaartterreinen, waarbij de provincie onzes inziens ook de mogelijkheid heeft om regels vast te leggen voor het vliegverkeer met een bereik van de minimale vlieghoogte. Als wij de voorliggende nota lezen, dan constateren wij in de categorie 'Nuttige regelgeving', over de onderwerpen waarvoor wij de regelgeving behoren op te stellen, dat wij dat inderdaad doen. Wij verwachten van de gedeputeerde dat hij op korte termijn werk zal maken van zijn toezegging een oplossing te vinden voor de te lange termijn, waarin een vergunning voor onder andere ballonvaart aangevraagd moet worden.
In de categorie 'Noodzakelijk kwaad' begrijpen wij dat de provincie in deze nota nauwelijks eisen kan stellen aan Luchthaven Hilversum. Wij gaan er echter van uit dat Gedeputeerde Staten zich sterk blijven maken bij de provincie Noord-Holland, om te voorkomen dat er een verschuiving van de geluidszone in zuidelijke richting optreedt.
In de categorie 'Onnodige uitzonderingsposities' schuilt ons grootste bezwaar tegen deze Luchtvaartnota. De fractie van D66 is al sinds de plannen voor een nieuw netwerk van helihavens fel tegenstander van het realiseren van nieuwe commerciële helihavens in de provincie Utrecht. De provincie Utrecht is een provincie die vanwege haar ligging zowel een grote druk op de infrastructuur kent als een grote druk vanuit de wensen voor woningbouw op het beperkte groen in de regio. Wij zien dan ook geen enkele toegevoegde waarde van een dergelijke helihaven in Utrecht. Economisch heeft dit geen toegevoegde waarde en vanuit mobiliteitsoogpunt wordt er geen enkel probleem opgelost, terwijl een nieuwe helihaven wel een inbreuk maakt op de leefbaarheid in de provincie. Dus zijn wij tegen nieuwe commerciële helihavens. Nu komt dat goed uit, want in de nota staat duidelijk: "Een nieuwe luchthaven dient minimaal 500 meter afstand tot de dichtstbijzijnde woning of andere geluidsgevoelige bestemming aan te houden", en daarnaast ook nog eens twee kilometer afstand ten opzichte van stilte-natuurgebieden. Gezien de dichte bebouwing van de provincie kun je dan eigenlijk stellen dat er geen nieuwe helihaven mogelijk is.
Gedeputeerde Staten brengen onzes inziens onduidelijkheid in de nota aan door allerlei mogelijkheden te introduceren, waardoor de aanleg van een helihaven wel mogelijk blijft. Gedeputeerde Staten hebben in de afgelopen vergadering van de commissie MME aangegeven, dat zij niet denken dat op basis van deze eisen een nieuwe helihaven in de provincie echt mogelijk is. Waarom stellen wij dan niet gewoon dat er geen nieuwe helihaven in de provincie Utrecht kan komen? De bewoners in bijvoorbeeld Leidsche Rijn, die bang waren voor een nieuwe helihaven, weten nog steeds niet waar zij aan toe zijn. Gedeputeerde Staten zeggen dat het eigenlijk niet mogelijk is, maar op basis van de voorliggende nota zeggen anderen dat het wel kan.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Is mevrouw Versteeg bekend met het feit dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat het niet zeker is dat een helihaven gepland zou kunnen worden in de provincie Utrecht op basis van die eis van 500 meter afstand?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben de nota zo geïnterpreteerd, dat als je zegt dat er in principe binnen 500 meter geen helihaven mag komen 'tenzij', je in principe een onduidelijkheid blijft houden. Dat is het punt dat ik wil maken. Als je zoveel redenen aangeeft, moet je je afvragen of je dat 'nee, tenzij-beleid' niet ge-

woon moet veranderen in: wij willen gewoon geen helihaven binnen die 500 meter afstand.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het ging mij om de eis van 500 meter, want zelfs daarbuiten, zo liet de gedeputeerde doorschemeren, is het nog steeds mogelijk dat er een helihaven gevestigd wordt in de provincie Utrecht. Zelfs als je aan die eis van 500 meter afstand vasthoudt, en dan heb ik het niet over het 'nee, tenzij-beleid', dan nog zou het mogelijk zijn dat er eventueel een helihaven gevestigd wordt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Met die eis van 500 meter zouden wij kunnen leven, mits het geen 'nee, tenzij-principe' zou hebben.
Ik wil mijn betoog beëindigen met de woorden dat wij het jammer vinden dat de nota zoals die nu voorligt, onzes inziens nog altijd onduidelijkheid creëert voor de burgers in de provincie Utrecht. Wij steunen echter heel graag de motie die de fractie van het CDA heeft ingediend – die motie hebben wij medeondertekend –, omdat het Provinciale Staten inzicht geeft in een mogelijk 'nee, tenzij-beleid' in de praktijk en er onzes inziens daarmee een vestiging van een commerciële helihaven kan worden heroverwogen. Wij zullen daarom instemmen met de motie.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie af van woordvoering. Ik zal mij beperken tot een positieve stemverklaring. Bovendien heb ik de motie medeondertekend.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! In de oplegger voor de Luchtvaartnota staat: "Door in de Luchtvaartnota expliciet de afstandseis van 500 meter tot woonbebouwing op te nemen, wordt de vestiging van een helihaven in de gemeente Utrecht nagenoeg onmogelijk". Wat een fijne, geruststellende woorden, maar weinig geruststellend voor de rest van de provincie lijkt mij. Juist het feit dat enkel de gemeente Utrecht genoemd wordt, doet vermoeden dat de rest van de gemeenten voldoende mogelijkheden heeft voor de vestiging van een helihaven. Sterker nog: het woord 'nagenoeg' impliceert dat het zeker ook niet uitgesloten is dat er in de gemeente Utrecht toch nog een helihaven gevestigd wordt.
Is het erg dat er ergens een helihaven gevestigd wordt? Nog afgezien van het feit dat het een weinig duurzaam vervoermiddel is, kan de geluidshinder al voldoende reden zijn om ervan af te zien. Op 500 meter afstand is de geluidshinder niet zo'n probleem. De gedeputeerde ging ervan uit dat helikopters volledig verticaal opstijgen en op dusdanig grote hoogte verder vliegen, dat er geen hinder ervaren zal worden. Helaas, dat is niet het geval. Uit veiligheidsoverwegingen stijgen helikopters met een hellingshoek van een aantal graden, waardoor zij vele kilometers af moeten leggen alvorens kruishoogte te bereiken. Al die tijd kunnen zij dus op kortere afstand dan die 500 meter van de bebouwing vliegen. Sterker nog: de minimale kruishoogte boven bebouwing is 300 meter en daarbuiten 150 meter. De horizontale geluidsoverlast mag dan wel grotendeels verholpen zijn met de 500 meter eis, maar de verticale geluidsoverlast dus geenszins. De oorspronkelijke versie van de Luchtvaartnota, zoals deze de inspraak inging, bevatte de volgende eis: "Piekgeluiden bij geluidsgevoelige bestemmingen mogen een maximale geluidbelasting ondervinden van 70 dB Lmax gedurende de dagperiode, 65 dB(A) Lmax voor de avondperiode 19.00 – 23.00 uur, beoordeeld tot/vanaf kruishoogte." Helaas is deze eis uit de Luchtvaartnota verdwenen, onder de vermelding dat er een uitgebreide afweging is gemaakt tussen het stellen van een grens die alleen op pieklawaai is gebaseerd of een afstandseis tot woningen. Maar waarom een 'of-of-afweging', waarom niet 'en-en'? Overduidelijk is het dat de beide eisen elkaar aanvullen en op die manier beter het welzijn van de bewoners van onze provincie waarborgen. Uit berekeningen met diverse typen heli's blijken de piekbelastingen bij 300 meter vlieghoogte boven de piekbelastingen van 65 en 70 dB(A) Lmax uit te komen.
De gestelde Lden-norm, die nog als eis is opgenomen, biedt helaas ook geen soelaas, aangezien het om een gewogen gemiddelde gaat en dit dus niets zegt over de piekbelasting die op enig moment ervaren kan worden. Bovendien is het nauwelijks meetbaar en handhaafbaar.
Niet alleen welzijnsoverwegingen, maar ook veiligheidsoverwegingen nopen in onze ogen tot het stellen van eisen wat betreft piekbelasting. Bij maneges en ruiterpaarden kunnen zeer onveilige situaties ontstaan, wanneer helikopters op lage

hoogte overvliegen. Paarden zijn schrikachtige wezens en vluchtwezens. Dat wil zeggen dat zij na een vroege detectie van een mogelijke predator heftig kunnen schrikken en dan direct wegrennen en dan pas omdraaien en kijken, zo geeft de Faculteit der Diergeneeskunde aan.

De heer KELDER (VV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het heel interessant wat mevrouw Bodewitz zegt, ook dat de Faculteit der Diergeneeskunde dit aangeeft. Ik heb vroeger in de buurt van vliegbasis Deelen gewoond toen daar nog met straaljagers werd gevlogen. Zeker tien keer per dag gingen daar zeer luide knallen door de lucht. Ook woonde ik daar niet zo ver van de manege vandaan. Ik heb nooit gehoord dat daar ook maar enig probleem is ontstaan door geluidsoverlast van vliegtuigen, terwijl het een zeer heftig geluid was.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als wij zo gaan beginnen, kan ik ook wel wat ervaringen vertellen. Ik heb bij Zestienhoven gewoond en wij hadden toen de meeste last van helikopters over de stad.

De heer KELDER (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat er niet om dat mensen last hebben. Het gaat erom dat paarden zich rot schrikken, waardoor er gevaarlijke situaties ontstaan voor paard en mens.

De VOORZITTER: Ik stel voor het niet ingewikkelder te maken. Ik kan ook mevrouw Bodewitz niet volgen in haar betoog, moet ik eerlijk zeggen. Het gaat zo technisch de diepte in, dat ik vrees dat ook de echte specialisten het niet meer snappen. Ik snap het in elk geval niet meer.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! In elk geval zou ik niet weten of het ook bij straaljagers een probleem zou kunnen vormen. Dit is de informatie die ik heb. Wellicht is die informatie niet compleet. Dat weet ik niet. Ik ben in elk geval hierop afgegaan. Wat men aangeeft is dat paarden normaalgesproken van 'boven' niets te vrezen hebben en als er dan onverwacht toch een hoop herrie in de lucht is, kan dat makkelijk tot een heftige reactie leiden.
Wij zijn sowieso geen voorstander van de vestiging van commerciële helihavens. Als die er echter toch komen, laten wij dan in elk geval een aantal problemen voorkomen. Om problemen in de toekomst te voorkomen, willen wij graag, mede namens de fracties van de SP, Mooi Utrecht en GroenLinks een motie en een amendement voorleggen.
Alvorens ik dat doe, is het misschien goed dat ik terugkom op het punt van de kruishoogte en in hoeverre de provincie daarover gaat. Ik zal nog even het memorandum aanhalen van 29 september 2009, afkomstig van gedeputeerde De Jong, waarin hij aangeeft: "Via vastleggen van handhavingspunten in de luchthavenregeling, het luchthavenbesluit voor de betreffende helihaven, kan de uitvliegroute beïnvloed worden. Dit kan door een lage geluidswaarde vast te leggen op locaties direct grenzend aan de helihaven." Dit om mogelijke misverstanden weg te nemen. Het is dus wel degelijk het terrein waarover de provincie gaat.

Amendement A6 (PvdD, Mooi Utrecht, SP): commerciële helihavens

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van het statenvoorstel nummer 2009INT247771, inzake de Luchtvaartnota provincie Utrecht;

besluiten:
in de ontwerp-Luchtvaartnota provincie Utrecht (bijlage 3) toe te voegen:
Op pagina 21 onder afwegingskader leefomgevingskwaliteit:

- Bij het voorgenomen gebruik mogen geluidsgevoelige bestemmingen een maximale geluidbelasting ondervinden van 65 dB(A) Lmax in de avond (19.00 – 23.00 uur) en 70 dB(A) overdag beoordeeld tot/vanaf kruishoogte.

Toelichting:
De ontwerpluchtvaartnota bevatte bovenstaande eis in het afwegingskader leefomgevingskwaliteit op het moment dat deze de inspraak inging. Achteraf is deze eis uit de Luchtvaartnota verwijderd onder de vermelding dat er een uitgebreide afweging is gemaakt tussen het stellen van een grens die alleen op pieklawaai is gebaseerd of een afstandseis tot woningen. De beide eisen vullen elkaar echter aan. Verondersteld werd dat

helikopters volledig verticaal opstijgen en dan op dusdanig grote hoogte verder vliegen dat er bijna geen hinder ervaren zal worden. Uit veiligheidsoverwegingen stijgen helikopters echter met een hellingshoek van een aantal graden, waardoor zij vele kilometers af moeten leggen alvorens kruishoogte te bereiken. Al die tijd kunnen zij dus op kortere afstand dan 500 meter van de bebouwing vliegen. Bovendien is de minimale kruishoogte boven de bebouwde kom 300 meter en daarbuiten 150 meter. Met de 500 meter afstandseis wordt op grondniveau en vlak daarboven voldaan aan het uitgangspunt van de Wet Milieubeheer dat stelt dat voor piekgeluid een maximale belasting van 65 dB(A) Lmax in de avond (19.00 – 23.00 uur) en 70 dB(A) overdag aanvaardbaar is. Bij het landen en opstijgen (en afhankelijk van het type helikopter ook bij het overvliegen op 300 meter hoogte) zal echter niet voldaan worden aan dit uitgangspunt van de Wet Milieubeheer. Met andere woorden: de 500 meter eis is voldoende waarborg ter voorkoming van horizontale geluidsoverlast, maar niet voor de verticale geluidsoverlast. Alleen de eis ten aanzien van piekbelasting kan dit hiaat oplossen. Het ligt binnen de bevoegdheid van de provincie om in de luchthavenregeling en het luchthavenbesluit voor de helihaven de aan- en uitvliegroute te beïnvloeden door een lage piekbelasting vast te leggen op locaties direct grenzend aan de helihaven.

Ik heb begrepen dat het nogal een ingewikkeld verhaal is. Het gaat hier om een piekbelasting. Het punt is dat wij wel een gewogen gemiddelde hebben, waaraan dat als eis wordt gesteld voor de commerciële helihavens, maar niet een piekbelasting. Op het moment dat helikopters gaan stijgen of landen gebeurt dat redelijk dicht bij de bebouwing en juist daarvoor willen wij voorkomen dat er piekbelasting plaatsvindt. Daarover gaat dit amendement.

Een ander terrein is een beetje een schemergebied, namelijk het moment dat de helikopter eenmaal kruishoogte bereikt heeft. De vraag is of de provincie of het Rijk daarover gaat. Wij denken dat je als provincie daarvoor wel degelijk regels zou kunnen stellen op het moment dat het Rijk daarvoor geen regels heeft gesteld. Om die discussie hier niet uitgebreid aan te gaan, willen wij een motie indienen.

Motie M10 (PvdD, SP, Mooi Utrecht): commerciele helihavens

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van de Luchtvaartnota;

constaterende:
- dat een uitgangspunt van de Wet Milieubeheer is dat voor piekgeluid een maximale belasting van 65 dB(A) Lmax in de avond (19.00 – 23.00 uur) en 70 dB(A) overdag aanvaardbaar is;
- dat een vlieghoogte voor helikopters (voor commercieel gebruik) van 300 meter boven de bebouwde kom en een vlieghoogte van slechts 150 meter buiten de bebouwde kom toegestaan is;
- dat de piekbelasting bij overvliegen van helikopters op een hoogte van 1.000 ft (300 meter) 75 dB(A) kan bedragen (bijv. bij een heli Dual Engine BO-105);

overwegende:
dat niet aan de eis van maximale piekbelasting van 65 dB(A) Lmax 's avonds en 70 dB(A) Lmax overdag voldaan kan worden met de huidige toegestane kruishoogte;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:
bij het Rijk aangaande commerciële helivluchten te pleiten voor het instellen van een wettelijk minimum kruishoogte van 500 meter (1640ft) of lager mits hierbij de piekbelasting van 65 dB(A) op grondniveau niet overschreden wordt.

En gaan over tot de orde van de dag

Met deze motie voorkomen wij een heleboel problemen in de toekomst. Als er zich eenmaal helihavens in onze provincie gevestigd hebben, dan kunnen wij nu nog wel iets zeggen over de afstand tot bebouwing op de grond, maar vervolgens, zeker als ons amendement niet wordt aangenomen, ontstaat er een probleem op het moment dat de heli's gaan stijgen of landen. Als ons amendement wel wordt aangenomen, dan blijft er nog een pro-

bleem vanaf kruishoogte, want dan kan het nog een enorme geluidsbelasting opleveren, afhankelijk van het type heli.

Tot slot heb ik nog een belangrijke vraag aan Gedeputeerde Staten. Wordt de beleidsnotitie, waarin het beleid voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik van niet-aangewezen terreinen als start- of landingsplaats wordt uitgewerkt, aan Provinciale Staten voorgelegd? Het gaat hierbij in feite om nieuw beleid en Provinciale Staten dienen in onze ogen hier kaders te stellen. Wij maken ons ernstig zorgen over de mogelijkheid die nu bestaat, dat telkens op wisselende locaties toestemming voor incidenteel gebruik wordt gevraagd, zodat de aanvraag van het luchthavenbesluit of –regeling ontdoken kan worden en de bewoners van onze provincie met veel geluidsoverlast opgescheept worden. Als de motie van de fractie van het CDA wordt aangenomen, hetgeen ik natuurlijk hoop, dan zal er van geval tot geval beoordeeld worden. Wij zouden het echter veel liever in een duidelijk kader terug zien komen, zodat problemen voorkomen worden. Wij zouden dus heel graag zien dat die uitwerkingsnotitie, die beleidsnotitie, aan Provinciale Staten voorgelegd wordt.

De VOORZITTER: De motie en het amendement zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslagingen. Deze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dit is een onderwerp waarover in de commissie uitvoerig van gedachten is gewisseld. Ik zal het betoog dat ik daar heb gehouden, niet herhalen. Ik denk wel dat het goed is nogmaals te benadrukken, dat wij in deze nota heel duidelijk hebben gezocht naar een goede balans tussen ecologie en economie. Dus: niet alleen verbieden, maar wel heel strikte randvoorwaarden. Daardoor kan de creativiteit die er in de marktsector aanwezig is om dingen op te lossen binnen randvoorwaarden aangesproken worden. Wij denken dat wij daarin goed geslaagd zijn. Dan is het goed nog even op een paar dingen in te gaan, die zojuist in de discussie aangereikt zijn.

Allereerst het punt waar Provinciale Staten over gaan en waar Gedeputeerde Staten over gaan, met daarbij ook de motie die door alle fracties is ingediend. Als ik de motie zo kan interpreteren dat het gaat over het geven van een vergunning, zoals wij dat in de nota een luchthavenregeling of een luchthavenbesluit noemen en niet een tijdelijk en incidenteel gebruik, dan is de motie feitelijk overbodig. Ik zie de Staten al ja knikken. In de Luchtvaartwet, waar geregeld is dat de provincie de bevoegdheid krijgt voor dit soort zaken, is geregeld dat alle luchtvaartregelingen en luchthavenbesluiten aan Provinciale Staten moeten worden voorgelegd. Feitelijk wordt daarmee honderd procent tegemoetgekomen aan de vraag die in de motie wordt gesteld, namelijk: leggen Gedeputeerde Staten, als zij van plan zijn ergens een luchthaventerrein – daar komt het op neer – te realiseren, dat dan voor aan Provinciale Staten? Nu, dat zijn wij wettelijk verplicht. Het is natuurlijk sympathiek als de motie wordt aangenomen, de motie doet verder geen kwaad, maar de motie is niet nodig, want wij zijn dit al verplicht. Althans, als ik de motie op die manier mag interpreteren en dat het dus niet gaat om het incidenteel gebruik. Wij zullen ook de bestaande terreinen, die omschreven zijn in de Luchtvaartnota, in twee tranches aan Provinciale Staten gaan voorleggen. Er zijn luchthaventerreinen voor zweefvliegen, voor MLA's (Micro Light Airplanes), er zijn ballonopstapplaatsen. Die komen gewoon in twee tranches in Provinciale Staten: in april en in oktober 2010. Dat gaat dan over bestaande terreinen en eventueel over nieuwe terreinen, waarvan wij met elkaar betwijfelen of die er wel zo snel zullen komen. Die zullen dan ook altijd aan Provinciale Staten worden voorgelegd en daarmee hebben Provinciale Staten alle ruimte om daar alles van te vinden. Dit jaar geldt het overgangsrecht voor de bestaande terreinen; die kunnen gewoon functioneren totdat er een regeling is. Die moet er binnen een jaar zijn.

Dan de vraag van mevrouw Bodewitz naar het ontheffingenbeleid: kan het college dat aan ons voorleggen? Nu, het ontheffingbeleid voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik is een GS-aangelegenheid. Wij gaan daarvoor het beleid vaststellen, maar wij zullen dat uiteraard ter kennisneming aan Provinciale Staten doen toekomen, zodat zij zich een mening kunnen vormen hoe dat tijdelijk en uitzonderlijk gebruik is geregeld. Er is zojuist een gloedvol betoog gehouden over vertrouwen, hier

in deze Staten. Ik zou zeggen: wij hebben daarover goed van gedachten gewisseld, dus vertrouwt u nu dat wij in feite op dezelfde wijze als de Staten proberen uit te sluiten dat er misbruik wordt gemaakt van die regeling voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik. Eigenlijk is mevrouw Bodewitz bezorgd dat er een soort 'hopping' ontstaat en dat ze nu hier en dan daar kunnen landen en stijgen. Dat gaan wij op een nette manier proberen te regelen. De Staten kunnen daarvan kennis nemen en kunnen een oordeel vormen of zij dat netjes vinden of niet. Wat mij betreft gaan wij dat op een nette manier regelen. Provinciale Staten krijgen het voorgelegd, maar Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om daarover een besluit te nemen.

Het derde belangrijke punt: hoe zit het met die uitvliegroutes en die kruishoogtes en gaan wij wel of niet over het luchtruim? Nu, wij gaan niet over het luchtruim. Dat mag helder zijn. Het eventueel opleggen van kruishoogtes of het daarover onderhandelen, is niet aan ons, nog los van het feit dat een groot deel van de provincie Utrecht onder het luchtruim van Schiphol valt, waardoor er een soort neerdrukkende werking ontstaat door het luchtverkeer dat daar kan plaatsvinden. Dat kan niet boven een bepaalde hoogte komen; dat wordt naar beneden gedrukt door Schiphol. Het is echter een rijksaangelegenheid, dus daarover gaan wij niet. Iets anders is, en dat is goed geïnterpreteerd vanuit de memo die de Staten is voorgelegd, dat wij in diezelfde luchthavenregeling en -besluiten die wij gaan vaststellen en die de Staten voorgelegd krijgen, iets kunnen regelen met degene die een luchthaventerrein wil gaan starten over, zogenaamde, aan- en afvliegroutes of de wijze waarop er gestegen en geland wordt. Dat is overigens iets anders dan wat ons wordt opgedragen in het amendement, namelijk om dat met geluidseisen te doen. Dan wordt het een heel ingewikkelde constructie, waarbij wij geluidseisen moeten stellen, die gerelateerd zijn aan de vlieghoogte van de aan- en afvliegroutes ten opzichte van een bepaalde bebouwing. Dat is niet handhaafbaar en dat is niet goed meetbaar, omdat er heel veel andere geluidsbronnen zijn. Daar gaan wij dus niet toe over.
Wat wij wel gaan doen, en dat kunnen Provinciale Staten beoordelen als zij die luchthavenbesluiten zien, is goed proberen te regelen dat er op een bepaalde wijze omhoog en omlaag gegaan wordt met die luchtvaartuigen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Hoe moet ik dan de memo interpreteren, waarin de gedeputeerde schrijft: "Via het vastleggen van handhavingspunten in de luchthavenregeling voor de betreffende helihavens, kan de uitvliegroute beïnvloed worden. Dit kan door een lagere geluidswaarde vast te leggen op locaties direct grenzend aan de helihaven." Ik lees daar toch de geluidswaarde in. Met andere woorden: dan heb je het in feite toch over een piekbelasting?

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Bodewitz relateert die geluidsbelasting aan bebouwing, aan bewoning, die op een bepaalde afstand staat. Dat kunnen wij niet gaan handhaven.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik bedoel de piekbelasting, gemeten op grondniveau.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die 500 meter afstand tot bebouwing.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat bedoel ik niet. Als hier staat dat dit kan door een lagere geluidswaarde vast te leggen op locaties direct grenzend aan een helihaven, ga ik ervan uit dat hiermee bedoeld wordt dat het mogelijk is vast te leggen hoe de piekbelasting is op grondniveau op het moment dat een heli overvliegt.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is nu net het probleem dat ik probeer te schetsen. Dat is heel moeilijk vast te leggen, omdat die helikopters of die vliegtuigen of wat het ook mogen zijn, niet altijd op precies dezelfde wijze aan- en afvliegen en omhoog gaan. De relatie tussen het lawaai dat daar gemaakt wordt, het type vliegtuig en wat dat vervolgens betekent op de plek waar je wilt meten, is eigenlijk niet vast te leggen.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het is inderdaad lastig handhaafbaar. Dat geloof ik direct. Het is echter wel eisbaar. Dat kan altijd.

Dan iets anders dat ook moeilijk te handhaven is. Ik vraag mij af hoe daarmee omgegaan wordt. Ik woon in Utrecht-Overvecht; vanaf Hilversum over het Noorderpark is dat een mooie aanvliegroute voor helikopters. Er kan wel worden geprobeerd de 300 meter aan te houden boven de bebouwde kom, maar daarmee wordt pas begonnen aan de rand van de bebouwde kom en de helikopters scheren daar een groot deel overheen met een veel lagere hoogte. Ook dat is iets wat moeilijk handhaafbaar is, maar het is ook iets waarvoor wij regels hebben. In hoeverre verschilt die handhaafbaarheid van de handhaafbaarheid waarover mevrouw Bodewitz sprak?

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is iets wat ik net probeerde uit te leggen. Er is een verschil tussen de vlieghoogtes, waarover wij als provincie niet gaan, maar die een rijksaangelegenheid zijn – ook de handhaving ervan is een rijksaangelegenheid – en het landen en stijgen vanaf de plek van het luchthaventerrein. Dat zijn twee verschillende zaken. Je kunt wel over de wijze waarop gestegen en geland wordt afspraken maken in een convenant met die luchthaventerreinexploitant, maar niet over de wijze waarop gevlogen wordt.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Sinds deze Luchtvaartwet kijk ik wat beter naar boven af en toe. Dan valt mij op dat er aanzienlijk lager wordt gevlogen dan 300 meter. Althans, dat is mijn inschatting. Ik kan dan wel doorbellen dat ze te laag vlogen, maar feitelijk kun je er op zo'n moment helemaal niets mee. Zie ik dat verkeerd?

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Niet in handhavende zin namens de provincie. Wij kunnen natuurlijk wel degelijk in termen van 'het aan de orde stellen' bij het Rijk, bij de Luchtvaartinspectie et cetera, de belangen van de bewoners van de provincie behartigen. Dat zullen wij ook zeker doen. Ik heb dat al duidelijk gemaakt, en dat zal ik nog een keer doen, ten aanzien van bijvoorbeeld Hilversum, waar sprake is van het eventueel verleggen van een banenstelsel en een andere wijze waarop er gevlogen wordt. Wij gaan niet over dat luchthaventerrein, maar wij proberen natuurlijk wel alles te doen om de belangen van onze bewoners daarin te behartigen. Dat kunnen wij ook doen voorzover het gaat om de Luchtvaartinspectie.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wat ik niet kan volgen, is dat het niet mogelijk zou zijn op grondniveau de piekbelasting te meten. Je kunt meetpunten instellen en je kunt met de uitbater van de helihaven afspreken op welke punten je die maximale geluidsbelasting zult gaan meten. Het is een kwestie van meten op grondniveau. Dus het lijkt mij wat dat betreft prima handhaafbaar, veel beter dan die Lden-norm, die gewoon een gemiddelde is.

De VOORZITTER: Ik rond dit af.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! In principe is de gedeputeerde het eens met de redelijkheid die wordt voorgesteld, alleen heeft hij een probleem met de handhaving.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Waar het om gaat, is dat geluid niet van één bron afkomstig is. Of een piekgeluid dat je denkt te meten, afkomstig is van een overvliegende helikopter of een vliegtuig of dat het toevallig ook nog iets anders zou kunnen zijn, dat valt door dat meetpunt niet te meten. Je kunt dus niet goed vaststellen of iets boven een bepaald piekniveau uitkomt.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat echter om het principe. Wij gaan reguleren. Wij stellen een aantal randvoorwaarden vast. Die randvoorwaarden zijn misschien vandaag nog niet te reguleren of vast te stellen, maar misschien morgen al wel. In hoeverre is het nu een probleem? In hoeverre moeten wij constant kijken in de richting van rechtbankzaken? In hoeverre zou het zinvol zijn deze punten gewoon mee te nemen, terwijl wij weten dat er mogelijk een probleem kan zijn inzake het vaststellen in hoeverre dat aan de orde is? Tegelijkertijd weten de actoren dat hier een punt is aangegeven vanuit de provincie, van: hou hier rekening mee. Op zich lijkt mij dat een goede zaak.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is precies wat ik heb toegezegd, namelijk dat wij in het kader van afspraken die wij

moeten maken bij een nieuw luchthaventerrein natuurlijk zullen proberen maximaal de belangen van de bewoners daarin te behartigen, ook wat betreft geluidsbelasting. Dat is wat anders dan dat wij precies kunnen regelen wat de piekbelasting van een individuele vlucht kan zijn. Dat kunnen wij niet afregelen, omdat dat nooit te meten en te handhaven valt. Een helikopter kan eroverheen vliegen en er kan altijd ontkend worden dat dat geluid op dat moment door die helikopter kwam.

De VOORZITTER: De punten zijn duidelijk. Heeft u opvattingen over het amendement en de moties?

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb al aangegeven dat ik het amendement en de motie van mevrouw Bodewitz niet uitvoerbaar vind en deze ontraad. De motie van alle partijen is niet nodig, zoals ik al heb gezegd, maar is wel volstrekt in overeenstemming met datgene wat al in de Luchtvaartwet staat. Het kan geen kwaad als de motie wordt aangenomen als de partijen dat ervaren als een steun in de rug.

De VOORZITTER: Wenst iemand woordvoering in tweede termijn?

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Hartelijk dank voor de reactie van de zijde van de gedeputeerde. Het is gelijk hebben en gelijk krijgen, zegt men wel eens. De gedeputeerde kan gelijk hebben. Als hij het heeft over wat er in de wet staat, dan kun je je afvragen, ook wat betreft de wetgever, of je zaken aan Gedeputeerde Staten moet overlaten of dat je Provinciale Staten een heel nadrukkelijke rol zou moeten geven. Dat bevestigt alleen maar dat wij de motie willen handhaven en dat Gedeputeerde Staten de bevoegdheid houden voor uitzonderlijke en tijdelijke ontheffing en ook de overwegingen weergeeft en dat in die geest gehandeld wordt. Dat krijgt de gedeputeerde helemaal van ons mee. Dat willen wij helemaal handhaven en daaraan vasthouden, zodat de gedeputeerde in de uitwerkingsnota's en de wijze waarop hij daarmee aan de gang gaat voor eventuele uitzonderingen, hij daarin zo goed mogelijk reflecteert wat wij hier hebben uitgesproken. Wij hebben daarin alle vertrouwen. Ook dat punt is uitstekend.

Dan het amendement en de motie van de fractie van de PvdD. Wij vinden dat de motie en het amendement niet echt nodig zijn, gelet ook op onze motie. Dat betekent ook dat elke aanvraag hier op ons bordje komt en dat wij wat dat betreft maatwerk kunnen leveren en van geval tot geval kunnen zien wat er ligt. Ik heb begrepen dat de motie en het amendement erg moeilijk uitvoerbaar zijn. Ik vertrouw de gedeputeerde daarin. Wij zullen de motie en het amendement niet steunen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij juist wel belangrijk om de motie en het amendement te handhaven. Het punt is dat het een heel ingewikkelde materie is. Op het moment dat wij, als Provinciale Staten, dat hier voor ons krijgen, dan willen wij ergens ons oordeel over kunnen geven. Wat dan erg van belang is, is dat die vliegroute niet dusdanig is dat daarvan ernstige hinder wordt ondervonden. In de memo van gedeputeerde De Jong staat heel duidelijk vermeld dat die uitvliegroute wel degelijk beïnvloed kan worden door een lage geluidswaarde vast te leggen. Het kan zijn dat het niet altijd gemakkelijk meetbaar is, maar je kunt wel van tevoren bepalen wat de gemiddelde maximale geluidsbelasting zou zijn op een bepaald punt. Dat er inderdaad wel van afgeweken zal worden, geloof ik graag. Dat geldt echter voor zoveel punten. Het is niet altijd zo makkelijk handhaafbaar. Het gaat hier om het voorkomen dat er een vliegroute gekozen wordt, waardoor mensen ernstige hinder ondervinden. Als wij zorgen dat er van tevoren al zaken over vastgelegd worden, dan worden wij als Provinciale Staten tenminste niet geconfronteerd met ingewikkelde materie, waarover wij heel moeilijk een oordeel kunnen vellen, omdat wij geen idee hebben wat de piekbelasting zou zijn voor de omwonenden. Het lijkt mij dus wel degelijk van belang om van tevoren duidelijke kaders hiervoor te stellen.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over tot de stemming en de afhandeling van het voorstel. Als eerste stel ik amendement A6 aan de orde, het amendement over commerciële helihavens.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een stemverklaring afleggen. Wij zijn voor het amendement, maar wel met enkele op-

merkingen. Het lijkt ons goed bij de evaluatie over twee jaar mee te nemen of het inderdaad onuitvoerbaar is. Wij leggen de analogie met luchtkwaliteit, waarbij het ook lastig is te meten en te handhaven of iets van een bepaalde bron afkomstig is. Wij zijn toch erg blij dat die normen gesteld zijn, want die bieden wel degelijk een kader waar je iets mee kunt doen.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van GroenLinks is uiteraard heel erg voor helikopters als het de meest zuinige vervoermiddelen zijn die er zijn. Zolang dat nog niet zo is, denken wij dat wij met deze nota een aardig handvat hebben. Er komen hierna nog een aantal vervolgstappen. Die zullen wij nauwlettend volgen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn voor dit amendement. Wij sluiten ons aan bij de stemverklaring van de fractie van de PvdA.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A6. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de PvdA, SP, GroenLinks, D66, PvdD en Mooi Utrecht.

De VOORZITTER: Dan de nota zelve. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Gezien de aanvullingen, zoals die zijn genoemd in de amendementen en de aanscherpingen die aangeven dat er een betere basis moet zijn waarop je toetst, hoewel dat nu mogelijk niet kan, die niet worden meegenomen, stemmen wij tegen het voorstel.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Juist omdat het amendement niet is aangenomen en wij er onvoldoende vertrouwen in hebben dat het met de piekbelastingen goed zal komen, kunnen wij niet voor het voorstel stemmen.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel, met de aantekening dat de fracties van Mooi Utrecht en de PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

De VOORZITTER: Dan hebben wij nog twee moties. Als eerste motie M9.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M9.

De VOORZITTER: Dan stel ik aan de orde motie M10.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring. In tegenstelling tot het amendement, denken wij inderdaad dat de motie onuitvoerbaar is. Wij zijn tegen.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M10. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, SP, GroenLinks, PvdD en Mooi Utrecht.

Statenvoorstel verbetering toegankelijkheid en kwaliteit bushaltes

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

Statenvoorstel Pakketstudies: aanvullend pakket

De heer VAN EE (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In het statenvoorstel PS2009MME13 van 22 september jongstleden wordt voorgesteld dat wij instemmen met een investering van € 141.000.000. De fractie van het CDA zal dat van harte doen. Het betreft hier een pakket maatregelen, waarvoor wij als Provinciale Staten bevoegd gezag zijn. Het zit voor ons op een belangrijk punt vast. Immers, leidend in onze overwegingen zijn de keuzes die gemaakt moeten worden ten behoeve van de Pakketstudies en daarin zijn wij niet het bevoegd gezag, maar onderdeel van een groter geheel: het UVVB (Utrechts Verkeers- en Vervoersberaad). Voor de Driehoek bij Hoevelaken en de ring rond Utrecht is niet alleen Provinciale Staten partij, maar is juist het UVVB daarin leidend. Wij vinden dat een belangrijke zaak; het betekent dat wij met vele partijen te maken hebben, die integraal met elkaar moeten samenwerken. Dat lijkt op zich een moeizame weg, maar als wij kijken naar de vorderingen die wij de afgelopen maanden gemaakt hebben, dan zijn we daar toch wel erg over te

spreken. Om al deze partijen op een lijn krijgen, is een uitdagende bestuurlijke opgave. Voeg daarbij dat de materie complex is en er vele belangengroepen zich terecht zorgen maken over de ruimtelijke effecten van deze maatregelen in hun woongebied, dan is het voorstelbaar dat er vele visies en belangen door elkaar heen lopen. Echter, uitgangspunt is altijd geweest dat Utrecht bereikbaar moet blijven en dat de doorstroming moet worden bevorderd. Dat is voor het CDA nog altijd uitgangspunt voor deze discussies.

Onze provincie, die ook de draaischijf van Nederland wordt genoemd, zal tot circa 2030 de grootste groei van mobiliteit in ons land kennen. Daarnaast willen wij in de komende jaren ook nog circa 60.000 huizen bouwen. U begrijpt dat dit op gespannen voet staat met elkaar. Als je je daarnaast realiseert dat ook nog eens 40% van het auto- en vrachtverkeer onze provincie raakt en niet eens in onze provincie moet zijn, maar er alleen doorheen gaat, dan betekent dit dat vergaande mobiliteitsmaatregelen onvermijdelijk zijn. We kunnen dan ook niet verhelen dat we in de afgelopen zomer toch teleurgesteld waren dat de keuze voor voorkeursvariant met betrekking tot de Ring van Utrecht moest worden uitgesteld. We hopen dat op 3 november, als het UVVB naar buiten komt in het overleg met de minister om de voorkeursvariant rond de Ring van Utrecht aan te geven, dat wij deze discussie en voorstellen met belangstelling tegemoet kunnen zien.

Zojuist schetste ik dat de mobiliteitsgroei groot zal blijven in onze regio en daarom zijn niet alleen maatregelen voor mobiliteit nodig, maar zijn ook maatregelen voor personen en vrachtvervoer noodzakelijk, maar daarnaast zijn ook maatregelen voor het openbaar vervoer, de fiets, maar ook vervoer op het water hard nodig. Wij raken als CDA-fractie er steeds meer van overtuigd dat het niet zozeer gaat of wij keuzes moeten maken of-of, maar juist dat wij keuzes moeten maken en-en. Wij zijn ervan overtuigd dat als wij maatregelen willen nemen, maatregelen voor openbaar vervoer, voor fietsverkeer, over water en dat soort zaken, zeer belangrijk zijn. Echter, hoe sympathiek ook, wij hebben gezien dat een aantal partijen met name op het openbaar vervoer wil prioriteren. Wij menen, gezien de uitkomsten van de eerste onderzoeken, dat dit niet voldoende zal zijn. Dat betekent infrastructurele investeringen met heel grote bedragen en een niet-voldoende oplossing voor ons allereerste uitgangspunt: doorstroming en bereikbaarheid. Voor de fractie van het CDA is het niet of-of, maar en-en.

Een serieus punt van zorg moet ons echter van het hart. Het betreft hier ingrijpende infrastructurele maatregelen die enorme financiële offers vragen. De kans is dan aanwezig dat je vrij snel geneigd bent deze op te delen en kleine maatregelen te nemen en daarin schuilt een bezwaar dat ons raakt. Op het moment dat je grote infrastructurele beslissingen moet nemen, maar je wilt dat stapsgewijs doen en je doet het dan voor de korte termijn, dan zou door voortschrijdend inzicht en daarmee de financiële consequenties – ik hoef alleen maar op de economische crisis te wijzen – een aantal van die plannen, plannen die je eigenlijk wel zou willen realiseren, niet uitgevoerd worden. Je neemt dan een aantal maatregelen dat voor de korte termijn een oplossing zal zijn, maar over tien jaar sta je hier weer met een aantal discussies, omdat die infrastructureel niets opgelost hebben. Dat is een zorg die wij hebben. Het blijkt natuurlijk vaak dat dit soort vraagstukken van goedkope oplossingen duurzame oplossingen in de weg staan en dat ze als gevolg daarvan niet-afdoende oplossingen blijken te zijn. Juist dat aspect is voor ons van belang en wij zouden van de gedeputeerde nog graag een keer zijn visie willen horen hoe hij denkt hier in de toekomst mee om te kunnen gaan: de discussie over grote infrastructurele investeringen versus kleine keuzes maken die op langere termijn wellicht niet afdoende zullen zijn.

De keuze voor de voorkeursvariant is dus niet alleen aan de Staten, maar wij maken wel een belangrijk deel uit van het UVVB en het UVVB kiest. Daarna zijn wij als Staten aan de beurt, want de inpassing van wegen en vervoersstromen in de omgeving en in het landelijke gebied is een verantwoordelijkheid van de Provinciale Staten. De commissies RGW en MME zullen hierin nauw moeten samenwerken en wij pleiten ervoor dat dit snel gaat gebeuren. Graag zouden we van de gedeputeerde willen vernemen hoe hij denkt hieraan vorm te geven. Inpassing in het gebied is voor

zoveel van onze inwoners van groot belang en juist transparantie in de procesvorming is voor deze inwoners van belang.

De voorstellen die wij thans voor ons hebben, brengen doorstroming binnen onze mooie provincie. Sommige van de plannen zijn echter afhankelijk van de keuzes die gemaakt moeten worden met betrekking tot de voorkeursvariant voor de Utrechtse Ring. Daartoe is nog niet besloten. Wij willen met nadruk wijzen op onze zorg met betrekking tot de concrete vormgeving en uitwerking van deze plannen. Wij willen als Provinciale Staten oog en oor hebben voor de belangen en de kritische opmerkingen die vanuit de samenleving naar ons toe komen. Daarin zien wij dat een aantal partijen zich heel nadrukkelijk manifesteert en dat andere partijen dat minder doen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan werkgeversorganisaties en aan mobiliteitsorganisaties. Het is ook van belang, als zij niet zelf komen met een aantal opmerkingen, dat wij deze organisaties in die discussie betrekken. Ik begrijp dat de eerste initiatieven daartoe zijn gezet, maar het zou fijn zijn te vernemen welke vervolgstappen de gedeputeerde wil nemen om hieraan alsnog vorm te geven.

Kijken wij naar de situatie rondom Amersfoort, dan zien wij dat ook daar de discussie heeft plaatsgevonden rondom de Driehoek Hoevelaken, dat deze voorstellen overwegend zijn geaccepteerd, maar dat er nog wel nader onderzoek gevraagd wordt ten aanzien van de westelijke tangent. Dat onderstrepen wij van harte.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Ee zegt dat er geen initiatieven worden genomen vanuit het bedrijfsleven. Die worden echter wel degelijk genomen. Ik ben vorige week nog, 's morgens om half acht, in Utrecht geweest, waar het bedrijfsleven wat liet zien. De heer Van Ee had een duidelijke reden om daar niet aanwezig te zijn, maar ik was daar als het enige statenlid en als de enige volksvertegenwoordiger. Er ligt ook een verantwoordelijkheid bij onszelf als volksvertegenwoordiging om te komen naar de activiteiten die dan wel georganiseerd worden.

De heer VAN EE (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ware het niet dat ik een kleine buiteling gemaakt had. Ik had mij ingeschreven voor die bijeenkomst, dus ik had de heer Van Lunteren willen ondersteunen. Helaas, ik was er niet toe in staat. Het gaat er ook niet zozeer om dat wij als statenleden naar dit soort bijeenkomsten gaan, het gaat erom dat als er een algemeen belang is, dat groter is dan slechts vanuit een bepaalde groepering naar voren wordt gebracht, wijzelf proactief daarmee bezig gaan. Ik weet zeker dat de gedeputeerde daarop een goed antwoord geeft. Ik wilde het echter alleen maar even genoemd hebben als signaal en dat wij andere partijen zouden kunnen uitnodigen hun visie nog een keer te berde te brengen. Het kernwoord voor onze fractie, en dat is een mooie aanvulling op de opmerking die ik wilde maken, is integraliteit. Juist de samenhang van beleid, plannen en uitvoering, bepalen voor het CDA de kwaliteit van leefbaarheid, economische vitaliteit en persoonlijk en collectief welbevinden van de inwoners van Utrecht. Dat betekent voor ons dat je alle groeperingen die daarbij belang hebben, daarbij moet betrekken.

Nog even terugkomend op de onderhavige voorstellen ten bedrage van € 141.000.000. Zoals eerder gememoreerd: hiervoor zijn wij als Provinciale Staten wel degelijk bevoegd. Voor deze plannen, met het oog op mobiliteit, natuur en milieu, is het van groot belang dat wij deze integraliteit blijven handhaven. Wij willen hierop dus op basis van nadere voorstellen in de commissies MME en RGW in gezamenlijke discussies terugkomen. Wij hechten hieraan extra belang, omdat wij merken dat bepaalde visies vrij snel een eigen leven gaan leiden en als je die integraliteit niet heel duidelijk neerzet, zou een bepaalde voorkeur al snel door bepaalde mensen beleefd kunnen worden, terwijl daarover nog geen besluit is genomen. Ik doel bijvoorbeeld op de Noordring Utrecht, waar zoveel belangen en verschillende inzichten een rol spelen. Transparantie in dat proces is zeer van belang. Hoe eerder je dat soort besluiten in de openbaarheid brengt en partijen de gelegenheid geeft hun bijdrage te leveren en inspraak te geven, hoe meer het UVVB daarmee zijn voordeel zal kunnen doen en uiteindelijk met voorstellen naar Provinciale Staten komen, waarbij wij, waar nodig, op effectieve wijze kunnen bijsturen. Als dat gebeurt, zal onze fractie daar zeker mee instemmen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Bij de algemene beschouwingen hebben wij eigenlijk al een voorschot genomen op de discussie. Een aardig punt dat wij daar inbrachten, is dat wij al hebben mogen constateren dat de files afnemen als gevolg van de economische malaise waarin wij zitten. Alleen, en dat heb ik zojuist ook weer horen zeggen, is het zo dat wij toch graag willen dat die economie weer gaat draaien en dat wij hier een economisch krachtige regio blijven. Wil je dat blijven, dan zul je ervoor moeten zorgen dat de regio nu en ook in toekomst bereikbaar is.
Wij denken dat met het voorstel dat nu voorligt er een goede verdeling in modaliteiten is gemaakt. Wij hebben eerder gediscussieerd over de basismaatregelen: een interruptiediscussie tussen mij en de fractie van de PvdA. Wij hadden vertrouwen in het college om op dat punt gewoon goede en evenwichtige afwegingen te maken. Met dit voorstel zijn die inderdaad gemaakt.
In de commissie hebben wij al uitgebreid over dit voorstel gepraat en wij hebben daarbij een aantal punten aangehaald. Dat ging specifiek rondom het punt Vathorst, waarover op dit moment een traject zit opgenomen dat een ontsluiting van die wijk is. In eerste instantie hebben wij daarbij wat vraagtekens gezet en ons afgevraagd of dat geen deel uitmaakt van de aanleg van die wijk. Ons is duidelijk te verstaan gegeven dat dit breder en regionaler moet worden gezien. Datzelfde punt hebben wij gemaakt met betrekking tot de tram in het Utrechtse. Daarvoor is geld uitgetrokken: € 100.000.000 meer dan het bedrag dat de gemeente Utrecht daarin zelf stopt. Wij hebben duidelijk gemaakt dat dit twee projecten zijn die ons wat bevreemden, ook omdat wij bij de tram wel degelijk zien dat dit meer een stadsoplossing is dan dat het bijdraagt aan de regio. Tijdens het debat in de commissie hebben wij ons laten overtuigen dat de tram wel degelijk een regionale bijdrage zou kunnen leveren. Daartegenover hebben wij ook gezegd dat Randstadspoor daarin wellicht mogelijkheden biedt. In de discussie die daar gevoerd werd, werd ons duidelijk dat Randstadspoor als alternatief voor de tram op korte termijn wellicht niet haalbaar is. Wat ons betreft willen wij wel naar Randstadspoor blijven kijken, omdat wij denken dat wij daarmee de economische kerngebieden in onze provincie goed bereikbaar kunnen houden en je daarmee een alternatief hebt voor de automobiliteit. Om die reden zullen wij met de fractie van de PvdA een motie indienen, die inmiddels statenbreed wordt gesteund, die vraagt om dat verder te onderzoeken.
Met betrekking tot die tram hebben wij nog wel een voorbehoud. Daarin gaat veel geld zitten; € 100.000.000, zoals ik al zei. De tram zit niet in de maatregelen, zoals wij die op dit moment vaststellen. Dat komt doordat het grotendeels een zaak is van de gemeente. Echter, op het moment dat je dat soort grote onderdelen eruit haalt, zoals ik mij dat ook zou kunnen voorstellen bij de westelijke ontsluiting van Amersfoort, dan komt zo'n pakket in een ander daglicht te staan. In dat kader wil ik graag horen, dat het college in dat soort gevallen bij ons terugkomt en dat niet in zo'n geval automatisch door de gemeente gekeken wordt hoe er een andere invulling gegeven kan worden aan dat geheel. In dat kader is beslispunt 2 naar aanleiding van de commissievergadering aangepast. Ik kan mij zo voorstellen dat wij de uitzondering die wij hiervoor vragen en die daarin niet is gevat, gelijk meenemen met beslispunt 4. Daarin wordt nadrukkelijk de voorwaarde gesteld dat er uiteindelijk ook bij de Ring maatregelen genomen worden. Wij vinden dat een vergelijkbare zaak.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bedoelt de heer Van Lunteren daarmee dat maatregelen ook niet door kunnen gaan?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als bij de verkiezingen de trambaan weer hoog op de politieke agenda komt te staan, en daarover hebben we wel eens van gedachten gewisseld, zou dat er misschien toe kunnen leiden dat het ding er niet komt. Op het moment dat het ding er niet komt, vind ik het fair dat wij hier opnieuw de discussie voeren over een nieuwe maatregel en niet dat de stad Utrecht een eigen invulling geeft door wat zij daar ook maar wil gaan doen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat geldt dan ook voor de westelijke ontsluiting, voor A12 Salto en A12 Bravo?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad. Idem. Wij willen nadien

hierover kunnen spreken. In de commissievergadering hebben wij al gezegd dat er een stuk overprogrammering in zit. Op het moment dat blijkt dat projecten afvallen, vinden wij, ook gezien de grote
financiële bijdrage die wij leveren, dat wij een stem moeten hebben bij de vraag waar dat geld naartoe gaat. Voor de fractie van de VVD zal daarbij voorop staan dat de ene modaliteit tegen dezelfde modaliteit wordt uitgeruild.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dus de tram tegenover openbaar vervoer?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ja, de tram tegenover een andere ov-maatregel, maar de westelijke ontsluiting dan ook tegenover een andere automobiliteitsmaatregel. Verder hebben wij afgesproken, zoals nu goed verwoord is in het voorstel, dat als het gaat over inpassing, wij daarover in gezamenlijkheid met onze collega's van ruimte in de betreffende commissievergaderingen kunnen spreken.
De fractie van de VVD kan instemmen met het voorstel. Wij hopen dat wij zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen over datgene wat er rondom de Ring in Utrecht gaat gebeuren.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag ligt het aanvullend pakket maatregelen voor van de Pakketstudies. Wij, de fractie van de PvdA, vinden dat er iets moet gebeuren aan de bereikbaarheid van de economische centra. De keuze van de fractie van de PvdA daarbij is vooral een sneller en beter openbaar vervoer. De ambitie voor het openbaar vervoer moet wat ons betreft omhoog. Dit om de bereikbaarheid te verbeteren, maar ook om mobiliteit voor iedereen mogelijk te maken. Samen met beprijzing van autogebruik – anders betalen voor mobiliteit – is het openbaar vervoer een prima oplossing om het wegennet doelmatiger te gebruiken.
De keuze van onze fractie is ook, als er investeringen in wegen gedaan worden, daarmee zeer zorgvuldig om te gaan. Wij zijn tegen autosnelwegen dwars door een woongebied of door kwetsbaar groen. Dat betekent dus ook geen autosnelweg dwars door Leidsche Rijn, geen autosnelweg door Amelisweerd en geen autosnelweg westelijk van Amersfoort.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! OK, dat is helder. Dat betekent eventueel een maatregel voor een rondweg. De vraag die ik wil stellen, gaat over de beprijzing. Mevrouw Blom geeft dat als mogelijkheid om files en dergelijke terug te brengen en de doorstroming te bevorderen. Ik mag er toch van uitgaan dat zij niet pleit voor het onbetaalbaar maken van automobiliteit, zoals in "De Kracht van Utrecht"?

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! 'Onbetaalbaar' laat ik voor rekening van de heer Van Lunteren. Wij pleiten voor beprijzing. Dat heeft de PvdA altijd zeer consequent gedaan, al jarenlang. Alle onderzoeken en modellen geven aan dat het de meest effectieve maatregel is, meer nog dan nieuw asfalt. Dat zou ook de VVD, omdat het uitgaat van het marktprincipe, zeer moeten aanspreken.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat spreekt ons zeker aan, maar betekent het dat wij anders betalen voor mobiliteit en dat het dus gewoon een vervanger is van de belastingen of betekent het gewoon een extra toeslag om ervoor te zorgen dat de mensen de auto niet meer gebruiken?

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Anders betalen voor mobiliteit betekent wat het woord zegt: niet het autobezit belasten, maar het autogebruik belasten en anders betalen voor mobiliteit. Juist dat lijkt zeer effectief te zijn.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Op dat punt heeft mevrouw Blom dus een andere stellingname dan het rapport "De Kracht van Utrecht"?

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik het zo zeggen, nu de heer Van Lunteren mij dat zo direct vraagt: op dit moment, op persoonlijke titel, wel. Wij hebben hierover nog geen uitspraak gedaan. "De Kracht van Utrecht" gaat over een hogere beprijzing dan het Rijk voorstelt. Ik vervolg mijn betoog. Wij zijn tegen een autosnelweg dwars door Leidsche Rijn, geen autosnelweg door Amelisweerd en geen autosnelweg westelijk van Amersfoort. Wij kunnen ons moeilijk voorstellen dat een autosnelweg langs Leidsche

Rijn wordt aangelegd. Dat was het standpunt van de PvdA al in een vroeg stadium en dat is het nog steeds. Het betekent ook dat wij instemmen met verbreding van de autosnelweg oostelijk van Amersfoort. Wij zijn blij dat er niet is besloten tot een westelijke autosnelweg. Daarbij wordt echter een goede inpassing aan de oostkant wel van cruciaal belang. Om die reden brengen wij een motie in, die ook in de gemeente Amersfoort is ingebracht en aangenomen, waarbij wij het Rijk verzoeken alles op alles te zetten om het motto "schoner, stiller en duurzamer" waar te maken.

Motie M11 (PvdA): inpassing A28

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009;

constaterende:
- dat de verkeersdruk van de A28/knooppunt Hoevelaken de komende decennia verder zal toenemen;
- dat daarmee de geluidsoverlast en luchtverontreiniging van met name de wijken langs de A28 ook verder zullen toenemen;
- dat de oplossingsrichtingen van het knooppunt Hoevelaken/A28 zullen bestaan uit het verbreden/sorteren van de rijbaan in beide richtingen;
- dat door Rijkswaterstaat in het kader van Innovatie en Onderzoek, programma Wegen naar de Toekomst en aanpak Atlantis experimenten worden gedaan voor anders omgaan met snelwegen met als doel 'schoner en duurzamer';
- dat voor genoemde wijken het VERDER-proces dient te worden aangegrepen voor een flinke verbeteringsslag voor wat betreft geluid, lucht en landschappelijke inpassing;

verzoekt het college:
1. in het vervolgtraject van de Pakketstudies en de oplossing van knooppunt Hoevelaken het Rijk op te roepen om haast te maken met het nemen van toekomstbestendige maatregelen langs de A28 met als inzet schoner, stiller en duurzamer;
2 deze oproep van de provincie Utrecht te herhalen waar mogelijk en van toepassing;
3. tevens het genoemde deel van de A28 voor te dragen voor het innovatieprogramma 'Wegen naar de toekomst, schoner en duurzamer';
4. de Staten te informeren over de voortgang en de resultaten hiervan.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dan het aanvullende pakket. Er ligt een pakket, waarmee wij in grote lijnen kunnen instemmen. Het zal een verbetering voor de bereikbaarheid van de economische centra betekenen. Dat was de doelstelling. Er zitten veel maatregelen in die eigenlijk allang uitgevoerd hadden moeten worden, zoals een aantal fietsmaatregelen, ov-maatregelen en P en R. Er zitten ook maatregelen bij die kunnen bijdragen aan een daadwerkelijke kwaliteitssprong van het openbaar vervoer, zoals de 'vertramming' in Utrecht en de versnelling van de sneltram naar Nieuwegein. De fractie van de PvdA heeft wel een aantal bezwaren bij het pakket. Het blijft een lijst van losse maatregelen, waarin een samenhangende visie ontbreekt. Dat hebben wij van het begin af aan gezegd en dat bezwaar geldt nog steeds. Zo ontbreekt bijvoorbeeld de samenhang met prijsmaatregelen. Wij blijven het jammer vinden dat het spoor geen onderdeel is van de Pakketstudies op last van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Dat klopt ook niet met het bestuursakkoord. Wij hadden graag een extra impuls gezien in Randstadspoor. Om die reden brengen wij hierover een motie in, samen met de fractie van de VVD. De motie is inmiddels statenbreed ondersteund. Het lijkt in de motie om iets kleins te gaan, alleen een onderzoek, maar in de ad hoccommissie hebben wij gehoord dat een onderzoek op het gebied van Randstadspoor wel degelijk een enorme aanjaging betekent van Randstadspoor en dat uiteindelijk alles wat tot nu toe ingebracht is en wat maar enigszins goed is, overgenomen wordt door het Rijk.

Motie M12 (PvdA, VVD): onderzoek Randstadspoor

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009;

kennis genomen hebbende van de ingezonden voorstellen voor de Pakketstudies voor het aanvullende pakket;

constaterende:
- dat het huidige pakket een combinatie van auto, openbaar vervoer en fietsmaatregelen bevat;
- dat maatregelen voor openbaar vervoer / trein geen deel uitmaken van het pakket op last van RWS;

overwegende:
dat er ook na invoering van het pakket een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer in de provincie Utrecht nodig is om openbaar vervoer een goede bijdrage te laten leveren aan de bereikbaarheid binnen de regio;

spreken als hun mening uit:
dat Randstadspoor een goede aanvulling zou kunnen zijn op de regionale bereikbaarheid van economische kerngebieden;

dragen het college op:
een onderzoek in te stellen hoe Randstadspoor bij zou kunnen dragen aan een betere bereikbaarheid van economische kerngebieden binnen de provincie Utrecht.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslagingen. Deze kunnen worden vermenigvuldigd en verspreid.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wat wij ook in die commissievergaderingen hoorden, toen wij besloten € 100.000.000 te gaan voorfinancieren, was dat wij daarmee een hoop geld, een half miljard, binnengehaald hebben om aan Randstadspoor uit te geven. Mocht nu blijken dat je met die investering van € 100.000.000 aanspraak kunt maken op extra geld voor de tram, is mevrouw daar dan voorstander van?

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij gaan tot nu toe volledig voor de 'vertramming'. Wij denken dat dit wel degelijk een kwaliteitsslag kan verwezenlijken. Daarnaast zijn wij voor Randstadspoor. Dat is de reden om die motie in te brengen. Wij vinden het wel van belang dat grote maatregelen terugkomen in de Staten. Dat geldt dus voor alle grote maatregelen van de lijst.
Veel maatregelen zijn niet veel meer dan een omschrijving. Dat vind je het meest bij de grote maatregelen. Wij kunnen instemmen met het in beeld brengen van deze maatregelen, maar hebben grote bezwaren tegen een aantal van de mogelijke uitwerkingen. Zo zien wij niets in een provinciale weg met twee maal twee stroken, westelijk van Amersfoort, omdat dat naar ons idee te veel gaat lijken op de autosnelweg die eerst werd voorgesteld en het gaat ook in tegen het principe om het verkeer vooral via de oostkant te laten gaan.
Het statenvoorstel is verbeterd tussen de commissievergadering en nu, maar het is naar de mening van de fractie van de PvdA nog steeds niet voldoende helder waarmee wij precies instemmen. Ik citeer uit de raadsvergadering van Amersfoort van 8 september: "De wethouder geeft aan" – en wethouder is in dit geval de partijgenoot van de heer Van Lunteren – "dat dit of een komend college nooit zal zeggen dat met dit voorstel definitief is besloten dat de genoemde projecten er ook moeten komen. Er wordt op dit moment ingestemd met het in beeld brengen van de projecten, maar niet ingestemd met de projecten zelf. Deze zullen worden uitgewerkt en daarna nog aan de raad voorgelegd." Mijn vraag aan de gedeputeerde is: worden de maatregelen uitgewerkt en daarna aan de Staten voorgelegd of stemmen wij met dit voorstel in met de projecten?

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij hebben wij dat toen besproken en hebben wij gevraagd het voorstel aan te passen op de manier zoals het aangepast ís. Dat is punt één. Ten tweede heb ik mevrouw Blom zojuist horen zeggen dat zij niet voor een weg van twee keer twee stroken zou kunnen zijn bij de westelijke ontsluiting. Betekent dat dan dat er voor haar wel mogelijkheden zijn wat aan die westkant te doen? Wat zij nu zegt, is dat zij rondom Amersfoort al het verkeer, ook het verkeer dat regiogebonden is, via de rijkswegen wil sturen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet gezegd dat al het verkeer aan de oostkant moet. Zoals het in de voorstellen stond, was

het idee dat de economische bereikbaarheid van de centra, westelijk van Amersfoort, een goede ontsluiting moet hebben. In onze ogen is het niet nodig dat twee maal twee te laten zijn. Wij wachten wat dat betreft de uitwerking en de visie af die in Amersfoort wordt opgesteld. Wij willen nu alvast het statement maken dat het wat ons betreft niet nodig is, omdat wij denken dat het veel te veel verkeer aantrekt dat dan toch via de westkant gaat.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdA sluit dat nu echter nog niet uit.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Op dit moment sluiten wij dat nog niet uit, nee. Als wij maar zeker zijn dat die maatregel weer terugkomt in de Staten en wij er dan alsnog over kunnen stemmen. Als wij nu al moeten instemmen met een project dat 'Capaciteitsvergroting westelijke ontsluiting Amersfoort' heet, terwijl in Amersfoort steeds is gevraagd dit te veranderen in 'Capaciteitsverbetering westelijke ontsluiting Amersfoort', dan heb ik daarmee wel moeite.
Ten slotte. Mevrouw Fokker heeft al gezegd dat als er bezuinigd in de komende jaren moet worden op het mobiliteitsbudget, er wat ons betreft minder geïnvesteerd kan worden in asfalt, bijvoorbeeld door de westelijke ontsluiting sober uit te voeren. Dat spaart geld en kostbaar groen rond de stad. Waarop in onze ogen niet bezuinigd kan en mag worden, is het openbaar vervoer.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Met het voorliggend plan, de varianten voor de Ring Utrecht, knooppunt Hoevelaken en de A27 tussen Utrecht en Hilversum en de aanverwante plannen die wij eerder hebben vastgesteld, is het duidelijk dat asfalt domineert in de Pakketstudies. Daarbij staat een zaak centraal en dat is de doorstroming op de wegen. Voor dat deel gaat het de goede kant op met de plannen. Maar dat is de kortetermijnvisie, de onduurzame variant. Het landschap tussen Woerden en Harmelen wordt in stukjes gehakt, en met een serie andere nieuwe wegen en verbredingen wordt ook bij Bunnik, Nieuwegein, Soest en Amersfoort de schaarse groene ruimte geweld aan gedaan. Het zou echter te gemakkelijk zijn dat soort maatregelen principieel af te wijzen. Dat doen we niet. Wat wij wel doen, is de probleemstelling breder trekken. Hoe houden we Utrecht zo aantrekkelijk mogelijk voor wonen, werken en recreëren? Dan is doorstroming niet bepaald de enige bedreiging. De druk op ruimte en milieu betekent wat ons betreft dat er eerst een schaalsprong in het openbaar vervoer nodig is en dat mag betekenen dat je meer betaalt dan bij asfalt, voor dezelfde verbetering in doorstroming, je koopt er ook schone lucht, ruimte en een kleinere CO^2-afdruk voor. Daarnaast moet mobiliteit echter geen doel op zich zijn. Als wij de bedrijven hier verwelkomen en de huizen in Almere bouwen, dan vergroten we het probleem. Als we woonghetto's creëren in Leidsche Rijn, Amersfoort Vathorst, Houten-Zuid en andere wijken en binnenkort ook nog in Rijnenburg, wijken met heel weinig ruimte voor bedrijvigheid, dan vergroten we het probleem. Als wij onze bedrijventerreinen en kantoorlocaties bijna allemaal langs snelwegen aanleggen, dan vergroten wij het probleem. En dan is de snelle oplossing: meer wegen. Wij dweilen echter met de kraan open. Automobiliteit groeit en groeit en dat is geen autonome ontwikkeling. Dat is voor een groot deel onze eigen schuld. De SP staat een ander ruimtelijk-economisch beleid voor en een schaalsprong in het openbaar vervoer. Maar dat is niet wat voorligt. Dit pakket maatregelen is niet het begin van die duurzame oplossing die wij zoeken en is op onderdelen zelfs het tegenovergestelde daarvan.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik begin gelijk even halverwege, want er is al genoeg gezegd over de onduidelijkheid en waar wij in het proces zitten. Dan kom ik bij het punt dat het opvallend is dat er bij het hele proces te veel wordt gekeken naar de zogenaamde vanzelfsprekendheden of onvermijdbare oplossingen. Gelukkig dat mijn voorganger van de fractie van de SP aangeeft dat je ook op een andere manier naar de mobiliteitsvraagstukken kunt kijken, dus ook naar je ruimtelijke planning. Te vaak wordt er echter gekeken naar onvermijdbaarheden. Op die manier belanden wij op de een of andere manier op een soort 'self-fulfilling prophecy'. Het is namelijk niet heel vreemd, als je met een Versnellingsagenda instemt, waarbij je alle snelwegen in de regio verbreedt, dat je dan bij knooppunten en bij in-

gangen van steden problemen krijgt. Daarvoor hoef je geen helderziende te zijn om te weten dat het op die manier werkt. Het is ook niet heel vreemd, als wij op een gegeven moment bij de Ring Utrecht een verbreding en een intensivering van de autocapaciteit gaan krijgen, dat je in de stad en in de gemeenten daaromheen problemen krijgt en dat de wegen ook daar op de schop moeten. Ik denk dat de protesten daar nog groter zullen zijn dan ze nu al zijn en dat wij dan tegen het echte probleem aanlopen. Het is echter aan u dat te beslissen. Dat, terwijl wij zo naarstig op zoek zijn naar een visie voor de toekomst. Dan is het eigenlijk treurig te horen dat onze eigen gedeputeerde verbaasd reageert als ik in de ad hoccommissie uitleg, dat gewoontegedrag ook voorkomen kan worden door de nieuwe generatie te confronteren met uitmuntende alternatieven. Het is namelijk niet vreemd dat iemand de auto pakt als hij geen ov-alternatief heeft. In het bieden van ov-alternatieven kun je er ook in de toekomst voor zorgen, dat die mensen niet vanzelfsprekend – daar hebben wij die vanzelfsprekendheden – de auto pakken. Sterker nog: op die manier is beprijzing minder pijnlijk.

Op een viertal onderdelen van het aanvullend pakket zal ik concreet ingaan. Allereerst de € 60.000.000 voor de capaciteitsvergroting westelijke ontsluiting Amersfoort. Als ik dit goed lees, betekent het dat er niet wordt toegewerkt naar een westelijke randweg, zoals gedeputeerde Ekkers per ongeluk, stelselmatig in de mond neemt in de ad hoccommissie. Mijn vraag aan de gedeputeerde is dan ook: wordt bij dit voorstel een westelijke randweg uitgesloten?
€ 60.00.000 is een indicatie; een soort maximum bedrag. Dit kan ingezet worden voor asfalt, dat inderdaad reistijdwinst zal opleveren voor alle modaliteiten, want daarvoor is formeel ook ingezet. Reistijd is echter een relatief begrip. Kan de gedeputeerde toegeven dat openbaar vervoer en fiets qua reistijd er niet relatief op achteruit gaan? Ofwel: blijft de 'modal split' op z'n minst gelijk of verbetert deze in het voordeel van openbaar vervoer en fiets?
Zoals gezegd, kunnen het openbaar vervoer en de fiets ook indirect baat hebben bij capaciteitsuitbreiding die primair is bedoeld voor de auto. Neem echter ook aan dat een aanzienlijk deel van deze € 60.000.000 die bedoeld is voor de westelijke ontsluitingsweg, direct wordt ingezet voor de fiets en het openbaar vervoer. Kan de gedeputeerde dit beamen? Het zal geen verrassing zijn dat fractie van GroenLinks zeer benieuwd is naar de beantwoording op vragen die ook van de kant van de PvdA kwamen: wordt het de gedachte zoals men die in Amersfoort ziet, of wordt het datgene wat in eerste instantie door de heer Van Lunteren naar voren werd gebracht?

Dan kom ik op de A12 Bravo. Voor de insiders: het gaat hier om variant 6c, een verkorte aansluiting vanaf Harmelen naar Woerden om zo de N198 te omzeilen. Dit leidt tot een vanzelfsprekende herprofilering van de provinciale weg die er nu ligt. Kan de gedeputeerde alvast een doorkijk geven of de aanleg van variant 6c daadwerkelijk leidt tot het 'downgraden' van de N198? Met het aanleggen van variant 6c ontstaat er een nieuwe ontsluiting met Woerden. Ik kan mij zo indenken dat daarmee variant 6b - ik neem aan dat de kenners weten waarover ik het heb – overbodig wordt. Deze variant wordt een 'bypass' ten westen van Harmelen met de N198 en aangezien Harmelen zelf al een oostelijke aansluiting op de afslag heeft, wordt met variant 6c variant 6b op twee manieren overbodig. Het is dan ook verstandig de geplande uitgaven voor variant 6b te schrappen. Daarmee hebben wij gelijk de eerste bezuiniging op mobiliteit voor 2011 te pakken. Kan de gedeputeerde aangeven of hij het eens is met deze analyse en dat 6b met het aanleggen van 6c overbodig wordt?

Dat brengt mij bij de doortrekking van de N210. Dit voorstel is wellicht niet eens zo onlogisch. De inpassing heeft echter nog wel de nodige voeten in de aarde. Er is zo een, twee, drie geen grote aanzuigende werking te verwachten, maar wel moet nadrukkelijk worden gelet op de effecten van deze weg op het verkeer op de Lekdijk. Dat zou wel eens kunnen leiden tot nieuw verkeer op die weg en die loopt toevallig dwars door erg mooi landelijk gebied. Belangrijk is de Lekdijk buiten deze nieuwe aansluiting van IJsselstein op de A12 te laten. Kan de gedeputeerde dit toezeggen?

Dat brengt mij bij het moeilijkste en laatste punt: de A12 Salto. Dit veelbesproken onderwerp staat

voor € 13.000.000 op de agenda in de vorm van scenario 2. Het is dan ook wonderbaarlijk duidelijk over welk concreet wegdeel dit gaat, maar was het niet zo dat er nog genoeg gesproken wordt over fase 1 van dit project? Met dit besluit wordt dus enigszins op de zaken vooruitgelopen. Logischerwijze, in de ogen van de fractie van GroenLinks, zijn er wat betreft de A12 Saldo twee opties: of wij interveniëren bewust in dit traject of wij houden ons vooralsnog langs de zijlijn. Het terloops inmengen in de discussie door fase 2 alvast goed te keuren, is wellicht een heel slinkse manier, maar politiek niet netjes. Wij pleiten er dan ook voor niet in te stemmen met scenario 2. Uiteraard zijn wij niet tegen een serieuze discussie over dit onderwerp, desnoods met als resultaat de gemeenten te overrulen, maar dus niet op deze manier. Kan de gedeputeerde zich daarin vinden en zo nee, wat is zijn kijk dan op deze kwestie? Daarnaast is het interessant als vervoerskundige te kijken naar dit project. Niet dat ik dat ben, maar ik kan mij daarin wellicht wel verplaatsen. Immers, het tracé takt, hoewel via een omweg, direct aan op het knooppunt Lunetten, terwijl nu juist dat knooppunt naar alle verwachtingen een enorme metamorfose zal ondergaan. De A12 Salto zou wel eens een zeer vervelend bijeffect kunnen hebben op de uitvoerbaarheid op de Pakketstudies, doordat het knooppunt hopeloos ingewikkeld gaat worden. Wij zijn zeer benieuwd naar de uitwerkingen in de planstudies op 3 november. Wellicht kan de gedeputeerde al meer inzicht geven. En dat is dan ook meteen mijn vraag 8.
In afwachting van de beantwoording door de gedeputeerde heb ik nog een tweetal amendementen en een motie. Wellicht zijn die echter overbodig.

Mevrouw DERKS (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik had laatst een aantal collega's aan mijn eettafel zitten en tussen de spaghettislierten door vertelde ik waarmee ik mij bij de provincie zoal bezighield. Dan zijn de Pakketstudies altijd een dankbaar onderwerp. Het is concreet met bussen en trams en fietsen en fietspaden en wegen. Iedereen kan zich daarbij wel iets voorstellen. Belangrijker is echter: het raakt je gesprekspartners. Je raakt je gesprekspartners, omdat je het leven van een persoon binnendringt, hun auto's instapt, hun agenda's bepaalt. Mijn collega's zijn typische voorbeelden van zogenaamde verstokte automobilisten; mensen die niet zullen overwegen het openbaar vervoer te nemen, maar uit gewoonte en comfort de auto nemen. Het is geen indeling die ikzelf heb gemaakt. Ik kwam het tegen in een dit jaar verschenen publicatie van het ministerie van Verkeer en Waterstaat over het imago van het openbaar vervoer. Naast de verstokte autorijders heb je nog de 'keuzereiziger' en de 'ov-gevangene'. Een naar woord, dat laatste. De keuzereizigers wisselen autorijden af met ov-gebruik. De ov-gevangenen zijn de mensen die aangewezen zijn op het openbaar vervoer, bijvoorbeeld omdat ze geen rijbewijs bezitten. Wat bleek uit de studie van het ministerie van Verkeer en Waterstaat? Het imago van het openbaar vervoer kan beter. Hoe verrassend. Ik citeer: "Mensen voelen eerder afkeer dan vreugde wanneer zij zich over het openbaar vervoer uitspreken en het openbaar vervoer wordt nog steeds geassocieerd met vertragingen en tijdverlies. Maar niet iedereen denkt er zo over. Vooral mensen die zelden of nooit van het openbaar vervoer gebruik maken, hebben een negatief oordeel. Reizigers die het openbaar vervoer wel gebruiken, waarderen het openbaar vervoer de laatste jaren steeds positiever." Rond het openbaar vervoer heerst een beeld van: vertrekken vanaf een punt waar je niet bent naar een plek waar je niet naartoe hoeft. Dat is niet efficiënt.
Het positieve nieuws uit deze studie is dat het openbaar vervoer beter presteert dan het imago doet vermoeden. Op de aspecten reistijd bij afstanden langer dan 30 kilometer, integrale kosten en milieu, levert het openbaar vervoer redelijk tot goede prestaties, maar de beeldvorming blijft daarbij achter. Het is een gegeven waarmee wij rekening moeten houden en het moet ook in de ov-maatregelen die in dit pakket zitten, meegenomen worden bij de uitvoering.
Bij de busmaatregelen die in dit pakket worden voorgesteld, is communicatie een belangrijke factor. Hoe krijgen wij die bussen vol? Hoe gaat de provincie ervoor zorgen dat mensen daadwerkelijk die stap in de bus zetten? De spitsbus tussen Amersfoort, Leusden en de Uithof betreft een pilot die later gemonitord zal worden, maar op basis waarvan kun je zeggen dat het een succes, dan wel geen succes is gebleken? Is dat dan te wijten aan de reiziger die de overstap niet neemt

op het gebrekkige imago, waaraan hard gewerkt moet worden? De reiziger die gewoonweg niet wil? Of de bus die niet goed geprofileerd is? Communicatie is een factor om rekening mee te houden. Communicatie, in de zin van: reële verwachtingen scheppen en info verschaffen over snelheid en kosten.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Derks heeft het tot nu toe vooral over communicatie. Zij zegt dat het imago van het openbaar vervoer beter kan. Is zij het met mij eens dat er ook gewoon een daadwerkelijke kwaliteitssprong in het openbaar vervoer nodig is?

Mevrouw DERKS (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Daar kom ik zo op.
Ik vervolg mijn betoog. Communicatie dus, in de zin van reële verwachtingen scheppen, maar ook verbeteren van het product zelf misschien, waar nodig.
Dan ga ik over op de maatregelen die voorliggen Met het vaststellen van dit pakket geven wij als het ware een financieel kader en zoekrichtingen mee. Aangezien het hier nog niet om ruimtelijke inpassingen gaat, kunnen wij wel instemmen met het voorstel voor de westelijke ontsluiting. Dit is een gevoelig punt, aangezien het hier nationaal landschap betreft. De ruimtelijke inpassing staat echter voor later geprogrammeerd wanneer wij ook de commissie RGW erbij betrekken. In dat vertrouwen kunnen wij dus met die maatregelen instemmen. Ik heb een vraag aan de gedeputeerde. Het aanvullend VERDER-pakket is gebaseerd op een overprogrammering van € 36.000.000, met de intentie alle maatregelen uit te voeren binnen het pakket. In de toelichting wordt gesproken over initiatieven om alternatieve financiering te vinden. Dat roept bij onze fractie de vraag op wat er gebeurt zodra deze financiering niet wordt gevonden. Is er sprake van een prioritering in de lijst of projecten en zijn er projecten die op de nominatie staan om als laatste uitgevoerd te worden? Welke criteria worden er gehanteerd? Gaat het dan om projecten met een minder oplossend vermogen of zijn er andere factoren leidend?

De tweede vraag gaat over het actieprogramma Regionaal Vervoer. In het kader van het actieprogramma Regionaal Vervoer werkt het Rijk in samenwerking met decentrale overheden aan een visie op de verdere ontwikkeling van het regionale openbaar vervoer in de stedelijke netwerken. In het voorjaarsoverleg van het MIRT is geconstateerd dat het actieprogramma geen ruimte laat voor nakomende projecten vanuit de regio Utrecht in het kader van de Pakketstudies. Bij mijn weten is de reden hiervan dat de Pakketstudies voor 2020 gepland staan en dat het actieprogramma in deze eerste fase uitgaat van projecten die voor 2012 gerealiseerd worden. In het MIRT-overleg is de afspraak gemaakt dat Utrecht nadrukkelijk betrokken zal worden in het volgende c.q. aanvullend actieprogramma om de gezamenlijke regio/Rijk-ambitie in de Pakketstudies ten aanzien van regionaal openbaar vervoer te realiseren. Betekent dat de plannen van de provincie Utrecht voor regionale ov-initiatieven kunnen rekenen op een lobby voor een verdere ontwikkeling van het openbaar vervoer? Hoe opereert de provincie in dit actieprogramma? Is er een lobby gaande om hieraan deel te nemen?

Verkeer en vervoer zijn een onlosmakelijk onderdeel van ons dagelijks leefpatroon. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar. De mobiliteit blijft echter groeien en als wij hiermee niet bewust omgaan, gaat die ten koste van veiligheid, milieu en leefbaarheid, vooral in deze provincie, waar ruimte zo duurzaam mogelijk moet worden ingezet. Er moeten daarom keuzes gemaakt worden. Onze fractie heeft eerder aangegeven goed te zullen kijken naar het aandeel openbaar vervoer in de Pakketstudies. Tegelijkertijd hebben wij altijd het signaal willen afgeven dat knelpunten zo'n omvang hebben, dat een goede doorstroming op de weg niet zonder uitbreiding van de wegen zal gaan. Om in termen van die indeling van het ministerie van Verkeer en Waterstaat te blijven: van verstokte automobilisten kunnen wij niet zomaar ov-gevangenen maken.
Het Centraal Planbureau berekende dit jaar dat de gemiddelde ov-reiziger minder milieuvervuilend is dan de gemiddelde automobilist. De externe gebruikskosten, onveiligheid, emissies, geluid en ruimtebeslag per reizigerskilometer van de trein en de bus bedragen in vrijwel alle gevallen ongeveer de helft van de externe gebruikskosten van de auto. Dit betekent echter niet dat meer openbaar vervoer automatisch beter voor het milieu of

voor de veiligheid is. Een milieu- of veiligheidsvoordeel ontstaat vooral als mensen de auto laten staan. In de praktijk valt dit doorgaans echter tegen, volgens het Centraal Planbureau. Van de tien nieuwe ov-reizigers zouden er anders nul tot drie de auto hebben genomen. De andere nieuwe ov-reizigers reisden eerst vaak niet of met de fiets. Deze extra reizen leiden tot hogere emissies.

Verschillende ambities blijven ook na kennisname van dit aanvullende pakket onbeantwoord, zoals de ov-verbinding Almere-Utrecht, die in het kader van de AGU-verkenning zal worden meegenomen. Het onderzoek naar de spoorlijn Breda-Utrecht zal naar verwachting deze maand worden afgerond. Het zijn projecten die een schaalsprong in het openbaar vervoer mogelijk maken. Ook overige maatregelen met betrekking tot de trein maken geen deel uit van de scope van de Pakketstudies. Daarom stemmen wij van harte in met de motie van de fractie van de PvdA, waarin gevraagd wordt een onderzoek in te stellen naar de vraag hoe Randstadspoor kan bijdragen aan een betere bereikbaarheid.

Ik rond af. Het is jammer dat er nu een aanvullend pakket voorligt dat niet integraal met het voorkeursalternatief voor de Ring Utrecht kan worden vastgesteld. 'So be it.' Het integrale karakter komt er echter wel mee in gevaar. Bovendien is wel een voorzichtige conclusie te trekken dat de vertraging met betrekking tot het voorkeursalternatief al laat zien hoe ingewikkeld de materie is. De knelpunten zijn dermate groot dat er geen duidelijke voorkeur voor een oplossingsrichting kan worden aangedragen. Wij hebben te maken met een beperkte ruimte die zo zorgvuldig mogelijk moet worden ingericht. De vraag die opkomt, is of met het vaststellen van dit aanvullend pakket het hoofdstuk openbaar vervoer tegelijkertijd wordt afgesloten en de maatregelen die samen het voorkeursalternatief zullen vormen, alleen nog betrekking hebben op de weg.
Of ik mijn collega's nog zo ver heb gekregen om het openbaar vervoer te nemen? Wij stevenden op een weddenschap af, maar het heeft nog niets opgeleverd, behalve dat eentje een bijdehante opmerking had dat de auto een duidelijk terugkerend thema is in de slaapkamer van mijn zoon. Inderdaad, de vloer, de lamp, de muur: het wemelt van de auto's. Hij suggereerde de ontwerpers van IKEA op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te wijzen en het openbaar vervoer te introduceren in IKEA-Kinderland of de auto zoveel mogelijk in de file te plaatsen. Met gedragsverandering kun je niet vroeg genoeg beginnen.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb aan al die wijze woorden die gesproken zijn door de collega's eigenlijk niets meer toe te voegen. Ik zou alleen adhesie betuigen aan het voorstel en wat randopmerkingen maken. Ik zie daarvan af. Het is kwart voor zes en langzamerhand etenstijd, geloof ik.

De VOORZITTER: Mevrouw Bodewitz, ik wil u vragen of u zich zeer wilt beperken, aangezien u over uw spreektijd heen bent.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik kort kan zijn, want het betoog van de heer Bersch van de fractie van SP is mij uit het hart gegrepen. Dat ga ik dan ook zeker niet overdoen. Bij onze fractie zijn de grootste pijnpunten nummer 40, de capaciteitsvergroting westelijke ontsluiting Amersfoort, en nummer 185, A12 Salto. Als het gaat om de westelijke ontsluiting vrezen wij voor aantasting van het groen, Birkhoven/Bokkeduinen, en de leefomgevingskwaliteit in de buurt van de beoogde ontsluiting. Bovendien vragen wij ons af of het nodig en wenselijk is. Ten eerste is het van belang te voorkomen dat de route tot een nog sterkere sluiproute uitgroeit. Ten tweede is het de vraag, als de doorstroming verbeterd wordt op de A1 en de A28 én de ongelijkvloerse spoorwegovergang gerealiseerd wordt, of er nog ernstige doorstromingsproblemen zullen zijn aan de westkant van Amersfoort.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is aardig dat mevrouw Bodewitz zich zo vredig aansluit bij de opmerkingen van de heer Bersch. Dat geeft mij namelijk de gelegenheid daarover nog wat vragen te stellen.
Wij hebben hier gesproken over mogelijke binnenstedelijke bouw en dergelijke, onder andere bij het spoorwegemplacement in Amersfoort. Dat is een van de locaties waarin wij zelf ook geld stoppen. Nu hebben wij al vaker geconstateerd dat je de

ontsluiting eigenlijk moet regelen op het moment dat je op dat gebied wat gaat doen. Dan kijk ik met een schuin oog naar de heer Bersch: moet je met de westelijke ontsluiting bij Amersfoort er niet nu al rekening mee houden dat je daar een aantal woningen wilt realiseren? Ik weet dat de fractie van de SP van tijd tot tijd zegt ook de noodzaak van woningen te zien en een voorkeur heeft voor binnenstedelijk bouwen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De vraag van de heer Van Lunteren is mij uit het hart gegrepen. Dat is inderdaad vaak het probleem, namelijk dat eerst een woonwijk gepland wordt en dat dan pas gekeken wordt hoe de ontsluiting gerealiseerd kan worden. Dat levert vaak de problemen achteraf op met de inpassingsproblemen. Ik denk dat je daarnaar van tevoren moet kijken en pas daarna zaken kunt overwegen.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat juist op die locatie en juist vaak bij binnenstedelijke woningbouwlocaties er heel goede mogelijkheden zijn voor ontsluiting met openbaar vervoer. Als je daar ook heel veel ruimte gaat creeren om daar ook met de auto naartoe te gaan en vandaar weer weg te gaan, dan ontstaat daar vanzelf weer extra behoefte aan. Daarmee moet je dus heel erg uitkijken.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Waarvoor je vooral moet uitkijken, is dat je de boel straks op slot zet, dat je vervolgens weer inpassingen moet doen en dat je dan weer heel veel mensen die daar last van krijgen, voor de voeten gaat lopen. Je moet dus, zoals mevrouw Bodewitz zojuist zei, – en dat vond ik een heel verstandig antwoord – goed nadenken over wat je daar doet op het moment dat je dat aan het doen bent. Als je daar dus 1000 woningen wilt plannen, want het is een heel mooie locatie en de dingen komen gewoon mooi samen wat betreft het binnenstedelijk bouwen, dan moet je er rekening mee houden dat je de ontsluiting goed regelt. Dat is een punt van aandacht, waarvan ik zeg dat het zal moeten meespelen in de afweging die wij hier straks maken over die westelijke ontsluiting.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Bodewitz begon met te zeggen dat zij het eens was met de heer Bersch. Ik vind het plezierig vast te kunnen stellen dat ik het ook met de heer Bersch eens ben. Dat gaat dus de goede kant op. Hoe komt dat? Hij zei namelijk: "De doorstroming gaat de goede kant op". Ik was heel blij dat hij dat zei en dat het ook door hem gedragen wordt.
Een tweede opmerking van hem, waarmee ik het ook eens ben, was: "Hoe houden wij Utrecht aantrekkelijk?" In het startdocument staat, vanzelfsprekend, dat je de doorstroming gaat bevorderen, maar dat dit niet altijd leidt tot meer aantrekkelijkheid voor de omgeving. Ook daaraan zullen wij dus de nodige aandacht moeten besteden. Dus, zeg ik tegen de heer Bersch, hartelijk dan dank voor deze positieve insteek.

De heer Van Ee was de eerste die een aantal opmerkingen maakte over het pakket. Hij zei namens de fractie van het CDA dat hij van harte kon instemmen met het voorstel en dat zijn fractie erg tevreden was over de vorderingen die nu gemaakt zijn. Ik ben hem dankbaar voor deze opmerkingen. Het gaat, als uitgangspunt, inderdaad om de bereikbaarheid. De heer Bersch zei dat dus ook. De bereikbaarheid is het centrale punt waar het om dient te gaan. Waar je dan natuurlijk wel naar moet kijken, is de vraag, zoals die ook door de heer Van Ee werd aangehaald, waar het algemeen belang ligt en waar het persoonlijk belang ligt. Dan kan het algemeen belang met zich meebrengen dat je juist kiest voor de bereikbaarheid en voor de doorstroming en het transitoverkeer, maar ook voor de bereikbaarheid van de economische kernen. Tegelijkertijd kan dat een aanslag zijn op de gevoelens en op de omgeving van mensen. Dat is een persoonlijk belang. Dan zal het algemeen belang, dat altijd zwaarder is, zwaarder moeten wegen en doorgang moeten vinden. Dat neemt niet weg dat je dan het persoonlijk belang helemaal wegcijfert. Dat betekent ook dat je bij dat meten en wegen van wat persoonlijk belang is en wat algemeen belang is, je de weegschaal laat doorslaan naar het algemeen belang. Met andere woorden zeg je dan: dit moet gaan gebeuren. Ik ga echter wel proberen de negatieve effecten van die keuze zoveel mogelijk in te passen. Dat moet zo meteen dan ook gaan gebeuren met een aantal

zaken rondom wegen. Als er wegen aangelegd worden, moeten ze op een goede manier ingepast worden. Het gaat hier niet alleen om wegen; het gaat ook, zoals de heer Van Ee zei, om openbaar vervoer, de fiets, verkeersmanagement; allemaal zaken die zorgen voor bereikbaarheid en wij weer gewoon goed kunnen functioneren.

Dan is gevraagd wat nu eigenlijk voorligt. Mevrouw Blom sprak daarover. Zeggen de Staten ja tegen dit voorstel en is het dat dan? Nee, wij hebben in de ad hoccommissie afgesproken dat het er nu om gaat dat de Staten het eens zijn met de oplossingsrichting waarin gedacht wordt. Als nu voorgesteld wordt aan de westkant van Amersfoort iets te gaan doen aan de bereikbaarheid, of dat dan ringweg of randweg heet, maakt mij niet uit, en je gaat dan afwegingen maken, waarvan je nog niet weet hoe die eruit zouden komen te zien, dan zou het namelijk te dwaas zijn als de Staten nu al een carte blanche moeten geven en dat zij zouden zeggen: "Leg maar aan en dan zien wij wel verder als het asfalt er ligt." Dat zou ik niet eens aan de Staten kunnen vragen. Het gaat er veel meer om dat erkend wordt dat daar een probleem is en dat dit probleem moet worden opgelost. Op welke wijze dat probleem wordt opgelost, is een vraag waarbij de Staten nog volop aan de bak komen. Dat hebben wij afgesproken in de ad hoccommissie en dat is neergelegd in het stuk dat nu voorligt. Dat komt aan de orde in een later stadium als alles onderzocht is.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Is dit ook meteen een antwoord op mijn eerste vraag, waarbij ik vroeg of een westelijke randweg wordt uitgesloten? De gedeputeerde zegt dat het hem niet uitmaakt hoe het heet: ringweg of randweg.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit niets uit.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dus als er staat "capaciteitsvergroting van de ontsluiting" kan dat ook zijn "transformatie van ontsluitingen naar ... "?.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik spreek geen Grieks of Latijn. Volstrekt normaal Hollands. Ik ben duidelijk, denk ik.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het is duidelijk.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Kan het ook zo zijn dat sommige maatregelen niet doorgaan, bijvoorbeeld een westelijke ontsluiting?

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als de afweging tussen het algemeen en het persoonlijk belang laat zien dat het algemeen belang niet sterk is en dat andere belangen zwaarder zouden moeten wegen, dan kan het dat inderdaad betekenen.

Het Randstadspoor. Daarover is een motie ingediend. Ik denk dat het weinig zin zou hebben als ik over de motie zou zeggen: dat moet u niet doen. De motie is namelijk heel breed ondersteund. Ik denk echter dat Randstadspoor inderdaad iets kan toevoegen. Ik zeg er wel een ding bij: in de vorige statenperiode is er ook gesproken over het belang van Randstadspoor. Toen er op enig moment sprake was van mensen die met de bus reisden en zeiden dat zij helemaal niet met dat spoor wilden, was er ook in deze Staten het nodige aan opmerkingen, in de zin van: dat moeten wij eigenlijk helemaal niet willen. Als Randstadspoor wordt gekozen, dan kan dat betekenen dat een aantal mensen dat nu gebruik maakt van andere vormen van openbaar vervoer, daarmee niet zo blij zal zijn. Dat is dan misschien ook weer een kwestie van afwegen tussen algemeen belang en persoonlijk belang.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In verband met het eten zal ik niet te vaak meer interrumperen. Ik kan het hierbij echter niet laten.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik lok het uit. Ik weet het.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ten aanzien van Randstadspoor hebben wij steeds gezegd: "Statenbreed ondersteunen wij Randstadspoor." Het ging er in dit geval ook alleen om een aantal van de negatieve effecten voor bewoners minder hard te maken. Wij blijven het echter ondersteunen. Met deze motie doen wij dat ook nog een keer statenbreed.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij maakt de gedeputeerde een denkfout. Randstadspoor zou een extra toevoeging moeten zijn op het openbaar vervoer. Het zou niet moeten betekenen dat het voor een heleboel mensen een verslechtering is. Dat is hetgeen er toen in Breukelen aan de hand was. Dat is iets waar ik in elk geval niet voor ben.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is niet helemaal juist. Op het moment dat je bussen hebt lopen en je gaat Randstadspoor aanleggen, krijg je twee concurrerende vervoersbewegingen. De vraag is of je het geld ervoor over hebt om twee concurrerende vervoersbewegingen naast elkaar te laten bestaan. Dan zul je, wellicht, een keuze moeten maken.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Qua geld moet je inderdaad een keuze maken. Die twee lijnen hoeven echter helemaal niet concurrerend te zijn. Ze kunnen heel goed aanvullend op elkaar zijn.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Zij kunnen inderdaad aanvullend op elkaar zijn. Het kan ook zijn dat men zich moet realiseren dat dan de afweging tussen algemeen belang en persoonlijk belang doorslaat in de richting van het algemeen belang en dat er dan een keuze gemaakt moet worden, ook in verband met het geld, en dat dan gezegd moet worden: "Dan doen wij andere dingen niet." Daar wijs ik op.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Als je kijkt naar het busvervoer, heb je het over een veel fijnmaziger vervoer. Ik zie niet in waarom dat per se met elkaar zou moeten concurreren.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb 'per se' niet gebruikt. Ik heb aangegeven dat het strijdig kan zijn.
De heer Fastl heeft aangegeven dat de Versnellingsagenda, waarin wegen verbreed worden – dat gebeurt, omdat het goed is voor economie – tot problemen leidt op andere punten. Daarin heeft hij natuurlijk gelijk, dus moet je de problemen op die andere punten oplossen. Daar zijn wij met elkaar nu mee bezig. Wij zijn bezig, zeg ik tegen de heer Fastl, een pakket te realiseren, waarin aandacht besteed wordt aan de auto, het openbaar vervoer en de fiets. Dat betekent dat wij het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets zoveel mogelijk zullen bevorderen. De heer Fastl haalt er projecten bij, de A12 Bravo en de A12 Salto, die toch wat andere projecten zijn. Ik heb de opmerkingen hierover in de commissie niet gehoord, maar ik wil er hier graag iets over zeggen, want blijkbaar is het belangrijk. Of 6b overbodig wordt door 6c is nog niet aangetoond. Dat is nog helemaal niet bekend. Daar moet je wel naar kijken, maar of dat er uitkomt bij de uitwerking van de diverse projecten, zoals die voorliggen, is nog maar helemaal de vraag. De heer Fastl wil nu al antwoord hebben op zaken die nog onderzocht moeten worden.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Sommige dingen hoef je niet te onderzoeken. Het is gewoon een kwestie van een beetje logisch nadenken.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan is de heer Fastl blijkbaar de enige die het antwoord kent. Alle ambtenaren kennen dat antwoord nog niet.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen de ambtenaren wel vragen erbij te komen. Volgens mij kennen zij in dit geval het antwoord wel. Het gaat erom dat van 6c in eerste instantie nog onzeker was of die aangelegd zou worden. Dat stond op het kaartje met een stippellijntje aangegeven. Daardoor was 6b noodzakelijk, want dit was de enige manier om op een snelle manier op die N198 richting Woerden te komen. Als wij hier nu instemmen dat 6c, dat stippellijntje, nu ineens een doorgetrokken lijntje wordt, hebben wij die snelle aansluiting richting Woerden en is 6b, een minder snelle verbinding richting Woerden, daarmee logischerwijs overbodig. Daarvoor hoef ik geen berekeningen te maken. Dat is gewoon een kwestie van logisch nadenken.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat zal dan blijken.
Datzelfde geldt voor de vraag of wij de N198 moeten downgraden voor 6c. Dat zou best kunnen,

maar dat is nog niet besproken. Dat zal moeten blijken uit de nadere studies.
De A12 Salto heeft een aantal fasen. Met name van de kant van de diverse gemeenten is aangedrongen dat je ook alvast kijkt naar de volgende fase. Fase 1 is niet voldoende; je moet ook alvast kijken naar de volgende fase. Er wordt op dit moment nog geen keuze gemaakt. Er wordt wel aangegeven dat model 2 iets meer voordeel heeft dan model 1. Een keuze wordt er echter niet gemaakt. Ook hiervoor geldt dat de keuze tussen het eerste en het tweede model terugkomt in de Staten.
Dat brengt mij bij de fractie van de ChristenUnie. De communicatie bij het openbaar vervoer is van uitermate groot belang. Daarbij spelen twee dingen. Het eerste: op het moment dat er sprake is van het niet goed lukken van spitsbussen die onvoldoende positief reageren op extra subsidiemogelijkheden, dan moet je nagaan hoe dat komt. Je moet echter ook zorgen dat je voldoende kwaliteitsimpulsen geeft. Dat zijn de abri's, dat zijn de bordjes die aangeven hoelang je moet wachten, dat zijn moderne bussen die aangeven wat het volgende station is en dat soort zaken. Dat zijn de kwaliteitsimpulsen.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een achttal vragen gesteld. De heer Ekkers is inmiddels aangeland bij de opmerkingen van de fractie van de ChristenUnie. Die fractie heeft overigens een zeer fraai verhaal gehouden. Ik heb echter op een aantal vragen nog geen concreet antwoord gekregen. Ik ga even terug naar de westelijke ontsluiting, de € 60.000.000. Ik heb gevraagd of de 'modal split' op z'n minst gelijk zou blijven en wellicht voor het openbaar vervoer en de fiets verbeterd kan gaan worden.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gezegd dat wij alles onderzoeken, dat het hier terugkomt en dat wij het beste zullen kiezen.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het zou dus ook achteruit kunnen gaan?

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, alles kan.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dan de volgende vraag. Ik zal gewoon even het rijtje aflopen.

De VOORZITTER: Daarvoor zijn interrupties niet bedoeld.

De heer FASSTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het is echter wel handig als er al een antwoord gegeven wordt.

De VOORZITTER: Daarvoor is eventueel de tweede termijn. Interrupties gaan over het betoog van de gedeputeerde.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het antwoord is nogal noodzakelijk voor de vraag of ik al dan niet bepaalde moties en amendementen indien.

De VOORZITTER: Om dat te voorkomen, stelt u dan uw vraag maar. Kort graag.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag gesteld over de N210 en over de Lekdijk.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De vraag was of wij die ook moet downgraden?

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Nee, de Lekdijk ligt daar vlak naast. Nu sluit de aansluiting Nieuwegein Zuid, die in de toekomst ook een aansluiting IJsselstein gaat worden, niet direct aan op de Lekdijk. In de toekomst zou dat wel zo kunnen zijn, maar het lijkt mij het verstandigst die Lekdijk niet te integreren in dat verhaal. Dat kun je van tevoren al doen, om problemen in het vervolgtraject te voorkomen.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie een ervaringsdeskundige aankomen: de heer Van Ee wil hierover iets zeggen. Het gaat mij te ver in deze fase antwoord te geven op de vraag hoe de aansluiting op de Lekdijk vanaf een bepaalde weg gedaan zou moeten. Dat kan ik niet en dat wil ik ook niet.

De heer VAN EE (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Een kleine aanvulling die verhelderend kan

werken. De aanvulling die nu voorgesteld wordt, behelst een aansluiting vanaf het knooppunt dat naar IJsselstein gaat. Het probleem zit niet zozeer in dat stukje dat je wilt gaan realiseren tussen IJsselstein en het punt bij Vreeswijk. Het probleem zit veel meer in de instroom vanaf de A2 naar Utrecht/Nieuwegein en IJsselstein. Ik denk dat onderzoek moet uitwijzen wat werkelijk een goede oplossing is. Als het er alleen maar om gaat een extra stukje asfalt te realiseren, dan zal de uitkomst wel duidelijk zijn. Ik zou willen pleiten eerst zorgvuldig onderzoek te doen alvorens daarvoor die investeringen te doen. Daarvoor is dit voorstel bedoeld.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat de heer Van Ee mijn woorden onderschrijft. Hij kent de situatie ter plekke heel goed, dat is duidelijk.
Er is gezegd dat er overgeprogrammeerd is in het programma. Gevraagd werd wat er gebeurt als andere overheden, waarvan wij verwachten dat daar gelden vandaan zullen komen, niet over de brug komen. Die kans is uitermate klein, omdat wij al de nodige contacten hebben met andere overheden en ook omdat andere provincies er baat bij hebben als er ov-transferia in andere provincies komen. Mocht dat echter niet het geval zijn, dan betekent het wel dat de ene een wat groter oplossend vermogen heeft dan de andere en dat daarin dan de oplossing gezocht moet worden. Ik denk echter dat dat niet nodig zal zijn. Wij gaan ervan uit dat wij alles kunnen realiseren, zoals wij het ons hebben voorgesteld. Alles wijst ook die richting op.

De VOORZITTER: Wenst iemand woordvoering in tweede termijn? Dat is niet het geval? Ook de heer Fastl niet?

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel voor deze redding. Ik keek of ikzelf goed had gekeken naar het punt van de A12 Bravo. Gelukkig werd beaamd dat logischerwijs inderdaad variant 6b zou moeten vervallen als 6c wordt aangelegd. Toch heb ik een tweetal amendementen en een motie. Ik heb de overwegingen en de constateringen heel simpel gehouden. Wij hebben hierover al uit en in den treure gediscussieerd.
Ik denk dat wij de argumenten heel goed tegen elkaar hebben afgezet en dat de woordvoerders dondersgoed weten waarover zij het hebben.
Wat betreft het amendement A8, voorstel A12 Salto, heb ik gezegd dat wij een stapje te snel gaan. Wij kunnen ingrijpen in het proces en daarvoor zijn alle redenen te vinden, maar dan moeten wij dat weloverwogen gaan doen en niet terloops, zoals dat nu gebeurt.
De motie gaat over die punten 6b en 6c, om duidelijk te hebben dat het proces in de goede volgorde wordt behandeld. Zoals het er nu staat, wordt 6b eerder aangelegd dan 6c. Dat is logisch, omdat er over 6c nog geen besluit was genomen. Om te voorkomen dat wij het proces van 6b al ingaan, terwijl 6c een veel logischer aansluiting geeft op Woerden dan 6b, heb ik deze motie opgesteld.

Amendement A7 (GL): voorstel 40

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van het statenvoorstel Pakketstudies;

gehoord hebbende discussie in de vakcommissie en de Staten;

besluiten:
dat er geen randweg mag komen ten westen van Amersfoort en derhalve toe te voegen aan voorstel 40: "niet-zijnde een randweg".

Amendement A8 (GL): A12 Salto

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van het statenvoorstel Pakketstudies;

gehoord hebbende discussie in de vakcommissie en de Staten;

besluiten:
vooralsnog niet in te stemmen met voorstel 185, scenario 2, inzake de A12 Salto en de betreffende passage te schrappen.

Motie M13 (GL): voorstel 70

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 26 oktober 2009, ter behandeling van het statenvoorstel Pakketstudies;

gehoord hebbende discussie in de vakcommissie en de staten;

besluiten:
dat uitvoering van voorstel 70, het uitvoeren van variant 6c, moet leiden tot het wegvallen van variant 6b.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De amendementen en de motie zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslagingen. Deze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als ik het goed heb gehoord, heeft de gedeputeerde niet gereageerd op de motie over de A28.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt en dat geeft mij even de mogelijkheid mevrouw Blom te vragen of de motie die zij heeft ingediend een voorwaarde is of dat het gewoon een aanvulling is op wat er nu ligt.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet precies wat de heer Van Lunteren bedoelt met 'voorwaarde'. Ons wordt op dit moment niets gevraagd. In feite ligt het knooppunt Hoevelaken niet voor; het aanvullend pakket ligt voor. Wij hebben gezegd dat wij het op zich goed vinden dat het doorgaande verkeer oostelijk wordt gestuurd. Wij zijn daarom dus tegen een westelijke autoweg.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb mevrouw Blom zojuist ook horen zeggen dat zij wel voor de verbreding daar was. Ik neem aan dat zij wat dat betreft graag een 'plus' wil hebben. Het is voor onze fractie van belang te weten wat de fractie van de PvdA precies wil, zodat wij weten of wij wel of niet met de motie kunnen instemmen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wat niet voorligt in de Staten, maar wat wij wel weten, is dat Rijkswaterstaat gekozen heeft voor uitwerking van de verbreding. Daarom zeggen wij dat het ongelooflijk belangrijk is om het goed in te passen. Dan is het belangrijk dat de gedeputeerde, mede namens ons en mede namens de gemeenteraad van Amersfoort, waar dit al is aangenomen, in elk geval bepleit dat de bewoners langs de A28 daarvan niet veel hinder ondervinden.

Mevrouw DERKS (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik had een vraag gesteld over het actieprogramma Regionaal Openbaar Vervoer. Die vraag valt misschien niet direct binnen de scope van de Pakketstudies, maar die kwam wel bij mij op naar aanleiding van de Pakketstudies. In het kader van de Pakketstudies komen wij steeds weer, heel uitgebreid, terecht bij het openbaar vervoer. De vraag is natuurlijk ook wat er gebeurt buiten de Pakketstudies om met regionaal openbaar vervoer. Het actieprogramma Regionaal Openbaar Vervoer is ingesteld om stedelijke netwerken te stimuleren in het verder ontwikkelen van regionaal openbaar vervoer. Mijn vragen daarbij zijn de volgende. In het MIRT, het voorjaarsoverleg, is de afspraak gemaakt dat Utrecht nadrukkelijk betrokken zal worden bij het volgende c.q. aanvullende actieprogramma om de gezamenlijke regio/Rijk-ambities ten aanzien van regionaal openbaar vervoer te realiseren. Betekent dat dat de plannen van de provincie Utrecht voor regionale ov-initiatieven kunnen rekenen op een lobby voor een verdere ontwikkeling van openbaar vervoer? Hoe opereert de provincie in het actieprogramma, welke relaties zijn er en is er een lobby gaande om deel te nemen in het actieprogramma?

De VOORZITTER: Verder geen woordvoeringen in tweede termijn? Dat is niet het geval. Wij zijn nog in afwachting van de amendementen en de motie. Misschien kan de gedeputeerde alvast reageren op motie M11?

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als wij de motie en de amendementen zo dadelijk krijgen, kunnen wij dan even overlegtijd van u krijgen?

De VOORZITTER: Ik zou graag eerst de gedeputeerde willen laten antwoorden.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen bij de vraag over het actieprogramma Regionaal Openbaar Vervoer. Dat is inderdaad in het voorjaar aan de orde geweest. Wij kijken daarnaar, maar ik kan nog niet zeggen dat daarvoor echt veel steun is. Na dat overleg in het voorjaar is gebleken dat ook het Rijk met heel veel bezuinigingen te maken heeft. Te denken is aan ongeveer 20%. Dat betekent dat er veel minder gelden te besteden zijn. Wij hebben komende dinsdag, 3 november, weer een MIRT-overleg en ik zal daar dit punt opnieuw aan de orde stellen en vragen hoe het ermee staat.
Dan heb ik een motie van de PvdA, motie M12. Daarop heb ik al gereageerd. Ik heb daarbij een waarschuwing laten horen, maar als zodanig vind ik Randstadspoor goed. De motie is iets wat wij als een steun in de rug beschouwen. Dat is prima. Akkoord. Deze motie nemen wij over.
Dan de motie over de inpassing A28, motie M11. Ik beschouw dat niet, zoals de heer Van Lunteren zegt, als voorwaarde voor het pakket dat nu voorligt. Ik beschouw het meer als een aanvullende vraag, van: zou u willen kijken of er gelden te besteden zijn om de overlast die door sommige zaken zouden kunnen ontstaan, te beperken? Zo begrijp ik het. Als dat zo is, is dat een inspanningsverplichting om dat voor elkaar te krijgen. Dat kan ik zondermeer toezeggen. Akkoord.
Dan heb ik de amendementen A7 en A8 van de heer Fastl gekregen. Uit de beantwoording die ik zo-even heb gegeven, zal hij begrijpen dat ik beide amendementen ontraad.
Motie M13 heb ik hier nog niet ontvangen.

De VOORZITTER: Er is nog één motie in de maak. Ik stel voor dat wij daar even op wachten.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb motie M13 inmiddels gekregen. Ook die motie ontraad ik.

De VOORZITTER: Ik heb begrepen dat mevrouw Blom behoefte heeft om even te schorsen. Ik schors de vergadering, zodat u zich kunt beraden op de moties en amendementen.

Schorsing van 18.12 uur tot 18.16 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Ik ga over tot de besluitvorming.
Aan de orde is amendement A7, dat gaat over geen rondweg ten westen van Amersfoort.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring. Wij zijn tegen het amendement, vooral omdat wij 'randweg' onduidelijk vinden. Wij hebben duidelijk gezegd waar wij tegen waren, namelijk twee maal twee. Wij zijn ook tegen een autosnelweg. Verder laten wij het over aan de visie.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Wij zijn tegen het amendement. Wij willen de discussie hierover in de commissie voeren.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A7. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en Mooi Utrecht.

De VOORZITTER: Amendement A8: A12 Salto.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Wij zijn tegen het amendement met dezelfde stemverklaring die wij gaven bij amendement A7.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A8. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en Mooi Utrecht.

De VOORZITTER: Dan stel ik het voorstel zelve aan de orde. Wenst iemand daarover een stemverklaring af te leggen?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! In het verleden hebben wij gepleit voor andere scenario's wat betreft bouwen, verkeer en bereikbaarheid openbaar vervoer. Dat grotere plaatje, dat eigenlijk gaat om een heel andere aanpak, missen wij. Vandaar dat wij tegen dit voorstel zijn.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij stemmen tegen onderdeel nummer 40 en onderdeel nummer 185.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij stemmen voor dit voorstel, want wij zijn tevreden met de wijziging die is doorgevoerd in het statenvoorstel: niet langer in te stemmen met de maatregelen, maar met de richting van de maatregelen, waarbij concrete vormgeving en inpassing na uitwerking nog voorgelegd worden aan Provinciale Staten.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik in mijn bijdrage voldoende duidelijk heb gemaakt dat de fractie van de SP tegen dit voorstel stemt.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Bij het tweede bolletje: tegen voorstel 40, 70, 124 en 185. Met de rest kunnen wij instemmen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij stemmen voor het voorstel, omdat wij tevreden zijn met de beantwoording van de gedeputeerde op de vraag wat nu eigenlijk voorligt.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel, met de aantekening dat de fracties van de SP en Mooi Utrecht geacht worden te hebben tegengestemd en met inachtneming van de afgelegde stemverklaringen.

De VOORZITTER: Dan zijn wij toe aan motie M11 over de inpassing A28.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Gezien de argumentatie bij het voorgaande, zijn wij tegen.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M11. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van Mooi Utrecht.

De VOORZITTER: Motie M12, onderzoek bijdrage Randstadspoor.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Voor de notulen. De handtekening van de SGP ontbreekt op de motie. Wij zouden echter graag hebben meegetekend.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Excuses aan de heer Bisschop. Hoe kan ik dit goedmaken?

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Daar hebben wij het nog een keer over. (Hilariteit.)

De VOORZITTER: Na de vergadering dan alstublieft.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij moeten wij dat publiekelijk doen, want anders ...

De VOORZITTER: Dat is aan u.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M12.

De VOORZITTER: Aan de orde is motie M13.

De heer SNYDRS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Met dezelfde argumentatie tegen.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M13. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD.

Statenvoorstel verordening financiële bijdrage aan publieksrechtelijke organen

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

Sluiting

De VOORZITTER: Ik zou graag willen noemen dat mevrouw Derks tijdelijk afscheid van ons neemt in verband met haar zwangerschap en dat haar zwangerschapsverlof is verleend. Ik wens je een heel goede tijd toe en hopelijk tot weerziens. Met een kinderkamer die wellicht niet met autootjes gevuld is, maar dan maar met iets anders.
Ik sluit deze vergadering.
(Einde van de vergadering om 18.23 uur.)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 25 januari 2010.

De voorzitter,

De griffier,